

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**КАФЕДРА МЕТОДИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
ТА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН**

**«ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ШКОЛИ
У СИСТЕМІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»**

Матеріали

Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

(11 грудня 2019 р., м. Біла Церква, Київська обл.)

БІЛА ЦЕРКВА – 2020

УДК 377.112.4

ББК 74.204

Інноваційні моделі розвитку науково-методичної компетентності педагогів професійної школи у системі безперервної освіти : електронний зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. інтернет-конференції, м. Біла Церква, 11 грудня 2019 р. / за заг. ред. С.В.Соболевої, С.С.Шевчук, І.В.Арестової. – Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2020. – 274 с.

Друкується за рішенням Вченої ради Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України (протокол № 1 від 28 січня 2020 року).

У збірнику представлено тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Інноваційні моделі розвитку науково-методичної компетентності педагогів професійної школи у системі безперервної освіти». Під час конференції було обговорено проблеми щодо визначення та вирішення сучасних викликів безперервної післядипломної освіти, необхідності створення інноваційних моделей розвитку науково-методичної компетентності педагогів закладів професійної (професійно-технічної) освіти в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти, готовності сучасного педагога до інноваційної діяльності. Авторами матеріалів збірника розкрито питання щодо методології формування та розвитку науково-методичної компетентності педагогів ЗП(ПТ)О у системі безперервної освіти, реалізація сучасних освітніх практик у професійній діяльності як показник рівня науково-методичної компетентності педагога професійної школи, формування відкритого освітнього середовища в системі підвищення кваліфікації.

Матеріали збірника стануть у нагоді керівникам, методистам, педагогічним працівникам закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

За зміст і достовірність матеріалів несуть відповідальність автори тез.

© БІНПО УМО, 2020

Зміст

Інформаційне повідомлення.....	8
1. Барановська Т. І.....	17
ВІДКРИТЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ В СИСТЕМІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ.	
2. Бикова Т. Б.....	22
ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЙ ТА ПРИНЦИПІВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ШВЕЙНОГО ПРОФІЛЮ	
3. Божко І. О.....	27
РЕАЛІЗАЦІЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ПРАКТИК У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ПОКАЗНИК РІВНЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА ЗП(ПТ)О.	
4. Бороденко Л. А.....	33
МЕТОДИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА – ДІЄВИЙ ШЛЯХ ДО РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ УЧНІВ	
5. Ващенко О. М., Король І. В.....	38
ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.	
6. Вдовиченко М. М.....	43
ОРГАНІЗАЦІЯ СТАЖУВАННЯ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ КРИВОРІЗЬКОГО ПРОФЕСІЙНОГО ГІРНИЧО- МЕТАЛУРГІЙНОГО ЛІЦЕЮ.	
7. Войченко Л. П.....	46
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЯК ЗАПОРУКА РЕЗУЛЬТАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.	
8. Гнатюк Ю. Ю.....	52
ПОТЕНЦІАЛ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ІСТОРІЯ» У ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗП(ПТ)О.	
9. Гореньчук В. О.....	57
ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ	

КУЛІНАРНОГО ПРОФІЛЮ.

10. Горлова Г. Г.....	63
СПЕЦКУРС «НОВІТНІ ВИРОБНИЧІ ТЕХНОЛОГІЇ» ЯК ФОРМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗП(ПТ)О У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ.	
11. Гребенькова Г. В.....	69
ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ.	
12. Дашко І. М.....	74
ГУРТОК – МОЯ ПЕДАГОГІЧНА ЗНАХІДКА.	
13. Загорулько М. О.....	81
ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.	
14. Заїка А. О.....	86
ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ.	
15. Камишанська В. О.....	91
РЕАЛІЗАЦІЯ НАСКРІЗНИХ ЗМІСТОВИХ ЛІНІЙ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.	
16. Короткова Л. І.....	102
ОСВІТНЬО-ВИРОБНИЧИЙ КЛАСТЕР ЯК ІНТЕГРАТИВНИЙ МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ НАУКОВО- МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.	
17. Косолап М. С.....	107
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ШВЕЙНОЇ ГАЛУЗІ.	
18. Кошлякова О. М.....	110
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЯК ЗАПОРУКА РЕЗУЛЬТАТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.	
19. Личова Т. Ю.....	116
ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ШКОЛИ.	

20. Лукомська І. О.	122
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГА ЯК ЗАПОРУКА РЕЗУЛЬТАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УСЬОГО ЗАКЛАДУ.	
21. Mazepova Yuliia	126
ORGANISATION AND MANAGEMENT OF MODERN EDUCATIONIN CHINA.	
22. Малига А. О.	131
ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ЗП(ПТ)О.	
23. Старовойтова О. В.	136
ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЗП(ПТ)О.	
24. Ковальчук В. І., Маринченко І. В.	140
СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ РОЗВИТКУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.	
25. Микуліна С. М.	145
ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ПЕДАГОГА: ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД.	
26. Ніжнік О. С.	151
ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ ЗП(ПТ)О.	
27. Опалюк Т. Л.	155
ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ПРАЦІВНИКА СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ.	
28. Павлова А. М.	161
ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЗП(ПТ)О.	
29. Петренко Л. М.	167
ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ШКОЛИ.	
30. Пінчук В. В.	173
ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ НАУКОВО – МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА.	
31. Покидько І. В.	178
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ – ЗАПОРУКА	

РЕЗУЛЬТАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.

32. **Радько А. В.**..... 183
ПЕДАГОГИ СИСТЕМИ П(ПТ)О ЯК АГЕНТИ ЗМІН
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ
РОБІТНИКІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.
33. **Рожкова О. Є**..... 187
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЯК ЗАПОРУКА
РЕЗУЛЬТАТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-
ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.
34. **Русанова О. І.**..... 192
АСПЕКТИ УПРОВАДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ
В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ
(ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.
35. **Рябовол Ю. В.**..... 202
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЯК ЗАПОРУКА
РЕЗУЛЬТАТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-
ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.
36. **Салій С. А.**..... 208
ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙСТРА
ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ СТАЛОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА.
37. **Свиридова З. М.**..... 211
ПРОЕКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ НА
УРОКАХПРОФЕСІЙНО-ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
ПРОФЕСІЇ «КРАВЕЦЬ».
38. **Сікірницька Т. М.**..... 219
РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ
(ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В СИСТЕМІ
БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ.
39. **Скорик С. І.**..... 224
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
СПЕЦІАЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ
ОСВІТИ ГІРНИЧИХ ПРОФЕСІЙ.
40. **Соболева С. В.**..... 229
ПЕРСПЕКТИВИ ДІЯЛЬНОСТІ КАФЕДРИ МПО та СГД ПО
УДОСКОНАЛЕННЮ МОДЕЛЕЙ ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ.

41. Сорока В. В.	236
ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПРОФІЛЮ.	
42. Теслюк Н. І.	241
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ НАУКОВО- МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ ЗП (ПТ)О.	
43. Тимошенко Н. М.	246
ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЗП(ПТ)О. Блог викладача художньої культури як засіб навчального забезпечення учня.	
44. Ткаченко О. А.	252
УРОК ЯК ОСНОВНА ОРГАНІЗАЦІЙНА ФОРМА ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ.	
45. Чернова Д. А.	258
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕТНІСНО- ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ В ІНКЛЮЗИВНИХ ГРУПАХ.	
46. Чхайло О. М., Василенко О. В.	265
РОЛЬ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ ЦЕНТРІВ У БЕЗПЕРЕРВНІЙ ОСВІТІ ПЕДАГОГА.	
47. Малихін О. В., Ярмольчук Т. М.	270
ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ПРОВІДНА УМОВА ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ	

Інформаційне повідомлення

11 грудня 2019 року на базі Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України відбулась Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція *«Інноваційні моделі розвитку науково-методичної компетентності педагогів професійної школи у системі безперервної освіти»*.

Мета проведення заходу: наукова комунікація щодо сучасних моделей розвитку науково-методичної компетентності педагогів закладів професійної (професійно-технічної) освіти в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти, роботи методичних служб ЗП(ПТ)О з питань організації інноваційної діяльності та рейтингового оцінювання рівнів професійної компетентності педагогів.

Організатори заходу: кафедра методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України; кафедра професійної та вищої освіти Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України; кафедра професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Коло проблемних питань Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції:

- Підвищення кваліфікації як запорука результативної професійної діяльності педагогів закладів професійної (професійно-технічної) освіти.
- Педагоги системи П(ПТ)О як агенти змін професійної підготовки кваліфікованих робітників в умовах євроінтеграції.
- Формування та розвиток науково-методичної компетентності педагогів ЗП(ПТ)О в системі безперервної освіти.
- Реалізація диференційованого підходу в системі підвищення кваліфікації педагогів ЗП(ПТ)О.

- Реалізація сучасних освітніх практик у професійній діяльності як показник рівня науково-методичної компетентності педагога ЗП(ПТ)О.
- Відкрите освітнє середовище в системі підвищення кваліфікації педагогів ЗП(ПТ)О.
- Шляхи розвитку науково-методичної компетентності педагогів професійної школи.
- Методика оцінювання рейтингу при визначенні рівня професійної компетентності педагогічних працівників.
- Формування готовності педагогічних працівників до інноваційної діяльності в умовах ЗП(ПТ)О.
- Критерії оцінювання результативної діяльності педагога ЗП(ПТ)О.

На пленарному засіданні конференції у режимі on-line було представлено 15 доповідей, які зацікавили широку аудиторію педагогів-науковців закладів вищої освіти, методистів обласних Навчально-методичних центрів ПТО та педагогів професійної школи.

У роботі пленарного засідання взяли участь понад **200** осіб із **17** областей України – Сумської, Донецької, Дніпропетровської, Одеської, Волинської, Рівненської, Черкаської, Закарпатської, Херсонської, Київської, Харківської, Кіровоградської, Луганської, Полтавської, Чернігівської, Черкаської, Запорізької та м.Київ.

У пленарному засіданні взяли участь **5** докторів наук, професорів; **6** кандидатів наук, доцентів; директори та заступники директорів закладів професійної (професійно-технічної) освіти; директори та методисти обласних Навчально-методичних центрів ПТО, педагогічні працівники ЗП(ПТ)О.

Модераторами даного заходу були **Сіласва І.Є.**, завідувачка кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін БІНПО, кандидатка технічних наук, доцентка, та **Єрмоленко А.Б.**, доцент кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін БІНПО, кандидат політичних наук.



З вітальним словом до учасників конференції звернулася **Сидоренко В.В.**, докторка педагогічних наук, директорка Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО УМО НАПН України. Вікторія Вікторівна представила кафедру методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін як найпотужнішу кафедру БІНПО у визначенні та вирішенні сучасних викликів безперервної післядипломної освіти, акцентувала увагу присутніх на необхідність створення інноваційних моделей розвитку науково-методичної компетентності педагогів закладів професійної (професійно-технічної) освіти в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти.



Доповідь **Петренко Л.М.**, докторки педагогічних наук, професорки кафедри професійної та вищої освіти Центрального інституту післядипломної

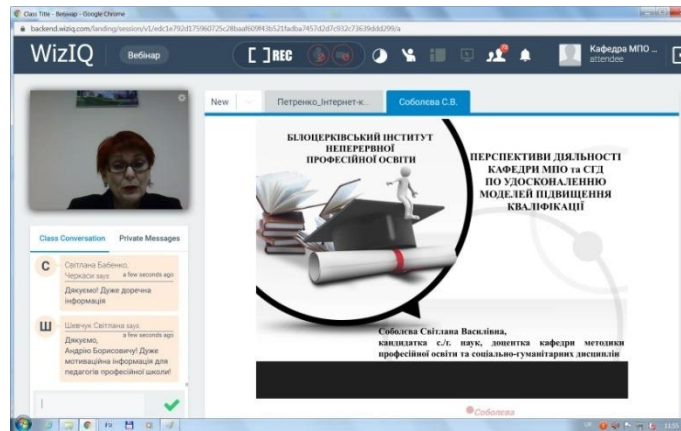
педагогічної освіти ДЗВО УМО НАПНУ розкрила концептуальні засади поняття «компетентність» педагога на етапі реформування сучасної професійної освіти та акцентувала увагу учасників на необхідність індивідуального системного та безперервного розвитку науково-методичної компетентності кожного педагога професійної школи.

Сілаєва І.Є. презентувала результати констатуючого експерименту науково-дослідної роботи кафедри методики професійного навчання та соціально-гуманітарних дисциплін «Розвиток науково-методичної компетентності педагогів професійної школи за інноваційними моделями у системі неперервної освіти». Ірина Євгенівна представила результати наукових досліджень щодо проектування цільового, змістового та процесуального компонентів підвищення кваліфікації на засадах компетентнісного підходу, що дозволяє створити оптимальне освітнє середовище для реалізації особистісно-орієнтованого підходу до задоволення професійних потреб педагогів, надає можливості для розвитку їх творчого потенціалу, мотивації до інноваційної діяльності, диференціації та індивідуалізації процесу навчання.



Соболєва С.В., кандидатка с-г наук, доцентка кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін БІНПО доповнила інформацію Сілаєвої І.Є., представивши результати формуючого етапу науково-дослідної роботи та окреслила перспективні напрями діяльності

кафедри з питань формування та розвитку науково-методичної компетентності педагогів ЗП(ПТ)О у курсовий та міжкурсовий періоди підвищення кваліфікації.



Ковальчук В.І., завідувач кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету ім. Олександра Довженка, доктор педагогічних наук, професор, разом з колективом кафедри та студентами долучилися до роботи пленарного засідання інтернет-конференції та поділилися інноваційними здобутками кафедри у створенні школи професійної майстерності сучасного педагога як сучасної форми його професійного зростання.

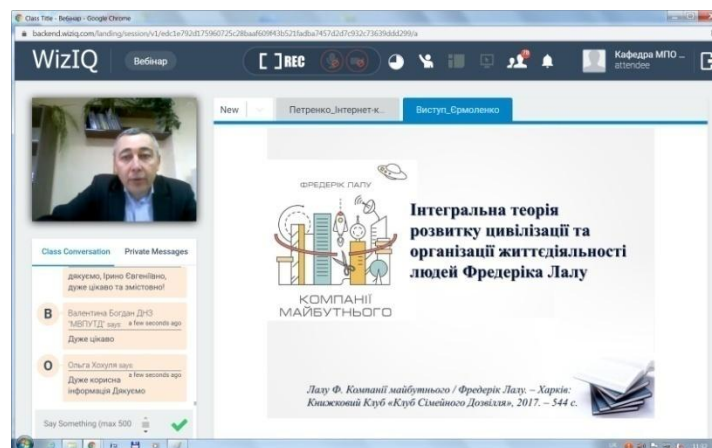


Опанасенко В.П., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету ім. Олександра

Довженка акцентував увагу учасників конференції на той факт, що запорука готовності сучасного педагога професійно школи до інноваційної діяльності – її формування у студентів ДЗВО шляхом реалізації інноваційних форм і методів навчання, адаптованих до євроінтеграційних процесів в освіті.



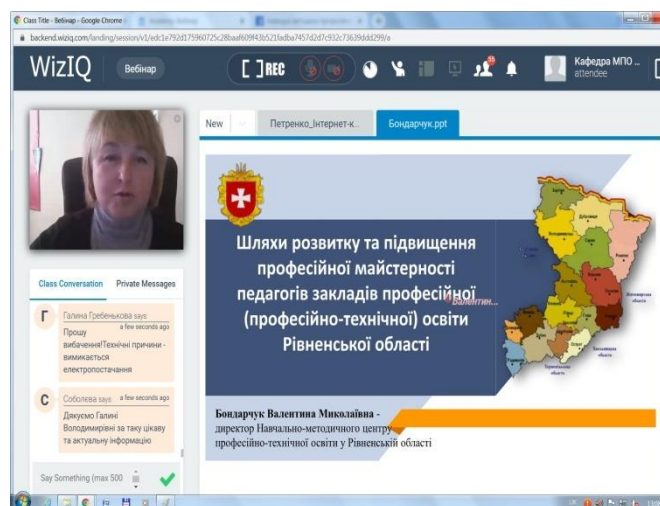
У доповіді **Єрмоленко А.Б.**, доцента кафедри методики професійного навчання та соціально-гуманітарних дисциплін, кандидата політичних наук були висвітлені трансформації соціо-культурного середовища як регулятора розвитку моделей післядипломної освіти. Андрій Борисович представив надзвичайно цікаву інформацію про декілька поколінь навчального простору, акцентуючи увагу на особливостях кожного покоління соціо-культурного середовища.



Жук М.В., завідувач кафедри соціально-гуманітарної освіти Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат філософських наук, доцент, розкрив сутність теорії поколінь, визначаючи її вплив на сучасну післядипломну освіту педагогів.

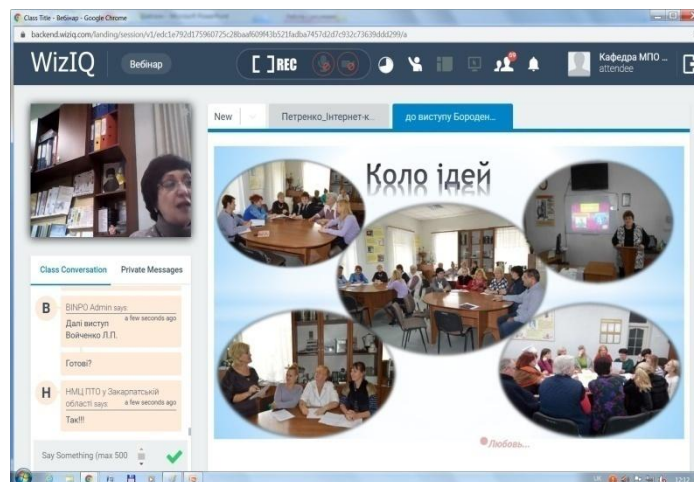


Бондарчук В.М., директор НМЦ у Рівненській області презентувала результати участі педагогів професійної освіти Рівненщини у вітчизняних та міжнародних освітніх проектах як форми підвищення їх професійної компетентності, досвід створення 15-ти навчально-тренувальних професійних центрів з отриманням фінансування від ЄС, у яких можуть проходити стажування як учні, так і педагоги ЗП(ПТ)О.

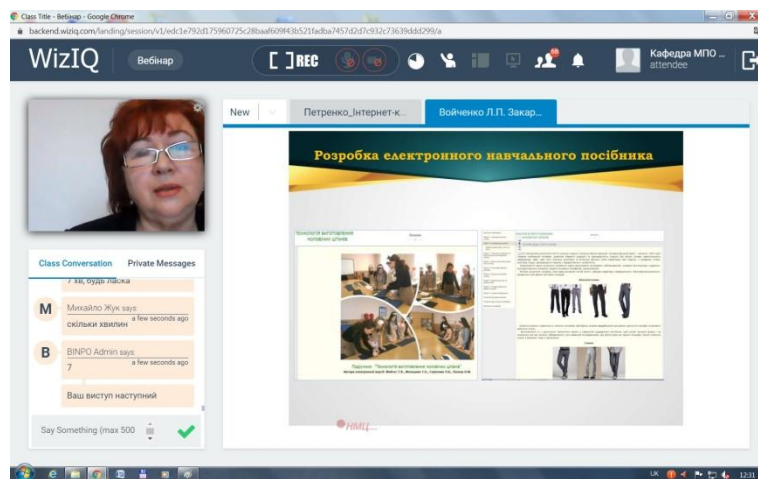


Бороденко Л.А., методист ДНЗ «Херсонське вище професійне училище ресторанного господарства» презентувала досвід діяльності методичної служби закладу освіти з питань розвитку методичної компетентності педагогічних працівників шляхом впровадження інноваційних форм і методів: «методичний

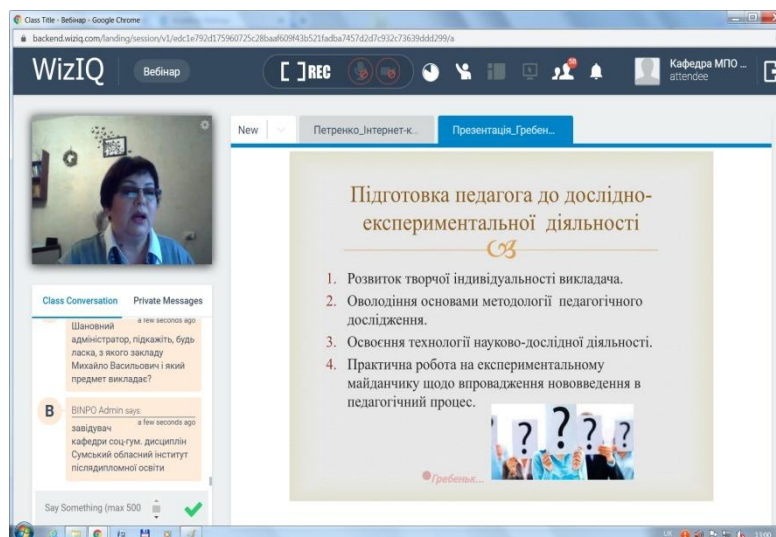
міст», «засідання круглого столу», «педагогічна майстерня», «педагогічний канал «Обираємо професію» тощо.



Войченко Л.П., методист НМЦ ПТО у Закарпатській області у своїй доповіді акцентувала увагу на координаційну роботу методичних служб ЗП(ПТ)О з питань організації підвищення кваліфікації та стажування майстрів виробничого навчання і викладачів професійно-теоретичної підготовки, які готують фахівців для швейної галузі, а також на діяльність методистів щодо проведення атестації та рейтингового оцінювання рівнів професійної компетентності педагогів.



Гребенькова Г.В., методист ДНЗ «Одеський центр професійно-технічної освіти» надала інформацію про досвід проведення у закладі науково-дослідної діяльності з проблем інклюзії як вагомого фактору інформальної освіти педагогічних працівників, презентувала навчально-методичні посібники з проблеми організації професійної підготовки учнів з вадами.



Старовойтова О.В., методист ДНЗ «Білицький професійний ліцей» (Донецька обл.) презентувала етапи роботи методичної служби закладу освіти з вирішення науково-методичної проблеми «Формування готовності педагогічних працівників до інноваційної діяльності в умовах ЗП(ПТ)О».

Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція **«Інноваційні моделі розвитку науково-методичної компетентності педагогів професійної школи у системі безперервної освіти»** отримала позитивні відгуки учасників, пройшла в атмосфері відкритого спілкування, творчих дискусій та плідної співпраці.

ВІДКРИТЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ В СИСТЕМІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Барановська Т. І., *методист Державного навчального закладу
«Олександрійський професійний ліцей»*

Безперервний професійний розвиток педагогічних працівників закладів професійно-технічної освіти є одним з головних стратегічних напрямів реформування української освіти в Європейському просторі освіти і в Україні зокрема.

Від педагогічних працівників багато в чому залежить якість української освіти і перспективи розвитку країни в цілому. Тому, високі вимоги до професійних компетентностей педагогічних працівників потребують реформування системи їх безперервного професійного розвитку, задля підвищення професійного рівня викладання.

Професійний розвиток педагогічних працівників передбачає постійну самоосвіту, участь у програмах підвищення кваліфікації та будь-які інші види і форми професійного зростання (Закон України «Про освіту», 2017, ст. 59). У тому ж Законі законодавчо закріплене визначення підвищення кваліфікації, як набуття особою нових та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань (Закон України «Про освіту», 2017, ст. 18) [1].

Технології розвиваються шаленим темпом і постає питання як їх найкраще використати для навчання, щоб сформувати у тих, хто навчається, навички необхідні для успіху в сучасному глобалізованому світі.

Педагогічні працівники закладів професійно-технічної освіти мають підвищувати кваліфікацію, тому, що це одна із умов, необхідних для їх атестування.

Підвищення кваліфікації – це підвищення рівня готовності особи до виконання її професійних завдань та обов'язків, або набуття особою здатності

виконувати додаткові завдання та задачі у межах професійної діяльності або галузі знань [2].

Підвищення кваліфікації – це набуття особою нових та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань [3].

Післядипломна освіта є складовою органічною частиною системи безперервної освіти, яка забезпечує розвиток творчого потенціалу сучасного педагогічного працівника, формування позитивного іміджу педагога.

Високий рівень задоволеності працею педагога підвищує мотивацію до творчості, професійного зростання та удосконалення. Мотивація діяльності педагога тісно та прямо пропорційно пов'язана із задоволеністю професійною діяльністю.

Мотивація, як психологічний чинник, покликана підвищувати якість роботи, результативність, рівень наданих послуг, поліпшувати мікроклімат в закладі, а також допомагати в досягненні професійних цілей, давати позитивну перспективу, здійснювати підготовку педагогічних кадрів до інновацій, підвищувати самоповагу.

Характерна ознака професії викладача – необхідність професійного розвитку педагогічного працівника упродовж усього періоду його фахової діяльності. Поняття «професійний розвиток» визначається як зростання професійних досягнень у результаті накопичення систематичного й нового перегляду вже наявного практичного досвіду.

Новий порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800, визначає завдання, основні напрями, форми, види, особливості підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників різних типів закладів освіти. За новим Порядком, педагогічні і науково-педагогічні працівники, зобов'язані постійно підвищувати кваліфікацію. Вони можуть навчатися в Україні або за кордоном за різними формами (очній, заочній, дистанційній, мережевій, дуальній, на робочому місці,

на виробництві тощо) і видами. Основними видами підвищення кваліфікації є: навчання за програмою підвищення кваліфікації; стажування; участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо.

Розглянемо навчання педагогічних працівників у відкритих освітніх середовищах та розглянемо їх призначення.

Метою діяльності є: дослідження та впровадження сучасних методик і технологій розвитку освітнього інформаційного середовища; проектування, створення та розвиток наукового, методичного та інформаційного забезпечення; пропагування освітніх інновацій – організація та проведення: вебінарів; педагогічних експериментів; систематизація, узагальнення та розповсюдження результатів діяльності педагогічних працівників; розробка та створення освітнього інформаційного середовища закладу (Viki, Moodle, персонального середовища викладача); мультимедійних ресурсів для навчального процесу.

Глобальні зміни в культурі, науці, економіці, соціокультурної дійсності останніх років вимагають перехід суспільства до принципово нового відкритого інформаційного середовища, здатного акумулювати інноваційні процеси та тенденції сучасних досягнень. Природним є необхідність віддзеркалення цих об'єктивних реалій в сучасній освіті, одним із завдань якої є побудова відкритого освітнього середовища шляхом інтеграції інформаційних і телекомунікаційних технологій в освітній процес. У центрі уваги як світових, так і українських освітян-науковців, починаючи з ХХІ століття, постають аспекти облаштування сучасного освітнього простору в умовах відкритості освітньої політики – глобальному ринку знань та інноваційних технологій.

Застосовуючи такий принцип, як відкритість науково-інформаційного та культурного простору, освіта не може залишатися замкненою системою, ні щодо власного суспільства та його інтересів, ні щодо заданих світовою спільнотою напрямків перетворення та розвитку. Зрозумілим у цьому контексті стає той факт, що важливим завданням освітньої політики є ідея відкритості. Сьогодні існують наукові праці, де аналізується поняття «відкритий простір

освіти». Це праці таких відомих українських освітян як В. Андрущенко, Л. Губерський, В. Журавський, І. Зязюн, В. Кремень, М. Попович, А. Адамський, А. Бердашкевич, Г. Гершунський, В. Ледньов, Г. Прозументова та інші. Отже, «відкритість освіти – це її здатність забезпечити відкритий простір для розвитку особистості, для засвоєння нею відкритого світу [4].

Оскільки ми розглядаємо відкрите освітнє середовище (інтернет-середовище), необхідно, поряд з поняттям «Відкритий освітній простір» приділити увагу також поняттю «віртуальне освітнє середовище».

До переваг віртуального освітнього середовища відносяться [5]:

- 1) гнучкість – можливість здійснення навчального процесу в зручному місці і зручний час, незалежно від місця знаходження учасників освітнього процесу;
- 2) інтерактивність – використання у навчальному процесі інтернет-технологій, що дозволяють розширити можливості реалізації навчання в інтерактивних формах;
- 3) мобільність – віртуальна мобільність, що може розглядатися як можливість для учнів та викладачів «віртуально переміщатися» у віртуальному освітньому просторі з одного навчального простору в інший;
- 4) економічна ефективність – зниження витрат на навчання.

Узагальнюючи вищенаведене, позначимо наступні основні характеристики, притаманні відкритому освітньому інтернет-середовищу:

- навчання починається з будь-якого рівня готовності педагогічного працівника, незалежно від його «стартових можливостей»;
- у географічному відношенні, побудоване на широкомасштабних освітніх мережах;
- орієнтоване на зміну потреб, умов, запитів соціокультурної ситуації;
- враховує особистісні особливості та індивідуальні можливості кожного хто навчається;
- побудоване на основі взаємодій між суб'єктами освітньої системи;

- допускає гнучке поєднання різних форм навчання та спілкування: індивідуальні, парні та групові форми роботи, використання діалогу у навчальному процесі тощо.

Сучасне освітнє середовище – це відкрита педагогічна система, спрямована на формування творчої інтелектуально і соціально-розвиненої особистості. Одним із аспектів успішного існування сучасного інформаційно-освітнього середовища є впровадження ІКТ-технологій в освітній процес.

Таким чином, можемо підкреслити, що освітнє середовище створює комфортні умови для розвитку педагогічних працівників, підвищує їх мотивацію до навчання, сприяє досягненню ними високих освітніх результатів і є важливою умовою успіху.

Список літератури

1. Оксана Бульвінська, Ірина Капралова. Підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників в університеті: актуальність тренінгів. - // Неперервна професійна освіта: теорія і практика № 1 (2019). - С. 53. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journals.uran.ua/index.php/1609-8595/article/view/181620/181514>
2. [Про освіту](#) Закон України від 23.05.1991 № **1060-XII**;
3. [Про освіту](#) Закон України від 05.09.2017 № **2145-VIII**;
4. Олена Онопчик. Відкрите освітнє середовище та його інтеграція у віртуальний простір інтернету. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pi.iod.gov.ua/images/pdf/2015_1/17.pdf
5. Руденко Н. С., Макурова Е. В. Виртуальная образовательная среда как условие развития межкультурной компетентности. Журнал «Педагогическое образование в России» [Текст] / Н.С. Руденко, Е. В. Макурова, 2012. – № 6. – С. 120-123.

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЙ ТА ПРИНЦИПІВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ШВЕЙНОГО ПРОФІЛЮ

Бикова Т. Б., аспірантка кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва, викладач
спеціальних дисциплін Професійно-педагогічного
коледжу Глухівського НПУ ім. .О.Довженка (м. Глухів
Сумська обл.)

Якість підготовки кваліфікованих робітників для швейної галузі залежить від якості організації освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти швейного профілю. Безумовно, результативність діяльності освітнього закладу визначається сукупністю факторів: спрямованістю державної політики, особливостями управлінської діяльності, станом нормативно-правового, матеріально-технічного, науково та навчально-методичного, фінансового, кадрового забезпечення, особливостями внутрішньої політики закладу щодо підготовки робітничих кадрів та наданням інших освітніх послуг, результативністю професійної орієнтації, професійних консультацій, професійного добору, дієвістю співпраці з роботодавцями, використанням можливостей міжнародного співробітництва. Однак, визначальна роль результативності підготовки кваліфікованих робітничих кадрів, на нашу думку, належить педагогічним працівникам, повний перелік яких визначено Законом «Про професійну (професійно-технічну освіту)» [3].

Відповідно до Державних стандартів професійно-технічної освіти підготовки (підвищення кваліфікації) робітників за професіями швейного профілю, розміщених на сайті Міністерства освіти України [1], основними складовими підготовки кваліфікованих робітників, що визначають зміст майбутньої професійної діяльності є професійно-теоретична та професійно-практична підготовки.

До того ж, відсоткові значення частки годин, відведених на професійно-практичну підготовку (забезпечується майстрами виробничого навчання) від

загального фонду навчального часу, варіюють від 33,3% (за типовим навчальним планом підготовки кравців (базовий блок) ДСПТО 7433.DB.18.20 – 2013) до 79,9 % (за типовим навчальним планом підготовки кравців 6 розряду ДСПТО 7433.DB.18.20 – 2013). Отже, вагомість ролі майстрів виробничого навчання у процесі професійного та особистісного становлення майбутніх кваліфікованих робітників швейного профілю не викликає сумніву.

Спираючись на результати наукових розвідок А. Пермінової [2, с.8], відповідно до яких визначено та схарактеризовано три етапи, як зазначає авторка, удосконалення інженерно-педагогічної освіти в контексті розвитку швейної промисловості: перший (1958-1979рр.) – пошук шляхів розвитку; другий (1980-1990рр.) – інтенсивного розвитку; третій (1991-2010 рр.) – виникнення і розв’язання ускладнень. Подальший часовий проміжок (2010-2020 рр.), що охоплює період нашого дослідження, можна вважати етапом переродження.

Сутність процесів переродження вбачаємо у зміні концепцій та підходів щодо професійної підготовки педагогічних кадрів для системи професійної (професійно-технічної) освіти, що відбуваються під впливом євроінтеграційних процесів в Україні. Основними документами, що визначають стратегічні напрями існування та розвитку європейського та вітчизняного освітнього простору є: Доповідь про конкретні майбутні завдання для систем освіти та професійної підготовки (The concrete future objectives of education and training systems. Brussels, 2001), Копенгагенська декларація (The Copenhagen Declaration, 2002), Повідомлення комісії «Європа 2020» (Communication from the commission: Europe 2020, 2010), Брюггське Комюніке (the Bruges Communiqué, 2010). Їх зміст було проаналізовано колективом авторів на чолі з В. Радкевич [4]. Окрім стратегічних цілей, окреслених у зазначених документах, слід враховувати положення концепції студентоцентрованого навчання, що були закладені в результаті реалізації міжнародного проекту «Гармонізація освітніх структур в Європі», Тюнінг (Tuning educational structures in Europe, TUNING).

Наведемо основні концептуальні положення та принципи Європейської освітньої політики, що на сьогодні відображені у вітчизняних законодавчих документах з питань освіти:

- ✓ підвищення якості та ефективності систем освіти і професійної підготовки;
- ✓ спрощення доступу до безперервної освіти;
- ✓ посилення відкритості систем освіти та професійної підготовки;
- ✓ створення єдиного європейського освітнього простору;
- ✓ забезпечення прозорості кваліфікацій;
- ✓ вирішення проблеми визнання компетенцій і кваліфікацій;
- ✓ визнання інформального навчання;
- ✓ сприяння співробітництву в сфері оцінювання якості професійної освіти і навчання;
- ✓ надання уваги навчальним потребам викладачів і майстрів у межах всіх форм професійної освіти і навчання;
- ✓ забезпечення справедливості, формування соціальної згуртованості та активної громадянської позиції;
- ✓ розвиток творчості, інноваційності та підприємливості на всіх рівнях освіти і професійної підготовки;
- ✓ привабливість системи професійної освіти;
- ✓ інклюзія;
- ✓ розбудова високоякісної інфраструктури, що забезпечує відповідність ринку праці та адекватні шляхи подальшої освіти і навчання;
- ✓ сприяння професійній реалізації кваліфікованого викладацького персоналу, здатного до використання інноваційних методів навчання;
- ✓ забезпечення можливостей міжнародної мобільності як для студентів, так і для педагогів професійної освіти;
- ✓ відповідність системи професійної освіти потребам цифрової ери (формування та постійне вдосконалення цифрових компетенцій усіх учасників освітнього процесу, його перебудова на основі застосування інноваційних

цифрових та педагогічних технологій, що трансформуються у інноваційних цифрових освітніх технологіях та визначають можливості розроблення та запровадження нових підходів до забезпечення якості освіти);

✓ врахування змін у профілях умінь (конкретних/професійних – специфічних для галузі, базових/ключових – універсальних для будь-якого робочого місця);

✓ використання категорій студентоцентрованого навчання (компетентності та результати навчання) у процесі розроблення освітніх (освітньо-професійних) програм.

Особливого значення, на нашу думку, врахування окреслених стратегічних напрямів реформування освітнього простору набуває в умовах реалізації Закону «Про фахову передвищу освіту». Оскільки саме зараз відбувається створення принципово нової ланки вітчизняного освітнього простору. Від того, на скільки тісно будуть переплітатися інноваційний досвід країн Європейського Союзу з кращими надбаннями вітчизняної професійної освіти і навчання залежить майбутнє благополуччя країни та кожного члена суспільства.

Список літератури

1. Затверджені стандарти професійно-технічної освіти 2006-2016. *Міністерство освіти і науки України* : веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnichna-osvita/derzhavni-standarti-navchalni-plani-ta-programi/zatverdzeni-standarti-profesijno-tehnichnoyi-osviti-2006-2016> (дата звернення: 02.12.2019).

2. Пермінова А.В. Розвиток методик навчання майбутніх інженерів-педагогів швейного профілю у другій половині XX століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.02. Харків, 2011. 23 с.

3. Про професійну (професійно-технічну) освіту : Закон України від 10 лютого 1998р., № 103/98-ВР. URL: <https://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=103%2F98-%E2%F0> (дата звернення: 02.12.2019).

4. Сучасні моделі професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу: порівняльний досвід: монографія / В. О. Радкевич, та ін.; //за заг. ред. В. О. Радкевич. – Київ: ІПТО НАПН України, 2018. 223 с.

РЕАЛІЗАЦІЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ПРАКТИК У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ПОКАЗНИК РІВНЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА ЗП(ПТ)О

Божко І. О., *заст. директора з НВР професійно-технічне училище №2 м. Дніпро*

Одна з задач закладів професійно-технічної освіти: підготовка сучасного кваліфікованого робітника, який відповідає вимогам потреб сучасного виробництва. Отже і програма навчання, і форми та методи викладення програмного матеріалу повинні теж адаптуватись і стати якісною базою для підготовки необхідних спеціалістів.

Сучасні викладачі мають у своєму арсеналі безліч нових форм та методів, різноманітних технологій викладання навчального матеріалу. Досвідчений викладач уміло використовує педагогічні технології та складає свій арсенал інновацій у методиці викладання свого предмету. Він сам із великої кількості методичного матеріалу обирає той, що найкраще підходить до викладання предметів технічного напрямку і адаптує їх під умови виробництва, на якому наші учні проходять виробничу практику.

Термін «інновація»- італійського походження і в перекладі означає «новизна, нововведення». Педагогічна інновація - це конгломерат логічних, спрямованих дій, які спрямовані на її оновлення, видозмінювання цілей, змісту, організації, форм і методів навчання та виховання, адаптації навчального процесу до нових суспільно-історичних умов.

Позитивні результати навчання залежать від рівня пізнавальної діяльності учнів, їх активності та педагогічних можливостей викладачів, які проводять заняття.

У професійній педагогіці існує значна кількість форм і методів навчання. Вони можуть бути:

- пасивними, якщо учні засвоюють матеріал, поданий їм викладачем;

- активними, якщо не тільки засвоюють навчальний матеріал, але й відтворюють його у вигляді творчого виконання самостійних завдань;
- інтерактивними, коли проходить взаємодія між викладачем та учнями, учнів між собою. Такі дії передбачають колективні форми організації навчання.

Сучасні засоби навчання захоплюють учнів, пробуджують у них інтерес і мотивацію, навчають самостійно мислити і діяти, сприяють формуванню цінностей, створюють атмосферу співробітництва, взаємодії. Це передбачає зміну моделі навчання з авторитарно-дисциплінарної на особистісно орієнтовану, визначальною рисою якої є взаєморозуміння, взаємодія, творча співпраця.

Педагоги повинні не тільки передати учням певну суму знань та вмінь, а й сприяти формуванню ключових компетенцій, навчити їх методам самоосвіти, що дозволить їм самостійно розширити свої знання і застосовувати їх на практиці.

Поряд з традиційними формами та методами навчання сьогодні все популярнішими стають: проектне навчання, хмарні технології, веб-квести, кейс технологія, коучинг та багато інших

Кожна з них має право на життя та на впровадження в навчальний процес або повною методикою, або окремими елементами.

Розглянемо декілька сучасних технологій, елементи з котрих я використовую на уроках спеціальних дисциплін машинобудівного профілю.

На сучасному етапі **проектне навчання** широко використовується в навчальному процесі як засіб розвитку пізнавальних інтересів учнів, умінь самостійно конструювати знання.

Метод проектів зацікавив викладачів і учнів, так як багато питань зі спецтехнології можна вирішувати за його допомогою:

- розробка технологічних процесів обробки деталей;
- поопераційний розрахунок режимів різання;

- пошук новітніх матеріалів та новітнього обладнання;
- пошук сучасних методів обробки;
- складання керуючих програм для роботи на верстатах із числовим програмним керуванням тощо.

Метод цікавий тим, що спонукає учнів до самостійної діяльності. Вона може бути особистою або груповою. Важливо підштовхнути учнів до причетності необхідної справи і її самостійного вирішення.

Хмарні технології представляють собою модель зручного для користувачів доступу до програм, серверів, бази даних, різноманітних сховищ. Сьогодні не має необхідності встановлювати та запускати ту чи іншу програму. На сайті компанії, яка її надає, можна відразу починати з нею працювати. Хмарні технології дають можливість легко та просто отримувати необхідні матеріали. Всі хмарні ресурси можна об'єднати в єдиний простір, який може настроюватись так як необхідно користувачу.

До основних переваг використання хмарних технологій в навчальному процесі відносяться:

- ✓ Спільне планування та реалізація навчальної діяльності
- ✓ Технологічна інтеграція засобів електронного, дистанційного та мобільного навчання
- ✓ Спільна розробка та тестування програмного забезпечення
- ✓ Комунікаційне середовище об'єктів навчального процесу
- ✓ Економія коштів на придбання програмного забезпечення
- ✓ Безпечність з'єднання та роботи
- ✓ Відкритість освітнього середовища
- ✓ Економія дисків
- ✓ Відсутня необхідність мати спеціальні приміщення
- ✓ Можливість виконання різноманітних видів навчальної роботи, контролю знань учнів

Навчальний веб-квест – це сайт Інтернет – мережі, з яким працюють учні, які виконують різноманітні задачі. Сьогодні верстатники широкого профілю працюють на верстатах з числовим програмним керуванням, яке передбачає запис керуючої програми на комп'ютерному приладі. Тому наші учні повинні добре орієнтуватися в інформаційних технологіях та уміти працювати з керуючими програмами. Під час обробки можуть виникнути збої у програмі, а деталі матимуть неправильні розміри.

Для отримання найбільш повної інформації щодо обробки деталей на уроках спеціальної технології доречно застосовувати елементи навчальних веб-квестів.

Кейс-технології переслідують такі основні цілі: аналіз отриманої інформації; пошук основних питань у запропонованих ситуаціях для їх вирішення; пошук раціональних шляхів щодо їх розв'язання; вибір найкращого варіанту.

Даючи учням завдання у формі кейсів, ми відкриваємо їм значно більшу можливість поділитися своїми знаннями, досвідом і уявленнями, тобто навчитися не тільки у викладача, а й один у одного. Такий метод розвиває впевненість учнів у собі, у своїх здібностях. Вони активно навчаються слухати і точніше висловлювати свої думки.

Отримавши завдання на пошук новітнього інформаційного матеріалу, учні таким чином отримують від викладача кейс із завданням. Вони переглядають чимало сторінок в Інтернеті, обговорюють варіанти фіксації навчального матеріалу та згортання його в опорний конспект і готуються до дискусії, метою якої стане захист свого варіанту рішення. Таким чином, елементи кейс-технології стають одночасно і завданням, і джерелом інформаційних матеріалів.

Коуч-технології навчають учнів, як можна перейти з зони проблем в зону їх ефективного розв'язування. Це система, яка допомагає приймати нові можливості та підходи, розкрити потенціальні можливості учнів та знайти разом з ними нестандартні рішення.

Свою назву новітні педагогічні технології отримали від англійського слова *coaching*, що в перекладі означає навчати, надихати, тренувати для спеціальних цілей, готувати до вирішення певних завдань.

Система коучингового навчання розкриває нові форми стосунків між учнями та викладачами, які виступають в ролі коуча, при чому викладач не консультує учнів, не надає їм готових порад, а допомагає їм самим дійти до прийняття готового рішення. Тим самим, ми маємо можливість розкрити потенціал учня в самому широкому розумінні.

Науковці вважають систему коучинга креативною, бо вона є педагогічним інструментом між викладачем та учнем. При цьому викладач не надає готових рішень учневі, а спонукає його до прийняття особистих, до яких він повинен прийти сам.

Сучасне виробництво переживає етапи глобальних переходів до інновацій та інтенсифікацій інформаційних процесів. Важко уявити сучасне підприємство, яке не використовує прогресивне обладнання, новітні матеріали та інструменти. Від наших випускників вже сьогодні виробництво вимагає бути грамотними, кваліфікованими спеціалістами, які б могли приймати оперативні рішення, удосконалювати виробництво та сприяти його розвитку.

Таким чином, використання сучасних освітніх технологій у навчально-виробничий процес ЗП(ПТ)О забезпечить формування гармонійної особистості випускника та якісну підготовку фахівця, конкурентоспроможного на сучасному ринку праці. Однак це складний процес, який вимагає від педагога творчої, науково-пошукової діяльності.

Список літератури:

1. Богосвятська А. І. Інноваційні форми поширення професійного досвіду вчителя / А. І. Богосвятська // . – 2015. – № 10. – С. 22-28.
2. Гетьман О. П. Майбутнє України – в наших руках / О. П. Гетьман //Шкільна бібліотека. – 2015. – № 8. – С. 33-34.

3. Богосвятська А. І. Інноваційні форми масових навчально-виховних заходів із зарубіжної літератури / А. І. Богосвятська // Зарубіжна література в школах України. – 2016. – № 4. – С. 24-28.

4. Богосвятська А. І. Інноваційні форми поширення професійного досвіду вчителя / А. І. Богосвятська // Зарубіжна література в школах України. – 2015. – № 10. – С. 22-28.

5. Інноваційні процеси в освіті: загальна характеристика і тенденції розвитку // Шкільна бібліотека. – 2008. – №6. – С. 40.

6. Інноваційні технології інформаційного забезпечення навчально-виховного процесу // Шкільна бібліотека плюс. – 2008. – №11/12. – С. 3-43.

МЕТОДИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА – ДІЄВИЙ ШЛЯХ ДО РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ УЧНІВ

Бороденко Л. А. *методист Херсонського вищого професійного училища
ресторанного господарства. (м. Херсон)*

Головними завданнями будь якого навчального закладу є турбота про постійне підвищення якості освітнього процесу, створення умов для розвитку особистості й творчої самореалізації кожного учня, виховання молодого покоління здатного ефективно працювати і навчатись протягом життя. Провідна роль у реалізації визначених завдань належить нам педагогам, Успішний педагог сьогодні – це справжній професіонал і творча особистість, який вміє проектувати як маршрут власного професійного розвитку, так і успіх своїх учнів. Професійна компетентність – це мистецтво, яке повинно постійно вдосконалюватись і на допомогу тут приходить методична робота, яка сприяє збагаченню педагогічними знахідками. Методична робота в нашому навчальному закладі саме і спрямована на нарощування та оновлення фахових знань, нових педагогічних ідей та виробничих технологій, вивчення, узагальнення та поширення перспективного педагогічного досвіду, створення умов для всебічного розвитку особистості педагога, озброєння його необхідними для цього знаннями, уміннями й навичками, напрацювання стратегій для створення творчої атмосфери в колективі.

Ефективною формою методичної роботи є нетрадиційні заходи, які значною мірою урізноманітнюють співпрацю методиста, голів методичних комісій і педагогічних працівників у справі підвищення їхньої кваліфікації та педагогічної майстерності. Тематика таких заходів обирається на основі аналізу методичного рівня та з врахуванням реальних потреб і можливостей педагогів училища.

Активною формою з метою розвитку практичних навичок є методичний міст на тему «Інформаційно-комунікаційні технології у сучасній професійній освіті», на якому було розглянуто певну проблему з різних точок зору. Це і авторський досвід створення та застосування ігрових, ІК-технологій

навчання, створення та застосування освітніх продуктів on-line за допомогою сервісу Google Форми, Google Диск, Google Клас, Google Презентації, навчальні анімації як засіб формування мобільного фахівця, електронний посібник у навчанні.

Ефективною також формою методичної роботи є засідання **«За круглим столом»**, на якому педагоги обговорюють питання підвищення ефективності освітнього процесу, складові успішної діяльності, організацію ефективного педагогічного спілкування, шляхи підвищення якості знань учнів тощо. Під час таких засідань педагоги навчального закладу аналізують свою роботу, із задоволенням беруть участь у діловій педагогічній дискусії, складають методичні рекомендації та пропонують шляхи вирішення зазначених питань.

На постійний педагогічний пошук налаштовує діяльність **педагогічної (професійної) майстерні**. Теми таких майстерень обираються з урахуванням професійних вимог сьогодення, наприклад «Формування творчих здібностей учнів при приготуванні і оздобленні кулінарних страв та кондитерських виробів», «Розвиток самостійності учнів на уроках виробничого навчання», «Мистецтво оздоблення кондитерських виробів гнучким айсінгом», що спонукає викладачів та майстрів виробничого навчання до пошуку нових виробничих технологій та їх опрацювання, оновлення змісту робочої навчальної програми, вдосконалення уроків професійно-теоретичного та виробничого навчання.

Результативною формою передачі педагогічного та професійного досвіду, популяризації інноваційних ідей та технологій стала організація **майстер-класів**. На яких майстри виробничого навчання, викладачі та учні передають власний досвід щодо оволодіння сучасними технологіями приготування та оздоблення страв і кулінарних виробів. Теми майстер-класів обираються з врахуванням сучасних тенденцій в галузі ресторанного господарства. Наприклад «Сучасні техніки роботи з шоколадом: техніка штрихового малюнку, застосування полікарбонатних 3 D-форм, техніка ліплення за допомогою плунжерних виїмок, трансферів», «Оригінальна піца»,

«Оздоблення тортів квітами із їстівного паперу», «Секрети молекулярної технології сферифікації – особливості приготування горохових сфер», «Нетрадиційний підхід до приготування страв із морепродуктів, технологія *sous-vide* (під вакуумом)». Такі майстер-класи сприяють створенню нових рецептів за оригінальною технологією приготування: Восьминоги на подушці із різотто з чорнилами каракатиці і овочами; Тальятеле з гідро біонтами та соусом вершковим; Кальмар фарширований куркою, рисом і овочами та багато іншого.

Важливою проблемою сьогодні залишається питання: Як вмотивувати учнів? Як їх зацікавити? Як урізноманітнити навчальний процес? Як привчити учнів працювати самостійно, щоб бути адаптованими до умов виробництва? І з метою обміну результатами роботи педагогів, з цього питання, стала така продуктивна форма роботи як **«Коло ідей»**. Кожен викладач та майстер виробничого навчання висловлювали свою точку зору, позицію, ідею, та були активними у дискусії, запропонували такі методи та прийоми активізації пізнавальної діяльності, які покликані стимулювати участь учнів у виконанні пошукових і дослідницьких робіт а також їх презентації та захисту. Що сприяло активному використанню на уроках проектних технологій, кейс, квест та веб-квест методів.

Дієвою формою методичної роботи також є проведення **педагогічного консилиуму**, на якому координуються дії педагогів у роботі з учнями «проблемної» групи. Так на педагогічному консилиумі «Обираємо технологію» викладачі висловили власні позиції щодо низької успішності учнів, виявили причини утруднень, запропонували способи їх подолання. Значна кількість педагогів висловила пропозицію щодо використання сучасних освітніх технологій для підвищення якості навчання. На такому заході панувала творча атмосфера яка була насичена свіжими ідеями та оригінальними рішеннями.

Важливою ланкою методичної роботи є **педагогічні читання**, які мають на меті узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду і проводяться з актуальної педагогічної тематики: «Продуктивний урок –

орієнтир сучасного педагога»; «Педагогічна техніка – надійна сходинка до професійної майстерності»; «Ігрові технології як засіб професійного навчання»; «Як зробити урок ефективним?»; «Сучасний учень. Шляхи взаємодії з ним»; та ін.

Одним із дієвих шляхів підвищення та вдосконалення рівня компетентності стало проведення нетрадиційних педагогічних рад: проблемний семінар, педагогічна конференція, колективне мислення, методична панорама, педагогічний вернісаж. Такі нестандартні форми проведення об'єднали педагогів для ефективної співпраці, відбулися зміни й перебудова педагогічних поглядів, пріоритетів та установок. Саме на таких педрадах педагоги вчаться мислити і працювати по-новому.

Значна увага приділяється впровадженню педагогічної технології «**Портфоліо**», як при проведенні атестації педагогічних працівників так і в методичній роботі. Викладачі та майстри в/н складають бюлетені із досвіду впровадження сучасних освітніх та виробничих технологій. Інформація про кращий досвід роботи педагогічних працівників систематизується і узагальнюється в методичному кабінеті та висвітлюється на сайті училища.

Для презентації кращого педагогічного досвіду обрано також таку форму роботи як **методичний бенефіс**, на якому здійснюється комплексне ознайомлення з носієм ефективного прогресивного педагогічного досвіду. Викладачі та майстри в/н презентують свою творчу лабораторію, ознайомлюють з розробленими дидактичними матеріалами, сценаріями уроків, запрошують на відвідування відкритих уроків тощо.

Сприяють підвищенню педагогічної майстерності викладачів та майстрів в/н організація та **проведення таких конкурсів** серед педагогів: «На кращу методичну розробку»; «Збірник технологічних карток з оригінальними рецептурами приготування авторських страв»; «Збірник завдань для контролю навчальних досягнень учнів». Такі конкурси наштовхнули на створення майже 300 рецептур авторських (фірмових) страв з оригінальними технологіями їх приготування з використанням сучасної сировини, та складністю поєднання компонентів, застосування різних технік та способів приготування. В

поточному навчальному році, в обласному конкурсі «Естафета педагогічних здивувань» наші педагоги посіли третє місце з роботами «Ментальна карта на уроках теоретичного навчання», «Використання квест-технології на уроках виробничого навчання».

Ефективність професійного зростання залежить також і від ставлення самого педагога до вдосконалення професійної майстерності, що спонукає до самоосвіти і є запорукою успішного формування їх методичної компетенції. Як результат стало проведення таких нестандартних уроків (презентація, суд, розслідування, конференція та прес-конференція, КВК, уроки-мандрівки, ділові та рольові ігри). Педагоги стали також активними у видавничій діяльності, беруть участь у Всеукраїнських та міжнародних Інтернет-конференціях і науково-практичних семінарах до яких залучають і учнів.

Підвищення професійної майстерності і розвиток творчої ініціативи викладачів та майстрів виробничого навчання, впровадження ефективних освітніх та виробничих технологій створює комфортні умови для формування ключових та професійних компетентностей учнів, розвитку їх творчих здібностей. Цьому сприяє і участь учнів в училищних, обласних та Всеукраїнських конкурсах професійної майстерності де вони демонструють належний рівень професійної підготовки. Створюється підґрунтя знань, умінь і навичок для подальшого працевлаштування наших випускників в престижні євроорієнтовані заклади ресторанного господарства м. Херсона та України. Перераховані вище методи роботи забезпечують безперервне професійне зростання і слугують складовим матеріалом для оцінювання професійної компетентності педагогів училища.

Підсумовуючи сказане, варто наголосити, що тільки той педагог, який буде постійно працювати над своїм професійним рівнем, самовдосконалюватися, запроваджуватиме ефективні методи навчання та виховання, і тільки тоді він даватиме такі послуги учням, які б задовольнили б потреби сьогодення. І на мою думку, це і є обов'язкова умова забезпечення якісної освіти у навчанні професії.

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Ващенко О. М. *методист Вищого професійного училища № 94 (м. Лисичанськ, Луганська обл.)*

Король І. В. *заступник директора з навчально-виховної роботи Вищого професійного училища № 9 (м. Лисичанськ, Луганська обл.)*

Сучасна парадигма освіти вимагає від педагогів активізації інноваційної діяльності, яка є основною рушійною силою впровадження реформ у педагогічну діяльність. Успішність реалізації цих реформ, значною мірою залежить від розвитку творчого потенціалу педагогічних працівників, які наразі забезпечують процес сучасної освіти.

Чільне місце у переліку напрямків інноваційних освітніх процесів посідають наступні:

- модернізація закладів освіти;
- оновлення змісту освіти (впровадження нових стандартів професійної (професійно-технічної) освіти);
- індивідуалізація процесу освіти;
- розробка авторських освітніх програм, посібників тощо;
- впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес;
- зміна способів, форм та методів освіти і виховання;
- модернізація процесу управління сучасним закладом професійної (професійно-технічної) освіти.

Пріоритетними принципами інноваційних процесів освіти є:

- принцип керування інноваційними процесами, котрі спрямовують педагогів свідомо реагувати на зміни у системі освіти;
- принцип модернізації та реформування змісту освіти;

- принцип забезпечення кадровими, технічними, матеріальними та інформаційними ресурсами;
- принцип прогнозування змін в інноваційному педагогічному середовищі;
- принцип сталості інноваційних процесів та механізму їх реалізації.

Зміст поняття «інноваційна діяльність» полягає не тільки у специфічності процесів оновлення та включення компонентів у традиційну систему освіти, а і в унікальності, особливості стилю діяльності педагога-новатора. Інноваційно зорієнтований педагог здатен відповідати на ситуативні зміни в освіті та суспільстві в цілому. Педагог, котрий володіє навичками дослідника, здатен обґрунтовувати організацію освітнього процесу з прогностичної точки зору, має гнучкість мислення, схильний до самоосвіти та саморефлексії.

Надважливим фактором позитивного розвитку педагога-новатора в умовах сучасних закладів професійної (професійно-технічної) освіти є безперервна самоосвіта, бо сьогоденний процес розвитку суспільства вимагає від педагогічних працівників бути інформаційно розвиненими та постійно удосконалювати свої професійно-значущі якості.

Головуючими завданнями у процесі формування готовності педагогічних працівників до інноваційної діяльності в системі професійної (професійно-технічної) освіти є:

- координація розвитку ціннісних орієнтирів педагога, що визначають універсальний підхід до вирішення актуальних питань сучасних закладів освіти;
- надання можливості самостійно вирішувати професійно-педагогічні проблеми в умовах сучасної освітньої парадигми;
- демонстрація педагогам засобів побудови концепцій функціонування закладів освіти і самих педагогів, з урахуванням особливостей їх професійної діяльності;
- спрямування педагогічних працівників на усвідомлення ефективності інноваційної діяльності, сприяння проведенню самооцінки.

Готовність педагогічних працівників до інноваційної діяльності зростає при методичному забезпеченні наступних компонентів:

- програми розвитку педагога-новатора;
- оптимальних методів педагогічної діяльності;
- послідовної реалізації запланованих кроків втілення програми;
- чіткого корегування складових інноваційної діяльності.

Основними складовими готовності до інноваційної діяльності педагогів є:

- мотиваційна складова, яка визначає цілі та завдання педагогічної діяльності;
- когнітивна складова, яка визначає обсяг необхідних знань для продуктивної діяльності педагога;
- операційна складова, що окреслює обсяг умінь та навичок для практичного вирішення завдань;
- особистісна складова, яка утворює сукупність індивідуальних якостей особистості, важливих для професійної діяльності.

Формування готовності педагогічних працівників до інноваційної діяльності – це *система дій, яка складається з наступних етапів*: підготовчого, діагностичного, навчального, корекційно-оцінного, регулятивного.

Сформованість потреби сучасного педагога закладу професійної (професійно-технічної) освіти до інноваційної діяльності визначається через рівень професійної майстерності і готовності до реальної оцінки власних результатів.

Рівень ефективності готовності педагогів до інноваційної діяльності окреслюється наступними факторами:

- здатністю педагогів до інноваційного підходу освіти і виховання;
- зорієнтованістю методичного супроводу на забезпечення індивідуалізації процесу підготовки педагога до інноваційної діяльності;
- впровадженням інноваційних форм і методів педагогічної діяльності;

- рівнем професійної майстерності педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Вибір власної інноваційної траєкторії – це вибір власної стратегії розвитку, окреслення особистісних пріоритетів та стилю взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу.

На сьогоднішній день, педагоги-новатори впроваджують такі технології як: проєктні, інформаційно-комунікаційні, особистісно-зорієнтовані, модульні, проблемно-розвивальні та інші.

Сучасний стан зміни освітніх процесів у професійній (професійно-технічній) освіті вимагає від педагогічних кадрів володіти найвищим рівнем професіоналізму, інноваційним стилем педагогічної діяльності та готовністю до творчого вирішення поставлених завдань.

Рівень готовності педагога до участі в інноваційній діяльності може бути продіагностований та визначений за наступними показниками:

- рівнем педагогічної рефлексії;
- вмотивованістю до професійної діяльності;
- гнучкістю мислення та швидкістю реагування на зміни;
- доцільністю педагогічних дій;
- рівнем комунікативних навичок;
- емоційною привабливістю, стресостійкістю, цілеспрямованістю.

Для побудови власної траєкторії впровадження інноваційної діяльності важливого значення набувають методологічна підготовка, методична підготовка, володіння дослідницькими навичками та вивчення передового педагогічного досвіду. Тож, система роботи закладу професійної (професійно-технічної) освіти, у напрямі формування готовності педагогів до інноваційної діяльності, повинна передбачати: створення сприятливого інноваційного середовища, яке буде спонукати педагогів до саморозвитку та самоорганізації; активну роботу об'єднань з обміну передовим педагогічним досвідом, роботу педагогічних майстерень та залучення коучів, тренерів для розвитку психоемоційних навичок педагогів.

Підсумовуючі вищесказане, можна зробити висновок, що формування готовності педагогів до інноваційної діяльності – це процес планомірного розвитку усіх особистісних якостей, які сприяють готовності до новаторства. Сутність самого процесу формування готовності до інноваційної діяльності потрібно розглядати як зміну рівнів педагогічної майстерності від низького до високого у відповідних умовах.

ОРГАНІЗАЦІЯ СТАЖУВАННЯ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ КРИВОРІЗЬКОГО ПРОФЕСІЙНОГО ГІРНИЧО- МЕТАЛУРГІЙНОГО ЛІЦЕЮ

Вдовиченко М. М., *методист Криворізького професійного гірничо-металургійного ліцею (м. Кривий Ріг Дніпропетровської обл.)*

У вирішенні завдань, що стоять на сучасному етапі перед системою професійної (професійно-технічної) освіти, одна з провідних ролей належить майстрові виробничого навчання. Від його особистісних якостей, професійного рівня як педагога, багато в чому залежить рівень підготовленості і вихованості майбутніх кваліфікованих, конкурентоспроможних робітників. Сьогодні неможливо будувати освітній процес без вдосконалення підготовки самих майстрів виробничого навчання. Професійна підготовка майстрів виробничого навчання має відповідати оновленим вимогам певної галузі виробництва, формувати здатність самостійної взаємодії з динамічним світом педагогічної праці, тобто уміння перенавчатись, підвищувати свою кваліфікацію, професійну майстерність.

Підвищення рівня професійної компетентності майстрів виробничого навчання передбачає навчання за програмою підвищення кваліфікації, участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах та проходження стажування на сучасних підприємствах певної галузі.

Стажування майстрів виробничого навчання на передових підприємствах міста проводиться з метою практичного вивчення майстрами сучасної техніки і технології виробництва, наукової організації праці, прийомів і методів праці передовиків і новаторів виробництва та забезпечення на цій основі підвищення якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. Для проходження стажування вони направляються навчальним закладом, як правило, один раз в п'ять років. Але як свідчить практика і власний досвід, доцільніше направляти майстрів виробничого навчання відразу після появи нової сучасної техніки і технології виробництва.

Результати проведеного педагогічного дослідження показали, що стажування майстрів виробничого навчання доцільно проводити в передових цехах і на кращих ділянках базового підприємства, для якого навчальний заклад здійснює підготовку майбутніх фахівців.

Криворізький професійний гірничо-металургійний ліцей підтримує тісні зв'язки із флагманами промисловості: ПАТ «Криворізький залізрудний комбінат», ПАТ «Південний гірничо-збагачувальний комбінат», ТОВ «МЕТІНВЕСТ - КРМЗ» та ПАТ «Арселор Міттал Кривий Ріг».

На цих підприємствах активно проводиться політика технічної модернізації виробництва. Впровадження високопродуктивної техніки провідних світових виробників, дозволяє значно підвищити ефективність виробництва, якість й конкурентоспроможність продукції.

На базовому підприємстві ПАТ «Криворізький залізрудний комбінат» працює понад 50 одиниць сучасної високопродуктивної техніки. Тому здобувачі освіти, які навчаються за професіями «Прохідник», «Машиніст бурової установки», під час проходження виробничого навчання і практики та майстри виробничого навчання під час стажування знайомляться з будовою та вчаться працювати на сучасному технологічному устаткуванні відомих іноземних фірм: шведської компанії «Atlas Copco» та фінської – «Sandvik». Майстри виробничого навчання, викладачі професійно-теоретичної підготовки проходять стажування в учбово-курсовому центрі комбінату, де знайомляться з новими виробничими процесами та устаткуваннями шахти.

На ПАТ «Південний гірничо-збагачувальний комбінат» та ПАТ «Арселор Міттал Кривий Ріг» здобувачі освіти, які навчаються за професіями «Електрогазозварник», «Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування», «Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів» та майстри виробничого навчання знайомляться з технічними характеристиками та будовою промислового обладнання.

Викладачі професійно-теоретичної підготовки беруть участь у розробці та впровадженні адаптованих навчальних програм професійно-теоретичної та

професійно-практичної підготовки професій відповідно до вимог професійних стандартів підприємств «МЕТІНВЕСТ». Здобувачі освіти та викладачі мають змогу ознайомитись з оснащенням виробничо-технічної бази підприємства.

Для ознайомлення з останніми досягненнями у галузі техніки та новітніми технологіями підприємства практикують у своїй діяльності проведення серій семінарів, тренінгів, екскурсій для педагогічних працівників ліцею.

Отже, можна зробити висновок, що в умовах інноваційного розвитку економіки найбільш ефективною формою підвищення кваліфікації є стажування на сучасних підприємствах та безпосередня участь у виробничих семінарах для педагогів, що спрямовується на удосконалення та поглиблення ними своїх професійних знань, умінь і навичок з відповідного профілю згідно з вимогами виробництва, конкретного робочого місця та сприяє якісному виконанню майстрами виробничого навчання своїх обов'язків, розширенню меж компетенції, можливості оволодіння новими функціональними обов'язками.

Список літератури

1. Орієнтовні методичні рекомендації щодо запровадження Порядку підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів // Науково-методичний вісник «Професійна освіта». - 2014. - № 1-2(42-43). - С. 21-31.
2. Порядок підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України № 535 від 30.04.2014. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0840-14>.
3. Співпраця майстра виробничого навчання з базовим підприємством – запорука успіху в підготовці кваліфікованого робітника. //Профтехосвіта. - 2013.
4. Шляхи впровадження соціального партнерства з роботодавцями.// Профтехосвіта. – 2011.

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЯК ЗАПОРУКА РЕЗУЛЬТАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Войченко Л. П., *методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Закарпатській області*

Якість освіти значною мірою залежить від рівня професійної компетентності педагогічних працівників. Зростання фахової майстерності педагога досягається через систему самоосвіти загалом та підвищення кваліфікації зокрема, а також атестацію, яка, власне, і визначає її рівень.

Зростанню рівня професіоналізму та педагогічної освіченості викладачів і майстрів виробничого навчання сприяє систематичне підвищення кваліфікації, самоосвіта, творча активність, навчання упродовж життя.

Навчально-методичний центр здійснює повне організаційне забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних працівників системи професійної освіти регіону, координує цей процес, співпрацює з науковими установами післядипломної педагогічної освіти, підприємствами, установами, організаціями в рамках соціального партнерства.

НМЦ ПТО виконує функції організаційно-методичного супроводу різних видів підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЗП(ПТ)О Закарпаття. Упродовж останніх років на обласному рівні проводиться короткострокове підвищення кваліфікації з метою вивчення сучасних педагогічних та виробничих технологій, під час якого організовано проведення тренінгів, семінарів, майстер-класів, семінарів-практикумів для викладачів та майстрів виробничого навчання різних напрямів підготовки із залученням соціальних партнерів-підприємств, компаній. В усіх закладах професійної освіти проводяться навчальні тренінги «Удосконалення професійної компетентності педагогів ЗП(ПТ)О з використання інформаційно-комунікаційних технологій та ресурсів мережі Інтернет».

Стажування також є однією з основних форм удосконалення фахової майстерності педагогічних працівників, практичного вивчення сучасної техніки та технологій виробництва, організації праці, виробничого досвіду.

У цьому році вперше стажування педагогічних працівників було організовано на базі навчально-практичних центрів, створених у ЗП(ПТ)О нашої області. НМЦ ПТО здійснює навчально-методичний супровід організації стажування педагогічних працівників за різними формами, створення електронної бази комплексно-методичного забезпечення професій у діючих навчально-практичних центрах.

У 2019 році на базі навчально-практичного центру сучасних швейних технологій і дизайну Хустського професійного ліцею сфери послуг організовано стажування педагогічних працівників ЗП(ПТ)О області за очно-дистанційною формою. Викладачі професійно-теоретичної підготовки та майстри виробничого навчання з професій швейного виробництва пройшли навчання у два етапи. Очному етапу, що проводився безпосередньо у навчально-практичному центрі, передував двотижневий дистанційний етап, під час якого слухачі вивчали та відпрацьовували сучасні виробничі технології з використанням створеної за технічним супроводом НМЦ ПТО інтернет-платформи. Електронна база навчальних матеріалів відповідно до програми стажування розміщувалася на GOOGLE-диску за посиланням https://docs.google.com/document/d/1Ef5iokqURO1WG_nUqTGSk3VVOUIyOemi7smW5QsyRFY/edit.

У навчально-практичному центрі під час очного етапу педагогічні працівники виконували практичне завдання: виготовлення чоловічих брюк за сучасною технологією швейних підприємств.

Навчально-методичним центром здійснюється також методичний супровід розроблення навчальної літератури для проведення професійно-технічного навчання, підвищення кваліфікації та стажування, дистанційного навчання у діючих навчально-практичних центрах. У НПЦ сучасних швейних технологій і дизайну Хустського професійного ліцею сфери послуг створений

електронний засіб навчального призначення «Технологія виготовлення чоловічих штанів», схвалений Науково-методичною радою МОН України, та триває робота з реалізації інноваційного проекту «Створення електронного контенту дидактичного забезпечення спецдисциплін у підготовці кваліфікованих робітників із професії кравець».

Отже, підвищення кваліфікації педагогічних працівників, яке проводиться за різними формами, забезпечує врешті решт результативність професійної діяльності педагогів закладів професійної освіти, що підтверджується атестацією.

Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у Закарпатській області здійснює методичний супровід атестаційного процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти регіону.

Атестаційні комісії ЗП(ПТ)О щороку вирішують проблему моніторингу діяльності викладачів та майстрів виробничого навчання, створення технології вимірювання педагогічної майстерності, відстеження динаміки процесу їх творчого зростання, що є по суті основою методичної роботи у закладі освіти.

Ми скеровуємо методичні служби ЗП(ПТ)О на виявлення, розвиток творчих здібностей педагога, стимулювання його прагнення до самовдосконалення та активності у методичній роботі. Найвищим результатом атестації має стати глибока самооцінка педагога.

Відповідно до Типового положення про атестацію педагогічних працівників і Положення про методичну роботу, з метою належної підготовки та проведення атестації педагогічних працівників навчально-методичним центром ПТО розроблено «Критерії оцінки результативності професійної діяльності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О», що використовуються в роботі атестаційної комісії закладу освіти для організації індивідуальної роботи з педагогом з метою стимулювання його професійного зростання, узагальнення набутого досвіду роботи.

Дані критерії містять такі показники:

- результативності навчально-методичної та інноваційної діяльності педагогічного працівника, такі як презентація власної педагогічної діяльності, участь педагогічного працівника у професійних оглядах-конкурсах; упровадження освітніх інновацій (розробка та впровадження інноваційних проєктів, інтерактивних форм та методів організації освітнього процесу, проведення навчальних занять з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, сучасних педагогічних та виробничих технологій у навчально-виробничому процесі; узагальнення методичних напрацювань у міжатестаційний період за однією з форм (методична розробка, портфоліо педагога, веб-сторінка, освітній блог); розробка власних методичних напрацювань, підручників, навчальної літератури, що пройшла апробацію та схвалена науково-методичною установою; публікації матеріалів педагога у фахових виданнях, засобах масової інформації; популяризація власного педагогічного досвіду; проведення методичних заходів з предмета (професії);

- результативності діяльності педагогічного працівника з формування професійних знань і компетенцій здобувачів освіти такі як порівняльний аналіз діяльності педагогічного працівника на основі контрольних зрізів знань із предмета (професії), результатів державної підсумкової чи кваліфікаційної атестації; кількість учнів-переможців предметних олімпіад, конкурсів фахової майстерності, інших учнівських конкурсів, оглядів, змагань;

- результативності позанавчальної роботи;

- рівня навчально-матеріальної бази кабінету, майстерні;

- рівня комплексно-методичного забезпечення предмета (створення електронної бази, систематизація методичних напрацювань тощо).

Члени атестаційної комісії, керуючись оціночними критеріями, визначають рівень професійної компетентності педагогічного працівника.

Відповідно до Типового положення про атестацію педагогічних працівників для об'єктивного оцінювання професійної діяльності педагогічних працівників атестаційною комісією вищого рівня за наказом департаменту освіти і науки облдержадміністрації «Про атестацію педагогічних працівників» щороку створюються експертні групи.

Методисти НМЦ ПТО як члени такої експертної групи відвідують заклади освіти області. Для диференційованого оцінювання результатів педагогічної праці використовуються різні форми вивчення діяльності педагогів. Серед них – творчі звіти, представлення портфоліо, веб-сторінок педагогічних працівників на засіданнях методичних комісій, навчально-методичних рад, виставки методичних напрацювань, проведення тижнів професій, методичних тижнів, майстер-класів, круглих столів, відкритих уроків, виховних та інших методичних заходів.

Упродовж року навчально-методична рада НМЦ ПТО розглядає питання поширення узагальненого кращого педагогічного досвіду педагогічних працівників, які атестуються. Рекомендовані до поширення в закладах професійної освіти області узагальнений досвід систематично поповнює картотеку кращого педагогічного досвіду на вебсайті методичного центру.

Усі ці заходи допомагають творчо, неформально провести атестацію педагогічних працівників, забезпечити максимум об'єктивності в оцінюванні праці педагогів, визначити рівень сформованості їх педагогічних вмінь і навичок та оцінити результативність роботи.

Функції підготовки кваліфікованого робітника, грамотного, вмілого, здатного до саморозвитку та самореалізації, спроможного гнучко реагувати на потреби ринку праці, можуть виконувати лише високопрофесійні викладачі, майстри виробничого навчання, справжні фахівці своєї справи, які готові впроваджувати в навчальний процес нові прогресивні методи навчання і сучасні технології.

Тому проведення постійної роботи з навчання та підвищення кваліфікації педагогічного персоналу, вдосконалення системи підготовки, перепідготовки та

підвищення кваліфікації педагогічних працівників, стажування в умовах сучасного виробництва, а також правильна організація методичної роботи в міжтестастійний період та атестація забезпечують професійний розвиток педагогів та якість освіти.

ПОТЕНЦІАЛ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ІСТОРІЯ» У ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗП(ПТ)О

Гнатюк Ю.Ю., *викладач історії ДНЗ «Житомирське вище професійне
технологічне училище»*

Бурхливий розвиток програмно-технічних засобів створення, збереження й обробки інформації у світі дедалі швидше змінює орієнтації сучасного суспільства. Входження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у різні сфери діяльності людини не оминає і галузь освіти. У зв'язку з цим особливого значення набуває переорієнтація мислення сучасного викладача на усвідомлення принципово нових вимог до його педагогічної діяльності, готовність використовувати ІКТ як допоміжний навчальний ресурс.

Спільними зусиллями історія і ІКТ здатні допомогти формуванню поінформованих громадян і критично мислячих читачів, які можуть перетворювати інформацію на знання. Роль Інтернету в цьому особливо значна, оскільки його використання дозволяє збільшити кількість джерел інформації і уникнути довіри тільки одному джерелу.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках історії сприяє підвищенню їх ефективності, всебічному і гармонійному розвитку особистості здобувачів освіти, розкриттю їх талантів, суттєво впливає на зміст, форми, методи навчання. Вдало підібрані засоби забезпечують розвиток творчих здібностей, стимулюють пізнавальну активність, емоційну сферу та інтелектуальні почуття учнів. При цьому підвищується їх працездатність, зацікавленість їх різними видами діяльності, поліпшується просторова уява, пам'ять, логічне мислення, розширюється їх світогляд. Тому ІКТ мають великі можливості вдосконалення освітнього процесу та підвищення ефективності уроку.

Метою даної статті є теоретичне обґрунтування доцільності формування інформаційно-комунікаційної компетентності здобувачів освіти на уроках історії.

При вивченні предмета «історія», під інформаційно-комунікаційною компетентністю розуміється володіння навичками пошуку, систематизації історичної, правової, соціально-економічної інформації, обробки і переведення суспільствознавчого матеріалу з однієї знакової системи в іншу (текст, таблиця, схема, карта), участь в обговоренні вузлових моментів дискусії, формулювання власної позиції з обговорюваних питань і використання історичних, нормативно-правових та інших відомостей для її аргументації, вміння публічно представити результати своєї соціально-пізнавальної роботи, відбираючи адекватні форми і методи презентації.

На сьогодні багато педагогів займаються вивченням питання використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроці. Українські педагоги Баханов К.О. та Мокрогроз О.П. дають рекомендації по використанню ІКТ на різних етапах організації уроку. Вони вважають, що використання ІКТ має такі переваги:

- індивідуалізація навчання;
- інтенсифікація самостійної роботи учнів;
- зростання обсягу виконаних на урок завдань;
- розширення інформаційних потоків при використанні Internet;
- підвищення мотивації та пізнавальної активності за рахунок різноманітності форм роботи, можливості включення ігрового моменту;
- комп'ютер дає педагогу нові можливості, дозволяючи разом з учнем отримувати задоволення від захопливого процесу пізнання, не тільки силою уяви розсовуючи стіни кабінету, але за допомогою новітніх технологій дозволяє зануритися в яскравий барвистий світ. Таке заняття викликає у дітей емоційний підйом, навіть відсталі учні охоче працюють з комп'ютером.

[4]

Уроку з використанням ІКТ властиве наступне:

1. Принцип адаптивності: пристосування комп'ютера до індивідуальних особливостей дитини.
2. Керованість: корекція викладачем процесу навчання.

3. Інтерактивність і діалоговий характер навчання: ІКТ мають здатність "вступати" в діалог викладача з учнем, що і становить головну особливість методик комп'ютерного навчання.
4. Оптимальне поєднання індивідуальної та групової роботи.
5. Підтримання в учня стану психологічного комфорту при спілкуванні з комп'ютером.
6. Необмежене навчання: зміст та його інтерпретації скільки завгодно великі.

Широкі можливості в процесі формування інформаційно-комунікаційної компетентності отримують учасники освітнього процесу під час роботи з Internet-ресурсами. Викладач їх використовує:

- для підготовки повідомлень, творчих робіт, мультимедійних презентацій та публікацій;
- для перегляду та обговорення освітніх, науково-популярних відеоматеріалів у відеохостингах;
- для створення тематичних педагогічних та учнівських блогів;
- для публікації своїх авторських матеріалів в Інтернеті;
- для обміну інформацією та консультування.

На уроках, використовувати мультимедійні засоби навчання можна для візуалізації навчального процесу. Коли учень не тільки чує розповідь викладача про якусь історичну особу, чи подію, а й бачить її на мультимедійній дошці то працює слухова й зорова пам'ять, поліпшується процес запам'ятовування матеріалу, підвищується зацікавленість учнів, активізується їх пізнавальна діяльність.

Під час міні-дискусій, які часто виникають в процесі подібної роботи, вихованці вчаться чітко формулювати свою думку, та аргументовано відстоювати її, висувати гіпотези, що є дуже важливим вмінням в процесі залучення учня, в майбутньому, до дослідницької та пошукової роботи. На етапі формулювання теми і завдань уроку доцільно використовувати уривки з художніх чи науково-популярних фільмів, які на сьогоднішній день доступні в

глобальній мережі Інтернет для кожного користувача. Напередодні перегляду уривку варто поставити перед учнями запитання:

1. Про яку історичну подію, особу, явище йде мова?
2. Яке відношення вона може мати до нашого уроку?
3. Чому важливо нам знати про неї?

Відповідаючи на запитання учні самостійно визначають тему уроку, сформулюють завдання, проводять історичні паралелі з сучасністю й встановлюють актуальність та важливість даного матеріалу загалом для людства та особисто для себе. Згодом, коли учні набудуть необхідного рівня вмінь та навичок роботи з візуальними джерелами даний прийом можна використати при постановці проблемного питання.

Наступним кроком запровадження в практику викладання історії ІКТ є робота з аудіовізуальними джерелами. В першу чергу це науково-популярні і документальні фільми та телепередачі, карикатури, агітаційні плакати та інше. Аудіовізуальне джерело не просто ілюструє новий матеріал, що викладає педагог, а й надає учням інформацію на основі якої вони ознайомлюються з подіями відповідного історичного періоду, діяльністю певних історичних осіб, встановлюють причинно-наслідкові зв'язки, аналізують та інтерпретують навчальний матеріал, співставляють інформацію певного відео фрагменту з матеріалом підручника, змістом писемних джерел, власним життєвим досвідом.

У своїй практиці викладач історії може широко використовувати мультимедійні засоби навчання (мультимедійні презентації та публікації, створені за допомогою програм PowerPoint та Publisher).

Як методичний та дидактичний супровід уроку мультимедійні презентації, створені за допомогою програми PowerPoint, виконують такі функції:

- ілюстративна (забезпечують принцип наочності при вивченні того чи іншого питання нової теми);
- структурування навчальної інформації;

- організація пояснення нового матеріалу в різних формах (розповіді, евристичної бесіди, діалогу, вирішення проблемних ситуацій та ін.);
- забезпечення емоційного забарвлення (використання музичного супроводу, кольорової гами, репродукцій, художніх творів та ін.).

Презентації, які викладач використовує на різних етапах уроку та на уроках різних типів, містять наступні елементи: тексти, таблиці, діаграми, малюнки, фотографії, елементи анімації.

Як свідчить практика, на уроках з використанням мультимедійних засобів навчання для демонстрації наочності, рівень справджуваності очікуваних результатів здобувачів освіти підвищується на 38%, можливість самореалізації на 24%, а зацікавленість зростає на 50% порівняно з уроками на яких використовуються класичні форми візуалізації (паперові схеми, плакати, таблиці).

Таким чином, процес організації навчання здобувачів освіти з використанням інформаційно-комунікаційних технологій на уроках історії дозволяє зробити цей процес цікавим, може вирішити проблему наочності навчання, розширює можливості візуалізації навчального матеріалу, роблячи його більш зрозумілим і доступним для учнів, що викликає в учнів ЗП(ПТ)О позитивні емоції та формує позитивні навчальні мотиви.

Список літератури:

1. Баханов К.О. Організація особистісно – орієнтованого навчання. – Х. Вид.група «Основа», 2008.
2. Грицька Т. С. Етапи формування та види інформаційних компетентностей учнів // Комп'ютер в школі та сім'ї. – 2010. - №1 – С. 41-43.
3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / Під заг. ред. О.В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.
4. Литвинова С.Г. Формування інформаційно – комунікаційної компетентності вчителів – предметників // Інформаційні технології та засоби навчання. – 2008. – №5. – С. 9 - 11.
5. Методика навчання історії в школі // О. І. Пошетун, Г. О. Фрейман. – К., 2005. – 328 с.

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ КУЛІНАРНОГО ПРОФІЛЮ

Гореньчук В. О., викладач професійно-теоретичної підготовки ДПТНЗ
“Соснівський професійний ліцей” (смт Соснове, Рівненська обл)

У статті розкрито поняття “інновації”, “інтерактивне навчання”; проаналізовано роль інноваційних освітніх технологій у підготовці кваліфікованих робітників кулінарного профілю; розглянуто можливості якісної підготовки випускника закладу професійної (професійно-технічної) освіти, шляхом використання сучасних освітніх технологій.

Ключові слова: інновації, інтерактивне навчання, активна взаємодія, професійна компетентність, конкурентоздатність.

Актуальність теми. Сучасна система професійно-технічної освіти спрямована на вирішення складних завдань підготовки кваліфікованих робітників відповідно до потреб економіки держави та відповідної галузі виробництва з урахуванням нахилів, уподобань, вибраного рівня кваліфікації, світогляду. Це спонукає педагогічну спільноту до пошуку нових підходів щодо організації освітнього процесу, удосконалення змісту та структури, форм і методів організації навчально-пізнавальної діяльності майбутніх робітничих кадрів, впровадження сучасних педагогічних, інформаційних та виробничих технологій навчання, поширення й запровадження передового педагогічного досвіду. Саме через використання інноваційних освітніх технологій, учні мають можливості вдосконалити та поглибити теоретичні знання, практичні навички, розвинути естетичний смак, фантазію і творчий потенціал.

Аналіз досліджень. Аналіз науково-педагогічної літератури свідчить, що теоретичні проблеми використання інноваційних методів навчання знайшли відображення у роботах Л.М.Вавілової, В.В.Гузєєва, О.А.Голубкової, Т.М.Добриніної, М.В.Кларина, О.В.Петуніна, Т.Л.Чепель та інших. Особливості інтерактивних технологій висвітлені у наукових працях Л.К.Гейхман, Д.А.Махотіна, Є.В.Коротаєвої, О.І.Пометуна та ін.

Мета статті – полягає в тому, щоб розглянути можливості якісної підготовки випускника закладу професійної (професійно-технічної) освіти, шляхом використання сучасних освітніх технологій в умовах інтеграції професійної освіти, через впровадження в навчально-виробничий процес науково-технічних досягнень та інноваційних технологій.

Виклад матеріалу. В Україні формується нова система освіти, яка орієнтована на входження у світовий освітній простір, супроводжується істотними змінами в педагогічній теорії і практиці освітнього процесу. Це зумовлює появу освітніх інновацій, які покликані суттєво змінити навчальний процес. Тому викладач, навіть найталановитіший, уже не може бути єдиним джерелом інформації. Традиційне навчання з його авторитаризмом, орієнтацією на середнього учня, перевагою репродуктивної діяльності над пошуковою не відповідає вимогам часу. [5, с.356] Настала необхідність переходу від «передачі знань» до «навчання вчитися», «навчати жити». Сучасному учневі не так треба подати тему, як навчити осмислювати її, а він вже потім шукатиме інформацію, яка допоможе реалізувати проблему і зробити це здатний лише компетентний педагог.

Термін «інновація» в перекладі з латинської «novus» означає новий, іноді його трактують як «нововведення». Ряд науковців новими у педагогіці розглядають не тільки ідеї, підходи, технології, які ще не пропонувалися, а й окремі прогресивні елементи або комплекс елементів педагогічного процесу, що сприяють вирішенню завдання виховання та навчання в умовах і ситуаціях, які швидко змінюються. Тобто інновація – це поширення нового в педагогічній науці та практиці. Технологічні виклики XXI ст. продовжили активний пошук нових моделей формування всебічно розвиненої, конкурентоспроможної на ринку праці особистості фахівця, обґрунтування і розробки ключових компетентностей педагога сучасної професійної школи, які дають йому змогу працювати на інноваційних засадах. [7, с.456] .

Методи навчання у закладі професійної (професійно-технічної) освіти мають за мету організувати взаємну діяльність викладача та учнів найбільш

ефективним чином. Прогресивні психологи та педагоги об'єднують професійні зусилля для визначення найбільш ефективних методів підвищення мотивації у процесі формування технологічних компетентностей та розробки новітніх методів розвитку навичок та вмінь. Серед освітніх інновацій особливе місце мають технології інтерактивного навчання.[6, с.2] .

Інтерактивне навчання – це навчання, яке відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учасників навчального процесу. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де і учень і педагог є рівноправними суб'єктами [навчального процесу](#), розуміють, що вони роблять, [рефлексують](#) з приводу того, що вони знають і вміють здійснювати. Серед інтерактивних методів широко використовуються такі як: [мозковий штурм](#), мікрофон, коло ідей, робота в малих групах, займи позицію, прес-метод, акваріум, подорож, рольові ігри та інші. [8] .

Підвищений інтерес до інтерактивних методів навчання як ключових механізмів підвищення мотивації у процесі формування технологічних компетентностей зумовлений вимогами до сучасних випускників ЗП(ПТ)О. Важливість використання інтерактивних методів навчання науковці обґрунтовують тим, що така модель навчання заснована на безпосередній взаємодії учнів з освітнім середовищем з метою отримання нового досвіду. Метою застосування інтерактивних методів у процесі формування професійної компетентності є створення комфортних умов навчання, в яких усі учні взаємодіють між собою, обговорюючи різноманітні проблеми, аргументують власні погляди, відбувається взаємодія викладача і учня, яка орієнтується на розвиток творчих здібностей та комунікативних навичок. Серед позитивних характеристик інтерактивних методів навчання необхідно зазначити: високий рівень засвоєння знань; розширення пізнавальних можливостей; активна участь здобувачів освіти у процесі навчання; підвищення мотивації; прості та швидкі методи контролю засвоєння знань; партнерство між викладачем та учнем [1,с.457].

Основними педагогічними умовами використання інтерактивних методів у професійно-теоретичній підготовці є створення ситуації успіху, підвищення самостійної навчальної діяльності, виконання завдань з урахуванням міждисциплінарних зв'язків. Учні розв'язують проблеми, працюють з різними джерелами інформації, аналізують ситуації, беруть участь у груповій та індивідуальній роботі, що містить елементи новизни і потребує власних ідей та пошуку шляхів їх реалізації. [8, с.18-21] .

З метою забезпечення якісної підготовки робітників за професією “Кухар; кондитер” у ДПТНЗ «Соснівський професійний ліцей» проводяться такі нетрадиційні форми уроків: урок-дослідження, урок-винахідництва, ділова гра, вікторина; урок-аукціон, діалог, усний журнал, суд над стравою чи продуктом тощо. У таких ситуаціях відбувається складна і найцінніша для розвитку особистості розумова робота: роздум, аналіз, подив, здогад, зіставлення можливих шляхів, вибір рішення, залучення доказів і, далі – перевірка правильності і цінності рішення й обраних шляхів, аналіз результатів і т.д

Наприклад, урок у формі кулінарного ток-шоу сприяє розвитку пізнавальної активності, ерудиції, вдосконаленню знань учнів із предметів професійно-теоретичного та професійно-практичного циклів, активізації колективної творчої діяльності, а також дозволяє вирішити низку проблем, що виникають при вивченні теми конкретного уроку та представити їх рішення.

У процесі підготовки до уроку викладач (майстер виробничого навчання) повинен не лише моделювати «сценарій уроку», а й продумувати різні варіанти окремих його моментів. Так, вирішення виробничих проблемних ситуацій спонукає учнів порівнювати, доводити, відстоювати свою позицію.

Вагомий вклад у формування професійної компетентності та розвиток професійної творчості вносить систематична участь учнів у спеціалізованих гуртках і клубах, проблемних групах, діяльність яких спрямована на удосконалення професійної майстерності майбутніх робітників; проведення екскурсій, диспутів, круглих столів, семінарів, майстер-класів, арт-класів;

участь у чемпіонатах з кулінарії, конференціях, фестивалях кулінарного мистецтва, конкурсах і олімпіадах; випуск журналів та газет.

Висновок. Застосування сучасних освітніх технологій є запорукою підвищення ефективності освітнього процесу у підготовці майбутніх фахівців кулінарного профілю. Дослідження доводить, що для підвищення якості професійного навчання, виховання і розвитку учнів, необхідно застосовувати різні форми навчання, які потребують цілеспрямованого, системного та послідовного удосконалення. Внаслідок інтерактивної взаємодії розвиваються творчі здібності, естетичні смаки, а також відбувається збереження традицій, дослідження інновацій, що сприяє всебічному розвитку учнів як майбутніх висококваліфікованих робітників. Важливо відмітити також, що саме через інтерактивну взаємодію відбувається професійний ріст і розвиток педагога, набувається та удосконалюється педагогічний досвід.

Список літератури:

1. Батышев, С. Профессиональная педагогика: [учебник для студентов, обучающихся по педагогическим специальностям и направлениям ; под ред. С. Я. Батышева, А. М. Новикова]. – [изд. 3-е, перераб.]. – М. : Изво ЭГВЕС, 2009. – 456 с.
2. Божко Н. В Нетрадиційні форми організації навчальної діяльності учнів (Методична розробка уроку теоретичного навчання з предмета «Технологія приготування їжі з основами товарознавства») / Н. В. Божко, Г. А. Бабаєва. — Харків : НМЦ ПТО, 2009.
3. Висоцька, Л. Формування професійної культури майбутніх фахівців кулінарного профілю у вищих професійних училищах : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук : 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Л. Є. Висоцька. — Київ, 2011. — 43 с.
4. Зязюн, І. Філософія, освітні стратегії і якість національної освіти [Текст] / І. А. Зязюн // Педагогічна практика та філософія освіти : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. -Полтава : ПОІ ПОПП, 1997, - С.3-5.

5. Кравченко Г. Ю. Інноваційний процес у сучасній школі. Засоби навчальної та науково-дослідної роботи: Зб. наук. пр. / Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди. За заг. ред. В. І. Євдокимова, О. М. Микитюка. Харків, 2002. Вип. 17. с. 18-21.
6. Ніколаєнко С.М. Інноваційний розвиток професійно-технічної освіти в Україні. – К.: Книга, 2007.
7. Стахмич Т. М. Інтегративний підхід до підготовки кваліфікованих робітників кулінарного профілю /Стахмич Т.М. // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : Збірник наукових праць. — Випуск двадцять третій. — Київ ; Вінниця, 2010 — С. 353-356.
8. Палига О. В., Притула І. А. Інноваційні технології навчання при підготовці кваліфікованих робітників в системі професійно-технічної освіти.
9. https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B5_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F

СПЕЦКУРС «НОВІТНІ ВИРОБНИЧІ ТЕХНОЛОГІЇ» ЯК ФОРМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗП(ПТ)О У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ.

Горлова Г. Г., *завідувач відділу сучасних технологій виробництва
Білоцерківського інституту неперервної професійної
освіти*

Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року задекларовано, що якісна освіта є необхідною умовою забезпечення сталого демократичного розвитку суспільства. Разом з тим, сучасні соціально-економічні умови вимагають від системи професійно-технічної освіти підготовки конкурентоспроможних фахівців, які володіють професійною мобільністю, динамічною кваліфікацією, високою професійною культурою, зорієнтовані світоглядно і стосовно конкретної галузі діяльності.

У контексті зміни соціально-економічного середовища формуються нові вимоги до педагогів закладів профтехосвіти зокрема майстрів виробничого навчання, які повинні мати не тільки високий рівень професійної компетентності, а й розвинені духовні і моральні цінності для виконання соціального замовлення щодо організації навчання і виховання майбутніх фахівців, вміти проектувати власну професійну діяльність на основі гуманістичних принципів освіти. У цьому аспекті доцільно говорити про розвиток технологічної культури майстрів виробничого навчання, що охоплює сукупність взаємопов'язаних фахових важливих якостей, необхідних для успішного здійснення професійно-педагогічної діяльності, використання інноваційних педагогічних і виробничих технологій, сучасних методів пошуку вирішення технологічних завдань.

Зміст програми спецкурсу «Новітні виробничі технології» розроблено з урахуванням функціональних обов'язків майстрів виробничого навчання та передбачає опанування таких тем:

- 1. Науково-технічний прогрес як цілісна система розвитку та організації виробництва.**

2. Сучасний технологічний рівень галузі та перспективні напрями її розвитку.
3. Перспективний досвід оновлення змісту професійного навчання шляхом впровадження сучасних виробничих технологій.
4. Методика впровадження сучасних технологій виробництва у професійну підготовку фахівців.
5. Сучасні моделі професійної підготовки учнів на підставі соціального партнерства.

Програмою курсу передбачено як очні заняття, так і консультування, а також виконання кожним педагогом практичного завдання відповідно до результатів діагностування рівня його індивідуальних потреб. Опанування педагогами спецкурсу сприятиме інтеграції фахових, психолого-педагогічних, методичних знань і вмінь, педагогічних і виробничих інновацій.

Відповідне навчально-методичне забезпечення включає: програму; електронний навчально-методичний комплекс (лекційний матеріал, відеоматеріали, інструктивно-методичні матеріали, перелік завдань для самостійної роботи, форми і види контролю знань в розрізі тем навчальної програми), розміщений у веб-середовищі дистанційного навчання, методичну літературу; фахову літературу. Від наявності та змістовного наповнення навчально-методичного забезпечення залежить успішність засвоєння розробленого спецкурсу. Водночас у процесі роботи з електронним комплексом забезпечується індивідуальний темп роботи педагога, гнучка побудова змісту навчання, інтеграція різних його видів і форм, що сприяє досягненню високого рівня кінцевих результатів. Важливою педагогічною умовою є використання змішаного навчання при опануванні спецкурсу майстрами виробничого навчання. Це поєднання і взаємне доповнення двох основних освітніх форматів «викладач – слухач» (особистий освітній контакт) і «слухач – мультимедійне освітнє середовище» (самостійна робота слухача з інструментами ІКТ).

У навчально-виробничій діяльності учнів ЗП(ПТ)О важливу роль відіграють: зміст навчально-виробничої діяльності та форми й методи її

реалізації. Осмислення проблеми формування висококваліфікованого працівника неможливе без вивчення й втілення у навчально-виробничий процес інноваційних технологій виконання робіт. Успіх навчально-виробничого процесу, ефективність кожного уроку виробничого навчання як його складова структура, багато в чому залежить від майстра виробничого навчання, рівня його підготовленості, кваліфікації та педагогічної готовності. Основні завдання, які ставить перед собою майстер виробничого навчання це:

- оптимізація уроків виробничого навчання в навчальних майстернях;
- застосування інноваційних методів навчання;
- впровадження інноваційних виробничих технологій у навчально-виробничий процес.

Конкуренція на сучасному ринку праці, вимагає від робітника не лише глибоких теоретичних знань, практичних вмінь та навичок, а й швидкої модернізації, креативності, постійного оновлення власного досвіду у виробничій сфері. Саме тому майстрам виробничого навчання необхідно постійно опановувати нові технології, розвивати власне мислення, удосконалювати вміння та навички, щоб заохочувати до активної виробничої діяльності учнів – не як виконавців поставлених завдань, а як творчих особистостей, здатних до активного пошуку й втілення інноваційних технологій виробництва.

Результатом діяльності щодо впровадження інновацій у навчально-виробничу сферу вбачають випуск висококваліфікованих, конкурентоспроможних робітників.

Щоб підготувати такого робітника, працівники закладів професійної (ПТ) освіти впроваджують в навчальний процес сучасні новітні виробничі технології, вивчають ринок праці та співпрацюють з соціальними партнерами. Головними напрямками в цій роботі є:

- розвиток особистості учня через нетрадиційні форми і методи навчання;
- оволодіння інноваційними технологіями виробництва та упровадження їх у навчальний процес;

- удосконалення методики використання комп'ютерного забезпечення, дидактичних матеріалів.

Відповідаючи на запитання анкети щодо актуальних джерел інформації за професією, тільки 18% респондентів відзначили традиційні джерела, а 82% – орієнтувалися на сучасні, а саме: галузеві, науково-технічні, науково-методичні семінари і конференції, спеціалізовані виставки і форуми, періодичну, довідкову і фундаментальну науково-технічну і популярну інформацію з мережі Інтернет.

Результати опитування свідчать, що на сучасному етапі існує потреба у консультаціях з питань педагогічних та дидактичних технологій, модернізації форм і методів на уроках професійно-теоретичної і професійно-практичної підготовки. Більше половини слухачів мають потребу в ознайомленні з досвідом упровадження новітніх виробничих технологій, застосуванні освітнього моніторингу.

З метою створення віртуального комунікаційного середовища, в якому педагоги професійної школи могли б отримати компетентні відповіді на актуальні запитання, відділ сучасних технологій виробництва Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти започаткував роботу Консультпункту «Новітні виробничі технології» для слухачів курсів, які навчаються за дистанційною формою.

Консультпункт забезпечує науково-методичний супровід дистанційного етапу підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійних навчальних закладів, надання їм методичної, організаційної, консультаційної допомоги по новітнім виробничим і педагогічним технологіям шляхом презентації досвіду їх упровадження у практику діяльності закладів професійної освіти.

Зміст консультацій:

- презентація результатів упровадження новітніх педагогічних та виробничих технологій у практику діяльності закладів професійної освіти;

- презентація матеріалів педагогічного досвіду та кращих освітніх практик;
- ознайомлення із сучасним обладнанням, технікою, інструментом та технологіями (за матеріалами спеціалізованих виставок)

Була обрана форма консультацій, як онлайн заняття, з використанням комп'ютерного банку інформації, яка відповідає особистісним потребам і вимогам щодо підвищення ефективності педагогічної діяльності в міжкурсовий період, особливо в умовах дистанційного навчання.

Працівниками відділу було окреслене коло питань, складено графік проведення консультацій. Учасники консультацій мають можливість звернутися з запитаннями щодо новітніх виробничих технологій, перспективного досвіду педагогічних працівників з різних професій в системі онлайн та познайомитись з матеріалами кращих освітніх практик на «Методичній скарбничці».

Інформаційні матеріали по новітнім виробничим технологіям створюються також за результатами відвідування спеціалізованих виставок. Матеріали виставок узагальнені, систематизовані. Підготовлені альбоми та створені каталоги, які вміщують інформацію про виробника, їх продукцію, а найголовніше – посилання про те, де можна більше дізнатися про сучасні технології з певної галузі.

Всього у 2019 році працівниками відділу відвідано, проаналізовано та систематизовано матеріали 14 спеціалізованих виставок різних галузей виробництва. Матеріали розміщуються на сторінці сайту БІНПО «Методична скарбничка».

Відділом сучасних технологій виробництва проведено консультацій у 2019 році в такій кількості груп:

- для майстрів виробничого навчання – 14;
- викладачів – 11;
- старших майстрів – 1.

Загальна кількість охоплених консультуванням близько 400 слухачів.

Організовуючи роботу Консультпункту «Новітні виробничі технології» відділ сучасних технологій виробництва БІНПО допомагає педагогічним працівникам закладів професійної освіти:

- забезпечити розвиток професійних компетентностей педагогічних працівників (знання навчального предмета, фахових методик, технологій);
- сприяти розвитку у педагогічних працівників закладів професійної (ПТ) освіти сучасних поглядів на формування професійних компетентностей галузевого спрямування, опанування новітніми виробничими технологіями, ознайомлення із сучасним устаткуванням, обладнанням, станом і тенденціями розвитку галузі економіки, підприємства, організації та установи;
- удосконалювати раніше набутих або набуття нових компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань з урахуванням вимог відповідного професійного стандарту.

Особистість педагога професійної школи залишається ключовою в освітньому процесі. Адже від його обізнаності, мобільності, професіоналізму, бажання й уміння працювати по новому залежить, як відбуватимуться зміни в професійній освіті, чи відповідатиме її випускник сучасним вимогам роботодавців.

ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Гребенькова Г. В , *методист вищої категорії ДНЗ «Одеський центр професійно-технічної освіти»*

Сучасна українська система професійної (професійно-технічної) освіти перебуває у стані змін, зумовлених низкою викликів, з якими раніше їй не доводилось стикатися: глобалізацією, що спонукає до жорсткої конкуренції за ресурси; інформатизацією суспільства, що спричиняє швидкі темпи діяльності та розвитку; демографічними змінами, що вимагають швидкої адаптації до діяльності в нових демографічних та соціальних реаліях. Ці зміни виражаються, зокрема, у розробленні професійних стандартів на основі компетенцій, виробленні програм щодо децентралізації управління професійною освітою, оновленні матеріально-технічного ресурсу навчальних закладів, налагодженні співпраці з роботодавцями.

Система підвищення кваліфікації викладачів передбачає різні форми:

- Відвідування курсів (раз в 5 років, або протягом 5-ти років невеличкими курсами, але в сумі не менш 150 годин), стажування.
- Участь у методичній та експериментально-дослідній діяльності.
- Самоосвіта.

На сьогоднішній день педагогам пропонуються різноманітні послуги з підвищення кваліфікації: у навчальних закладах – очне навчання, очно-заочне навчання, заочне навчання на курсах підвищення кваліфікації, семінари тощо.

Що ж стосується участі в експериментально-дослідній роботі, то вона не дуже поширена, бо є найбільш складним видом діяльності.

Розроблення теоретичних положень і технологій зобов'язує дослідника оволодіти методами наукового дослідження: узагальненням, абстрагуванням, ідеалізацією, моделюванням, систематизацією, інтеграцією та іншими [4].

На початковому етапі адміністрації закладу потрібно сформувати у педагогічних працівників мотивацію щодо експериментальної та науково-дослідної роботи. Педагогічний колектив, кожен учасник експерименту мають

усвідомлювати, що експериментально-дослідна робота – це шлях до особистого розвитку і саморозвитку, а також спосіб самопізнання і самоаналізу педагогічного досвіду. Завданням адміністрації є забезпечення цілеспрямованого процесу експериментальних, проектних досліджень освітніх систем. Потрібно розробити методичні рекомендації щодо здійснення експериментальної та наукової роботи у навчальному закладі, підготувати педагогів до здійснення дослідницької, експериментальної роботи, створити умови для компетентного, дієвого, ефективного управління процесами розвитку навчального закладу. Для цього потрібно сконцентрувати та скоординувати зусилля інноваційно налаштованих, креативних педагогів на пошук і реалізацію інноваційних ідей, організацію комплексних досліджень.

Зв'язковою ланкою усіх етапів є самоосвіта. Головним чинником експериментальної, науково-дослідної підготовки педагога є розвиток його індивідуального стилю діяльності.

Самоосвіта – це самостійно надбані знання з урахуванням особистих інтересів і об'єктивних потреб навчального закладу, одержані з різних джерел. Відмінною рисою самоосвіти педагога є те, що результатом його роботи виступає поліпшення якості викладання, якості виховної роботи, підвищення рівня знань, вихованості і розвитку учнів [5].

Соціологи стверджують, що перспективою розвитку суспільства є трансформація діяльності в самодіяльність, розвиток в саморозвиток, освіта в самоосвіту.

Що ж стосується процесу підготовки педагога до дослідно-експериментальної діяльності, то його можна розділити на чотири етапи:

- Розвиток творчої індивідуальності викладача, формування у нього здібності виявляти, формулювати, аналізувати і вирішувати творчі педагогічні завдання, розвиток загальної технології творчого пошуку.
- Оволодіння основами методології педагогічного дослідження. Ознайомлення педагогів із соціальними і науковими передумовами виникнення експериментальної роботи, її основними поняттями, творча

інтерпретація альтернативних підходів до організації освітнього простору, вивчення основних джерел розвитку, правової бази, ознайомлення з різними типами інноваційних навчальних закладів тощо.

- Освоєння технології науково-дослідної діяльності. Ознайомлення з методикою експериментальної роботи, участь у створенні інноваційного продукту, аналіз і прогноз подальшого розвитку нововведення, труднощів провадження.
- Практична робота на експериментальному майданчику щодо впровадження нововведення в педагогічний процес, здійснення корекції, відстеження результатів експерименту, самоаналіз професійної діяльності.

Експериментально-дослідну діяльність педагога необхідно розглядати як форму підвищення кваліфікації, а також як умову педагогічної творчості, позитивного розвитку освітнього середовища.

Експериментальне дослідження «Технологія забезпечення доступності освітнього простору професійно-технічного навчального закладу для учнів з порушеннями слуху», яке було реалізовано на базі ДНЗ «Одеський центр ПТО» у 2016-2018 рр., (наказ Міністерства освіти і науки України № 565 від 25.05.2016 р. «Про проведення експерименту всеукраїнського рівня на базі Державного навчального закладу «Одеський центр професійно-технічної освіти» на 2016-2018 роки») відповідає викликам сьогодення.

Актуальність теми експерименту визначається тим, що однією з гострих сучасних соціальних проблем є стан здоров'я дітей та молоді. Інклюзивна освіта є частиною концепції соціального залучення (соціальної інклюзії), що з'явилася як результат переходу більшості суспільств до демократичних цінностей, поваги до основних прав та свобод людей.

Під час проведення експериментальної роботи учасники творчої групи ДНЗ «Одеський центр ПТО» приймали у всеукраїнських, міжнародних науково-практичних конференціях, обласних заходах з поширення передового педагогічного досвіду, було опубліковано багато статей з питань інклюзивного

навчання.

Основною метою нашого навчального закладу залишається розробка нових освітніх технологій, здатних модифікувати традиційні форми представлення інформації для підвищення якості навчання дітей; впровадження позитивного ставлення до ідеї інклюзії, до дітей з особливими освітніми потребами та до можливостей їхнього розвитку і навчання у суспільстві.

Педагогічний колектив Центру виявив високу готовність до експериментальної діяльності, а саме:

- здатність до самоорганізації, самоаналізу, рефлексії;
- здатність відмовитися від стереотипів педагогічного мислення;
- прагнення до творчих досягнень;
- володіння методами педагогічних досліджень;
- здатність акумулювати досвід творчої діяльності інших педагогів;
- здатність до співпраці та взаємодопомоги.

У зв'язку з тим, що правовий статус навчальних закладів з питань організації науково-дослідницької роботи збільшується, діяльність педколективів набуває дослідницького характеру. Вони розробляють і реалізують на практиці власні методичні знахідки, концепції, виконують експериментальну та дослідну роботу відповідно до основних вимог науково-дослідної роботи. В ході роботи обґрунтовується проблема і тема дослідження, формується гіпотеза, визначаються основні етапи й очікувані проміжні результати, обираються методи дослідження. Така робота здебільшого здійснюється під науковим керівництвом науковців НАПНУ, Університету менеджменту освіти, викладачів вищих педагогічних навчальних закладів.

Участь в експериментальній роботі сприяє створенню у педагогічному колективі творчої атмосфери, яка благотворно впливає на весь педагогічний колектив, стимулює педагогів до самовдосконалення, самоосвіти, а тим самим – до підвищення власної кваліфікації.

Можна стверджувати, що експериментальна робота – дієвий компонент системи підвищення кваліфікації, важлива ланка в системі безперервної освіти.

Крім того, це один із засобів управління освітнім процесом. Тому експериментально-дослідна робота повинна бути спрямована на формування професійно-педагогічної культури педагогів, продукування нових педагогічних ідей, технологій, узагальнення та поширення перспективного педагогічного досвіду.

Список літератури

1. Індекс інклюзії: розвиток навчання та участі в життєдіяльності шкіл: посіб./ [Тоні Бут]; пер. з англ. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 190 с.
2. Клокар Н.І. Вплив глобалізаційних процесів на зміст і завдання післядипломної педагогічної освіти регіону. Вісник післядипломної освіти: Збірник наукових праць. Випуск 3 /Ред. кол.: В.В. Олійник (гол. ред.) та ін. - К.: Міленіум, 2016. - С. 17-27
3. Колупаєва А. А., Данілавічюте Е. А., Литовченко С. В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 197 с.
4. Набока Л.Я., Скрипник М.І. Методи забезпечення педагога-дослідника // Післядипломна освіта в Україні. - 2013. - № 2. - С. 61-66.
5. Рудь М. Компетентнісний підхід в освіті / М. Рудь // Вісник Львів. ун-ту. – Серія : Педагогіка – 2016. – Вип. 21, ч. 1. – С. 73–82.

ГУРТОК – МОЯ ПЕДАГОГІЧНА ЗНАХІДКА

Дашко І. М., викладач математики та креслення Зеленодольського професійного ліцею (м. Зеленодольськ, Дніпропетровської області)

Доповідь присвячена питанню організації роботи гуртка технічної творчості, що є потужним засобом впровадження в навчальний процес STEM-освіти.

Метою написання доповіді було показати, що одним із доступних способів організації STEM-навчання відповідно до принципів нової української школи є поєднання занять гуртка з темами уроків. STEM-уроки організовуються таким чином, що за їх основу беруться проекти і напрацювання гуртка технічної творчості.

Саме гурток, як продовження уроку, або ж навпаки, його відправна точка, дає учням змогу міцно закріпити здобуті знання на практиці, побачити міжпредметні зв'язки та поєднати між собою, здавалося б, зовсім різні предмети.

Отже, потужний арсенал напрацювань гуртка – а це результати пошукової та дослідницької роботи, проектна діяльність, наявність численних натуральних зразків, – дозволяє проводити на його базі цікаві уроки з різних предметів, вдало поєднувати їх, а таке поєднання і є основою STEM-навчання. А головне, що досвід роботи гуртка дав поштовх для народження авторської STEM-методики.

Минуло два роки, як в Україні стартувала реформа освіти. Її основною вимогою є впровадження в навчальний процес STEM-освіти. Тому кожен викладач шукає свої шляхи та підходи для виконання цієї вимоги.

Для мене засобом впровадження у навчальний процес STEM-освіти став гурток технічної творчості. Поєднання уроків з роботою гуртка дозволило швидше трансформувати систему викладання, якнайкраще підлаштувати її до вимог нової української школи, а мені, як викладачеві – удосконалити свій професійний потенціал.

Гурток технічної творчості став доступним для мене способом впровадження STEM-освіти при викладанні таких предметів, як геометрія, креслення, охорона праці.

Коли була оголошена концепція STEM-освіти в Україні, вона здалася мені незрозумілою, але ознайомившись з цим поняттям детальніше, опрацювавши багато джерел, стала шукати нові підходи у викладанні своїх предметів. Так з'явився гурток технічної творчості. Спочатку він став практичним продовженням уроків, надав можливість на практиці закріплювати набуті знання, спостерігати міжпредметні зв'язки.

Саме гурток дозволив підтримувати тісний зв'язок теорії з практикою та з майбутньою професією, дав можливість розвивати дизайнерську думку учнів, навички науково-дослідницької діяльності. Важливо, що за два роки роботи гуртка виник зворотній зв'язок – тепер робота гуртка є не тільки практичним продовженням уроку, а й часто – його відправною точкою, потужною базою для проведення і поєднання уроків різної спрямованості.

Впровадження STEM-освіти має змінити економіку нашої країни, зробити її більш інноваційною та конкурентоспроможною, тому що STEM розвиває здібності до дослідницької, аналітичної роботи, експериментування та критичного мислення. Саме завдяки впровадженню STEM та STEAM-навчання учні краще засвоюють матеріал уроків, розширюють професійний світогляд, набувають фахових компетентностей.

Метою статті є показати, що одним з доступних способів організації STEM-навчання відповідно до принципів нової української школи є поєднання занять гуртка технічної творчості з темами уроків, організовуючи їх таким чином, що за їх основу беруться проекти і напрацювання гуртка.

Методи дослідження при підготовці матеріалів:

- аналіз публікацій за відповідною тематикою;
- узагальнення досвіду роботи гуртків в інших закладах освіти;
- урахування особливостей викладання предметів математика та креслення в професійному ліцеї;

- використання досвіду колег, методистів;
- спілкування з колегами на конференціях, вебінарах, засіданнях секцій із STEM-освіти.

Виклад основного матеріалу.

1. Підготовка учнів до вступу у ВИШі – вивчаємо основи дизайну та архітектури.
2. Профорієнтація впродовж року.
3. Співпраця зі школярами – вивчення основ креслення, участь у спільних проектах.
4. Проекти гуртка технічної творчості.
5. Напрямки роботи гуртка технічної творчості:
 - Дослідницька робота ;
 - Проектна діяльність;
 - Створення макетів на різну тематику;
 - Професійна спрямованість діяльності гуртка.
 - Профорієнтація школярів впродовж року
 - Проведення STEM та STEAM-уроків на базі напрацювань гуртка
 - Знайомство з основами дизайну та архітектури учнів будівельного напрямку в межах гуртка.
6. Народження власної методики STEM-навчання.

Мета роботи гуртка:

- Застосування на практиці знань і вмінь з математики та креслення.
- Демонстрація міжпредметних зв'язків (математики та креслення з екологією, електротехнікою, українознавством, історією, мистецтвом дизайну, спецтехнологією будівельників, електромонтерів).
- Ознайомлення учнів з новими стилями в архітектурі.
- Створення макетів будівель в різних архітектурних стилях.
- Поєднання сучасного стилю будівель з національними українськими традиціями.
- Виховання в учнів патріотизму, бажання вивчати історію рідного краю.

- Прищеплення поваги до національних традицій.
7. При створенні макетів ставимо такі цілі:
- Застосування природніх матеріалів.
 - Закріплення набутих знань на практичних заняттях.
 - Розвивати в учнів естетичний смак, дизайнерську думку.
 - Впроваджувати елементи дуальної форми навчання.
 - Поєднати сучасний стиль будівництва з національними українськими традиціями.

8. Робота гуртка:

Робота гуртка є однією із форм позаурочної роботи з учнями.

Гурток технічної творчості став потужним засобом для впровадження в навчальний процес STEM-навчання відповідно до принципів нової української школи. Наявність численних натуральних зразків, проектів та інших напрацювань гуртка дає можливість проводити на його базі цікаві і продуктивні уроки, що дозволяють не просто опанувати тему уроку, а й розглянути її з точки зору екології, народознавства, дизайну.

Саме гурток, як продовження уроку, або ж навпаки, його відправна точка, дає учням змогу міцно закріпити здобуті знання на практиці, побачити міжпредметні зв'язки та поєднати між собою, здавалося б, зовсім різні предмети, такі як математика, креслення, іноземна мова, екологія, хімія та інші.

Тепер, коли так гостро стоїть питання впровадження в навчальний процес STEM-світи, я розумію, що гурток – надійний в цьому помічник.

Я впевнена, що напрямок STEM є перспективним напрямком реформування освіти в Україні, який допоможе кардинально змінити її якість і максимально наблизити до потреб сьогодення.

Вважаю, що потужні міжпредметні зв'язки в роботі гуртка створюють можливість впровадження в початковий процес STEM та STEAM-освіти, що робить майбутнього працівника впевненішим в собі, більш фахово обізнаним та конкурентоспроможним, готовим навчатися впродовж життя!

Вважаю, що гурток – моя педагогічна знахідка!

Список літератури

1. Гриб'юк О.О., Юнчик В.Л. Розв'язування евристичних задач в контексті STEM-освіти з використанням системи динамічної математики GeoGebra.
2. Кузьменко О. Сутність та напрямки розвитку STEM – освіти // О.Кузьменко / Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. – Випуск 9 (III).
3. Методичні рекомендації щодо впровадження STEM-освіти у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах України на 2017/2018 навчальний рік/ [Електронний ресурс].
4. План заходів щодо впровадження STEM-освіти в Україні на 2016-2018 роки/ [Електронний ресурс].
5. Стеценко І.Б. Від STREAM-навчання дошкільників до STEM-освіти// І.Б. Стеценко/ [Електронний ресурс].
6. STEM-освіта: готувати до інновацій [Електронний ресурс] / Дмитро ШУЛІКІН // «Освіта України». Офіційне видання Міністерства освіти і науки України. – 2015 рік. – №26.
7. Лист Міністерства освіти і науки України від 09.08.2017р. №1/9 – с.436
8. Методичні рекомендації щодо впровадження STEM-освіти у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах України на 2017/2018 навчальний рік.
9. Круглий стіл «STEM-світ інноваційних можливостей» / [Інститут модернізації змісту освіти]. — [Електронні дані]. — Режим доступу : <http://www.imzo.gov.ua/2015/10/krugliy-stil-stem-svit-innovatsienih-mozhливostey/>
10. STEM - освіта і життєствердний національний образ світу учнів – що спільне, Гуз К.Ж., 2016
11. Морзе Н. STEM: проблеми та перспективи [текст] / Н. Морзе // [Презентація] : Київський Університет імені Б. Грінченка. 19.08.2016 2.

Додатки

1. Шевченківська хата. Проект «Хати України»



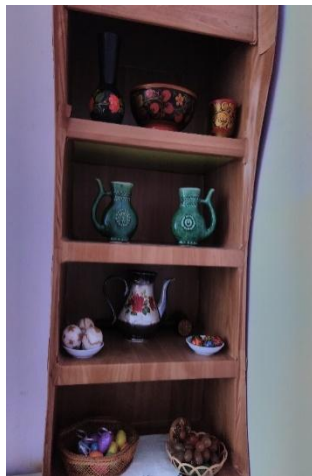
2. Сучасний гуцульський будиночок



3. Виконання макету «Будиночок в горах»



4. Світлиця



ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Загорулько М. О., викладач кафедри іноземних мов Київського національного університету технологій і дизайну
(м. Київ, Україна)

Одним із пріоритетних завдань сучасної педагогічної освіти в контексті інтеграції в європейський освітній простір і в умовах європейської модернізації системи вищої освіти в Україні є підготовка компетентних, висококваліфікованих та конкурентоспроможних фахівців, які здатні виконувати завдання особистісно-орієнтованого навчання і виховання на гуманістичних засадах. Процеси гуманізації, гуманітаризації та інформатизації в українському суспільстві у світове співтовариство потребують визначення пріоритетів виховання сучасної молоді на основі гуманістичних цінностей. Це вимагає створення та використання нових освітніх технологій, спрямованих на розвиток толерантності, позитивне самосприйняття та самостворення. Зокрема, це стосується підготовки майбутніх вчителів початкової школи до проведення досліджень і застосування діагностичних методів у професійній діяльності.

Зазначимо, що проблемі професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи присвячено чимало вітчизняних досліджень. Формування готовності до професійної діяльності розглядалося багатьма українськими дослідниками, зокрема: Г. Баллом, І. Зимнею, Г. Костюком, Є. Климовим, Є. Мілеряном, П. Перепилицею, М. Смульсоном та іншими.

Виявленню особливостей готовності в різних видах педагогічної діяльності присвячені роботи таких дослідників, як Б. Ананьєв, О. Бондарчук, Ю. Васильєв, Ф. Генів, В. Дорохіна, К. Дурай-Новаков, Л. Кандибович, Л. Карамушка, Д. Кац, О. Ковальов, Л. Кондрашова, В. Копоруліна, О. Лазурський, С. Максименко, О. Мороз, В. Сластьонін, М. Сметанський, О. Тарновська, та інші.

Теоретико-методологічний аналіз наукових джерел дає змогу сформувати визначення поняття готовності як цілісної, відносно стійкої, особистісної структури, що містить комплекс взаємопов'язаних мотиваційно-ціннісних,

когнітивно-інтелектуальних та операційно-діяльнісних парадигм неперервного професійного зростання педагогічного працівника, які забезпечують оптимальну реалізацію самоосвіти, самовиховання, самоактуалізації у його професійній діяльності [2].

В. Ананьєв акцентує увагу на тому, що готовність починає формуватися ще до початку професійної трудової діяльності, а потім розвивається разом з професійною працездатністю як потенціалом основної діяльності [2]. З цього можемо зробити висновок, що готовність майбутнього вчителя початкової школи до виконання своїх професійних функцій та обов'язків, а особливо тих її аспектів, які пов'язані з проведенням дослідницької діяльності, формується задовго до становлення особистості як професіонала. Крім того, готовність майбутнього вчителя початкової школи до дослідницької діяльності, може та й має формуватися у процесі роботи, тобто під час виконання ним його професійних обов'язків.

С.Максименко визначає готовність як цілеспрямований прояв особистості, що охоплює її переконання, погляди, мотиви, почуття, вольові та інтелектуальні якості, знання, вміння, навички й установки [3, с. 70].

Ю.Пелех трактує готовність майбутнього вчителя до діяльності як інтегровану якість особистості, спрямовану на адекватну реакцію щодо можливості ситуативного вирішення універсальних (різнопланових) освітніх завдань із допомогою активізації та застосування набутої в освітньому процесі системи компетенцій, що означені за таких умов диференційно-варіативними видозмінами [5, с. 23].

У психолого-педагогічних дослідженнях проблема готовності до педагогічної діяльності виокремлюється як активно-діяльнісний стан особистості, установка та усвідомлення необхідності діяти, мати певну поведінку, мобілізацію сил на виконання завдання, що ставить перед собою професія. Пасивне ставлення до завдання, відсутність плану дій та наміру максимально використати свої знання та досвід, ускладнюють формування готовності у майбутніх педагогів. Психологічна готовність включає: оволодіння

професійними знаннями, уміннями і навичками; наявність певних рис особистості: переконання, педагогічні здібності, інтереси, професійну пам'ять, мислення, увагу, педагогічну спрямованість думки, працездатність, емоційність, моральний потенціал особистості, що мають забезпечити успішне виконання професійних функцій [1].

В структуру готовності майбутніх вчителів початкової школи до дослідницької діяльності входять такі основні компоненти, як:

- мотиваційний;
- ціннісно-професійна орієнтація;
- психологічний;
- емоційно-вольовий;
- оціночний.

Для подальшого розуміння структури готовності розкриємо та надаємо характеристику кожному компоненту [4].

Мотиваційний компонент містить в собі ключові особливості професійних установок та спрямованість, інтереси, мотиви та прагнення займатися педагогічною діяльністю. Основу цього компоненту складає професійно-педагогічна спрямованість особистості (особисте прагнення індивіда застосувати свої знання в обраній професійній сфері, що виражає позитивне ставлення та інтерес до обраного виду діяльності, бажання до самовдосконалення та саморозвитку особистості у процесі здійснення своєї професійної діяльності та виконання професійних функцій).

Ціннісно-професійна складова структури готовності майбутніх вчителів початкової школи до дослідницької діяльності включає основні складові професійної діяльності (етичний кодекс професії, професійно-педагогічні ідеали, погляди, принципи, переконання, та готовність діяти відповідно до них та на їх принципах). Ядро орієнтаційного компонента – ціннісні орієнтації особистості, глибина професійно-педагогічного світогляду. До його основних структурних одиниць належать узагальнені професійні знання, погляди,

переконання, принципи і готовність діяти у практичних ситуаціях відповідно до них [4].

До психологічного компоненту готовності належать професійна спрямованість уваги, сприймання, пам'яті, мислення та здібності, знання, дії, операції і заходи, необхідні для успішного здійснення професійної діяльності [4].

Емоційно-вольовий компонент готовності – почуття, воля та всі пов'язані з нею процеси, що забезпечують ефективну реалізацію професійних функцій у процесі діяльності вчителя початкової школи в закладі середньої освіти; його емоційна сприйнятливість, цілеспрямованість, наполегливість, ініціативність, рішучість, самостійність, самокритичність, самоконтроль [4].

Психофізіологічний аспект психологічної готовності складають упевненість у своїх силах, здатність спланувати свою дослідницьку діяльність, прагнення наполегливо і до кінця доводити проведення досліджень [4].

Оцінюючий компонент передбачає самооцінку своєї професійної підготовки і відповідність процесу проведення дослідницької діяльності та підбору діагностик з різними категоріями учнів.

Таким чином, готовність майбутніх вчителів початкової школи до дослідницької діяльності передбачає створення таких умов, відносин, установок, спрямованості особистості, мотивів до дії, професіоналізму, властивостей і якостей особистості, які забезпечують можливість майбутньому вчителю початкової школи свідомо і сумлінно, зі знанням справи виконувати свої професійні функції. Формування готовності майбутніх вчителів початкової школи до дослідницької діяльності є складним, багатограним, довготривалим процесом, коли особистість поступово, під впливом різних соціальних, психолого-педагогічних умов переходить із одного стану в інший (професійний) шляхом формування усіх компонентів поняття готовність. яка формується задовго до безпосереднього професійного становлення особистості і має реалізовуватись у спеціально створених педагогічних умовах

організованого навчання, яке спрямоване на оволодіння теоретичними знаннями, практичними вміннями і навичками.

Список літератури:

1. Абдулина О.А. Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования. – М.: Просвещение, 1990. – 141 с.
2. Ліненко А.Ф. Готовність майбутніх вчителів до педагогічної діяльності // Педагогіка і психологія. – 1995. – №1. – С. 125–132.
3. Максименко С. Д. Фахівця потрібно моделювати (Наукові основи готовності випускника педвузу до педагогічної діяльності) / С. Д. Максименко, О.М. Пелех // Рідна школа. – 1994. – № 3/4. – С. 68–72.
4. Освітні технології: Навч. метод. посіб. / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М.Любарська та ін.; За заг. ред. О.М.Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.
5. Пелех Ю.В. Теоретико-методичні засади ціннісно-смислової готовності майбутнього педагога до професійної діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Ю. В. Пелех. – К., 2010. – 36 с.

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ

Заїка А. О., *аспірант кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва Глухівського
національного педагогічного університету імені
Олександра Довженка*

Головним напрямком реформування освіти є формування навичок у випускників закладів освіти необхідних для ринку праці. Сьогодні існує великий дисбаланс між навичками, сформованими у студентства, та навичками, необхідними на робочому місці. Дефіцит фахівців, недостатній рівень професійних навичок працівників є ключовими проблемами, що стримують зростання ефективності праці та виробництва. Застосування цифрових технологій в освітньому процесі сприяє розв'язанню зазначеної проблеми [4].

Цифрові технології спрямовані на опанування новими засобами пошуку, застосування та перероблювання навчальної або наукової інформації, а саме: засобами комп'ютерної техніки, інтернету, аудіо та відеотехніки. Цифрові технології сприяють формуванню особливого цифрового середовища в закладі освіти, інтенсифікують комунікативні зв'язки суб'єктів освітнього процесу, доповнюють безпосереднє спілкування через сучасні засоби. Сучасні цифрові технології дають змогу отримувати освіту з будь-якого місця і в будь-який час [3].

Цифрові технології, використовуються при вивченні більшості дисциплін. Наразі створено велику кількість програмних продуктів, які застосовуються або потенційно можуть застосовуватися у ході освітнього процесу. Частою є ситуація, коли викладач має спеціальне навчальне програмне забезпечення для певного навчального курсу, але не має змоги його встановити, оскільки зробити це не дозволяють параметри встановленого комп'ютерного обладнання. Використання хмарних технологій дозволяє з більшим чи меншим успіхом розв'язати названу проблему. Переважна більшість комп'ютерів в закладах освіти підключені до мережі Інтернет, а потужності навіть далеко не самих

сучасних комп'ютерів цілком достатньо для того, щоб відображувати віддалений робочий стіл [5].

Суть хмарних технологій полягає в наданні користувачам віддаленого доступу до послуг, обчислювальних ресурсів і додатків через Інтернет. Розглянемо можливості використання хмарних технологій в організації навчання студентів, оцінимо, які переваги може дати використання хмарних технологій і чому їх використання вважається ефективним з урахуванням організації освітнього процесу.

В даний час існує безліч хмарних сервісів, які можна застосовувати в освітньому процесі. Корпорація Google розробляє і надає безліч додатків і сервісів, доступ до яких можливий у вікні будь-якого браузера (Mozilla Firefox, Google Chrome, Opera, Internet Explorer та ін.) При наявності підключення до Інтернету. Особливе місце займає G Suite (GoogleApps). Для освітніх цілей розроблений G Suite – безкоштовний пакет для навчальних закладів, що включає всі можливості професійного пакета.

Основні переваги використання G Suite в освіті, з точки зору користувача: мінімальні вимоги до апаратного забезпечення; хмарні технології не вимагають витрат на придбання й обслуговування спеціального програмного забезпечення; G Suite підтримує всі операційні системи й клієнтські програми, які використовуються учнями та закладами освіти; робота з документами можлива за допомогою будь-якого мобільного пристрою, що підтримує роботу в Інтернеті; усі інструменти G Suite безкоштовні [2].

Основні онлайн сервіси на основі хмарних обчислень, що надаються Google для закладів освіти:

- Gmail є повнофункціональним поштовим клієнтом з обміном миттєвими повідомленнями, голосовим і відеочатом, мобільним доступом, а також захистом від спаму і вірусів.

- Google Drive – це служба зберігання і синхронізації файлів. За допомогою Google Диска користувачі можуть завантажувати файли будь-якого типу в хмару, ділитися ними з іншими і отримувати доступ до них з

будь-якого комп'ютера, планшета або смартфона. Користувачі можуть синхронізувати файли між своїми пристроями і хмарою, використовуючи додатки для Microsoft Windows і Apple MacOS, а також смартфонів і планшетів Android і iOS.

- Документи Google, Google Таблиці та Google Презентації являють собою текстовий редактор, сервіс для роботи з електронними таблицями і сервіс для презентацій. Вони ґрунтуються на сервісах придбаних Google у 2006 році й у даний момент інтегровані в Google Диск. Ці сервіси дають можливість спільного редагування документів, електронних таблиць і презентацій в режимі реального часу через веб-браузер або мобільний додаток. Є функція відстеження змін. Форми Google інструмент, який дозволяє збирати інформацію від користувачів за допомогою персоналізованого опитування або вікторини.

- Сайти Google – це простий інструмент який дозволяє створювати і редагувати веб-сайти користувачам без технічних навичок.

- Google Hangouts Meet – це стандартний додаток для відеоконференцій, що використовує власні протоколи для перекодування відео, аудіо та різних даних.

Значної популярності набрав сервіс LearningApps.org – додаток для створення інтерактивних завдань різних рівнів складності: вікторин, кросвордів, пазлів та ігор, абсолютно нескладний в освоєнні. Даний ресурс зручний і простий у використанні. Навіть без реєстрації користувач може користуватися вже створеними колегами завданнями, оскільки вони знаходяться в загальному доступі. Важлива перевага даного сервісу в тому, що це один з небагатьох сервісів, який надає можливість створювати додатки українською мовою, а також дозволяє працювати з його українськомовною версією інтерфейсу. У LearningApps.org можна працювати самотійно – створювати завдання, а можна за завданням викладача – виконувати завдання, підготовлені іншим педагогом, результати виконання завдань відображаються в акаунті викладача.

Ефективним є використання онлайн-інструментів навчання за допомогою гаджетів. Так наприклад інструмент Nearpod дозволяє створення, взаємодію і оцінку за допомогою мобільних пристроїв. Сервіс надає безліч готових, повністю інтерактивних занять, розроблених експертами з предметів для всіх рівнів і предметів. Крім того, Nearpod дозволяє педагогам імпортувати заняття з будь-якого типу файлу і починати додавати до них інтерактивні елементи, веб-посилання або фрагменти відео. Потім викладачі можуть синхронізувати свої заняття з гаджетами студентів, створюючи індивідуальні завдання і відстежуючи їх виконання. Сервіс Kahoot – це ігрова платформа для навчання і один з найбільш швидкозростаючих навчальних брендів в світі. Kahoot дозволяє легко створювати, відкривати, відтворювати і ділитися цікавими навчальними іграми за лічені хвилини – для будь-якого предмета, будь-якою мовою, на будь-якому пристрої, для будь-якого віку. Buncsee – це інструмент для створення презентацій, які сприяють розвитку критичного мислення, навичок спілкування, співпраці і творчості. Деякі з багатьох функцій Buncsee включають в себе понад 10 тисяч графічних зображень, які роблять навчання захоплюючим. Безпосередньо в Buncsee є можливість записувати аудіо і відео, а також інтегруватися з YouTube, Pixabay і багатьма іншими ресурсами [1].

Цікавим є досвід вивчення цифрових інструментів навчання вітчизняними науковцями. Інструмент Socrative – це безкоштовний сервіс, що дозволяє швидко створювати вікторини, голосування, опитувальники і тести. Більш того, Socrative надає можливість швидко ознайомитись з результатами тестування в реальному часі й оцінити прогрес не тільки усієї групи, а й кожного учня. Одночасно можна тестувати до 50 осіб. Використовується для створення тестів з наступним використанням комп'ютерів чи мобільних гаджетів. З його допомогою викладач може створювати опитувальники з відкритими питаннями, тести з варіантами відповідей, може запускати командну гру або ж озвучувати запитання усно. Студенти приєднуються до електронної вікторини за посиланням, а результати їх відповідей обробляються програмою. Викладач отримує статистику для студентів всієї групи, кожного

студента і зведену таблицю результатів. Сервіс має інтуїтивно зрозуміле меню і використовується для швидкого створення інтерактивних опитувальників: вікторин, опитувань, тестових запитань, обговорень. Для швидкого отримання даних від студентів використовують віртуальні дошки. Наприклад, віртуальна дошка Padlet є одним із сервісів, що надає можливості для спільної роботи, є веб-стіна Padlet, на яку можна прикріплювати фото, файли, посилання на сторінки інтернет, замітки. Це може бути приватний проект стіни. Стіна модерується кількома учасниками, які будуть заповнювати її інформацією, а також вона доступна для читання й редагування будь-яким користувачем майданчик для обміну інформацією [6].

Стрімке поширення цифрових технологій у навчанні ставить перед педагогами завдання інтеграції хмарних та онлайн сервісів в освітній процес.

Список літератури

1. 68 потрясающих онлайн-инструмента для учителей [Електронний ресурс]. URL: <https://dyjalog.by/68-potryasayushhix-onlajn-instrumenta-dlya-uchitelej/> (дата звернення 25.11.2019).

2. G Suite. // Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/G_Suite (дата звернення 1.12.2019).

3. Ковальчук В. І. Впровадження інноваційних технологій навчання у процесі професійної підготовки студентів закладів вищої освіти. *Молодий вчений*. 2018. №3. С. 543-547.

4. Ковальчук В. І., Федотенко С.Р. Інноваційні технології навчання – основа модернізації професійної освіти. *Молодий вчений*. 2018. №12. С. 425-429.

5. Ковальчук В.І., Воротникова І.П. Моделі використання елементів дистанційного навчання в школі. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. №4. С. 58–76.

6. Морзе Н.В., Барна О.В., Вембер В.П. Формувальне оцінювання: від теорії до практики. *Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах*. 2013. № 6. С. 45-57.

РЕАЛІЗАЦІЯ НАСКРІЗНИХ ЗМІСТОВИХ ЛІНІЙ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Камишанська В. О., *директор державного навчального закладу
«Сумське міжрегіональне вище професійне училище» (м.
Суми Сумської області)*

В умовах глобалізації та європейської інтеграції стрімко змінюються суть, характер, а також структура професійної (професійно-технічної) освіти. Її зміст сьогодні повинен чітко орієнтуватися на сучасні високотехнічні і високоінтелектуальні технології, характерні для ХХІ століття.

Сьогодні на ринку праці 56% вакансій – це робітничі професії. І потреба у таких працівниках щороку зростає, тому що освоєння робітничої професії нерідко дає старт до власного бізнесу. Адже часто кваліфіковані робітники переходять від постійної найманої праці до виконання приватних замовлень.

Новий тип економіки диктує інші вимоги до випускника професійної освіти. Суспільству потрібна професійно-компетентна молодь, яка вміє швидко адаптуватися в нестабільних умовах, здатна до ризику, самостійного вибору сфер діяльності, поведінки, орієнтованої на успіх, самореалізацію. В освітньому процесі пріоритет отримують системно-організаційні, інтелектуальні, самоорганізуючі основи, уможливлюючи успішну адаптацію майбутніх фахівців у широкому соціальному, виробничому, культурному контекстах. Перед педагогами ставиться завдання: не вчити, а навчати вчитися, готувати здобувача освіти до неперервного навчання впродовж усього життя. Разом із засвоєнням відповідних професійних знань викладачі, майстри виробничого навчання повинні в учнів розвивати здатність, навички, уміння брати участь у вирішенні питань збереження довкілля, критично оцінювати результати виробничої діяльності, керуватися морально-етичними критеріями і почуттями громадянської відповідальності, самостійно приймати рішення у вирішенні практичних аспектів фінансових питань тощо.

Мірилом професійності випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти стають не тільки академічні знання, а також креативне, аналітичне, творче мислення, вміння працювати над проектами в команді, інформаційна грамотність.

Забезпечити виконання такого завдання під силу тільки інноваційним закладам освіти, які здатні ефективно реагувати на нові потреби ринку праці у підготовці робітничих кадрів, адаптуватися в умовах «ландшафту» освіти, який швидко змінюється, а також засвоювати і впроваджувати більш гнучкі форми організації освітнього процесу та способи функціонування і управління [4].

Вважаємо, що відповідно до цього зміст і методика навчання в системі професійної (професійно-технічної) освіти, де одночасно учні отримують повну загальну середню освіту та професію, теж мають передбачати наскрізність освітнього процесу.

Наскрізні лінії – це засіб інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей навчальних предметів та предметних циклів.

Вперше поняття «інтеграція» в освіті було використано в XVII столітті Я.А. Коменським у праці «Велика дидактика»: «Все, що знаходиться у взаємозв'язку, повинно викладатися у такому ж взаємозв'язку». Його наступником був Й.Г. Песталоцці у творі «Лінггард і Гертруда» інтеграція розглядалась як метод навчання. Далі німецький вчений і педагог Герbart виділив основні етапи навчання (XVIII ст.):

- ясність (зрозумілість);
- асоціація;
- система (інтеграція) – можливість самостійно скласти картину світу.

У XIX столітті К. Ушинський зробив найбільший внесок у розробку інтегрованих курсів. Він розробив модель, структуру, напрямки інтеграції. Інтеграцією письма і читання вченому вдалося створити аналітико-синтетичний метод навчання грамоти.

Свій розвиток ідеї інтеграції в освіті одержали у 60-х рр. XX ст., коли В.О. Сухомлинський проводив «уроки мислення в природі». Це один з

найбільш вдалих прикладів інтеграції різних видів діяльності з однією метою. Освіта розглядається через призму загальної картини, а не ділиться на окремі дисципліни. Предметні межі (роздільники) зникають, коли вчителі заохочують учнів робити зв'язок між дисциплінами й спиратися на знання і навички з кількох предметних областей [2].

Актуальність інтеграційного навчання підтверджується тим, що воно дає змогу:

- «стиснути» споріднений матеріал кількох предметів навколо однієї теми, усунути дублювання у вивченні однорідного навчального матеріалу;
- ущільнити знання, структурувати фрагмент навчального матеріалу так, що учень на його засвоєння витратить менше часу, але сформує еквівалентні загальноосвітні та професійно-технологічні уміння;
- опанувати значний за обсягом навчальний матеріал, досягти цілісності й системності знань;
- формувати творчий потенціал майбутнього робітника, цілеспрямовано розвивати пізнавальні і професійні здібності учнів;
- дати реальну можливість здобувачам освіти застосовувати набуті знання з різних навчальних дисциплін у професійній діяльності, сформувати в учнівської молоді цілісну картину світу [3].

Поняття «наскрізні лінії» запроваджено для увиразнення ключових компетентностей у законодавчій базі Нової української школи. Відповідно до Закону України «Про освіту», спільними (наскрізними) для всіх компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, уміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, здатність співпрацювати з іншими людьми [1].

Наскрізні лінії ключових компетентностей відображають основні соціально і особистісно значущі ідеї, які послідовно розкриваються в процесі навчання і виховання учнів. Вони відповідають виклику сучасності,

урівноважують знаннєвий і компетентісний компоненти змісту освіти, є інструментом для використання інноваційних методик навчання, функціональним документом для викладачів, майстрів виробничого навчання, здобувачів освіти у пошуку відповіді на питання: «Для чого це потрібно вивчати?».

Впровадження наскрізних змістових ліній на уроках передбачає актуалізацію набутих знань, умінь і способів діяльності для розв'язування практичних завдань, під час вивчення інших предметів, розвиток умінь здійснювати інформаційний пошук, знаходити і перетворювати необхідну інформацію, використовувати додаткову літературу. Даний підхід допомагає виховувати громадян з активною життєвою позицією, із сформованою здатністю до самовдосконалення, самореалізації у сучасному суспільстві, до збереження власного здоров'я, екологічного стилю мислення, економічно грамотної поведінки, з навичками життєзабезпечення і саморозвитку.

Структурування навчального матеріалу предметів загальноосвітньої, загальнопрофесійної, професійно-теоретичної підготовки у професійному (професійно-технічному) закладі освіти навколо наскрізних змістових ліній утворює стрижень, що об'єднує знання у систему, забезпечує інтеграцію їх і, тим самим, компетентісний підхід до освітнього процесу і як результат – формування конкурентоспроможного випускника.

З метою підготовки компетентного робітника для будівельної галузі, педагогічним колективом ДНЗ «Сумське міжрегіональне ВПУ» сплановано поетапну діяльність із вивчення теоретичних основ та інноваційних практик вітчизняних та зарубіжних вчених і педагогів щодо інтеграційних процесів у освіті, пошуку шляхів ефективної реалізації наскрізних змістових ліній у навчанні (Додаток 1).

Педагогічний колектив послідовно працює над реалізацією завдань наскрізного навчання. Розглянуто науковий підхід вітчизняних, зарубіжних вчених щодо інтеграції освітнього процесу, навчання за компетентісним підходом. На засіданнях методичних об'єднань, циклових комісій педагоги

досконало опрацювали методичні рекомендації щодо можливостей реалізації наскрізних змістових ліній у закладі професійної (професійно-технічної) освіти.

Під час складання освітніх робочих програм та планів, згідно з Стандартами професійної (професійно-технічної) освіти, викладачі проаналізували схожі теми за змістом, що вивчають однакові наукові об'єкти, факти, поняття, закони, теорії, матеріали чи джерела проблем та їх шляхи подолання.

Педагоги закладу, які здійснюють підготовку робітників за професіями «Штукатур», «Маляр», «Лицювальник-плиточник», сфокусували увагу на визначенні наскрізних змістових ліній в освітньому процесі з метою формування у здобувачів освіти уявлень про суспільство в цілому, розвитку здатності ефективно використовувати отримані знання і вміння у різних життєвих та виробничих ситуаціях (Додаток 2).

Вважаємо, що впровадження у навчальний предмет наскрізних змістових ліній підвищує ефективність уроку при використанні інформаційних технологій для розв'язання завдань реального змісту, виконання міжпредметних навчальних проектів, для роботи з різними джерелами інформації. Разом з тим, інтеграція змістових ліній не тягне за собою якихось радикальних змін в освітньому процесі, а передбачає лише зміщення акцентів на більш прикладні аспекти теми як загальноосвітніх предметів так і предметів професійно-теоретичної підготовки.

Саме тому, «наскрізне навчання» під час загальноосвітньої, професійно-теоретичної та практичної підготовки (виробниче навчання) робітників за професіями «Маляр», «Штукатур», «Лицювальник-плиточник» реалізується у закладі освіти через інноваційні педагогічні технології та активні форми і методи роботи на уроках, на заняттях гуртків технічної творчості, факультативах та під час проведення тижнів професій, а саме:

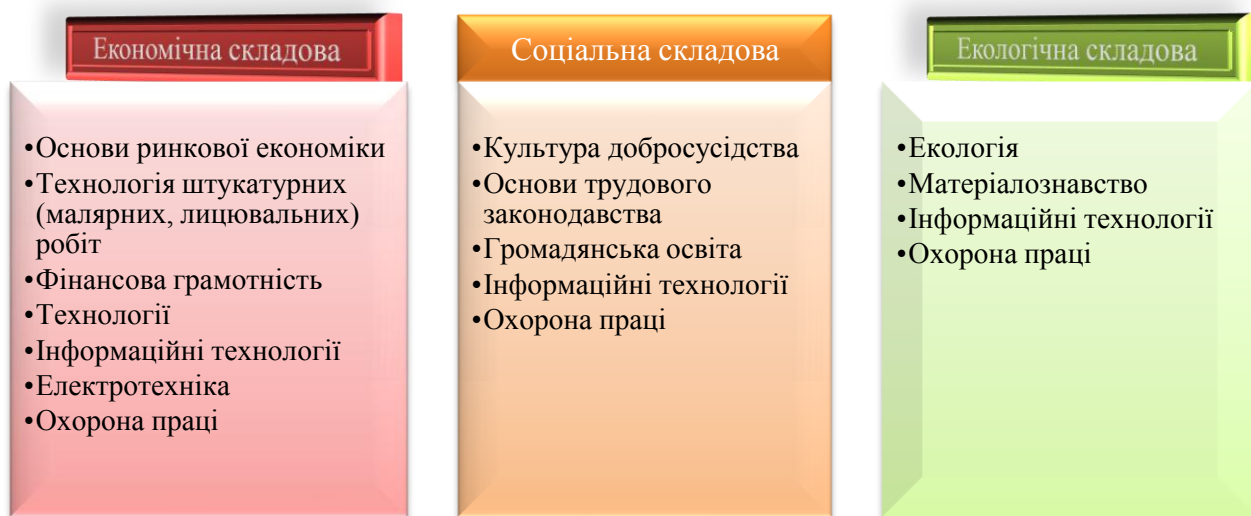
- *кооперативне навчання* формує лідерські якості, соціальні вміння і професійні компетенції, вміння працювати в бригаді (групі);

- *рольові та ділові ігри* ефективні тому, що наближають умовні виробничі, життєві ситуації до реального життя;
- *проектні технології* формують творче мислення, розвивають критичне мислення, почуття відповідальності, вміння працювати групою, командою та презентувати результати своєї роботи;
- *інтерактивні методи* забезпечують активну діяльність здобувачів освіти на уроці;
- *виробниче навчання* на будівельних майданчиках, проведення майстер-класу в старших класах шкіл міста, торгових центрах, екскурсії на виробництво мотивують здобувачів освіти до формування стійких знань, до пізнання нового;
- різноманітні форми *взаємонавчання* перетворюють здобувачів освіти на активних учасників освітнього процесу;
- *прийоми ейдотехніки, мнемоніки* допомагають оволодіти вмінням використовувати свою уяву для запам'ятовування та відтворення будь-якої інформації;
- запровадження різних підходів до *самооцінювання* формує в учнів здатність до самоаналізу, вміння бачити власні помилки та аналізувати їх причини;
- *взаємооцінювання* формує вміння порівнювати, аналізувати, оцінювати інших та адекватно сприймати критику на свою адресу;
- освітня діяльність з активною комунікацією збагачує словниковий запас, формує вміння користуватися інформацією, володіти навичками взаєморозуміння, а також розвиває необхідні якості для взаємодії і у трудовому колективі, і з представниками інших організацій та, навіть, країн і культур.

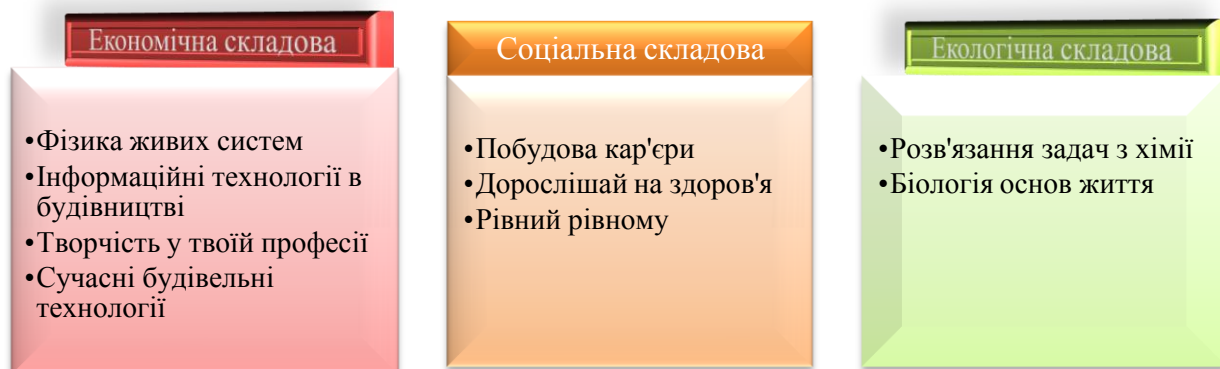
На нашу думку, методи інтегрування допомагають зрозуміти, що все в житті взаємопов'язане, і отримані на інших уроках знання можуть знадобитися будь-коли.

Наскрізнi змістові лінії відбивають провідні професійні, соціальні й особистісні ідеї, що послідовно розкриваються у процесі навчання і виховання. Наскрізнi змістові лінії спільні для всіх навчальних предметів, є засобом інтеграції змісту освіти, корелюються з ключовими компетентностями, опанування яких забезпечує формування ціннісних і світоглядних орієнтацій здобувачів освіти.

Викладачі та майстри виробничого навчання Державного навчального закладу «Сумське міжрегіональне вище професійне училище» віддають перевагу економічній, соціальній та екологічній складовій наскрізних змістових ліній в освітньому процесі. Ними визначено ті освітні компоненти (навчальні предмети) робочої навчальної програми з професій будівельного спрямування, що найбільше забезпечують реалізацію завдань «наскрізного навчання», зокрема:



Відповідально підійшли у закладі до вибору факультативних та



спеціальних курсів, віддавши перевагу тим, що максимально можуть забезпечувати реалізацію основних складових змістових ліній на компетентнісній основі.

Звичайно, на уроках загальноосвітньої підготовки педагоги постійно працюють над реалізацією наскрізних змістових ліній. Інтегрований підхід до організації навчання за всіма освітніми компонентами забезпечує його цілісність у підготовці випускника – робітника будівельної галузі, здатного до професійної мобільності, конкурентоспроможності.

Наприклад, на уроках математики віддається перевага проведенню занять у формі практикумів, тому що у професійних (професійно-технічних) закладах освіти необхідно допомогти здобувачам освіти збагнути ступінь зацікавленості предметом, підвищити рівень розуміння математичних понять та формул, підготувати учнів до розв'язання практичних задач, формуючи економічну культуру, адже у виробничій діяльності сучасного робітника будівельної галузі поряд із підвищеними вимогами до швидкого і точного виконання виробничих завдань, економного використання матеріалів, велике значення мають елементи розумової праці, володіння комп'ютерними технологіями.

Вирішуючи завдання, що належать до змістової лінії «Здоров'я і безпека», педагоги училища формують здобувача освіти як духовно, емоційно, соціально і фізично повноцінного члена суспільства, який здатний дотримуватися здорового способу життя і створювати безпечне життєве середовище.

Під час вивчення освітніх компонентів «Охорона праці», «Технологія штукатурних (малярних, облицювально-плиткових) робіт», «Захист Вітчизни. Основи медичних знань», «Біологія», «Фізична культура» та, беручи участь у предметних тижнях, учні вчаться:

- ✓ застосовувати набуті знання та навички для збереження власного здоров'я та здоров'я інших;
- ✓ дотримуватися правил безпеки життєдіяльності під час виконання навчальних експериментів, виробничих завдань у майстернях,

лабораторіях, на будівельних майданчиках, у надзвичайних ситуаціях природного чи техногенного характеру;

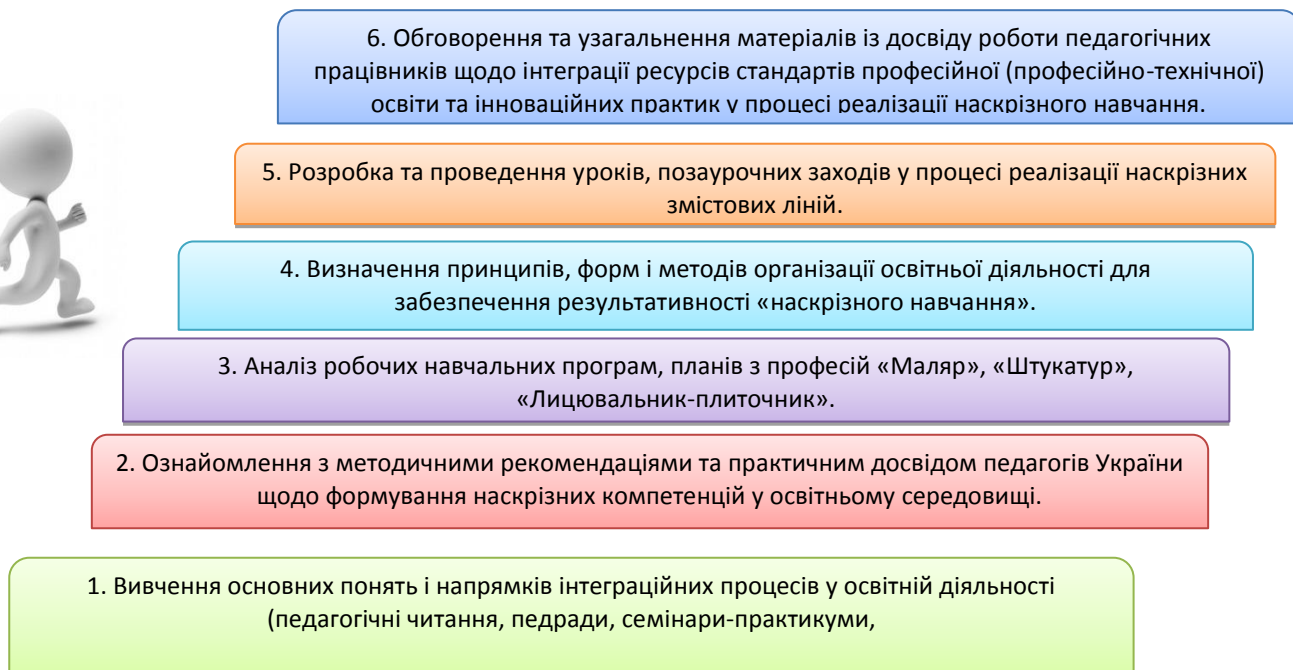
- ✓ оцінювати позитивний потенціал засвоєних компетенцій та ризики використання надбань науки для добробуту людини і безпеки суспільства та довкілля;
- ✓ виявляти ціннісне ставлення до власного здоров'я і здоров'я інших людей, до навколишнього середовища як до потенційного джерела здоров'я, добробуту та безпеки.

Вважаємо, що успішна підготовка конкурентоспроможного робітника зі сформованою здатністю до навчання впродовж життя, економічною і фінансовою культурою, навичками саморозвитку значно покращується через реалізацію «наскрізного навчання» у професійній підготовці здобувачів освіти, тому що саме наскрізні уміння слугують індикатором впровадження комплексного підходу до навчання на рівні закладу освіти, забезпечують рівновагу між компетенціями та їхніми реальними життєвими потребами.

Список літератури

1. Закон України «Про освіту»: чинне законодавство станом на 28.09.2017 року. – Київ: Паливода А.В., 2017. – 128 с.
2. Зміст поняття «інтеграція навчання». Історичний аспект проблеми інтеграції змісту освіти [Електронний ресурс]. <https://www.novapedahohika.com/noloms-1380-1.html>.
3. Каленський А.А., П.Г. Лузан, Н.М. Ваніна, Т.М. Пащенко, С.Г. Кравець, Т.В. Пятничук / монографія: Стандартизація професійної освіти: теорія і практика. – Житомир: «Полісся», 2018. – 256 с.
4. Радевич В.О., Л.П. Пуховська, О.В. Бороденко, О.П. Радкевич, Н.В. Базелюк, Н.М. Корчинська, С.О. Леу, В.В. Артемчук / монографія: Сучасні моделі професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу: порівняльний досвід. – Житомир: «Полісся», 2018. – 208 с.

Поетапна діяльність педагогічного колективу з реалізації наскрізної змістової лінії в освітньому процесі ДНЗ «Сумське міжрегіональне ВПУ»



Визначення наскрізних змістових ліній в освітньому процесі при підготовці робітників за професіями «Штукатур», «Маляр», «Лицювальник-плиточник»

Предмет «Технологія штукатурних робіт»	Предмет «Основи ринкової економіки»
Тема 1. Роль будівництва й будівельної індустрії для розвитку народного господарства в Україні Форми організації, економіка та методи будівництва. Основні будівельні роботи, що виконуються на будівельному майданчику, послідовність їх виконання. Нормування й система оплати праці опоряджувальників. Матеріальне заохочення. Нормативна й технологічна документація на опоряджувальні роботи. Значення трудової дисципліни для ефективності госпрозрахункових бригад.	Тема 7. Трудові ресурси та заробітна плата в галузі будівництва Поняття про організацію праці. Особливості організації праці на будівництві. Персонал підприємства. Основи нормування праці на будівництві. Види заробітної плати. Структура заробітної плати: основна, додаткова, інші виплати. Матеріальне заохочення працівників.

Предмет «Технологія малярних робіт»	Предмет «Основи галузевої економіки і підприємництва»
Тема 3. Загальні відомості про будівлі та споруди Технологія спорудження будівель. Будівельний процес. Операція. Підготовчий період. Основний період. Нульовий цикл. Основні види будівельних робіт: земляні, кам'яні, бетонні, залізобетонні, монтажні, столярні, теслярські роботи, покрівельні, спеціальні роботи. Опоряджувальні роботи.	Тема 6. Основи виробничого процесу на будівництві Зміст виробництва. Поняття про виробничий процес. Основні принципи організації виробничого процесу. Поняття про виробничий цикл. Типи виробництва і їх характеристика. Основи потокового виробництва. Сутність і значення технічної підготовки виробництва. Показники ефективності виробництва.

Тема уроку з предмету «Матеріалознавство»	Тема уроку з предмету «Хімія»
Розчинники. Призначення розчинників, їх класифікація. Основні розчинники лакофарбових матеріалів, їх властивості та застосування. Суміші для видалення лакофарбових плівок.	Органічні розчинники та їх застосування. Попередження забруднення середовища при використанні органічних речовин у побуті.
Наповнювачі. Роль наповнювачів в лакофарбових матеріалах, їх види та застосування. Порошкоподібні та волокнисті наповнювачі, їх властивості та призначення.	Органічні сполуки в побуті. Поняття про побутові хімікати. Загальні правила поводження з побутовими хімікатами.
Хімічні властивості матеріалів: лугостійкість, кислотостійкість, газостійкість, корозійностійкість, розчинність у воді. Значення хімії для розвитку промисловості будівельних матеріалів.	Корозія металів, захист від корозії.
Соляна кислота: її застосування та властивості.	Сполуки неметалічних елементів з Гідрогеном.
Їдкий калій та натрій, їх властивості та застосування. Допустимі концентрації. Безпека при роботі з лугами.	Властивості та застосування гідроксидів Натрію і Калію

ОСВІТНЬО-ВИРОБНИЧИЙ КЛАСТЕР ЯК ІНТЕГРАТИВНИЙ МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Короткова Л. І., кандидат педагогічних наук, директор ДНЗ «Запорізьке
вище професійне училище моди і стилю»
(м Запоріжжя)

Удосконалення структури підготовки і перепідготовки педагогічних працівників є однією з п'яти ключових положень концепції особистісно орієнтованої педагогічної освіти в Україні, розробленої академіками В.Андрущенко та І.Зязюном. Серед якісних показників педагогічної майстерності пріоритетними визначені «вченість» педагога, його моральність, духовність, естетичність, вміння виявляти й розвивати здібності особистості учня відповідно до її природи, володіння доступними методами викладання знань [1]. Підвищення ефективності професійної діяльності педагогічних працівників набуває особливого значення, оскільки в умовах високого темпу соціально-економічних змін, що відбуваються в суспільстві, інтенсивного росту наукових знань, безперервних інформаційних потоків загострюється необхідність підготовки висококваліфікованих, конкурентоздатних робітників, які б адекватно реагували на виклики швидкоплинного сьогодення.

Цілком розділяємо переконання наукової спільноти в тому, що реалізувати названу потребу суспільства можливо виключно за участю педагогічних працівників. Не випадково, за версією футурологів (Б. Бим-Бад, Б. Триллінг, М. Бялик, Мітіо Каку, Е. Тоффлер, А. Урсул, Ч. Фейдл) найближчі 20-30 років педагогічні професії залишаться найбільш затребуваними серед професій майбутнього. Звертається увага на поширення індивідуалізації, персоналізації, гейміфікації навчання, проблематичність впливу контенту мережевого середовища на особистість, становлення її соціальної поведінки, що зумовлює трансформацію змісту педагогічної діяльності, зокрема від нормативно-виконавчого до дослідницького та інноваційного типу, від

методичного до науково-методичного. Набувають важливості навички модератора, тьютора, ментора, координатора (куратора) освітніх он-лайн платформ, організатора проектного навчання, веб-психолога.

Вітчизняний та багаторічний зарубіжний досвід формування науково-методичної компетентності педагогічних працівників переконливо доводить ефективність названого процесу в умовах функціонування кластерних структур. У Запорізькому регіоні такою структурою є освітньо-виробничий кластер (далі – ОВК) інноваційних швейних технологій, до складу якого увійшли Запорізьке вище професійне училище моди і стилю та провідні підприємства швейної галузі.

Одним із ключових напрямів діяльності ОВК визначено формування науково-методичної компетентності педагогічних працівників. Для підвищення якісного рівня названого процесу розроблено модель, за якою у структурі науково-методичної компетентності виокремлено мотиваційний, когнітивний, операційний, особистісний та рефлексивний компоненти. Так, *мотиваційний компонент* передбачає вміння визначати адекватні цілі і завдання педагогічної діяльності, усвідомлення необхідності володіти сучасним інструментарієм щодо здійснення інноваційної діяльності. *Когнітивний* – охоплює сукупність знань, необхідних для здійснення педагогічної діяльності (знання предмета, педагогічні, психологічні, основи організації й управління навчальним процесом тощо). *Операційний* – містить вміння та навички, необхідних для практичного вирішення навчальних і виховних задач. *Особистісний* – сукупність важливих для професійної педагогічної діяльності особистісних і професійних якостей (комунікативність; відповідальність; висока інформаційна та комунікативна культура; широка ерудиція; здатність до емпатії тощо). Духовний стан педагога, за ствердженням відомого австрійського мислителя, філософа і педагога Р. Штейнера, є важливим чинником ефективного виховання особистості, а проблеми виховання, це перш за все проблеми вихователя [3]. Говорячи про виховну роль педагога у формуванні особистості підлітка, К. Ушинський наголошував, що тільки особистість може впливати на

розвиток та визначення особистості і тільки характером можна сформувати характер [2]. *Рефлексивний* – зорієнтовано на критичне осмислення результатів педагогічної діяльності (здатність до самоаналізу й самоуправління; готовність до рефлексії).

Осередком розвитку науково-методичної компетентності є створений на базі Запорізького вищого професійного училища моди і стилю Центр підвищення кваліфікації (далі – ЦПК) педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів сфери послуг. Основними завданнями зазначеного центру визначено: формування у педагогічних працівників конкретних дослідницьких умінь та навичок, якостей, необхідних для їх подальшого особистісного і професійного зростання.

Оновлення та розширення компетентностей у психолого-педагогічній, методичній, організаційно-управлінській діяльності передбачає: засвоєння інноваційних (дистанційних, інформаційно-комунікаційних) технологій, новітніх форм, методів та засобів навчання; систематизацію, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду; ознайомлення зі специфікою сучасного виробництва, з досягненнями науки, техніки, з тенденціями та перспективами розвитку підприємств сфери послуг.

Співпраця з науковими установами дозволяє впроваджувати у процес підвищення кваліфікації педагогічних працівників ефективні форми і методи навчання, такі як online-лекції, кейс-технології, комп'ютерне тестування.

Допомога викладачам та майстрам виробничого навчання надається шляхом проведення семінарів-практикумів, індивідуальних та групових консультацій. Проводяться круглі столи за участю науковців, провідних фахівців підприємств, представників громадських організацій, на яких педагогічні працівники мають можливість ознайомитися з сучасними формами і методами навчання, обговорити їх переваги і недоліки. Організована робота зі створення банку даних ефективних педагогічних і виробничих технологій.

Керівництво навчального закладу створює сприятливі умови для організації самостійної методичної роботи викладачів та майстрів виробничого

навчання, надає їм кваліфіковану допомогу. Педагогічні працівники училища беруть активну участь у конкурсах професійної майстерності регіонального та всеукраїнського рівнів.

Враховуючи те, що процес навчання і виховання майбутніх фахівців сфери послуг здійснюється у специфічних умовах виробничої діяльності, важливим для підвищення рівня науково-методичної компетентності педагогічних працівників є врахування компетентностей, безпосередньо пов'язаних із трудовою діяльністю. Підприємства-учасники освітньо-виробничого кластера надають можливість використовувати свої матеріально-технічні ресурси для стажування, підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації педагогічних працівників навчального закладу.

Викладачі й майстри виробничого навчання опановують новітні виробничі технології на сучасному обладнанні у Навчально-практичному центрі інноваційних швейних технологій. До його складу входять: експериментальна швейна майстерня; лабораторія конструювання та моделювання одягу, творча лабораторія з виготовлення сучасних та затребуваних моделей одягу і виробів із текстилю, де педагогічні працівники здійснюють експериментальну роботу, набувають проектних компетентностей, зокрема за допомогою системи автоматизованого проектування ASSYST.

За навчальними програмами названих центрів підвищили кваліфікацію та пройшли стажування педагогічні працівники закладів професійної (професійно-технічної) освіти з різних регіонів України, зокрема Дніпропетровської, Донецької, Закарпатської, Миколаївської та інших областей.

Отже, аналіз результатів діяльності Запорізького вищого професійного училища моди і стилю підтверджує ефективність розробленої моделі формування і розвитку науково-методичної компетентності педагогічних працівників в умовах освітньо-виробничого кластера, функціонування якої забезпечує гарантоване досягнення мети професійної освіти – підготовку висококваліфікованого, соціально активного вітчизняного робітничого потенціалу.

Список літератури

1. Ничкало Н.Г. Концепція педагогічної майстерності академіка І.А.Зязюна: міждисциплінарні засади. *Теорія і практика професійної майстерності в умовах цілежиттєвого навчання*: монографія /за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во Рута, 2016. С. 20–31.
2. Ушинский К.Д. Педагогическая антропология: Две главы. *Народное образование*. 1999. № 10. С. 243–254.
3. Штайнер Р. Воспитание ребенка с точки зрения духовной науки. Киев: Наири, 2013. 36 с.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ШВЕЙНОЇ ГАЛУЗІ

Косолап М. С., *магістрантка другого року навчання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (м. Глухів, Сумської обл.)*

Сучасна педагогічна наука прагне подолати дисбаланс між необхідним і фактичним рівнями освіти з метою успішної інтеграції у європейський освітній простір. Професійна освіта здійснює підготовку висококваліфікованих фахівців з врахуванням перспектив розвитку освіти і вдосконалення виробництва. Проблема професійної готовності майбутніх фахівців швейної галузі актуалізується соціально-економічними, науково-технічними, технологічними та виробничими змінами, які відбуваються у педагогіці та легкій промисловості.

Професійна підготовленість майбутніх фахівців визначається рівнем кваліфікації їх викладачів і потребує від них глибоких педагогічних знань, ґрунтовної загальної, технологічної та виробничої культури.

Підготовка компетентного фахівця є однією з найважливіших задач сучасної освіти. В системі професійної освіти фактором, що впливає на підвищення якості підготовки майбутніх фахівців, служить навчання на основі компетентнісного підходу, який реалізує в собі основні вимоги сучасного суспільства. Професійна компетентність фахівця розглядається одними науковцями як сукупність знань, що визначають результативність праці фахівця, іншими – обсяг навичок виконання завдань, третіми – комплекс знань і професійних особистих якостей [2].

Але ґрунтуючись на понятті компетентності, під яким ми розуміємо сукупність знань, умінь, здібностей, особистісних якостей і досвіду, ми вкладаємо в поняття професійної компетентності майбутнього фахівця перераховані елементи, враховуючи при цьому вид майбутньої професійної діяльності [1].

Реалізувати соціальне замовлення суспільства на підвищення професійної компетентності майбутніх фахівців швейної галузі, має грамотне застосування кольорів у навчально-виробничому процесі закладів професійної освіти.

За результатами нашого дослідження, було зроблено кілька рекомендацій з використання кольору одягу, з метою підвищення рівня засвоєння навчальної інформації. Дані рекомендації розроблені для викладацького складу закладів професійної та вищої професійної освіти, де відбувається підготовка майбутніх фахівців швейної галузі:

- під час викладання великого обсягу навчального матеріалу (урок засвоєння нових знань, лекційне заняття) доречно використовувати одяг жовтих, зелених, синіх кольорів;
- при проведенні аудиторних лабораторних та практичних занять викладачу рекомендується мати одяг блакитного або зеленого кольорів;
- червоний колір в одязі доречно використовувати для короткочасного впливу під час контролю знань учнів (студентів) або проведення вступного інструктажу;
- для проведення відкритих уроків, урочистих заходів слід використовувати фіолетовий колір одягу;
- робота з цифрами на заняттях з проектування швейних виробів (конструювання швейних виробів) має супроводжуватись одягом жовтогарячих кольорів;
- для занять з художнього проектування швейних виробів (спецмалювання, моделювання швейних виробів) бажано обирати холодні відтінки фіолетового кольору;
- робота з текстом, схемами (механізмами швейного обладнання) потребує синього кольору;
- робота зі схемами переплетень текстильних матеріалів, повузлової обробки костюму і одягу в цілому (на заняттях з

матеріалознавства швейного виробництва і технології швейних виробів) ефективнішою буде при використанні зеленого кольору;

- заняття з виробничого навчання потребують одягу зелених або поєднання синьо-зелених кольорів, а присутність різних відтінків коричневого кольору здатна задати рівномірний темп виробничому процесу;

- присутність чорного кольору в костюмі викладача у вигляді окремих конструктивно-декоративних елементів дозволить підкреслити основний колір та пом'якшити його вплив на психоемоційний стан учнів (студентів).

Не змінюючи кардинально гардероб вчителів (викладачів) освітніх закладів, які взяли участь в експерименті, ми намагалися відкоригувати функції повсякденного костюма і підвищити педагогічну майстерність викладача.

Викладачам при виборі кольору одягу рекомендується брати до уваги рівень попередньої підготовки учнів (студентів), розклад занять та теми спецпредметів (спецдисциплін), що мають викладатися.

Список літератури:

1. Ігнатенко Г.В., Ігнатенко О.В. Професійна педагогіка: навчальний посібник. Київ, 2013. 352 с.;

2. Умерова Г.А. Місце і роль аналітичної компетентності в структурі професійної компетентності майбутніх інженерів-педагогів. Педагогічні науки: теорія, історія, Інноваційні технології, 2014, № 3, - 254-263 с..

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЯК ЗАПОРУКА РЕЗУЛЬТАТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Кошлякова О. М., викладач професійно-теоретичної підготовки
ДПТНЗ «Свеський професійний аграрний ліцей» (сmt.
Свеса Ямпільського району Сумської обл.)

Статистичні дані останніх рокі підтверджують той факт, що промислові підприємства відчувають серйозний дефіцит кваліфікованих робітників, підготовлених в системі професійної освіти. У зв'язку з цим загострюється актуальність ефективної взаємодії системи професійної освіти й роботодавців, пошуку нових форм інтеграції і взаємної зацікавленості між системою професійної освіти, державною владою, що є найважливішою умовою успішної реалізації пріоритетного національного проекту «Освіта».

Поява високих вимог до сучасних фахівців, пов'язаних із розвитком науки, техніки, технологій ставить надзвичайно актуальну проблему підготовки фахівців, здатних адаптуватися до його особливостей, працювати за умов, коли інформація оновлюється з небаченою раніше швидкістю. Це потребує зміни пріоритетів у сфері освіти, теоретичної і методичної підготовки кадрів до реалізації компетентнісного підходу в системі педагогічної освіти, в тому числі в інститутах післядипломної освіти. Компетентність фахівця об'єктивно набуває все більшої актуальності завдяки ускладненню і постійному розширенню соціального досвіду, сфери освітніх послуг, появі інноваційних технологій, зростаючому рівню запитів соціуму. Саме тому система підвищення кваліфікації повинна динамічно реагувати на нові тенденції, прогнозувати їх майбутнє і допомогти педагогічному працівнику в його професійному зростанні.

Означена місія, у першу чергу, покладається саме на систему післядипломної педагогічної освіти, яка є органічною складовою системи безперервної освіти і спрямована на приведення професійного рівня

педагогічних працівників у відповідність до світових стандартів, вимог часу, індивідуально-особистісних та виробничих потреб.

Впровадження європейського виміру у професійну освіту може дати позитивні результати лише за умови готовності педагогічних працівників до здійснення інноваційної освітньої діяльності, володіння вміннями здійснювати проектування освітнього процесу, конструювати зміст навчання, розробляти сучасний навчально-методичний супровід предмета, тому особливого значення набуває розвиток науково-методичної компетентності педагогів у системі неперервної освіти [4].

Структурним елементом післядипломної освіти педагогів є процес підвищення їх кваліфікації. Означений компонент має свою мету – оновлення, відновлення та поглиблення професійних знань, умінь та навичок, – що визначає специфічність його існування, особливості змісту, форм та методів навчання. Але в той же час мета процесу підвищення кваліфікації спрямована на виконання загальної мети післядипломної освіти – збагачення професійної і загальної культури педагога, знаходження ефективних шляхів навчання дорослої людини.

Розвиток професійної компетентності педагога є неодмінною умовою й обов'язковою складовою його професіоналізму. Саме тому одним із шляхів оновлення і підвищення якості освіти є впровадження компетентнісного підходу в процес підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів професійної (професійно-теоретичної) освіти.

Відповідно до термінології Національної рамки кваліфікацій компетентність визначено як здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності та інші особисті якості [1].

Формування та розвиток професійної компетентності педагогічних працівників у ході навчання в системі підвищення кваліфікації має розглядатися як цілісний процес їх особистісного і професійного зростання. Догматичний тип навчання, лекційна форма проведення занять, відсутність

зв'язку з життям, орієнтацій на засвоєння готових знань вже не відповідають очікуванням дорослої людини, яка свідомо налаштована на професійне зростання. Досвід свідчить, що навчання, орієнтоване на формування та розвиток професійної компетентності спеціаліста, здійснюється ефективно лише за умови налагодження в навчальній групі продуктивного взаємозв'язку між викладачем та слухачами, позитивного психологічного клімату, рівноправного партнерства, побудованого на діалозі, спільній розвивальній діяльності.

Фахові обов'язки педагога професійної школи зумовлює наявність компетентностей, що забезпечує багатоаспектну діяльність з організації та контролю якості професійної підготовки кваліфікованих робітників в умовах ЗП(ПТ)О [4].

Пріоритетними методами навчання в системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників стають інтерактивні методи, які головну увагу приділяють практичному закріпленню набутих знань, умінь і навичок. Сьогодні найбільш поширеними є такі методи активного навчання, як тренінги, навчальні групові дискусії, ділові ігри, програмоване навчання. Вони сприяють формуванню ефективних навичок ділового спілкування, міжособистісної взаємодії і тим самим підвищують загальну компетентність педагога професійної школи [2].

Розвиток професійної компетентності педагога, як і спеціаліста іншої галузі, відбувається за індивідуальною траєкторією, що залежить у великій мірі від його особистих якостей: вольової сфери особистості, особливостей характеру, темпераменту, акцентуацій, потреб, рівня готовності до впровадження змін у педагогічному процесі тощо [3].

Важливою умовою забезпечення ефективного розвитку професійної компетентності педагогічного працівника як показника професійного зростання у процесі підвищення кваліфікації, є проектування освітнього процесу на основі:

- організації навчання на основі діяльнісного підходу (тренінги, ділові ігри, диспути, дискусії, діалоги, використання новітніх технологій);
- орієнтації навчальних модулів програми курсового підвищення кваліфікації на конкретну кваліфікаційну категорію спеціалістів;
- використання конкретних педагогічних ситуацій як метод відпрацювання ключових компетентностей;
- формування груп з максимальним урахуванням запитів щодо висвітлення окремої проблематики;
- використання різних форм проходження курсового підвищення кваліфікації (очна, заочна, індивідуальна, пролонгована);
- здійснення системи навчальної роботи з кадрами на місцях (консультування, проведення семінарів-практикумів, теоретичних семінарів);
- організація виїзних практичних занять, практики та практикумів, де слухачі набувають практичного досвіду, реалізуючи власні потреби;
- організація науково-практичних інтернет-семінарів, вебінарів, конференцій.

Таким чином, компетентнісний підхід полягає в зміщенні акценту з накопичування знань, умінь і навичок на формування й розвиток у слухачів здатності практично діяти, застосовувати індивідуальні техніки у ситуаціях педагогічної діяльності [2].

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників здійснюється один раз на 5 років. Актуальним є питання розвитку їхньої науково-методичної компетентності у міжкурсовий період.

Колективом кафедри МПО та СГД Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти (БІНПО) була розроблена анкета та проведено опитування педагогічних працівників ЗП(ПТ)О з метою визначення професійних запитів слухачів у міжкурсовий період. 78% респондентів відповіли, що необхідними є загальнодоступні відкриті інформаційні ресурси, які б висвітлювали сучасний

стан технологій виробництва та сучасні розробки у науково-методичній діяльності педагогів ЗП(ПТ)О. Відповідаючи на запитання анкети щодо актуальних джерел інформації за професією, тільки 18% респондентів відзначили традиційні джерела, а 82% – орієнтувалися на сучасні, а саме: галузеві, науково-технічні, науково-методичні семінари і конференції, спеціалізовані виставки і форуми, періодичну, довідкову і фундаментальну науково-технічну і популярну інформацію з мережі Інтернет [4]. В результаті дослідження виявлено низку причин, що гальмують упровадження у професійну підготовку інноваційних педагогічних ідей і сучасних технологій навчання, серед яких однією з головних є відсутність інформації про інноваційні педагогічні та новітні виробничі технології.

Висновки. Отже, процес розвитку професійної компетентності педагогічних працівників є цілісним і водночас динамічним, оскільки передбачає адаптивність у підходах до змісту та вибору форм і методів у організації навчального процесу. Результатом навчання у системі підвищення кваліфікації є динаміка фахової компетентності, яка виражається в прирості знань, умінь, навичок, досвіду особистісного саморозвитку, творчої діяльності, емоційно-ціннісних відносин, ціннісно-світоглядної спрямованості.

Сучасна модель підвищення кваліфікації орієнтована на створення умов для індивідуалізації навчання шляхом упровадження практико-орієнтованих занять, розроблення електронних інформаційних ресурсів, проведення науково-методичних заходів у курсовий і міжкурсний періоди.

Список літератури

1. Національна рамка кваліфікацій / Додаток до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23 листопада 2011 р. № 1341. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
2. Гильмеева Р. Развитие профессиональной компетентности учителя в системе повышения квалификации / Р.Гильмеева // Методист. – 2002.

3. Мурованая Н. Компетентность педагога как важное условие успешности его профессиональной деятельности / Н. Мурованая. – Севастополь, 2006.
4. Сіласва І. Є. Підвищення кваліфікації як запорука результативної професійної діяльності педагогів закладів професійної (професійно-технічної) освіти. *Професійна освіта*. 2018. (№ 6). С.66-69

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ШКОЛИ

Личова Т. Ю., аспірантка Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (м. Глухів Сумської обл.)

Сучасний етап модернізації освіти і науки в Україні, вимагає від закладів освіти підвищення професійного рівня, формування і розвитку фахової компетентності педагогічних кадрів. Сьогодні система освіти змушена адаптуватися до нових вимог і нових завдань необхідних на ринку праці. У галузі професійно-технічної освіти під цим розуміють нові зв'язки між професійно-технічними навчальними закладами і роботодавцем, а це висуває нові завдання, перед професійно-технічною освітою у співробітництві із суспільством і ринком праці, і проектування нових підходів до навчання [9]. Випускник закладу освіти повинен вміти пристосовуватись до швидкоплинних процесів як у науковій, так і суспільній сферах життя, бути компетентним, здатним до активної участі в суспільному житті, самореалізації та постійного самовдосконалення, а це можливо лише за високого рівня професійної компетентності та наявності розвинених професійних здібностей.

Проблему компетентнісного підходу та професійної компетентності в освіті досліджували такі науковці як: С.Гончаренко, Є.Зеєр, І.Зимня, Е.Іванова, О.Локшина, А.Маркова, Н.Ничкало, О.Овчарук, О.Пометун, Дж.Равен, С.Сисоєва, П.Третьяков, Т.Шамова, В.Шапкін, С.Шишов, В.Ягупов. Питанням фахової компетентності та її значення у професійній підготовці інженера-педагога досліджували такі науковці як: Ю.Зіньковський, Л.Волошко, А.Петров, Г.Сорокіна, Б.Шевель, Л.Щербатюк, С.Щербатюк та ін.

У Законі України «Про вищу освіту» компетентність розглядається як динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та

подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти [1].

У своїх дослідженнях Л. Щербатюк та С. Щербатюк фахову компетентність трактують, як сукупність знань, умінь та навичок з фундаментальних, спеціально-професійних дисциплін, керуючись якими педагог здатний виконувати свої професійні обов'язки [8].

Фахова компетентність за Ю. Зінковським є однією із складових професійної компетентності. На його думку, професійна компетентність у свою структуру включає загальнопрофесійний та вузькопрофесійний компонент. Загальнопрофесійна складова поєднує в собі знання, професійні вміння та навички; вузькопрофесійна складається з компонентів, якими визначається та чи інша спеціальність: основи тієї чи іншої дисципліни, техніка, що використовується під час виконання практичних або дослідних робіт. Тобто, вузькопрофесійна компетентність – це фахова компетентність [3].

Г. Сорокіна визначає фахову компетентність як системно організовану, цілісну, особистісно-обумовлену характеристикою майбутнього фахівця як суб'єкта діяльності, адекватною цілям та змісту певного виду його професійної діяльності [6].

На думку Є. Зеєра, професійна компетентність є сукупністю професійних знань, умінь, а також способів виконання професійної діяльності [2].

Поняття “професійна компетентність” А. Маркова розкриває, як професійні психологічні й педагогічні знання; професійні педагогічні вміння; професійні педагогічні позиції, установки педагога, які вимагаються від нього в процесі здійснення посадових функцій; особистісні якості, які забезпечують оволодіння ним професійними знаннями та уміннями [5].

А. Маркова виділяє такі види професійної компетентності:

- спеціальна компетентність – володіння власне професійною діяльністю на досить високому рівні, здатність проектувати свій подальший професійний розвиток;

- соціальна компетентність – володіння спільною (груповою, кооперативною) професійною діяльністю, співробітництвом, а також прийнятими в певній професії прийомами професійного спілкування, соціальна відповідальність за результати своєї праці;

- особистісна компетентність – володіння прийомами особистісного самовираження та саморозвитку засобами протистояння професійним деформаціям особистості;

- індивідуальна компетентність – володіння прийомами самореалізації і розвитку індивідуальності в межах професії, готовність до професійного зростання, вміння раціонально організувати свою працю без перевантажень [5].

В. Шапкін виділяє такі основні компоненти професійної компетентності кваліфікованого працівника:

- спеціальна (фахова) компетентність – підготовленість до самостійного виконання конкретних видів діяльності, уміння вирішувати типові професійні завдання та оцінювати результати своєї праці, здатність самостійно набувати нові знання й уміння за фахом;

- соціальна компетентність – здатність до діяльності в групі та співробітництво з іншими працівниками, готовність взяти на себе відповідальність за результати своєї праці, вміння берегти навколишнє середовище та інші цінності, володіння прийомами професійного навчання;

- індивідуальна компетентність – готовність до постійного підвищення кваліфікації та реалізації себе в професійній праці, здатність до самомотивації, рефлексії, саморозвитку особистості в професійній праці [7].

Наявність усіх аспектів компетентності позначає досягнення фахівцем зрілості у своїй професійній діяльності, характеризує становлення особистості та індивідуальності компетентного фахівця.

Поняття «компетентність педагога» поєднує його теоретичну та практичну готовності до здійснення педагогічної діяльності, характеризує його професіоналізм та педагогічну майстерність. Науковці пояснюють поняття професійно-педагогічної чи педагогічної компетентності, зокрема: як складової

професійно-педагогічної культури (Є. Бондаревська, І. Ісаєв, В. Лозова); як характеристики професіоналізму (Е. Зеєр, А. Маркова); як готовності до професійно-педагогічної діяльності (О. Дубасенюк, І. Колеснікова).

Педагогічна компетентність може бути представлена як тривимірна система, в яку входять наступні компоненти:

- професійно-змістовний, що передбачає наявність у викладача глибоких теоретичних знань з основ акмеологічних наук;
- професійно-діяльнісний, що включає систему знань і умінь педагога, що багато разів застосовані на практиці і дають найкращий результат у навчанні і вихованні;
- професійно-особовий, об'єднуючий професійно-особистісні якості, які, у свою чергу є основою спрямованості і позиції педагога [4].

Узагальнюючи зміст проаналізованих підходів, можна дійти висновку, що професійна компетентність педагога є більш широким поняттям, ніж фахова компетентність.

Важливою складовою щодо розвитку педагогічних компетентностей слід вважати прагнення до самоосвіти (саморозвитку).

Рівень професійної (фахової) компетентності педагога професійної школи можуть підвищувати за такими видами діяльності, як: навчальна, методична, організаційна та наукова.

Навчальна діяльність пов'язана із проведенням навчальних занять та спрямована на удосконалення педагогічної майстерності, а також загальнокультурного рівня (самоосвіта, підвищення кваліфікаційного рівня, практичний досвід).

Методична діяльність пов'язана з удосконаленням вже наявних та розробкою нових методів, принципів та форм організації навчального процесу. Вона спрямована на удосконалення у напрямку забезпечення єдності наукового та освітнього процесів педагогічної майстерності та загальнокультурного рівня (самоосвіта, підвищення кваліфікаційного рівня, практичний досвід).

Організаційна діяльність спроможна удосконалювати навчальну, виховну, методичну та наукову діяльність закладів освіти, спрямована на підвищення ефективності освітнього процесу та координації на всіх рівнях освітньої та науково-методичної складової (самоосвіта та практичний досвід).

Наукова діяльність спрямована на одержання наукових знань та пошук шляхів їх практичного застосування (основним видом цієї діяльності є фундаментальні та прикладні наукові дослідження), забезпечення єдності наукового та освітнього процесів. Вона спрямована на підвищення наукового кваліфікаційного рівня (самоосвіта, навчання за програмою наукового рівня вищої освіти, здобуття наукової кваліфікації).

Отже, процес розвитку та підвищення професійної (фахової) компетентності педагогів професійної школи є цілісним та динамічним. Розвиток професійної компетентності педагога відбувається за індивідуальним напрямом, який залежить від особистих якостей педагога таких, як: воляова сфера особистості, особливості характеру, темпераменту, акцентуації, потреб, рівня готовності його до інноваційних змін у педагогічному процесі тощо.

Список літератури:

1. Закон України «Про вищу освіту»: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Зеер Э. Ф., Сыманюк Э. Э. Кризисы профессионального становления личности. *Психологический журнал*. 2003. № 6. С. 35-44.
3. Зіньковський Ю., Мірських Г. Компетентісний підхід під час підготовки фахівців у вищих технічних навчальних закладах. *Вища освіта України : Теоретичний та науково-методичний часопис*. 2008. № 31. С. 14-21.
4. Ковальчук В. І. Педагогічна майстерність викладача, як основа його компетентності // Педагогічна майстерність як система професійно мистецьких компетентностей: *Зб. Матеріалів IX Міжнародних педагогічно-мистецьких читань пам'яті професора О.П. Рудницької*. гол. Ред.: І.А. Зязюн. Вип. 3 (7). Чернівці: Зелена Буковина, 2011. С. 569-579.

5. Маркова А. К. Психология профессионализма. М.: Просвещение, 1996. 308 с.
6. Сорокіна Г. Структура компетентності фахівця як наукова проблема. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2011. № 4 (2). С. 207-213. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2011_4\(2\)_32](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2011_4(2)_32).
7. Шапкин В.В. Философия реформирования содержания начального профессионального образования. *Реформирование содержания начального профессионального образования : матер. междунар. конф.*. СПб.: РГПУ им. А.И. Герцена, 1999. С. 128-133.
8. Щербатюк Л. Б., Щербатюк С. М. Професійна компетентність майбутніх інженерів-механіків – складна динамічна система. *Вісник Черкаського університету*. № 165. С. 45-49.
9. Як стати майстерним педагогом : навчально-методичний посібник / [кол. автор. : В.І Ковальчук, Л.М. Сергєєва та ін.] ; за заг. ред. Л.І. Даниленко. – К. : Етіс плюс, 2007. – 184 с.

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГА ЯК ЗАПОРУКА РЕЗУЛЬТАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УСЬОГО ЗАКЛАДУ

Лукомська І. О., викладач англійської мови Державного навчального закладу «Олександрійський професійний ліцей», (м. Олександрія Кіровоградської обл.)

У зв'язку зі стрімким зростанням науково-технічного прогресу, винаходом та впровадженням нових технологій, послідовним вдосконаленням техніки, організації та усієї системи виробництва, його продуктів у ряді галузей, вимагає ряд нових якостей від педагога, що ставить питання професійного росту та відповідно підвищення кваліфікації на важливий щабель. Крім того, необхідність систематичного та ефективного підвищення освітніми фахової компетенції обумовлена організаційними змінами у роботі навчальних закладів, суттєвому оновленні змісту освітніх програм, введенням нових навчальних дисциплін, частими внесеннями змін до законодавства про освіту [1].

Головною метою системи підвищення кваліфікації педагогів є підтримання та постійне оновлення відповідно до змін та розвитку усього суспільства, їх практичних і теоретичних знань та навичок у сфері своєї професійної діяльності, а також підготовку фахівців нової формації на компетентнісній основі. Тому, підвищення кваліфікації має бути систематичним і регулярним процесом.

Підвищення кваліфікації (skills training) пов'язане із постійним підвищенням вимог до рівня кваліфікації педагога і необхідністю вміння вирішення ним сучасних професійних завдань. Це форма додаткового підвищення його освітнього рівня, шляхом систематичної самоосвіти та періодичного навчання у відповідних освітніх установах.

Таким чином, підвищення кваліфікації спрямовує професійну діяльність педагога на досягнення більш високого його ступеня; передбачає освоєння нових знань; розширення спектра умінь і навичок. Це одна з форм вивчення та

освоєння прогресивного педагогічного досвіду, який весь час оновлюється і змінюється, тим самим, покращує ефективність їхньої праці.

Здійснювати підвищення кваліфікації педагоги можуть у навчальних закладах (його структурних підрозділах); у рамках системи безперервної освіти, шляхом поетапного навчання в освітніх установах відповідних ступенів; за допомогою курсів підвищення кваліфікації установ післядипломної освіти; наукових установах; у юридичних чи фізичних осіб (у т. ч. фізособи-підприємця, що надає освітні послуги) [1].

Види підвищення кваліфікації: навчання за програмою підвищення кваліфікації; стажування; участь в семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах та інше.

Постійна зміна понять у суспільстві, автоматизація більшості сфер діяльності і процесів виробництва, поширення та доступність інформації, створюють необхідність розуміння та використання усіх новітніх засобів у професійній сфері.

Кожен педагог здійснює вибір щодо підвищення кваліфікації через призму питань, індивідуальної методичної проблеми, відповідного до рівня попередньої кваліфікації, компетентнісного досвіду, рівню акредитації закладу, а також з урахуванням самооцінки своїх компетентностей та індивідуальних можливостей, професійних запитів і потреб, його мотиваційних детермінант, розробленої «Я-концепції», а також аудиторії з якою працює, визначаючи тим самим відбір індивідуальної освітньої траєкторії, параметрів, термінів та зміст навчання[3].

Так, підвищується здатність педагога адаптуватися до мінливих соціально-економічних умов і вимог ринку, підтримується цінність людських ресурсів, що знаходяться у розпорядженні закладу освіти, дозволяє більш успішно підтримувати необхідний рівень його конкурентоспроможності внаслідок підвищення якості та продуктивності праці фахівців, розвиває вміння успішно справлятися з новими напрямками педагогічної діяльності, підвищується не тільки якість, а й прихильність усіх учасників освітнього

процесу до працівника, зниження плинності кадрів та підвищення рейтингу усього навчального закладу. Індикаторами успіху навчального закладу є педагогічна творчість, динаміка якісних показників та конкурентоспроможність фахівців і випускників.

Основними формами підвищення кваліфікації є: інституційна (очна, очно-заочна, дистанційна, мережева), на виробництві, або стажування і т.д. [2].

Очні курси підвищення кваліфікації хоча і вимагають чіткого планування свого розкладу, та мають систематичний підхід до навчання, дозволяють безпосередньо взаємодіяти, обмінюватися досвідом з викладачами, уточнювати всі складні питання, заводити нові професійні знайомства. Тому, для досягнення найкращих результатів їх бажано не поєднувати з професійною педагогічною діяльністю.

Очно-заочна форма містить комбінацію виконання самостійної роботи під керівництвом експерта. Це навчання без значного відриву від робочого процесу.

Дистанційне навчання для тих, хто готовий до високого рівня самоорганізації, дисципліни і відповідальності, оскільки вчитися доведеться переважно за індивідуальним навчальним планом. Зручність дистанційного навчання в тому, що всі необхідні матеріали доступні в електронному вигляді і працівник може самостійно регулювати інтенсивність занять і вибирати комфортний для себе графік [2].

Вебінари, як мережева форма підвищення кваліфікації останнім часом набувають все більшої популярності і до того ж, можуть вибудовувати двосторонній зв'язок зі слухачами у чаті. Так, відбувається осмислене набуття практичного досвіду використання сучасних методик та технологій.

Стажування, як форма вивчення отриманого передового досвіду і організаторських навичок, для виконання обов'язків відповідно займаної або для отримання більш високої посади. Сприяє формуванню і закріпленню на практиці професійних знань, умінь і навичок, отриманих в результаті теоретичної підготовки [2].

Стажування фахівців може проводитися на підприємствах, в організаціях, освітніх установах, в країні так і за кордоном. Тривалість стажування встановлюється роботодавцем та погоджується з керівником організації, відповідно цілей та завдань стажування.

Окремі види діяльності педагогічних або науково-педагогічних працівників, зокрема, їхня участь у програмах академічної мобільності, наукове стажування, самоосвіта, здобуття наукового ступеня, вищої освіти тощо можуть бути визнані як підвищення кваліфікації [4].

Усі ці форми підвищення кваліфікації опановують систему компетентностей, взаємозв'язок нових методичних принципів із запропонованими навчальними матеріалами, систему і принципи самонавчання, самоконтролю і самооцінювання, андрагогічні методи, прийоми, технології навчання, принципи моніторингу результатів навчання [3]. Отримані навички служать умовою зростання продуктивності праці педагога, сприяють покращенню відносин учень – педагогічний працівник – адміністрація, що завдяки новим технологіям відкривають широкі можливості для виявлення та використання деяких важливих закономірностей під час розвитку інновацій, визначення джерел та факторів їх виникнення, що забезпечують визначні соціально-економічні результати в цілому.

Список Інтернет-джерел

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0076-16>
2. <https://www.kadrovik01.com.ua/news/3163-uryad-zatverdiv-noviy-poryadok-pdvishchennya-kvalifikatsiy-pedagogiv-ta-naukovo-pedagogichnih>
3. <https://i.factor.ua/ukr/journals/ot/2016/june/issue-12/1/article-19006.html>
4. http://lib.iitta.gov.ua/706868/1/%D0%9A%D0%A3%D0%A0%D0%98%D0%9A%D0%A3%D0%9B%D0%A3%D0%9C%20%D0%9A%D0%9F%D0%9A_%D0%BA%D1%96%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D0%B9%20%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BD%D1%82.pdf

ORGANISATION AND MANAGEMENT OF MODERN EDUCATION IN CHINA

Mazepova Yuliia, *assistant of English philology department, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)*

What do we know about the largest education system in the world? A system that is educating 260 million young people, and that employs 15 million teachers? Not very much.

Today China has the largest education system in the world. On June 2019, there were 10.31 million students taking the National Higher Education Entrance Examination (Gao Kao) in China. With almost 260 million students and over 15 million teachers in about 514 000 schools, China's education system is not only immense but diverse. Education is state-run, with little involvement of private providers in the school sector.

The Chinese government assigns a high value to education. It holds the belief that education is the basis of national development and modernization. In China, there are many laws and regulations in education. They are regarded as effective ways of steering and monitoring implementation across a large and complex system. The government uses laws and regulations to protect access to education, and to guarantee high-quality education.

In 1986, the Chinese government passed a compulsory education law, making nine years of education mandatory for all Chinese children. Today, the Ministry of Education estimates that above 99 percent of the school-age children have received universal nine-year basic education.

The Law on Compulsory Education enacted, in 1986, was a milestone for China. According to this law, all school-age children with Chinese nationality have the right to receive compulsory education; and parents are responsible for enrolling their children in school and making sure they finish nine years of compulsory schooling.

To ensure that compulsory education is available to all children, the government has exempted all rural students in western China from all school fees since 2006. This exemption has benefitted more than 48 million students. Furthermore, all rural students nationwide have been exempted from school fees since 2007. The government has also made textbooks available to all rural students for free. Funding for these exemptions comes from the national budget. In total, 150 million students have received assistance under these policies. Since 2008, compulsory education students in urban areas have also been exempted from school fees. In addition, the government provides subsistence aid to students who come from economically disadvantaged families and study at rural boarding schools in central and western China.

This law established a comprehensive system, and described rules for schools, teachers, teaching and learning, as well as education financing and the legal responsibilities of social sectors. The law was revised in 2006 and in 2015, and it now stipulates that all students in compulsory education are exempted from tuition and miscellaneous fees.

According to this law today's China has a consistent teacher development system. Teaching has historically been and remains today a highly respected profession in China. Teachers have strong preparation in their subject matter and prospective teachers spend a great deal of time observing the classrooms of experienced teachers, often in schools attached to their universities. Once teachers are employed in school, there is a system of induction and continuous professional development in which groups of teachers work together with master teachers on lesson plans and improvement.

But what about foreign students? Hardly anyone knows that China is the third largest destination for international students worldwide, after the USA and the UK. With 442,733 international students in China during 2016, this number has grown rapidly over the past ten years. Beijing attracted the most students with over 77,000 (17%), followed by Shanghai (14%) and Jiangsu Province (7%). With such high (and

growing) numbers and such diversity, is China the “hub of hubs” for impacting the world through international students?

The education of International students in New China began in 1950, and has witnessed great development in recent years. Statistics show that 363 universities in 31 Chinese provinces in 2001 received 61,869 students from 169 countries to study in China and in 2019 China accepted more than 500,000 foreign students.

More international students are flocking to China than ever before during last 10 years. According to China’s Ministry of Foreign Affairs (MOFA), over 440,000 foreigners studied in China in 2016 – marking a 35 percent increase from 2012, and last year their number grew up to 500,000 foreign students. China attracts more international students than any other Asian power and ranks third globally, behind the United States and the United Kingdom as it was mentioned before. China is now the second-most popular international destination for African students behind France, which has an African student body of over 95,000. By comparison, the U.S. and U.K. each host about 40,000 African students every year.

Figures show that in 2018 there were a total of 492,185 international students from 196 countries/areas pursuing their studies in 1,004 higher education institutions in China’s 31 provinces/autonomous regions/provincial-level municipalities, marking an increase of 3,013 students or 0.62% compared to 2017. International students in Hong Kong, Macau and Taiwan are not included in the above data.

1. Number/percent of international students by continent:

Continent	Number	Percent
Asia	295,043	59.95%
Africa	81,562	16.57%
Europe	73,618	14.96%
America	35,733	7.26%
Oceania	6,229	1.27%

2. Number of international students by country of origin:

Rank	Country	Number
No.1	South Korea	50,600
No.2	Thailand	28,608
No.3	Pakistan	28,023
No.4	India	23,198
No.5	United States	20,996
No.6	Russia	19,239
No.7	Indonesia	15,050
No.8	Laos	14,645
No.9	Japan	14,230
No.10	Kazakhstan	11,784
No.11	Vietnam	11,299
No.12	Bangladesh	10,735
No.13	France	10,695
No.14	Mongolia	10,158
No.15	Malaysia	9,479

Over 50 percent of China's inbound international students come from neighboring countries, such as South Korea, Thailand, and Russia.

In 2018 about 300 Ukrainian students came to China for long-term studying, in 2019 more than 300 Ukrainians have been enrolled to Chinese universities. The number is not big enough, but constantly growing. In May 2014 Union of Ukrainian students was created in Shanghai.

Upwards of 40 percent of foreign students travel to China to study the Chinese language. But the amount of foreign students pursuing non-language degrees is on the rise. Since 2012, the number of foreign students majoring in education, science, engineering, and agriculture doubled.

The most popular non-language degrees are medicine, engineering, economics and management. Most foreigners that study in China attend institutions in Beijing and Shanghai, with the two cities hosting about a third of all international students.

In recent years, the Chinese government has made a renewed push to appeal to overseas students by offering a greater range of scholarships. The number of Chinese government-funded international students witnessed an almost six-fold increase over the past ten years. In 2018, 40 percent of all new international students received sponsorship from the Chinese government.

According to ASEAN-China Center's Secretary-General Yang Xiping: "Foreign students from Southeast Asian countries are the bridge and future of the relationship between ASEAN countries and China."

Despite China's growing appeal as a destination for overseas study, foreigners face certain restrictions within Chinese academia. A joint document issued by China's Ministry of Education, Ministry of Public Security, and Ministry of Foreign Affairs in June 2017 outlines the rules and regulations for Chinese universities regarding overseas students. These restrictions include prohibiting religious gatherings and political activism. In addition, the statement sets requirements for universities and colleges to teach Chinese laws, regulations, cultures and customs to international students. It also includes compulsory courses in Chinese as well.

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ЗП(ПТ)О

Малига А. О., ДНЗ «Херсонське вище професійне училище ресторанного господарства» (м. Херсон, Україна)

*Щоб дійти до мети,
треба перш за все йти.*

Оноре де Бальзак.

Розвиток суспільства потребує від педагогічної науки нових, інноваційних підходів та методів навчання. Однією з важливих якостей педагога, умов успішності його як професіонала є готовність до інноваційної діяльності. Настала необхідність переходу від «передачі знань» до «навчання вчитися», «навчати жити». Сучасному учневі не так треба подати тему, як навчити осмислювати її, а він вже потім шукатиме інформацію, яка допоможе реалізувати проблему. Отож, повернути учням інтерес до вивчення спеціальних предметів, зробити навчання цікавим, посилити бажання учитися спонукає до пошуків. Інноваційна діяльність педагога професійної школи ЗП(ПТ)О, пов'язана з проектуванням і реалізацією інноваційних технологій.

Практика моєї роботи свідчить, що викладач повинен не тільки чітко і вірно відтворювати необхідну інформацію – він має вміти генерувати нові, оригінальні ідеї, знаходити нетрадиційні способи розв'язування проблемних педагогічних ситуацій і задач, тобто володіти креативністю мислення. Креативність передбачає здатність до творчого пошуку. Можна на «відмінно» знати основи фахового предмету, володіти цілим рядом педагогічних умінь, але так і не стати «вчителем, на якого чекають».

Проблемні ситуації, творчі лабораторії, дослідницькі проекти, розвиваючі «Імітації», мозковий штурм, «Вірю не вірю», мікрофон, «Незакінчені речення», кросворди з теми, знайди помилку, анімаційні фільми, тестові завдання, створення презентацій, ігрові технології, «Ажурна пилка» – от великий, але не повний арсенал інновацій, які я використовую в своїй педагогічній діяльності. Розробка власної методики викладання предмета з

використанням інноваційних технологій залишається основним аспектом методичної роботи викладача. Тому практично на кожному занятті, особливо на етапах узагальнення, систематизації та закріплення знань я застосовую методичний прийом аналізу і вирішення конкретних виробничих ситуацій. Застосування такої технології навчання дає можливість сформувати в учнів вміння використовувати набуті знання для вирішення виробничих, в тому числі нестандартних ситуацій. Прикладом може бути:

✌ **профреванш** з предмета «Технологія приготування їжі з основами товарознавства»: відповідно до меню ресторанного закладу необхідно приготувати «Мазурки по-волинськи» та січеники старовинні. Але на підприємстві вийшла з ладу м'ясорубка. Як вирішити цю виробничу ситуацію? Ваші дії.

✌ **Time-think:** Ви приготували січену масу з м'яса та сформували напівфабрикати з неї. Під час теплової обробки (смаженні) ці вироби почали розкришуватися, їх неможливо перевернути (вироби деформуються). Як можна виправити цю ситуацію? Ваші дії?

З метою підтримки активності учнів на уроках пропоную «Розминку для мозку»:

👉 *Який продукт, на Вашу думку, покращує пам'ять людини?*

Відповідь: буряк – покращує пам'ять тому, що він містить йод, який активізує роботу мозку і пам'ять, а також – бітоїн, речовину, яка покращує кровотворення і кровообіг. *Порада:* вживати буряк у стравах у кількості 200-300 г на тиждень. Також можна вживати сік буряка у пропорції 50мл на 150 мл води.

👉 *Який продукт активізує швидкість мислення?*

Відповідь: це – помідор. Цей продукт містить багато калію, є антиоксидантом, тобто захищає клітини мозку від шкідливих подразників. *Порада:* щоб прискорити швидкість роботи мозку, необхідно вживати щодня по 2 штуки помідор з олією.

Вирішення та аналіз проблемних ситуацій, винайдення причин та способів по усуненню недоліків дає можливість кожному учню упевнитись в своїх знаннях, вміннях та навичках, швидко приймати рішення в нестандартних ситуаціях.

Наприклад: бригадир кухарів виявив проблему при розбиранні риби на кругляки – кругляки риби розрізані.

Вам потрібно:

- ▶ з'ясувати причину професійної помилки;
- ▶ запропонувати шляхи попередження помилки в роботі;
- ▶ надати професійну пораду, якщо можливо виправити зазначену проблему.

Для всебічного розвитку особистості учня, розкриття їх потенціальних творчих можливостей, набуття досвіду пізнавальної діяльності і професійного спілкування в процесі навчання я впроваджую в навчальний процес інтелектуальні ігри: «Розкуси горішок», «Записка шпигуна», «Завдання пастка», «Вилучи зайве», «Орел чи решка», «Сходінки успіху», «Найрозумніший», «Що? Де? Коли?», «Щасливий випадок», турніри: «Ваше слово, ерудите», «КВК», «Калейдоскоп знань». Елементи змагання сприяють розвитку здібностей, творчій активності учнів. Вони допомагають складати завдання, створювати свої варіанти інтелектуальних ігор, тестів, кросвордів.

Із безлічі запропонованих сучасних освітніх технологій та методик я впроваджую в освітній процес нову технологію – співпрацю з власним мозком – «Інтелект-карту». В основу концепції покладено уявлення про принципи роботи людського мозку: асоціативне мислення, візуалізацію уявних образів, цілісне сприйняття. В українських перекладах термін може звучати по-різному - **«карти розуму»**, **«карти пам'яті»**, **«інтелект-карти»**, **«майнд-меп»**, **«ментальні карти»**.

При складанні інтелект-карти працюють обидві півкулі головного мозку, так як в процесі їх побудови бере участь більшість каналів сприйняття. Коли ми працюємо зі схемами, аналізуємо інформацію – у нас працює *ліва півкуля*, яка відповідає за **логіку**. Якщо починаємо підбирати малюнки (графічні образи)

відповідні до слів, розміщених на гілках інтелект-карти, то активізуються нові розумові процеси, які до цього моменту не були задіяні. До роботи лівої півкулі мозку підключається **права півкуля**, що відповідає за **образи**. Так зв'язується робота обох півкуль – від асоціацій до логіки і навпаки. Ментальні карти дозволяють так оформити інформацію, що мозок легко її сприйматиме, бо інформація записана на «**мові мозку**». У цьому важлива перевага технології інтелект-карт. Я використовую **ментальні карти** у викладанні предметів «Технологія приготування їжі з основами товарознавства», «Технологія приготування борошняних і кондитерських виробів з основами товарознавства», «Етнічні кухні».

✍ На допомогу мені стає програма **Edraw max**. Об'єкт уваги (вивчення) сфокусовано в центральному образі з назвою теми **2: «Технологія приготування напівфабрикатів з м'яса, птиці, субпродуктів»**.

✍ У даній темі за навчальною програмою **15** уроків. Ці теми уроків пов'язані з об'єктом уваги (**тема 2**) і розходяться від центрального образу у вигляді ідей (гілок).

Гілки (зв'язки інтелект-карти) пояснено й позначено ключовими образами і словами (мотивація до уроку, опорно-довідкові конспекти, навчальний фільм; актуалізація або закріплення знань, електронний конструктор уроку).

На уроці достатньо створити основу інтелект-карт: на основі інформації підручника чи інших джерел, вибрати основну тему та сегменти (лінії), деталізувати карту можуть учні і вдома, в процесі подальшого опрацювання теми уроку. Поєднання продуктів дидактичного дизайну створює таке активне середовище, яке здатне виконувати головну вимогу освітньої політики: формування ключових компетентностей в учнів.

При перевірці знань з теми, під час самостійних робіт пропоную дати на «вищий» рівень знань учням завдання, зобразити вивчений матеріал у вигляді **карти-пам'яті**. Після заняття викладачем можуть бути надані чорно-білі копії, що містять лише остов інтелект-карти, розглянутою на занятті, і, окрім іншого домашнього завдання, запропоновано заповнити їх по пам'яті.

Можна займатися *майндмепінгом* сидячи за партою, працюючи біля дошки, застосовувати малювання чи проговорювати зміст карти вголос під час роботи в групах, споглядати створену карту, чи слухати підготовлену презентацію групи, що створила інтелект-карту. Величезний плюс Mindmaps полягає у тому, що їх можна використовувати на будь-якому уроці. Обмежень немає взагалі. Головне, аби учні зрозуміли, усвідомили і глибоко запам'ятали навчальний матеріал, а потім змогли скористатися набутими знаннями.

Реалізація принципу нової стратегії навчання досягається шляхом застосування комп'ютера, як тренажера, репетитора, асистента, помічника, засобу корекції, контролю і оцінки діяльності учнів, її активізації і стимулювання. Застосування мультимедійних технологій сприяє формуванню інтелектуальних умінь, творчої діяльності учнів. За своєю сутністю урок може стати святом, у якому учні є його співавторами.

Для того, щоб учні вчилися з цікавістю, кожний урок, як добра вистава, повинен мати позитивний початок, позитивну установку на урок, мотивацію діяльності учнів. Наприклад, урок можна почати словами: «Вчитися треба тільки весело. Щоб переварити знання, треба ковтати їх з апетитом.». У сучасній освіті, за словами Кен Робінсона, креативність настільки ж важлива, наскільки й грамотність.

Список літератури

1. Козлова О.Г. Сутнісні складові інноваційної діяльності вчителя. – Суми: ВВП „Мрія-1», ЛТД, 1999. – 92 с.
2. Онищук Л. Інноватика – істотна складова гуманістичної парадигми учіння // Шлях освіти. – 2002. № 2. – С. 13-16.
3. Остапчук О. Шляхи підвищення інноваційного потенціалу методичної роботи // Шлях освіти. – 2002. – № 2. – С. 9-15.
4. Осторверхова Н. Технологія – органічна складова уроку // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2001. – № 5-6. – С. 90-94.
5. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Науково – методичний посібник / О.І.Пометун, Л.В.Пироженко.-К.:А.С.К., 2006.

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЗП(ПТ)О

Старовойтова О. В., методист Державного навчального закладу
«Білицький професійний ліцей» (м. Білицьке
Донецької обл.)

У наш час сучасна освіта вимагає від педагога бути готовим до інноваційної діяльності. Готовність потрібно розглядати, як «... особливий особистісний стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії» [1, с. 277].

Тож кожен освітянин сам обирає собі шлях, по якому йому слід пройти, аби бути успішним професіоналом у своїй справі.

Формування готовності педагогічного працівника ЗП(ПТ)О до інноваційної діяльності відбувається за чотирма основними етапами, які слід подолати один за одним, і врешті працювати постійно над усіма ними.

I етап «Самостійна робота над вдосконаленням своїх якостей і вмінь»

Кожен педагог перед початком залучення здобувачів до впровадження інноваційної діяльності повинен починати з себе, з усвідомленням, що сучасність вимагає змін, в першу чергу в ньому, не лише як спеціаліста, а і як особистості, а це досягається лише через кропітку роботу над собою, бажанням змінюватися і розвиватися у своїй професійній діяльності.

Цей етап містить такі складові:

- самоосвіта – вивчення інноватики, вміння застосувати нові технології, впровадження методик, діагностика своєї діяльності, об'єктивність при оцінюванні своєї педагогічної діяльності, відповідати сучасним вимогам. Наприклад, володіти і постійно підвищувати свій рівень комп'ютерної грамотності;
- обмін досвідом вітчизняним і зарубіжним, вміння вчитися у інших;

- вийти з традиційної зони комфорту, приділяти час на належну підготовку і впроваджувати нові засоби, способи тощо.

II етап «Підвищення кваліфікації».

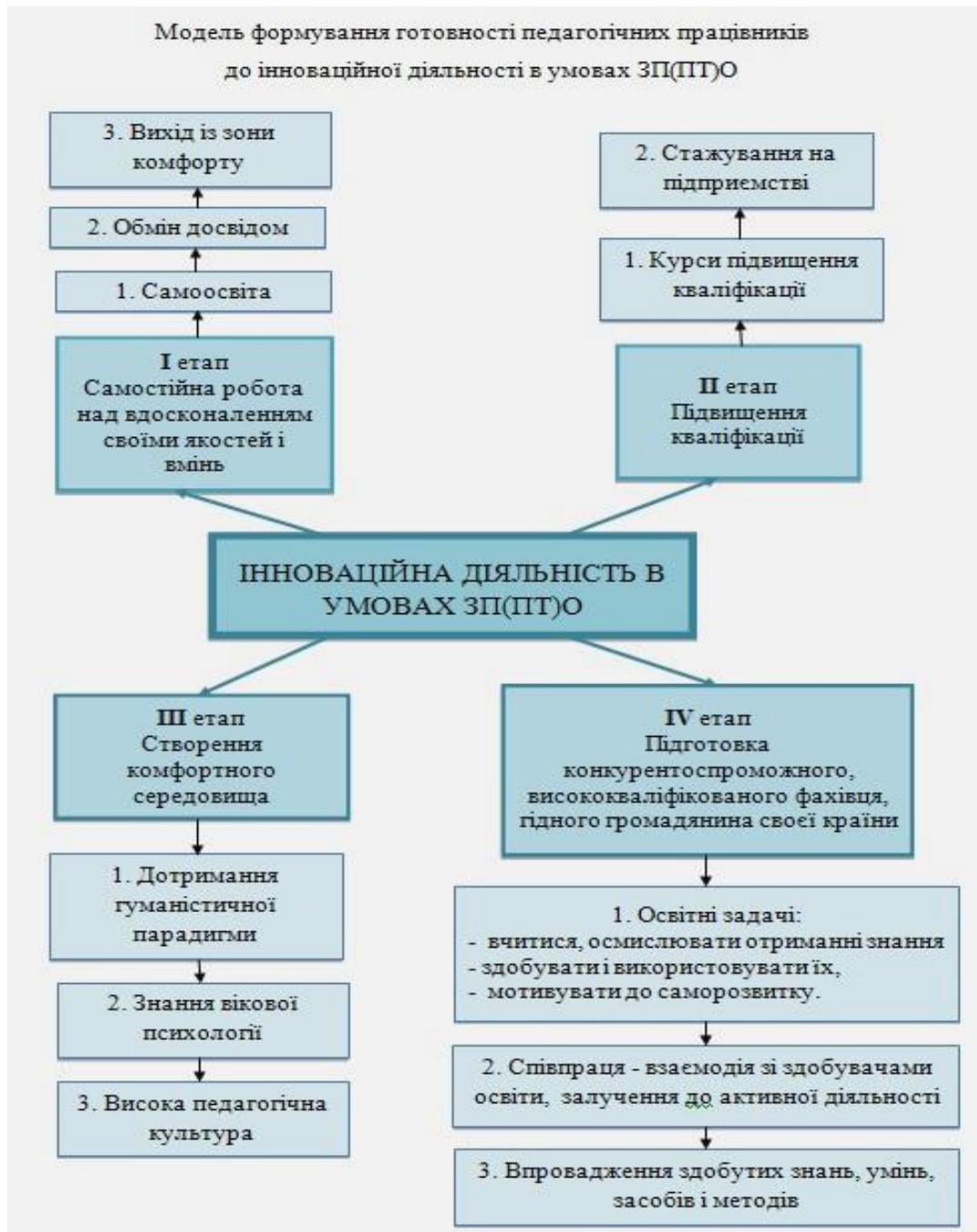
Обов'язковою умовою навчання і розвитку викладачів і майстрів виробничого навчання є підвищення їх рівня кваліфікації, який досягається через курси підвищення кваліфікації (педагогіко-психологічний напрямок) та стажування (оволодіння новими технологіями і технікою за фахом).

Кожна особистість повинна розвиватися постійно, а педагоги ще й бути на крок попереду.

III етап «Створення комфортного середовища» включає в себе:

- спрямованість на дотримання гуманістичної парадигми, ідеями якої «..є захист гідності особистості, визначення її права на свободу, щастя, розвиток і виявлення своїх здібностей, створення для цього відповідних сприятливих умов (життя, праці, навчання тощо) [2, с. 39];
 - знання вікової психології з урахуванням розвитку інформатизації та науково-технічного прогресу;
 - висока педагогічна культура, де педагог є взірцем для вихованців.
- IV етап «Підготовка конкурентоспроможного, висококваліфікованого фахівця, гідного громадянина своєї країни» є завершальним, де реалізується основна мета педагогічної діяльності всіх освітян. Це відбувається за таких умов:
- навчити осмислювати знання, використовувати, а головне самостійно отримувати їх і прагнути цього;
 - підтримувати, мотивувати, розвивати здібності, таланти здобувачів освіти тощо;
 - співпрацювати із ними, залучати до активної діяльності, наприклад, використовуючи інтерактивні форми навчання;
 - використання здобутих знань, умінь, засобів і методів.

Формування готовності педагогічних працівників до інноваційної діяльності в умовах ЗП(ПТ)О можна представити моделлю, зображеної на рисунку



Педагогічні працівники ДНЗ «Білицький ПЛ» опираються у своїй роботі на представлену модель, тим самим покращуючи рівень готовності до інноваційної діяльності. За останні роки широко впроваджуються в освітній процес ліцею проектне, проблемне навчання, навчальні і виховні тренінги, ігрові форми (квест-уроки, рольові, дослідницько-пошукові тощо), фахові

конкурси. Особливою популярністю користується застосування ІКТ, не лише для навчання (на лекціях-візуалізаціях, відео, скрайбінг-презентації, 3D візуалізація, віртуальні екскурсії), а і для узагальнення, контролю знань (програмне тестування). Педагоги створюють власні сайти, блоги, групи у фейсбуці тощо, де надають доступ до матеріалів занять, розробок уроків, тестів, рекомендацій та багато іншого.

В цьому році у групах гірничого профілю впроваджено елементи дуальної освіти у співробітництві з ШУ «Добропільська» компанії ДТЕК..

Таким чином, готовність до інноваційної діяльності – це справа кожного педагога. Для того щоб заклади освіти професійної і професійно-теоретичної підготовки йшли пліч-о-пліч з сучасним розвитком освіти, викладачі і майстри виробничого навчання повинні намагатися працювати на усіх етапах саморозвитку представлених у поданій моделі.

Список літератури

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2004.– 352 с. (Альма-матер).
2. Н. Ашиток гуманізм і освітня парадигма для осіб з особливими потребами – Молодь і ринок №11 (94), 2012, С. 40-36.

СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ РОЗВИТКУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Ковальчук В. І., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (м. Глухів, Сумська обл.)

Маринченко І. В., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри професійної освіти та комп'ютерних технологій Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (м. Глухів, Сумська обл.)

Професійна підготовка та особистісне становлення студентів у закладі вищої освіти відбувається у певному соціокультурному та просторово-предметному середовищі – сприятливому освітньому середовищі закладу вищої освіти [5]. А тому одним із актуальних завдань сучасної вищої школи є створення у закладі вищої освіти такого середовища, яке б максимально сприяло ефективності та результативності процесу здобуття особистістю фахової освіти, забезпечувало можливості для її саморозвитку та стимулювало активність, адже освітнім середовищем освітнього закладу стає тільки тоді, коли виконує свої основні завдання: сприяє підготовці кваліфікованого фахівця відповідного рівня і профілю, розвитку особистісних якостей та підвищенню загальнокультурного рівня студентів. Здебільшого під освітнім середовищем сучасні вчені (Б. Боденко, А. Куракін, Ю. Мануйлов, А. Хуторської та ін.) розуміють природне і штучно створене соціокультурне оточення людини, яке включає зміст і різні засоби освіти, що забезпечують продуктивну діяльність студентів і спрямовують процес розвитку особистості за допомогою створення сприятливих для цього умов. Саме система організаційних, психолого-педагогічних умов створює можливості для розкриття як уже сформованих здібностей та індивідуальних особливостей особистості, так і тих, що ще не проявилися. Виходячи з цього, освітнє середовище закладі вищої освіти,

виступає багатосуб'єктним та багатопредметним системним утворенням, що має можливості цілеспрямовано впливати на професійно-особистісний розвиток майбутнього фахівця, забезпечуючи його готовність до професійної діяльності та/або продовження навчання, успішного виконання соціальних ролей та самореалізації у процесі життєдіяльності. За своєю природою – це комплекс умов-можливостей та ресурсів (матеріальних, фінансових, особистісних, технологічних, організаційних, репутаційних) для освіти особистості, що склались цілеспрямовано в установі, яка виконує освітні функції щодо надання вищої фахової освіти, забезпечує можливості для загальнокультурного та особистісного розвитку суб'єктів освітнього процесу. Формування освітнього середовища у вищій школі активно обговорюється у науковій літературі широким колом дослідників (В.А. Адольф, Н.О. Арістова, Н.П. Анікієва, Б.Ф. Баєв, Г. Бекер, А.Л. Бірюков, Є. Брукінг, М.В. Волинська, Л.В. Долинська, Л.М. Дунець, І.А. Зязюн, Н.Ф. Ільїн, Дж. Коулман, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос, Н.В. Кузьміна, Н.С. Ладижець, В.С. Лазарєв, Н.І. Лапін, М.В. Левченко, Г.В. Локарева, О.В.. Малихін, Б.П. Мартиросян, Л.І. Міщик, О.Г. Мороз, В.Д. Нечаєв, Д.Ф. Ніколенко, О.В. Петровський, О.О. Почеріна, Л.О. Савенкова, З.І. Слєпкань, Н.В. Чепелева, Т.Я. Ященко та ін.) [3]. В їхніх працях розкриті проблеми створення сприятливого освітнього середовища у вищій школі, проаналізовані умови ефективного їх функціонування, розроблені методики навчання, проектування педагогічних технологій викладачів і студентів [4].

Сприятливе освітнє середовище – це таке середовище, в якому результатом взаємодії усіх суб'єктів педагогічного процесу є їхнє духовне, інтелектуальне, моральне, естетичне, фізичне взаємозбагачення. Це середовище сприяє розвитку творчого потенціалу, самореалізації особистості, формує готовність до особистісного самовдосконалення, забезпечує реалізацію співтворчості в межах гуманістичної парадигми [2].

Освітнє середовище закладу вищої освіти – це багатосуб'єктне та багатопредметне утворення, що цілеспрямовано і стихійно впливає на професійно-особистісний розвиток майбутнього фахівця, забезпечуючи його готовність до професійної діяльності та/або продовження навчання, успішного виконання соціальних ролей та самореалізації у процесі життєдіяльності [1].

Ефективність процесу формування фахової компетентності майбутніх педагогів професійного навчання забезпечується організацією спеціального освітнього середовища в межах університетської програми підготовки майбутніх педагогів професійного навчання. Основними складовими даного середовища ми виділяємо: сприятливий психологічний клімат; зміст освіти, технології навчання; просторове оточення; можливості розвитку.

Освітнє середовище закладу вищої освіти, на нашу думку, це комплекс умов (можливостей) та ресурсів (матеріальних, фінансових, особистісних, технологічних, організаційних, репутаційних) для освіти особистості, що склались цілеспрямовано в установі, яка виконує освітні функції щодо надання фахової освіти, що відповідає певному рівню вищої освіти, забезпечує можливості для загальнокультурного та особистісного розвитку суб'єктів освітнього процесу.

Фактори формування сприятливого освітнього середовища

- висока кваліфікація педагогів;
- багаті традиції ЗВО в галузі організації освітнього процесу, спортивні і культурні досягнення;
- наявність затребуваних напрямів підготовки кадрів;
- розвинена структура освіти після закінчення ЗВО;
- розгалужена мережа філіалів;
- наявність потенціалу додаткової професійної освіти;
- наявність баз практики студентів;
- надання ЗВО допомоги у працевлаштуванні випускників;

- наукові і методичні напрацювання педагогів;
- тенденції зі зростання обсягів науково-дослідної роботи.

Зовнішні фактори формування сприятливого освітнього середовища:

- нез'ясованість критеріїв відбору змісту освіти; невідповідність наявних педагогічних технологій навчання і контролю сучасним вимогам до освітнього процесу і якості підготовки випускників;
- недостатній ступінь розвитку фундаментальних і прикладних наукових досліджень;
- розрив між теоретичним навчанням і практикою;
- слабка сприйнятливність педагогів до інновацій у різноманітних галузях удосконалення діяльності ЗВО;
- відсутність ефективної системи залучення студентів до науково-дослідної роботи і використання результатів досліджень у освітньому процесі;
- слабка популяризація досягнень ЗВО (наукових шкіл, досягнень випускників);
- дефіцит фінансування діяльності ЗВО, недостатній розвиток матеріально-технічної бази, інформаційного і науково-методичного забезпечення освітнього процесу;
- неефективність діючої системи профорієнтації;
- невідповідність рівня педагогів вимогам, що зростають, до якості підготовки студентів;
- низький рівень зарплатні професорсько-викладацького складу;
- старіння викладацького корпусу;
- непрестижність ЗВО та ін.

Фактори зовнішнього соціокультурного середовища:

- *політичні* (наявність цільового держзамовлення на розробку і реалізацію державної програми в галузі молодіжної політики);
- *економічні* (кризові явища в економіці);
- *демографічні* (падіння народжуваності, криза родини та ін.);

- *культурно-моральні* (моральна деградація, зниження рівня загальної культури й освіченості молоді);
- *зростання значущості вищої освіти у світі;*
- *наявність конкурентів на освітньому ринку.*

Отже, сприятливе освітнє середовище покликане не тільки забезпечувати комфорт для студентів та викладачів. Розумно організований освітній простір сприяє організації освітнього середовища за такими аспектами: сприятливий психологічний клімат, зміст освіти, технології навчання, просторове оточення, можливості розвитку.

Список літератури:

1. Братко, М.В., (2014). Освітнє середовище вищого навчального закладу: пошук стратегій управління. Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка Збірник наукових праць. № 22, 15-21.
2. Ковальчук, В.І, (2011). Створення сприятливого навчального середовища : Тренінги. Київ: Шкільний світ, 128.
3. Лісовець, О. В., (2018). Умови створення сприятливого освітнього середовища для формування соціально-правової компетентності майбутніх соціальних працівників. Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». № 1. с. 40-43. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2018_1_11
4. Орлова, Л., (2015). Створення сприятливого освітнього середовища у вищому навчальному закладі. Витоки педагогічної майстерності. Випуск 16, с. 231-237.
5. Шелудько, І.В., (2017). Фахова підготовка педагогів професійного навчання в умовах інноваційних технологій як педагогічна проблема. Молодь і ринок. Дрогобич. №6 (149), с 124–130.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ПЕДАГОГА: ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД

Микуліна С. М., *методист, викладач Ордена «Знак Пошани» вищого професійного училища №75 (с. Олександрівка, Дніпропетровської області)*

Професійна готовність є закономірним результатом спеціальної підготовки, самовизначення, освіти й самоосвіти, виховання й самовиховання. Це – психічний, активно-дієвий стан особистості, складна її якість, система інтегрованих властивостей. Така готовність регулює діяльність, забезпечує її ефективність. Однією з важливих якостей педагога, умов успішності його як професіонала є готовність до інноваційної діяльності. Педагогічні інновації, як і будь які інші нововведення, породжують проблеми, пов'язані з необхідністю поєднання інноваційних програм з державними програмами виховання і навчання, співіснування різних педагогічних концепцій. Вони потребують принципово нових методичних розробок, нової якості педагогічного новаторства.

Гострими є проблеми адаптації нововведення до нових умов. Часто вони спричинені намаганнями пристосувати до конкретних умов педагогічні технології, елементи зміст навчання й виховання, які виявили свою ефективність в інших галузях, або концепції, розроблені в зовсім інших історичних умовах. Готовність до інноваційної педагогічної діяльності – особливий особистісний стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії.

Успішність інноваційної діяльності передбачає, що педагог усвідомлює

практичну значущість різних інновацій у системі освіти не лише на професійному, а й на особистісному рівні. Однак включення педагога в

інноваційний процес часто відбувається спонтанно, без урахування його професійної та особистісної готовності до інноваційної діяльності. Вона є основою активної суспільної і професійно-педагогічної позиції суб'єкта, яка спонукає до інноваційної діяльності та сприяє її продуктивності. Багато проблем, що постають перед педагогами, які працюють в інноваційному режимі, пов'язані і з низькою інноваційною компетентністю.

Інноваційна компетентність педагога – система мотивів, знань, умінь, навичок, особистісних якостей педагога, що забезпечує ефективність використання нових педагогічних технологій у роботі з дітьми. На сучасному рівні розвитку цивілізації особливу роль відіграє інноваційний потенціал суспільства, що потребує людей, здатних системно й конструктивно мислити, швидко знаходити потрібну інформацію, приймати адекватні рішення, створювати принципово нові ідеї в різних галузях знання. А це в свою чергу формує соціальне замовлення на нові підходи в системі освіти, нове педагогічне мислення, нове ставлення педагога до своєї діяльності, результатом якої має бути виховання «інноваційної людини». Сприятливість до нового, інноваційне мислення формується в людини у ранньому віці. За сприятливих умов цей потенціал суттєво впливає на її подальше життя.

Виховати сучасного соціально-орієнтованого, конкурентоздатного громадянина нашої держави, справжнього професіонала може лише сучасний педагог, готовий сприймати нові ідеї та застосовувати їх, а також генерувати нові.

Особливого змісту в даному контексті набуває психологічна готовність органів управління освітою, керівника закладу освіти, сучасного педагога до запровадження інноваційних методів управління, навчання і виховання. Налагодження взаємодії адміністрації і педагогічного колективу з психологічною службою закладу створює широкі можливості для розширення сфери застосування психологічних знань педагога, робить більш різноманітними форми роботи класного керівника, сприяє озброєнню педагога

новітніми формами, методами і прийомами, стимулює професійний і особистісний розвиток кожного педагога.

Педагоги, які працюють в інноваційному руслі, гуманістично спрямовані і відзначаються:

- ✓ гуманістичним світоглядом, що визнає головною цінністю особистість;
- ✓ високими професійними знаннями;
- ✓ основними педагогічними здібностями (комунікативність, перцептивність, конструктивність, креативність, прогностичність, саморегулятивність, самоорганізація тощо);
- ✓ основами педагогічної техніки (вміння керувати власним емоційним станом, володіти елементами ораторського та акторського мистецтва, технікою контактної взаємодії);
- ✓ готовністю надати допомогу з розвитку творчого потенціалу учнів, толерантністю до проявів творчості інших; педагогічними особливостями, що сприяють створенню активного освітнього середовища;
- ✓ здатністю до високого рівня емпатії і рефлексії;
- ✓ позитивним ставленням до учнівської молоді.

Іншими словами, діяльність творчого викладача буде ефективною лише тоді, коли він зуміє створити в групі психологічну атмосферу теплоти, невимушеності, взаємної довіри. Здобувачі освіти, які спілкуються з людиною, впевненою в їх можливостях, дійсно починають виявляти свої здібності повною мірою, починають усвідомлювати свою цінність.

Сьогодні існує криза педагогічної свідомості: вчитель — це професія, педагог — форма свідомості. Бути педагогом - значить уміти змінювати будь-яку існуючу ситуацію з тією метою, щоб здобувач освіти отримав імпульс до розвитку; був позбавленим штампів, міфів на зразок «батьки не цікавляться проблемами дітей», «батьки зайняті» тощо.

Саме продуктивні якості викладача надають усьому процесу навчання імпульсу до поступу. Лише та особистість здатна до самоактуалізації, яка повною мірою реалізує свої можливості, володіє психічним здоров'ям, сприймає події, явища, речі такими, які вони є насправді; поведінка самоактуалізуючої особистості характеризується спонтанністю, автономністю, творчим підходом, демократизмом.

Роль викладача вимагає поглиблених знань про себе і про інших, оскільки навчання – це передача іншій людині частинки свого «Я», вміння викликати в учнів прагнення до самоактуалізації.

Що означає досягти творчості? При досягненні стану особистісного зростання людина потрапляє в психологічний вимір, де відчуває комфорт, упевненість у тому, що зможе впоратися із життєвими проблемами. Ті викладачі, які сприяють не тільки розумовому, а й особистісному зростанню учнів, відзначаються і тим, що мають більш позитивні установки.

Педагогічний стиль творчого викладача — демократичний. Його погляди забезпечують **продуктивність розвитку здобувачів освіти**, зокрема уявлення про:

- ✓ здатність самостійно вирішувати свої проблеми;
- ✓ приязність, наявність добрих намірів, властивість мати почуття власної гідності, яке слід поважати, цінувати й оберігати;
- ✓ притаманність прагнення до творчості, відчуття себе джерелом, швидше позитивних, а ніж негативних емоцій.

Уявлення успішного викладача про себе:

- ✓ я вірю, що пов'язаний з учнями, а не відокремлений від них;
- ✓ я компетентний у розв'язанні поставлених проблем, несу відповідальність за свої дії, заслуговую на довіру;
- ✓ мене люблять, я приваблива людина.

Основні характеристики діяльності успішного педагога

1. Забезпечує ситуацію успіху для кожного учня.

2. Створює позитивну навчальну атмосферу.
3. Використовує індивідуальний підхід у навчанні.
4. Заохочує кооперативне навчання, де учні навчаються на засадах співпраці та самоуправління.
5. Пов'язує життєвий досвід учнів із навчальним процесом.
6. Створює навчальне середовище, в основі якого – цінності та принципи демократії.

Основні характеристики ефективного навчання

- ✓ Відповідні очікування.
- ✓ Управління й організація роботи.
- ✓ Розширення можливостей навчання.
- ✓ Динамічність навчальної програми.
- ✓ Прямі інструкції.
- ✓ Практика і застосування.
- ✓ Стимулююче навчальне середовище.

Список літератури:

1. Ващенко Л.М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: монографія / Л.М.Ващенко. – К.: Тираж, 2005. – 380 с.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник / І.М.Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – С. 38-41.
3. Дусавицький О.К. Система розвиваючого навчання: засади становлення / О.К.Дусавицький // Початкова школа. – 1996. - №11. – С. 4.
4. Життєві плани випускників середніх шкіл та їх реалізації: наук.-метод. посібник / за заг. ред. В.В.Олійника, Л.І. Даниленко. – К.: Міленіум, 2002. – 204с.
5. Карамушка Л.М. Психологічні основи управління в системі середньої освіти: навч. посібник / Л.М.Карамушка. – К.: ІЗМН, 1997. – 180 с.

6. Киричук О.В. До проблеми виховного ідеалу й інноваційної діяльності інститутів підвищення кваліфікації вчителів / О.В. Киричук // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. – К.: ІЗМН, 1998. – С. 125-133.
7. Книга методиста: довід. – метод. видання / упор. П.М. Литвиненко, О.М.Вернедуб. – Харків: Торсінг плюс, 2006. – 672 с.
8. Радченко А.Є. Професійна компетентність учителя / А.Є.Радченко. - Х.: Основа, 2006. – 128 с.
9. Софій Н.З. Інноваційні методи навчання та викладання: теоретичне підґрунтям та методика використання: навч.-метод. матеріали / Н.З.Софій - К., 2007.
10. Софій Н.З. Підготовка педагогів до застосування інноваційних методів навчання: навч.-метод. матеріали / Н.З.Софій.- К., 2007.

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ ЗП(ПТ)О

Ніжнік О. С., заступник директора з навчально-виробничої роботи ДНЗ
«Охтирський центр ПТО»(м. Охтирка)

Успішний викладач сьогодні - це справжній професіонал і творча особистість, який вміє проектувати як маршрут власного професійного розвитку, так і успіх своїх учнів. Адже загально відомо, що ключовими постатями всіх реформаційних змін і відповідальними за тих, хто проводить ці зміни, були саме педагоги, а освіта завжди вважалась платформою та основною рушійною силою будь-якого реформаційного процесу у суспільстві. Тому для досягнення справжнього педагогічного успіху, який втілюється у перетворенні знань нашої молоді на спільне майбутнє з міцним соціально-економічним добробутом, політичною стабільністю та почуттям національного задоволення, викладачу сьогодні необхідно практично оволодіти інноваційними видами педагогічної культури, проектною та гностичною компетенціями, навичками саморозвитку, самооцінювання та самовдосконалення.

Саме тому на етапі модернізації сучасної освіти в Україні особливої гостроти й актуальності набувають питання підвищення й розвитку професійної компетентності викладача професійної школи. Педагогові доводиться самостійно розв'язувати такі завдання, які раніше не входили до його компетенції – діагностування, прогнозування, проектування, розроблення авторських програм, оптимізація всіх аспектів освітнього процесу тощо. Сучасному викладачеві необхідні гнучкість і нестандартність мислення, уміння адаптуватися до швидких змін умов життя. Тому обрана тема є актуальною.

Проблеми компетентності розглядалися вітчизняними й зарубіжними науковцями на різних рівнях і під різними кутами зору. Так, змістовну характеристику професійної компетентності педагога і педагогічної майстерності знаходимо в працях О. М. Алексюка, І. А. Зязюна, В. Н. Кузьміної, А. К. Маркової. Розвиток професійної компетентності педагогів у системі методичної роботи досліджували А. Бодальов, Г. Данілова, Л.

Даниленко, І. Жерносек, В. Олійник, М. Кравцов, І. Лернер, А. Маркова, М. Поташник, М. Скаткін, О. Щербаков.

Зважаючи на актуальність та недостатній стан розробки зазначеної проблеми, *основна мета статті* полягає в аналізі теоретичних підходів щодо сутності та визначення професійної компетентності педагогів професійної школи.

Зміни, які відбуваються у професійно-технічній освіті в напрямі європейської інтеграції, вимагають перегляд вимог до особистісних і професійних якостей викладачів. Це є і професійна ерудиція і творчість, які надають можливість швидко орієнтуватися в умовах зростаючої конкуренції на ринку праці. Фундаментальність підготовки викладача полягає в широті та міцності його знань, що створюють можливість за умов удосконалення та саморозвитку вийти на високий рівень професійної компетентності з можливістю безперервного підвищення кваліфікації.

Завдяки науковим розробкам з'ясовано, що близько третини викладачів мають низький рівень професійної компетентності, більше половини – середній, і лише 10-15% – високий. Це і є категорія педагогів, здатних до реалізації інноваційних освітньої політики. Підсумовуючи викладене, відзначимо, що професійна школа сьогодні повинна працювати з іншими категоріями – компетенціями.

Найвищою формою професійної компетентності є *«педагогічна майстерність»*, що трактується як ідеал педагогічної діяльності, еталон ефективності педагогічної праці, домінантний складник педагогічної дії, та забезпечує самоорганізацію професійної діяльності викладача на рефлексивній основі. Як сукупність особистісних якостей, педагогічна майстерність відображає психолого-педагогічну підготовку викладача, його здатність оптимально вирішувати педагогічні завдання, постійно самовдосконалюватися.

Професійна компетентність викладача спеціальних дисциплін ПТНЗ пов'язана з його здатністю виявляти творчу ініціативу, реалізувати власну

систему цінностей і визначаємо як сукупну характеристику особистісних і професійних якостей, які відображаються у загальнопедагогічній підготовленості, здатності до професійно-педагогічної діяльності, професійно-особистісній готовності, інноваційній педагогічній діяльності, що забезпечують належний рівень організації професійно-теоретичної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників.

За аналізом праць науковців можна визначити такі *ключові компоненти професійної компетентності*:

1. *Інформаційна компетентність*, яка передбачає володіння сучасними інформаційними технологіями, уміння опрацьовувати різні види інформації. Серед них - уміння й навички роботи з друкованими джерелами, уміння здобувати інформацію з інших джерел, переробляти її відповідно до цілей і завдань педагогічного процесу.

2. *Комунікативна компетентність* - вміння вступати в комунікацію (спілкування), бути зрозумілим, спілкуватися без обмежень. Ці вміння допомагають зрозуміти інших (учнів, педагогів, батьків).

3. *Продуктивна компетентність* - вміння працювати, отримувати результат, ухвалювати рішення та відповідати за них. Більшість науковців серед ключових компетенцій педагога на перше місце ставить саме продуктивну компетентність.

4. *Автономізація на компетентність* - це здатність до саморозвитку, творчості, самовизначення, самоосвіти, конкурентоспроможність. Адже педагог перш за все вчиться сам, це «вічний учень».

5. *Моральна компетентність* - готовність, спроможність і потреба жити за традиційними моральними нормами.

6. *Психологічна компетентність* - здатність використовувати психологічні засоби навчання в організації взаємодії в освітній діяльності.

7. *Предметна компетентність (спеціалізація)*, до змісту якої входить володіння певними засобами навчання у сфері навчального процесу. Це сукупність умінь і навичок, необхідних для стимулювання активності як окремих учнів, так і колективу в цілому. До неї входять уміння вибирати правильний стиль і тон у спілкуванні, управляти їх увагою, темпом діяльності.

8. *Соціальна компетентність* - це вміння жити та працювати з оточуючими.

9. *Математична компетентність* - це вміння працювати з цифровою інформацією.

10. *Особисті якості педагога* (це теж одна з найголовніших складових професійної компетентності) - доброзичливість, чуйність, урівноваженість, витонченість, толерантність, рефлексія, людяність.

Отже, процес розвитку професійної компетентності педагогічних працівників є цілісним і водночас динамічним, оскільки передбачає адаптивність у підходах до змісту та вибору форм і методів у організації навчального процесу. Результатом розвитку професійної компетентності педагогів професійної школи є динаміка фахової компетентності, яка виражається в удосконаленні знань, умінь, навичок, досвіду особистісного саморозвитку, творчої діяльності, емоційно-ціннісних відносин, ціннісно-світоглядної спрямованості.

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ПРАЦІВНИКА СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Опалюк Т. Л., доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і соціальної роботи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець - Подільський, Хмельницька обл.)

На сучасному етапі розвитку суспільства питання підготовки компетентних фахівців соціальної сфери, які змогли б працювати не лише в соціальних службах, але й безпосередньо з людьми різних соціальних категорій, значно зростає. Актуальність проблеми підготовки висококваліфікованих, конкурентоздатних спеціалістів соціальної сфери, які можуть надавати різним групам клієнтів, зокрема й людям з інвалідністю, кваліфіковану допомогу у вирішенні різноманітних проблем, здійснювати соціально педагогічну підтримку особистості, створювати сприятливі умови для їх соціалізації, зумовлює підвищення уваги з боку суспільства до питання покращення якості життя, забезпечення прав та рівних можливостей молоді з обмеженнями у психофізичному розвитку.

Важливе місце у вивченні проблеми підготовки майбутніх працівників соціальної сфери займають праці українських науковців О. В. Безпалько, І.Д. Зверєвої, З. П. Кияниці, В. О. Кузьмінського, І.П. Григи, А.Й. Капської, Л.І. Міщик, В.М. Оржеховської, В.А. Поліщук, Г.В. Троцько, С.Я. Харченко); російських дослідників В.Г. Бочарової, А.Я. Варги, А.Н. Дашкіної, А.В. Мудрика, В.Н. Келасова, Є.І. Холостової, Н.Б. Шмельової та ін.); білоруських учених Г.А. Бутрим, Л.С. Барисік, Т.І. Бразовської, Н.Н.Полещук.

Безальтернативність переходу на компетентнісну систему професійної освіти соціального працівника продиктована як головними тенденціями розвитку освіти в Україні, так і необхідністю підготовки фахівців до сучасних стандартів соціальної роботи, які ґрунтуються на концепції надання соціальної допомоги через активізацію позицій усіх її суб'єктів. Тому головною умовою

запровадження стандартів та технологій компетентнісної освіти є забезпечення розуміння педагогом і студентом її теоретичних, методичних основ, практики імплементації в освітню діяльність, особливо актуалізуючи процеси самовизначення, самодіагностики. Закономірно, що з'ясування сутності компетентнісної освіти, а також базових інтегративних компетентностей, що лежать в її основі, забезпечить бачення логіки та практичних варіантів поетапного переходу на компетентнісну освіту.

Як свідчать результати теоретико-практичних досліджень з проблем імплементації моделі компетентнісної освіти у систему професійної підготовки фахівців, фіксуються значні протиріччя на рівні розуміння компетентності як комплексу складових в цілому, особливостей загальних, спеціальних компетентностей та забезпечення їх потенційних інтегративних можливостей. Саме тому і дотепер не існує єдиної загальновизнаної класифікації компетентностей у структурі кожної окремої спеціальності, соціального працівника у тому числі. До певної міри компенсаторні механізми реалізуються через упорядкування різноманіття підходів до визначення структурної організації компетентностей і прослідковуються у прийнятих єдиних державних освітніх стандартах. Однак вони більшою мірою опікуються процесом визначення номінативних функцій складових, меншою – трактування їх сутності. Без розуміння глибинних смислів та системо твірних характеристик означених процесів перехід на особистісно орієнтовані технології освіти є нереальним.

Осмислення різних позицій науковців, які досліджують проблеми сутності і технологічних засад компетентнісної освіти, дає можливість педагогу та студенту, як головним суб'єктам освітньої діяльності, зрозуміти її глибинну суть з тим, щоб трансформувати на конкретні методики вивчення навчальних дисциплін, як і організацію самоосвітньої діяльності. Так, дослідник Н. Бібік трактує компетентність, вказуючи, передусім, на мета-рівень, що інтегрує різнопланові освітні результати, які отримуються не лише традиційно через

зміст освіти, а і через форми соціальної взаємодії. Компетентність детермінує реальні вимоги до засвоєння знань, способів діяльності, досвіду, ставлень у певній галузі знань, якостей особистості, що діє в соціумі [1, с. 46]. Загалом акцентування уваги на різних рівнях інтеграційних процесів (аж до мета-рівня), а також результатах освітньої діяльності, що визначають практичну готовність компетентного фахівця до ефективного здійснення професійних функцій, визначає спільність підходів переважної більшості дослідників означеної проблематики.

Осмислення теоретичних основ компетентнісної освіти формує свого роду платформу для розуміння визначених уніфікованих освітніх стандартів, які проектують результатну складову професійної освіти і є реальними регуляторами якості системи професійного становлення спеціаліста.

Проаналізуємо з означеного ракурсу теоретичні засади компетентнісної професійної освіти, зокрема освіти за спеціальністю *«соціальний працівник»*.

На складність професії соціального працівника, різновекторність функцій та, відповідно, структуру його компетентності вказує дослідник Сидоров В., визначаючи комплекси наступних виробничих функцій: правозахисну, профілактично-дослідницьку, консультативну, комунікативну, організаторську, дозвілєво-виховну, прогностичну, проєктивну, освітньо-методичну, науково-дослідницьку, корекційну, реабілітаційну [9, с. 41–45]. Навіть поверховий аналіз вказує на поліфункціональність професії, широкий спектр напрямків діяльності соціального працівника, включаючи виховну, правозахисну, медичну, що традиційно відносяться до різних професійних сфер.

Стосовно працівників соціальної сфери Дж. Равен визначає наступні: ерудованість у сфері політики, економіки, соціального розвитку, культури; знання теоретичних засад професії; уміння виконувати професійно зумовлені дії; уміння ухвалювати рішення і відповідати за їх наслідки; здатність викликати інтерес суспільства до результатів своєї професійної діяльності; комунікабельність; професійний такт і делікатність; емоційна стійкість і

готовність до психологічних навантажень; толерантність, доброзичливість і увага до людей та ін.) [8].

Аналіз та обґрунтування підходу науковця до визначення структурних компонентів компетентності соціального працівника вказують на те, що йдеться про складну соціально зорієнтовану професію, що включає широкий спектр функціональних обов'язків, пов'язаних з наданням допомоги іншому у складній, як правило, конфліктній соціальній ситуації. Тому, передусім, мова йдеться про широку ерудицію фахівця, що дає можливість зорієнтуватися у контексті сучасного соціокультурного, економічного простору, в рамках якого можна комплексно та коректно аналізувати кожну конкретну ситуацію з людиною, групою людей, що потребують кваліфікованої допомоги. І далі акцентується увага на фундаментальних особистісних якостях, без яких фахівець соціальної сфери не зможе викликати довіру тих, хто потребує допомоги, налагодити комунікацію з ними, загалом ефективно працювати над вирішенням складних соціальних проблем.

Близький до цієї позиції погляд І.Зимньої, яка стосовно соціального працівника визначила компоненти, відповідно до яких професійна компетентність [3, С. 20-26.]:

1) співвідноситься з власне особистою характеристикою соціального працівника; її критерієм є відповідність гуманістичного потенціалу особи певному виду діяльності;

2) охоплює спеціальні знання і вміння не тільки у вузькопрофесійних питаннях, але і в тих сферах, які прямо або побічно пов'язані з вирішенням професійних завдань;

3) охоплює вміння налагоджувати адекватні міжособові і конвенційні взаємини в різних ситуаціях спілкування.

Проблемі підготовці майбутніх фахівців у закладах вищої освіти

присвячені праці В. Ковальчука [5; 6]. Автор дотримується позиції, що освітній процес необхідно переорієнтовувати відповідно до потреб ринку праці та запитів студента, а це в свою чергу вимагає підготовки самого педагога до використання інноваційних технологій.

Список літератури:

1. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування / Бібік Н. М. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : бібліотека з освітньої політики / (Н. М. Бібік, Л.С. Ващенко. О.І. Локшина та ін.; під заг. ред. О.І. Овчарук. - К.: К.І.С., 2004. – С. 45-50.

2. Букач М. М. Компетентнісно орієнтоване навчання як основа формування майбутнього соціального працівника / М. М. Букач // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Сер. 11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка : зб. наук. праць. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2016. – Вип. 22. – С. 119–131.

3. Зимняя И.А. Компетентностный подход. Каково его место в системе современных подходов к проблемам образования? (теоретико-методологический аспект) [Текст] / И.А. Зимняя // Высшее образование сегодня. – 2006. – № 8. – С. 20-26

4. Карпенко О. Зміст та структура професійної компетентності соціального працівника / О. Карпенко // Соціальна педагогіка : теорія та практика : методичний журнал. – Луганськ : Вид-во ЛНПУ ім. Тараса Шевченка «Альма-матер», 2006. – № 4. – С. 54–59.

5. Ковальчук В. І. Підготовка фахівців соціальної сфери до професійної діяльності засобами інноваційних технологій / Василь Іванович Ковальчук // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / За ред. Л.П. Мельник, В.І. Співака. – Вип. XXXIII. Серія: соціально-педагогічна / Василь Іванович Ковальчук. – Кам'янець-Подільський: Медобори, 2019. – С. 38–56.

6. Ковальчук В. І. Формування індивідуальних стратегій навчання студентів засобами інноваційних педагогічних технологій [Текст] / В. І. Ковальчук // Молодий вчений. – 2018. – №12. – С. 100-102

7. Мухаметзянова Ф.Ш. Теория и практика дистанционной подготовки специалиста социальной сферы в регионе [Текст] / Ф.Ш. Мухаметзянова. – Казань: Наука, 2002. – 321 с

8. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация [Текст] / Дж. Равен. – М.: Академия, 2002. – 368 с

9. Сидоров В. Діяльність соціального працівника: рольовий аспект / В. Сидоров // Соціальна політика і соціальна робота. – 1999. – № 3–4. – С. 41–80.

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЗП(ПТ)О

Павлова А. М., *викладач Одеського центру професійно-технічної освіти*

Розвиток інноваційних процесів у професійній (професійно-технічній) освіті на сучасному етапі є об'єктивною закономірністю, що зумовлюється сукупністю факторів: інтенсивним розвитком інформаційних технологій у всіх сферах людського буття, оновленням змісту філософії освіти, центром якої став загальнолюдський ціннісний аспект, необхідністю підвищення рівня активності й відповідальності педагога за власну професійну діяльність. У зв'язку з цим інноваційна діяльність стає на сьогоднішній день основним напрямом модернізації у професійній (професійно-технічній) освіті і одним із суттєвих напрямів переходу до моделі інноваційного розвитку України в цілому. Інноваційна педагогічна діяльність сьогодення характеризується пошуками нетрадиційних підходів у розв'язанні освітньо-виховних завдань.

Розгляд проблеми готовності педагогічних працівників до інноваційної діяльності своє обґрунтування знаходить у працях видатних педагогів різних епох: М. Бердяєв, А. Макаренко, К. Ушинський, Я. Коменський, Г.Сковорода. Дослідження інноваційних технологій висвітлено у працях таких учених, як С.Гончаренко, І. Зязюн, О. Козлова, Р. Скульський. Аналіз праць цих видатних педагогів свідчить, що професійну діяльність педагога за своїм характером давно й однозначно віднесено до творчих видів діяльності, яка вважається досить нелегкою працею.

Сучасний педагог – це вчитель інноваційної орієнтації, який готовий до змін, до переорієнтації власного мислення, до усвідомлення нових вимог щодо педагогічної діяльності, до інноваційної педагогічної діяльності.

Художник навчається змішувати фарби і наносити мазки на полотно. Музикант навчається етюдів. Журналіст і письменник опановують прийомами писемного мовлення. Справжній педагог теж змішує фарби, розучує етюди, засвоює прийоми – однак це педагогічні фарби, етюди, прийоми ...

Сучасний педагог – майстер, віртуоз. Як за нотами грає він свій урок, але скільки праці докладено для засвоєння гам і етюдів, для того, щоб ноти, ритми і мелодії злились у музику уроку [1].

Майстерність – це ремесло зі знаком досконалості. Майстрів не так багато. Але є чимало справжніх професіоналів. Вони, зазвичай, мають свої хитрощі, прийоми та об'єднанні любов'ю до своєї праці і професіоналізмом.

Педагог має задовольняти такі вимоги: висока професійна компетентність – глибокі знання й широка ерудиція в галузево-предметній сфері діяльності, нестандартне мислення, креативність, володіння інноваційною тактикою і стратегією, методами вирішення творчих та виробничих завдань; педагогічна компетентність - ґрунтовні знання педагогіки і психології.

Професійно-технічна освіти України знаходиться у постійному пошуку актуальних шляхів підвищення ефективності та значущості в інтересах всього соціуму, громадян, економіки. І наш навчальний заклад у центрі модернізації: кожен рік відкриває від одного до трьох навчально-практичних центрів. Опановуємо роботу в умовах функціонування НППЦ, на базі яких створені творчі групи, які є ініціаторами впровадження передових педагогічних і виробничих технологій. Онлайн-лекції, інформативно-педагогічні вебіари, тренінги, майстер-класи, проектні технології, «круглі столи» – арсенал заходів з підвищення компетенцій наших педагогічних працівників. Педагогічний колектив у своїй методичній діяльності впроваджує принципово нові підходи, які мають характер інновацій, заміна застарілих шаблонних освітніх моделей новими, нестандартними, творчими, прогресивними і водночас дієвими та адаптованими до сьогодення. Компетентнісний підхід акцентує увагу на результатах, тому гасло «від компетентного педагога – до компетентного учня» є актуальним. Необхідно пам'ятати, що формування особистості здобувача освіти, визнання її цінності для суспільства формується через формування особистості самого педагога.

У нашому навчальному закладі створені всі умови для вдосконалення і підвищення рівня професійної компетентності педагогічних працівників, які

призвані готувати кваліфіковані кадри, здатні до творчої праці, професійного розвитку, освоєння та впровадження наукоємних та інформаційних технологій.

Основні завдання методичної роботи визначаються Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про професійно-технічну освіту», Положенням про організацію навчально-виробничого процесу в професійно-технічних навчальних закладах, Положенням про організацію методичної роботи.

Сучасний педагог має бути готовим до змін, а тому доволі актуальною є проблема його готовності до інноваційної діяльності. Існує кілька точок зору на сутність інноваційної діяльності.

По-перше, її визначають як створення нового (оригінальних прийомів, цілісних педагогічних концепцій), що змінює звичний погляд на явище, перебудовує суспільно-педагогічні відносини.

По-друге, її характеризують як найвищий ступінь педагогічної творчості, педагогічне винахідництво нового у практиці, що спрямоване на формування творчої особистості здобувачів освіти, враховує соціально-економічні й політичні зміни в суспільстві та проявляється у цілепокладанні, визначенні мети, завдань, а також змісту й технологій інноваційного навчання.

Третя точка зору висвітлює означений термін як діяльність із розробки, пошуку, освоєння й використання нововведень, їх здійснення [4].

Отже, *інноваційна педагогічна діяльність* – це комплексна діяльність педагога із створення й упровадження в практику власних, різних за ступенем новизни педагогічних нововведень. Ця діяльність характеризується креативністю та мотивацією педагога на здійснення пошукової діяльності. У педагогічній літературі висвітлено такі *етапи здійснення інноваційної діяльності*: мотивація, цілеспрямованість, збір інформації, поява нових ідей, формування образу нового педагогічного продукту, конструктивне втілення останнього в життя. До функціональних компонентів інноваційної діяльності педагога вчені відносять: прийняття рішень про використання нового, формулювання цілей і підходів, планування етапів експериментальної роботи,

прогнозування труднощів, упровадження нововведень у педагогічний процес, корекція й оцінка інноваційної діяльності.

До вищезазначеного необхідно додати й особистісний компонент, який проявляється в тому, що головним суб'єктом інноваційної діяльності виступає вчитель. Так, беручи до уваги різні ставлення педагогів до нововведень, К.Ангеловські виділяє 5 категорій педагогів [4]:

- *новатори* (педагоги з яскраво вираженим новаторським духом, які завжди першими сприймають, застосовують і поширюють нове);
- *передовики* (вважають, що інновації потрібно впроваджувати відразу після їх створення);
- *помірні* (не намагаються бути серед перших, але й не будуть останніми, сприймають нововведення після схвалення колег);
- *передостанні* (більш вагаються, ніж вірять у ефективність нового, віддають перевагу старому);
- *останні* (консерватори, які вірять у святість традиційних підходів)

Педагогічні працівники, призначені готувати кваліфіковані кадри, здатні до творчої праці, професійного розвитку, освоєння та впровадження наукоємних та інноваційних технологій.

Робота нашого колективу характеризується переосмисленням і зміною багатьох поглядів і підходів, відмовою від деяких усталених традицій та стереотипів. Сьогодення потребує від педагога-практика високого професіоналізму, володіння сучасними технологіями, бажання та вміння постійно вчитися й самовдосконалюватися, творчого підходу з одного боку й деякої прагматичності та раціоналізму з іншого. Відчуваючи, що не встигаємо за величезним потоком інформації, наша адміністрація – наставник і взірць – для колег створює всі умови для вдосконалення і підвищення професійного рівня. Ми відчуваємо тенденції інноваційних змін у нашому навчальному закладі.

Модернізація лабораторій, оснащення сучасним обладнання, створення інтерактивного контенту у спілкуванні як з колегами так і учнями, тобто

інтерактивний навчальний майданчик. Цей майданчик дозволяє швидко реагувати на події, ділитись досвідом своєї роботи, вчасно одержувати інформацію і бути в курсі всіх справ, здійснювати індивідуальну, диференційну роботу із здобувачами освіти, використовуючи classroom.

Ведеться системна робота методичного об'єднання з освоєння нових технологій, причому особливого значення приділяється можливості розуміння тенденції інноваційних змін, умінню аналізувати й оцінювати ефективність їх використання, володінню сучасними фаховими технологіями. Тому ми створюємо лаконічні, зрозумілі за змістом, цікаві за формою, ефективні засідання методичної ради. Наприклад, «Посиденьки» (обмін досвідом педагогічних технологій та інновацій). Постійна участь у різних майстер-класах стало традицією у нашому навчальному закладі.

Форми, методи і прийоми навчання із великою кількістю прикладів з практики – це формат методичної роботи: брифінги, семінари, методичні лекторії, точка зору (дискусійний майданчик – це головна фішка простору для співробітництва), методичний калейдоскоп, діалог, експрес - інформація, круглий стіл - все це дає позитивний результат.

Активні форми роботи зручні, цікаві, пізнавальні, необхідні, бо вони стають надійним помічником у нашій професійній діяльності. Якщо ми працюємо в Центрі професійної досконалості ТОВ. «Фомальгаут – Полімін», який створив «територію професійної компетентності (POLIMIN HUB), SMART – аудиторію, маючи сім навчально-практичних центрів – інвестиції в якість підготовки робітничих кадрів, то ми того варті і працюємо не покладаючи рук.

Отже, впровадження інноваційних технологій у педагогічну діяльність сприяє формуванню професійної компетентності.

Список літератури:

1. Гін А. О. Прийоми педагогічної техніки: Свобода вибору. Діяльність, зворотний зв'язок. Ідеальність: посібник для вчителя/ 13-е видання. – Х.: Вид. група «Основа», 2012, с.5- 6.

2. Садкіна В.І. Маленькі секрети учительського успіху. Навчаємо з радістю.-Х.: Вид. група «Основа»,2018,с. 6

3. Навалькова Н. П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. - Х. : Вид. група «Основа», 2011, с. 83, 146-147.

4. Палагута І.В. Формування готовності майбутнього педагога до реалізації інноваційної педагогічної діяльності. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2015 №3 (47) , с. 419-421

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ШКОЛИ

Петренко Л. М., *професор кафедри професійної та вищої освіти
Центрального інституту післядипломної
педагогічної освіти ДЗВО «Університет
менеджменту освіти» НАПН України*

Післядипломна освіта є одним із структурних елементів національної системи освіти (стаття 10 Закону України «Про освіту» [4] і передбачає набуття педагогічними працівниками нових та вдосконалення раніше набутих компетентностей на основі здобутої вищої. Її складовою є підвищення кваліфікації – набуття особою нових та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань, а також стажування – набуття особою практичного досвіду виконання завдань та обов’язків у певній професійній діяльності або галузі знань.

Однак, для викладачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти важливим є не тільки розвиток набутих компетентностей, а й розвиток професійної і загальної культури та менталітету. Саме за такою логічною схемою, обґрунтованою Б. Гершунським, має розвиватись у подальшому набута в закладі вищої освіти професійна компетентність. Ми не маємо підстав заперечувати, що дана схема «дає змогу системно і цілісно представити процес розвитку особистості, а отже, і процес освітньої підтримки такого розвитку. «... саме ця схема, відображаючи в найбільш узагальненому вигляді філософсько-освітнє уявлення про роль і місце сфери освіти у цілеспрямованому особистісно-творчому процесі, дає можливість виокремити освітні цінності, пріоритети і цілі функціонування кожної сходинки освіти, сприяє наступності цих цілей і пошуку засобів їх досягнення спеціально відібраних змісту, методів і організаційних форм освітньої ... діяльності на кожному етапі» [5, с. 11]. Отже, в системі післядипломної освіти доцільно виходити з логіки підвищення кваліфікації: грамотність (загальна і

функціональна) → освіченість → професійна компетентність → культура → менталітет (за Б. Гершунським).

Чи необхідно розвивати грамотність педагога в системі підвищення кваліфікації? Відповідь на це питання дає В. Фомін. На його думку, свідченням грамотності фахівця є його інформаційно-аналітична компетентність. Цю точку зору він обґрунтовує переосмисленням, а скоріше, навіть, ідейним розвитком поняття «грамотність», «зміст якого стає ширшим від класичних трьох навичок, що відповідають традиційному змісту базової освіти. За цих умов стає розширеним поняття «читання» (активний пошук усіх різновидів і типів інформації, її сприйняття й аналіз); письма (створення інформаційних об'єктів різних типів, встановлення зв'язків між об'єктами, організація інформації певним чином); рахування (проектування і конструювання об'єктів і дій, різних за будовою, в тому числі логічні й формалізовані)» [8, с. 6]. Отже, грамотність у контексті неперервної освіти набуває іншого смислу, а її розвиток має відбуватися виходячи з професійних і особистісних інтересів педагогів.

Стосовно такої характеристики людини, як освіченість, то у словниковій літературі є роз'яснення, що «освіченою називають людину, яка має освіту, засвоїла різнобічні знання – письменна, грамотна, обізнана; культурна» [6]. Очевидно, що в суспільстві знань такий «показник» відносно якісної характеристики викладача не може бути статичним. А тому на зміну традиційним показникам освіченості людини (знання, уміння і навички), які не повною мірою задовольняють систему освіти на сучасному етапі розвитку суспільства, оскільки не дозволяють виміряти рівень її якості, запроваджується дефініція «компетентність», яка вживається багатьма вітчизняними і зарубіжними вченими.

За визначенням Міжнародного департаменту стандартів для навчання, досягнень та освіти, компетентність – це спроможність кваліфіковано виконувати роботу, специфічна здатність людини ефективно діяти у певній

предметній галузі: вузькоспеціальні знання; предметні навички; способи мислення, відповідальність за свої дії; задані навички (вимога виконувати певні індивідуальні завдання), використання знань та умінь на робочому місці на рівні встановлених вимог (стандартів) до цієї роботи, здатність відповідально виконувати обов'язки і досягати запланованих результатів, знаходити вирішення у нестандартних ситуаціях, застосовувати знання і вміння в нових умовах виробничої діяльності [1].

Для того щоб розвивати професійну компетентність, варто чітко визначити її структуру і зміст кожної складової/компонента. Їх необхідно «конкретизувати за профілем професійної підготовки певної групи фахівців...» [9]. Ця робота потрібна при розробленні та обґрунтуванні стандартів не тільки для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, але й для підвищення кваліфікації викладачів. За визначенням В. Ягупова, професійна компетентність інтегрує в собі інтелектуальну, діяльнісну і суб'єктну складову професійної освіти, а також професійно-важливі якості. Вона включає не тільки когнітивну, операційно-технологічну складові професійної освіти, але й мотиваційну, етичну, соціальну, поведінкову тощо. Отже йдеться про «результати навчання не тільки у вигляді знань, умінь, навичок і здібностей, але й систему ціннісних орієнтацій, мотиви, звички і ставлення майбутнього фахівця» [9].

Дослідження змісту і морфології професійної компетентності викладачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти уможливить запровадження компетентнісного підходу в систему підвищення кваліфікації, дасть змогу індивідуалізувати професійний розвиток кожного з них саме за їх рівнем підготовки і особистісними інтересами. Очевидно, що запровадження компетентнісного підходу спричинить зміну ролі і функцій не тільки самих викладачів по відношенню до професійної підготовки кваліфікованих робітників, але і науково-педагогічних працівників системи підвищення кваліфікації по відношенню до цих викладачів.

Крім цього, слід акцентувати увагу на тому, що ефективна діяльність сучасного викладача «...вимагає використання цифрових технологій, продуктів і сервісів для підвищення конкурентоздатності як на національному ринку освітніх послуг, так і європейському...» [1]. Отже, не викликає сумніву доцільність розвитку комплексу компетентностей викладачів системи професійно-технічних навчальних закладів, серед яких професійна, інформаційна, дослідницька, управлінська, науково-методична тощо.

Науковцями (І. Андрущук, В. Бебих, В. Гриньова, Т. Король, О. Паламарчук, Н. Сідельник, В. Титаренко, О. Уваркіна та ін.) доведено, що професійна компетентність є складовою професійної культури фахівців. А це поняття значне ширше. Професійна культура формується в процесі набуття фаху і потім розвивається в професійній спільноті, яка є носієм знань, цінностей, традицій і сьогодні «характеризується переходом від пострадянського культурного професійного простору із звичними цінностями до ринкових реалій» [3].

Отже, компетентна людина є особистістю, діяльність якої пов'язана з певною професійною спільнотою. Вона має усвідомлювати і відчувати себе частинкою людської спільноти в цілому. Ю. Фокін вважає, що це «досягається через усвідомлення себе в якості суб'єкта культури – носія і активного продовжувача вищих досягнень у прагненні до справжньої людяності» [7]. На його переконання, саме з таких позицій слід розглядати всі якості фахівця. І про це сьогодні варто пам'ятати. Технологізація цілих галузей виробництва, окремих сфер життєдіяльності людини вимушує вважати, що головна мета професійної освіти – це підготовка фахівця, хоча в законодавчих документах вона тлумачиться значно ширше, але на практиці педагоги сконцентровані саме на формуванні компетенцій. Актуальним є застереження ученого, особливо відносно педагога: «...безкультурний спеціаліст – це аморальний спеціаліст. Такий спеціаліст небезпечний не тільки для суспільства, але й для людства» [7]. Він наголошує, що засвоєння культури полягає в прийнятті індивідом духовних цінностей, еталонів поведінки і реалізації їх у своїй

діяльності. Освіта же має постійно відтворювати існуючу і створювати нову культуру (особливі типи освічених людей, текстів і образів життя). Цілком доречним є порівняння освіти з геномом, який «забезпечує відтворення і прогресивний розвиток соціального життя» [7].

У зв'язку з цим, на наш погляд, при розробленні індивідуальних планів професійного розвитку викладачів на п'ятирічний термін варто передбачити низку семінарів і конференцій з питань, які забезпечуватимуть загальнокультурний розвиток, тренування емоційної сфери і емоційного інтелекту, що безперечно позитивно вплине на рівень творчого мислення, духовності.

Таким чином, кожна сходинка становлення особистості упродовж усього життя уможлиблює послідовний рух до більш високих досягнень у своєму освітньому рівні, а кожний елемент в логічній схемі Б. Гершунського має розвиватися в системі безперервної освіти. Таке становлення особистості в професії є індивідуальною справою кожного педагога.

Список літератури:

1. Key Competencies. A Developing concept in General Compulsory Education. Eurydice. 2002. The Information network on Education in Europe. 27–28 p.

2. Петренко Л. М. Використання цифрових сервісів у післядипломній освіті фахівців сфери цивільного захисту. Наукове забезпечення освітньої діяльності у сфері цивільного захисту: зб. матеріалів II науково-практичної конференції (за міжнародною участю). Київ, 16 травня 2019 р. Київ : ІДУЦЗ, 2019.-С.40.

URL: <https://iducz.dsns.gov.ua/files/2019/NAUKA/material%202019.pdf>

(Дата звернення: 03.12.2019).

3. Пілевич О. А. Формування професійної культури майбутніх фахівців з фінансів і кредиту у вищих економічних навчальних закладах : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2018. 20 с.

4. Про освіту: Закон України (редакція) від 09.08.2019 № 2145-VIII. База даних «Законодавство України» / ВР України.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2145-19> (дата звернення: 25.11.2019).

5. Профессиональная педагогика: учебник для студ., обучающихся по пед. специальностям и направлениям. Под ред. С.Я. Батышева, А.М. Новикова. Издание 3-е, перераб. М.: Из-во ЭГВЕС, 2009. 456 с.

6. Словник української мови : в 11 томах. Т. 5, 1974. 840 с.

7. Фокін Ю. Г. Преподавание и воспитание в высшей школе: методология, цели и содержание, творчество: учеб. Пособие для студ. высш. учеб. заведений. Москва: Издательский центр «Академия», 2002. 224 с.

8. Фомин В. И. Развитие содержания подготовки к информационно-аналитической деятельности на основе семиотического подхода : автореферат диссертации доктора пед. наук : 13.00.02. Москва, 2009. 51 с.

9. Ягупов В. В. Компетентностный подход в профессионально-техническом образовании: методологический аспект. Проблеми освіти. 2014. № 78. С. 62-68.

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ НАУКОВО – МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА

Пінчук В. В., *викладач англійської мови ДПТНЗ «Конотопський професійний аграрний ліцей» (м. Конотоп Сумської області)*

На сучасному етапі розвитку України, коли сформувалися якісно нові взаємини нашої країни з членами світової спільноти на основі нових політичних і соціально-економічних реалій, у ній самій створилися сприятливі можливості для вивчення англійської мови і її реального використання у спілкуванні з представниками інших країн. Успішне оволодіння англійською мовою сьогодні - це необхідна передумова для отримання цікавої роботи в Україні і за кордоном, зміцнення дружби з представниками різних країн, для продовження навчання у міжнародних вищих навчальних закладах та професійного зростання в обраній галузі спеціалізації. Все це змусило наповнити новим змістом завдання навчання англійській мові в країні в цілому, і в закладах професійної (професійно-технічної) освіти зокрема.

Як показала світова практика, якість освіти нерозривно пов'язана з якісними показниками педагогічної діяльності. Зі змінами в суспільстві зростають вимоги до особистості педагога, до його діяльності. Сьогодні ефективність педагогічної праці залежить не тільки від базової професійної підготовки, а й від інших сучасних компонентів професіоналізму. Саме тому на етапі модернізації сучасної освіти в Україні особливої гостроти й актуальності набувають питання підвищення й розвитку професійної компетентності педагогів. Головне завдання сучасного навчання англійській мові - не тільки дати широку освіту, а й налаштувати особистість підрастаючого людини до самостійного набуття знань, до постійного прагнення заглиблюватися в області пізнання. Для формування пізнавального інтересу учнів (студентів) має значення цілий ряд факторів, в тому числі пошук методів і форм організації

навчальної діяльності. Сумський методичний центр проф. тех. освіти започаткував проект «Упровадження інтегрованого навчання при підготовці кваліфікованих робітників за професіями «кухар», «кондитер». Тому за приклад у визначенні основного завдання вивчення іноземної мови візьмемо професію «кухар».

Одним із основних завдань навчання учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти є комунікативний і соціокультурний розвиток особистості здобувача освіти, підготовка його до міжкультурного спілкування:

- формування і розвиток комунікативної компетенції (мовної, мовленнєвої, лінгвокраїнознавчої, соціолінгвістичної), необхідної для спілкування в повсякденно-побутовій, діловій сферах, сферах дозвілля та розваг, а в нашому випадку, на робочому місці із колегами та клієнтами;

- розвиток культури сприйняття автентичних текстів (художніх, газетно-журнальних, рекламно-довідкових), а в нашому випадку читання рецептів, склад продуктів, складання меню тощо. В моєму кабінеті іноземної мови є деяка кількість літератури із автентичними рецептами. Також для прикладів нам слугують статті в популярних журналах, в інтернет - виданнях і т. д.

- формування в учнів уявлень про діалог культур, що вимагає від його учасників поваги до інших культур, мовної, етнічної та расової терпимості, мовного такту, готовності до вивчення культурної спадщини світу, до духовного збагачення досягненнями інших культур, до пошуку ненасильницьких способів вирішення протиріч і конфліктів; а в нашому випадку це повага до кухні країни, для представника якої ти готуєш.

На спільних заняттях і англійської мови та виробничого навчання учні готують національні блюда англійської кухні, наприклад: Cottage Pie, English Pudding.

Сучасні вимоги до підвищення кваліфікації педагога спонукають його опановувати сучасні освітні технології. Їх успішне впровадження в роботу і визначає рівень науково-методичної компетенції викладача. Тому я намагаюсь використовувати на своїх уроках деякі сучасні практики. Одна з них – це особистісно-орієнтована технологія.

Саме ця технологія може наблизити процес навчання іноземним мовам за своїми основними параметрами до процесу оволодіння мовою у природній ситуації за допомогою створення в аудиторії мікроклімату навколишнього життя з усіма реальними міжособистісними відносинами і цілеспрямованістю в практичному використанні мови. На уроці відтворюється атмосфера ресторану. Учні розподіляються на групи по 3-5 чол., сідають за окремі столи, як це роблять в ресторані, обговорюють меню, яке було складено ними ж при виконанні проекту, або це може бути домашнім завданням. Між ними ходить офіціант, бере замовлення, пропонує блюда і т.д.

Постійно спостерігаючи за кожним учнем, який виконує різні види навчальної роботи, педагог накопичує банк даних про учня, про клас, про методичну користь того чи іншого завдання, прийому. Важливим і значущим моментом є необхідність поставити учня в центр освітнього процесу, зробити його активним суб'єктом діяльності вчення, організувати його взаємодію з іншими учнями, надати навчальному процесу реальну, практичну спрямованість.

Розвиток високих виробничих технологій сприяє впровадженню нових освітніх технологій, таких як: інформаційно-комунікативні, комп'ютерні та мультимедійні технології, які тісно пов'язані між собою.

Впровадження інформаційних технологій в навчальний процес створює передумови для інтенсифікації освітнього процесу. Комп'ютерні технології сприяють розкриттю, збереженню і розвитку особистісних якостей учнів.

Що дають комп'ютерні технології навчальному процесу?

Учням - різноманітність методик підвищує інтерес до вивчення предметів, робить процес пізнання привабливим. Використання комп'ютера дає можливість замкнутим учням розкріпачитися і ділитися своїми знаннями з іншими, підвищує самостійність в процесі навчання, допомагає розвитку творчих здібностей, підвищує рівень спілкування і культури, розвиває мову. Педагогу - вирішувати нові методичні завдання, поглиблювати знання з предмета, підвищувати свій рівень професійної компетентності. При цьому підвищується авторитет серед учнів, колег, батьків, стимулюється процес спільної творчості з викладачами інших навчальних дисциплін (спільне створення невеликих програм для проведення інтегрованих занять майстрами в/н і викладачами спеціальних дисциплін).

Діапазон використання комп'ютера у навчально-виховному процесі дуже великий - від тестування до виявлення особистісних особливостей. При цьому комп'ютер є потужним засобом підвищення ефективності навчання. Ще ніколи педагоги не отримували настільки могутнього засобу навчання.

Комп'ютер значно розширює можливості подання навчальної інформації. Застосування кольору, графіки, звуку, сучасних засобів відеотехніки дозволяє моделювати різні ситуації і середовища.

У нашому закладі використовуються ресурси Google (наприклад, Youtube), що дає можливість вивчати кухні різних країн, вивчати лексику, слухати діалоги, дивитись кулінарні шоу тощо.

Сучасність висуває все більш високі вимоги до навчання практичному володінню англійською мовою у повсякденному спілкуванні. Сьогодні можна сміливо говорити про те, що такі інноваційні підходи у навчанні англійської мови, як використання інформаційно-комп'ютерних технології мають величезні переваги перед традиційними методами навчання. ІКТ дозволяють тренувати різні види мовної діяльності і поєднувати їх у різних комбінаціях; допомагають створювати комунікативні ситуації, автоматизувати мовні навички і мовні дії;

сприяють реалізації індивідуального підходу й інтенсифікації самостійної роботи учня. Саме тому в умовах реформування сучасної освіти переосмислена соціальна і професійна місія педагога. Закладам професійної (професійно-технічної) освіти потрібні фахівці, адаптовані до сучасних соціокультурних умов, здатні творчо працювати, приймати нестандартні рішення, уникати шаблонів і стереотипів. Вони повинні стати наставниками, консультантами та менеджерами для учні, щоб ті стали такими ж успішними у своїй професії, як і їх наставники.

Список літератури

1. Алексеева Л. Е. Методика обучения профессионально – ориентированному иностранному языку. Курс лекций: Методическое пособие: СПб.: Филологический факультет СПбГУ, 2007. – 136 с.
2. Зязюн І. А. Інтелектуально творчий розвиток особистості в умовах неперервної освіти. *Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи*: монографія \ За ред. І. А. Зязюна. Київ: Вид-во «Віпол», 2000. - 234 с.
3. Пассов Е. И. Основы коммуникативной методики обучения иностранному общению. – М.: Русский язык, 1989. – 276с.
4. Сергієнко Н. Ф. Професійна компетентність сучасного вчителя \ Н. Ф. Сергієнко [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://tme.edu.ua>.
5. In – Service Curriculum and development Course for English Language Teachers.-Trainer’s Guide. – К. Ленвіт. 2002. – 332 с.

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ – ЗАПОРУКА РЕЗУЛЬТАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Покидько І. В., *методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області*

Постійне підвищення професійної майстерності та набуття нових знань із сучасних технологій – одне з основних завдань педагогічних працівників для якісної підготовки кваліфікованих робітників професійної освіти.

Стратегічною метою державної політики в області модернізації освіти є підвищення доступності якісної освіти, що відповідає вимогам інноваційного розвитку економіки, сучасним потребам суспільства і кожного громадянина. Безперервне підвищення кваліфікації, будучи частиною додаткової професійної освіти, виконує найважливіше завдання своєчасного і якісного оновлення професійних знань, умінь і навичок [4].

Важливість системи безперервного підвищення кваліфікації працівників професійної (професійно-технічної) освіти, необхідність її розвитку та вдосконалення визнаються усіма гілками влади, освітнім співтовариством і професійними об'єднаннями роботодавців.

Незважаючи на це, характерними рисами додаткової освіти дорослих є:

- галузева розрізненість;
- відсутність ефективних стійких прямих і зворотних зв'язків з виробничою сферою і сферою споживання.

Поняття «безперервна освіта» визначає змістовну структуру і послідовно-спадкоємну організаційну композицію освітньої системи і може трактуватися як принцип організації освіти, що об'єднує усі його види, зокрема професійне і постпрофесійне – підвищення кваліфікації і перепідготовка в цілісну систему, що забезпечує поступовий розвиток професійно-творчого потенціалу особи, усебічне збагачення її духовного світу.

На сучасному етапі в межах кожного рівня професійної освіти основним завданням є безперервне підвищення кваліфікації фахівця професійної (професійно-технічної) освіти у зв'язку з постійним вдосконаленням освітніх і професійних стандартів.

Безперервне підвищення кваліфікації надає кожній людині інституціональну можливість формувати індивідуальну освітню траєкторію та отримувати ту професійну підготовку, яку потрібно йому для подальшого професійного, кар'єрного і особового зростання.

Аналіз публікацій науковців Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти (Заславська С.І., Сілаєва І.Є., Кулішов В.С., Шевчук С.С.) дозволяє стверджувати, що формування професійних якостей можливе у процесі розвитку системи підвищення кваліфікації, здатної оперативно реагувати на те, що динамічно змінює соціально-культурну і економічну ситуацію в суспільстві.

Сучасна психолого-педагогічна наука і практика шукають ефективні форми підвищення кваліфікації. На думку багатьох дослідників система підвищення кваліфікації у професійній (професійно-технічній) освіті повинна будуватися

- з урахуванням діагностики освітніх потреб;
- рівня кваліфікації;
- індивідуальних проблем педагогів професійної освіти у діяльності.

Становлення нової парадигми професійної освіти висуває важливу проблему підготовки тих, хто працює в системі підвищення кваліфікації. Слід зазначити, що робота з дорослими вимагає особливої підготовки. До теперішнього часу проблема залишається відкритою, хоча світова наукова спільнота має значні напрацювання в цьому напрямі.

Відставання в розробці методологічних і теоретичних основ педагогіки підвищення кваліфікації пояснюється тим, що система підвищення кваліфікації у професійній освіті стала набувати в суспільстві значиму питому вагу тільки

останніми роками, коли була поставлена до порядку денного і чітко сформульована концепція безперервної освіти.

Міністерство освіти і науки України проводить широкомасштабну модернізацію цієї системи, а саме:

- впровадження інструментів прогнозування потреб у людських ресурсах, їх розподіли і кваліфікації до прогнозу потреб у перепідготовці, перекваліфікації кадрів у професійній освіті;
- особлива увага приділяється динаміці педагогічних кадрів професійної освіти: ретельне прогнозування зміни їх професійної і кваліфікаційної структури, забезпечення необхідних програм їх перекваліфікації і механізмів зміни трудових функцій.

Основними критеріями ефективності сучасної системи підвищення кваліфікації працівників професійної освіти є:

- активне залучення педагогів до розробки програм професійного зростання;
- побудова змісту підвищення кваліфікації з урахуванням виявлених конкретних труднощів в педагогічній роботі, різноманітних педагогічних проблем;
- індивідуальна освітня траєкторія кожного педагога у системі професійної освіти в підвищенні кваліфікації.

Сучасна система підвищення кваліфікації педагогів професійної школи ефективно реалізує: потенціал дистанційного навчання, характерними рисами якого є гнучкість, модульність, економічна ефективність; нову роль викладача, спеціалізований контроль якості освіти; використання спеціалізованих технологій і засобів навчання; опору на сучасні засоби передачі освітньої інформації.

Центральною ланкою системи дистанційної освіти є засоби телекомунікації та їх транспортна основа. У практиці підвищення кваліфікації активно використовуються система наставництва, стажування, курси провідних

учених, семінари, тренінги, моделювання, кейс-методики, метод проектів, модульні системи, освітнє телебачення, дистанційні форми навчання тощо.

Таким чином, до складу підвищення кваліфікації як безперервної соціально-педагогічної системи входять наступні компоненти:

- цілі підвищення кваліфікації, які визначаються потребами особи, суспільства, держави і виробництва до підготовки кваліфікованих кадрів в умовах ринкової економіки;
- зміст підвищення кваліфікації фахівців з урахуванням їх базової освіти, стажу роботи і посадових обов'язків;
- рівень готовності контингенту слухачів до підвищення своєї кваліфікації, потреба у вдосконаленні професіоналізму.

Дослідженням встановлено, що ефективність підвищення кваліфікації і усієї системи професійної освіти залежить від злагодженої роботи усіх її ланок, від комплексного підходу до їх вдосконалення на основі розвитку науково-дослідної, навчально-методичної і викладацької діяльності в їх взаємозв'язку.

Список літератури

1. Заславська С. І. Інноваційна діяльність педагога професійної школи в контексті ефективності освітньої системи. Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць «Педагогічні науки». 2016. № 2 (31).

3. Концепція підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України № 660-р від 19 вересня 2018р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/660-2018-%D1%80>.

4. Національна рамка кваліфікацій / Додаток до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23 листопада 2011 р. № 1341. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011п>.

5. Ситніков О. П., Сілаєва І. Є., Загорний М. П. , Шевчук С. С.. Концептуальна модель розвитку науково-методичної компетентності педагогічних працівників професійної школи в системі неперервної післядипломної освіти: монографія / За заг. ред. Ситнікова О. П. Донецьк: ІПО ІПП УМО, 2012. 158 с

7. Сілаєва І. Є. Методичні аспекти підвищення кваліфікації педагогів професійної школи. Zbior artykulow naukowych. Konferencji Miedzynarodowej Naukowo-Praktycznej «Pedagogika. Teoretyczne i practyczne aspekty rozwoju wspolczesnej nauki» (29.06.2017-30.06.2017). Warszawa: Wydawca Sp. z. o. o. «Diamond trading tour», 2017. С. 101–105.

ПЕДАГОГИ СИСТЕМИ П(ПТ)О ЯК АГЕНТИ ЗМІН ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Радько А. В., заступник директора з навчальної роботи Державного професійно-технічного навчального закладу «Сумський центр професійно-технічної освіти»

Основними тенденціями світової професійної освіти ХХІ століття є величезна конкуренція серед фахівців, глобалізація інформаційного обміну, технологічна та інформаційна революція, швидке старіння отриманих знань. Постійне вдосконалення системи підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів обумовлено зміною ролі людини в сучасному світі, новим поглядом на ідеал освіченої людини і появою нових вимог до якості людського капіталу відповідно до культурно-духовних, суспільно-економічних і технологічних трансформацій, а також численними викликами глобального, європейського, національного, регіонального та місцевого рівнів.

Високий рівень підготовки педагога – передумова розвитку особистості учня, його життєвих компетентностей і ціннісних орієнтацій. Отже, післядипломна педагогічна освіта має сьогодні не лише ліквідувати існуючі прогалини в підготовці педагога, а й працювати у напрямі його фахового зростання на випередження.

Ми підтримуємо думку дослідників, які вважають, що сьогодні потрібні не просто педагог, а педагог-технолог, педагог-майстер, педагог-новатор, до якого висуваються відповідні загальнопедагогічні, дидактичні, технологічні, організаційно-технічні та гігієнічні вимоги. А його професійний потенціал вибудовується з його професійної підготовки, творчості, професіоналізму та педагогічної культури. Саме такі пдагоги спроможні підготувати робітника чи фахівця, який володітиме необхідними на сьогодні якостями, а саме: інтегративністю як здатністю до самостійної постановки й реалізації цілей; здатністю до співробітництва як конструктивної та доцільної взаємодії з іншими; орієнтацією на роботу в колективі, на перевагу групових форм роботи;

здатністю до взаємонавчання (тобто, навчатися і навчати); розвинутих вмінням оцінювати роботу як власну, так і чужу; адекватною комунікацією, тобто вмінням отримувати й інтерпретувати інформацію; наявністю толерантності й навичок роботи з представниками різних культур, релігій, типів комунікацій і цінностей; розвинутих логічних мисленням; сформованими навичками вирішення проблем; вмінням самостійно приймати рішення; отримувати й використовувати інформацію; пізнавальною самостійністю. Такий педагог зуміє сформувати робітника-інтелігента - фахівця, якого потребує сьогодні ринок праці.

В. Паржницький, досліджуючи впровадження інноваційних технологій у навчальний процес професійно-технічних навчальних закладів, дійшов висновку, що якісна підготовка конкурентоспроможних робітничих кадрів потребує творчого підходу педагогічних кадрів закладів професійної освіти до вибору змісту, форм, методів та засобів навчання, максимального використання досягнень сучасної педагогічної науки, нових педагогічних технологій. Модернізація професійного навчання неможлива без актуалізації питання повного управління навчальним процесом, відтворення всіх навчальних дій, корекції навчального процесу, оперативного зворотного процесу з метою отримання гарантії досягнення запланованих результатів, виражених у діях тих, хто вчиться та послідовній орієнтації педагога на чітко сформульовані цілі навчання [2].

Конкурентоспроможність будь-якої держави на світовому ринку та якість життя її населення напряму залежить від рівня професійної підготовки кадрів. Одним із провідних світових лідерів у сфері підготовки кваліфікованих кадрів на сьогодні виступає Європейський Союз завдячуючи реалізації дуальної системи у професійну освіту. Визначаючи стратегію розвитку Державного професійно-технічного навчального закладу «Сумський центр професійно-технічної освіти», дотримуємось одного з найважливіших законів управління - функція народжує орган, спонукає до структурних перетворень. Перехід на дуальну форму навчання – це реакція на потреби часу. Відчувши потребу

суспільства у фахівцях нового покоління, які б чітко реагували на безперервні зміни на ринку праці, і, маючи високу професійну кваліфікацію, поєднувати у собі якості відповідального робітника і здібного організатора, керівника, ми приєдналися до експерименту з організації навчально-виробничого процесу з елементами дуальної форми навчання «Розвиток публічно-приватного партнерства у сфері професійної освіти з використанням технологій стратегічного менеджменту», який має багато потенційних можливостей, працює на перспективу. Модернізована професійна підготовка майбутніх фахівців дасть позитивні результати. Задоволення нагальних і перспективних потреб виробництва у кваліфікованих фахівцях, рівень підготовки яких відповідав би вимогам науково-технічного, соціального прогресу, які б були професійно мобільними, мали різнобічні професійні і загальноосвітні знання, уміння та навички є результатом ліцензування нових професій.

Педагогічний колектив ДПТНЗ «Сумський центр професійно-технічної освіти» не стоїть осторонь від інноваційних освітніх процесів. Варто відзначити, що протягом останніх років у закладі триває інтенсивне переосмислення підходів до організації процесу навчання, колектив долає стереотипи педагогічного мислення, здійснює глибинні системні перетворення. Педагогічні працівники закладу експериментують, апробують та успішно впроваджують нові ідеї, технології, методики. Усвідомлення того, що викладач є організатором освітнього процесу, метою якого є пробудження й підтримання прагнення дітей до пізнання, спонукає педагогів закладу шукати шляхи підвищення інтересу учнів до навчання, урізноманітнюючи його зміст, форми та прийоми шляхом використання інновацій.

На думку академіка Н.Г. Ничкало, уміння протистояти новим викликам потребує прогностичності, інноваційності, високої професійності, глибокого бачення процесів, що відбуваються в нашому суспільстві на початку XXI століття. Лише в системній діяльності на всіх рівнях, органічній єдності професійно-педагогічної дії можна досягати того високого цивілізаційного рівня, якого потребує сучасна доба [1].

Процес розвитку професійної компетентності педагогічних працівників є цілісним і водночас динамічним, оскільки передбачає адаптивність у підходах до змісту та вибору форм і методів у організації навчального процесу. Органічною складовою розвитку професійної компетентності педагогічних працівників у процесі підвищення їх кваліфікації є особистісне та практичне спрямування навчання в системі підвищення кваліфікації на основі андрагогічного підходу. Результатом навчання в системі підвищення кваліфікації є динаміка фахової компетентності, яка виражається в прирості знань, умінь, навичок, досвіду особистісного саморозвитку, творчої діяльності, емоційно-ціннісних відносин, ціннісно-світоглядної спрямованості.

Список літератури

1. Ничкало Н. Педагогічна інноватика у профтехосвіті / Н. Ничкало // Професійно-технічна освіта. – 2007. – №3. - С. 69-71.
2. Паржницький В. В. Інноваційні педагогічні технології та шляхи впровадження їх у навчальний процес ПТНЗ / В.В. Паржницький // Професійно-технічна освіта: інноваційний досвід, перспективи: Науково-методичний збірник / Упорядник Н. І. Бугай. – Вип. 1. – К., 2005. – 236 с.
3. Сергеева Л.М. Механізми управління конкурентоспроможністю професійно-технічного навчального закладу / Л.М.Сергеева // Культура цільового управління в національній системі освіти: гуманістичний контекст: кол.моногр. / О.Л.Ануфрієва, Т.І. Бурлаєнко, Г.А.Дмитренко, Н.А.Зінчук, Л.М. Сергеева [та ін.]; за заг. ред. Г. А.Дмитренка, В. В. Олійника //Луцьк: Вежа-Друк. 2017. С. 245–254.
4. Сергеева Л.М. Конкурентоздатність як ознака професійної компетентності педагога /Л.М. Сергеева. // Теорія та методика управління освітою : Електронне наукове фахове видання – К., 2015 – № 2 (16). – Режим доступу до журн. :<http://tme.umo.edu.ua/>
5. Форми та зміст курсового підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів професійно-технічної освіти. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : hmnmc.km.ua/userfiles/КПК%20.doc.

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЯК ЗАПОРУКА РЕЗУЛЬТАТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Рожкова О. Є., *методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Рівненській області (м.Рівне)*

Сучасні умови демократизації суспільства, реформування професійної освіти у контексті глобалізації та євроінтеграції, проблеми і завдання підготовки висококваліфікованих, конкурентоспроможних робітників висувають нові вимоги до вітчизняних педагогічних працівників професійної школи. Професійно-педагогічна робота у навчальних закладах освіти системи ПТО України потребує від педагогів сучасних знань щодо організації та здійснення навчально-виховного процесу у відповідності до соціально-економічного розвитку суспільства.

Інноваційна діяльність педагогів є на сьогоднішній день основним напрямом реалізації модернізаційних реформ в освіті, одним із суттєвих напрямів переходу до моделі інноваційного розвитку України в цілому. В сучасних умовах професійне зростання педагога передбачає не тільки підвищення рівня його майстерності через підвищення кваліфікації у закладах післядипломної освіти, а, передусім, неперервну організацію самоосвіти, самореалізацію та самовдосконалення з урахуванням як індивідуальних професійних цілей, потреб, мотивів, інтересів, так і вимог та цілей освітнього закладу.

Необхідність формування нової генерації висококваліфікованих фахівців різних галузей виробництва і сфери послуг, здатних виконувати складні виробничі завдання на високому професійному рівні, вимагає від закладів професійної (професійно-технічної) освіти переосмислення мети і змісту професійної підготовки цієї категорії спеціалістів на основі компетентнісного підходу.

Підвищення рівня кваліфікації педагогічних працівників професійної школи відбувається, як правило, у закладах післядипломної освіти, вищих навчальних закладах, наукових установах, навчально-методичних центрах (кабінетах) професійно-технічної освіти, на підприємствах, в організаціях, а також на базі професійно-технічних навчальних закладів на засадах вільного вибору форм навчання, програм і навчальних закладів [1]. Проте сьогодні вирішальну роль у творчому і професійному становленні педагога відіграє самоосвіта. Курсова підготовка не в змозі подолати той розрив між необхідним темпом отримання нових знань та їх традиційним оновленням. Самоосвіта – це процес свідомої самостійної пізнавальної діяльності, який здійснюється добровільно, планується, керується, контролюється самим педагогом, самоосвіта для сучасного педагога є об'єктивною потребою.

Конкурентоспроможність педагога визначається обсягом компетенцій у сфері професійної діяльності, залежить від рівня кваліфікації, педагогічного досвіду, майстерності, професійно значущих якостей особистості.

Рівень професійної компетентності — це знання, вміння, особистий досвід. Бути компетентним означає бути здатним мобілізувати в певній ситуації отримані знання й досвід. Але професійна компетентність потребує постійного розвитку й удосконалення педагога [3].

Поняття професійної компетентності педагога виражає єдність його теоретичної та практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності й характеризує його професіоналізм. Педагогічний професіоналізм, педагогічна компетентність — розглядається в контексті безперервної педагогічної освіти й педагогічної діяльності, вимог до педагога і його підготовки.

Педагоги закладів професійної (професійно-технічної) освіти Рівненської області, які здійснюють професійну підготовку за напрямом ресторанного господарства, мають широкі можливості підвищувати свій професійний рівень.

Рівень професійної підготовки у Рівненській області достатньо високий, якщо аналізувати результативність Всеукраїнських конкурсів професійної майстерності серед учнів. Про це свідчать перемоги: у 2014 році за професією

«Кухар» (перше місце серед 23 учасників із всіх куточків України), у 2017 році за професією «Кондитер» (перше місце серед 23 учасників), у 2019 році за професією «Кухар» (друге місце серед 25 учасників). Усі переможці – учні відомого і найкращого в області за напрямом підготовки кваліфікованих робітників для сфери обслуговування Державного навчального закладу «Рівненське вище професійно-технічне училище ресторанного сервісу і торгівлі», на базі якого створено два навчально-практичних центра з підготовки фахівців для ресторанного господарства та фахівців-пекарів. Створені центри мають найкраще сучасне обладнання, саме тут працюють майстри-наставники надвисокого рівня, які підготували переможців різних конкурсів і в тому числі Всеукраїнських та ще багатьох інших, в тому числі й призерів «WorldSkills Ukraine»: 2016 року – золото (1 місце) з компетенції «Кулінарне мистецтво» та бронза (3 місце) з компетенції «Кондитерське мистецтво»; 2017 рік – бронза (3 місце) з компетенції «Кулінарне мистецтво».

У 2019 році на базі НПЦ (навчально-практичного центру) за напрямом підготовки фахівців для ресторанного господарства (за професіями «Кухар» та «Кондитер») пройшли стажування 23 майстра виробничого навчання з одинадцяти закладів професійної освіти Рівненської області, які здійснюють підготовку кухарів та кондитерів в області. Крім того, діяльність НПЦ складається з проведення різноманітних інтерактивних навчально-методичних заходів (майстер класів, тренінгів, конкурсів професійної майстерності тощо), участь в яких беруть не тільки учні рівненських шкіл та жителі міста і області, а й з інших областей України.

Майстер-клас – це особливий жанр узагальнення та поширення перспективного педагогічного досвіду, що представляє собою фундаментально розроблений оригінальний метод або авторську методику, яка базується на певних принципах і має певну структуру.

Організація і проведення майстер-класів, стажування викладачів та майстрів виробничого навчання ДНЗ «Рівненське вище професійно-технічне училище ресторанного сервісу і торгівлі» спонукає їх постійно працювати над

собою та удосконалюватися, відточувати професійні рухи, техніки, займатися пошуками нових технологій, рецептур, способів оформлення і подачі страв та виробів, вивчати та впроваджувати у практику перспективний педагогічний досвід, нові педагогічні технології.

Одним з найбільш ефективних засобів підвищення професійної компетентності педагога є *самоосвітня діяльність*. Професійна самоосвіта педагога – свідомо діяльність з удосконалення своєї особистості як фахівця. А оскільки навчити самого себе значно складніше, ніж когось, вона передбачає методичний супровід. Він має бути багаторівневий і обов'язково – поступовий.

Але самоосвітня діяльність матиме результативність тільки тоді, коли правильно спланована: можна щодня гортати сторінки науково-методичної преси чи спеціальних сайтів Інтернету і залишатися на низькому рівні.

Сутність самоосвіти педагога полягає в отриманні інформації з різноманітних джерел: фахова періодична преса, ресурси Інтернету, участь у роботі методичних об'єднань, семінарах-практикумах, конференціях, вебінарах; вивчення окремих програм, участь у конкурсах; відео та аудіо-інформація, науково-методичні заходи (круглі столи, конференції), курси підвищення кваліфікації, екскурсії, виставки, майстер-класи, заходи з обміну досвідом; проходження різноманітних курсів, спілкування через соціальні мережі та спільноти, обговорення та обмін досвідом чи навчання у закритих групах, тощо.

Самоосвіта педагога – це провідна форма вдосконалення професійної компетентності, що полягає в засвоєнні, оновленні, поширенні й поглибленні знань, узагальненні досвіду шляхом цілеспрямованої, системної самоосвітньої роботи, спрямованої на саморозвиток та самовдосконалення особистості, задоволення власних інтересів і об'єктивних потреб освітнього закладу [3].

Діяльність з самоосвіти починається з діагностики власних проблемних та слабких місць. Проведення зовнішнього діагностування з педагогічної, методичної, психологічної підготовки вчителя та спонукання до самооцінки та самоаналізу власних можливостей, якостей, результатів професійної діяльності – основна умова ефективної самоосвіти [3].

Саме зв'язок самоосвіти з практичною діяльністю педагога робить основний вплив та дає результат, який якісно впливає на освітній процес при підготовці висококваліфікованого та конкурентоспроможного робітника.

Вдосконалення системи підготовки фахівців залежить від організації освітнього процесу та використовуваної в ньому інноваційних освітніх технологій. Сьогодні якість підготовки кваліфікованих робітників досягається, як правило, через збільшення кількості інформації, тоді як дійсність постійно вимагає раціоналізувати процес навчання, тобто будувати пізнавальний процес з виділенням лише важливих, істотних знань і вмінь для підготовки конкретного фахівця.

Список літератури

1. Наказ МОН України «Порядок підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів» від 30.04.2014 №535.

2. Шевцова Г.М. Професійне зростання педагогів в умовах навчального закладу [Електронний ресурс]: [Веб-сайт Всеосвіта]. – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/profesijne-zrostanna-pedagogiv-v-umovah-navcalnogo-zakladu-11824.html> (дата звернення 10.12.2019)

3. Підвищення професійної компетентності педагога – запорука підвищення якості освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://prohory-school.edukit.cn.ua/downloadcenter/zavuch_z_navchaljno-vihovnoi_roboti/pidvischennya_profesijnoi_kompetentnosti_pedagoga-zaporuka_pidvischennya_yakosti_osviti/ (дата звернення 09.12.2019)

АСПЕКТИ УПРОВАДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Русанова О. І., методист державного навчального закладу «Сумське міжрегіональне вище професійне училище» (м. Суми Сумської області)

*«Якщо будемо вчити сьогодні так,
як учили вчора,
то вкрадемо у наших дітей завтра...»*

Джон Дьюї

Модернізація і розвиток освіти повинні набути випереджального безперервного характеру, гнучко реагувати на всі процеси, що відбуваються в Україні та світі. Підвищення якісного рівня освіти має бути спрямовано на забезпечення економічного зростання держави та розв'язання соціальних проблем суспільства, подальше навчання і розвиток особистості. Якісна освіта є необхідною умовою забезпечення сталого демократичного розвитку суспільства [7].

Девід Вільямсон Шафер (David Williamson Shaffer), американський вчений Центру дослідження навчання Університету Вісконсин-Медісон (University of Wisconsin–Madison), говорить про те, що ми більше не живемо в промисловій економіці, сьогодні маємо економіку знань, тому повинні думати про освіту принципово в інший спосіб.

Зрештою, наше повсякденне життя і робота не накладаються на «частину математики, частину науки, частину історії та частину англійської», – підкреслює Розенсток. – Діти також не пізнають таким чином світ». Натомість вони – і всі ми – живемо по-справжньому міждисциплінарними способами. У сучасній динамічній глобальній економіці, яка зосереджується на розвитку, обміні знаннями та інформацією, виграють ті, хто, за необхідності, вміють одночасно поєднувати і застосовувати свої знання з декількох дисциплін [2].

Реформування освіти передбачає модернізацію змісту освіти, що має ґрунтуватися на інноваційному, компетентнісному та особистісно

орієнтованому підходах до навчання, а найголовніше – орієнтуватися на здобуття учнями умінь і навичок, необхідних сучасній людині для успішної самореалізації у професійній діяльності, особистому житті, громадській активності [5].

Інновації в освіті – це процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно іншого стану.

Інновації (італ. *innovacione* – новизна, нововведення) – нові форми організації діяльності і управління, нові види технологій, які охоплюють різні сфери життєдіяльності людства [2].

Інноваційний процес в освіті – це сукупність послідовних, цілеспрямованих дій, спрямованих на її оновлення, модифікацію мети, змісту, організації, форм і методів навчання та виховання, адаптації навчального процесу до нових суспільно-історичних умов [2].

У Національній доктрині розвитку освіти зазначено, що в Україні повинен забезпечуватися прискорений, випереджальний інноваційний розвиток освіти шляхом оновлення змісту освіти та організації навчально-виховного процесу відповідно до демократичних цінностей, ринкових засад економіки, сучасних науково-технічних досягнень [7].

У педагогіці терміни «інновація», «інноваційний» означають певне нововведення, що стосується окремого аспекту освітнього процесу.

До таких, насамперед, віднесено:

- децентралізацію освіти, що активізує розвиток регіональних систем, забезпечує їм право самостійно визначати шляхи організації навчання та виховання здобувачів освіти;
- демократичні зміни у діяльності педагогічних колективів закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які формують

сучасне освітнє середовище на засадах освітніх альтернатив, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, підвищеного попиту до надання якісної освіти;

- необхідність оновлення системи професійної підготовки з урахуванням інноваційних перетворень та запровадження альтернативних форм навчання;
- необхідність приведення соціально-педагогічних ініціатив у відповідність до науково обґрунтованої системи управління інноваційними процесами;
- приведення професійної освіти у відповідність до інформаційно-технологічних змін, зокрема впровадження дистанційних форм, віртуальних моделей навчання тощо;
- урахування нових освітніх технологій, що сформувалися в інших галузях науково-практичного знання;
- упровадження моніторингу як засобу діагностичного вивчення ефективності функціонування й розвитку навчального закладу, педагогічних процесів, навчальних досягнень і результатів розвитку учнів, викладачів тощо [4].

У Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року зазначається, що реформа сприятиме формуванню нового іміджу випускника закладу професійної (професійно-технічної) освіти як «конкурентоспроможного та мобільного на ринку праці фахівця, особистості, яка здобула освітні та професійні компетентності відповідно до її інтересів, здібностей, можливостей, потреб національної економіки та суспільства» [6].

Інноваційне навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти має забезпечувати розвиток інноваційності майбутнього робітника, тобто комплексу професійно значущих властивостей особистості, що визначають його здатність працювати у нових умовах, ставити нові, незвичні

для неї професійні задачі, використовувати нові способи вирішення проблем, сприймати новий досвід, розвиватись і вдосконалюватись.

Зокрема, до ефективних інноваційних освітніх технологій можна віднести технологію проблемного навчання, технологію колективної розумової діяльності, технологію формування критичного мислення, технологію проектного навчання, технологію інтерактивного навчання, технологію ігрового навчання, STEM-технології, методики ейдетики.

Вважаємо, що використання педагогічних інновацій у закладах професійної (професійно-технічної) освіти має певні особливості.

Наприклад, головними інструментами ейдетики є робота з асоціаціями та *акровербальна техніка*.

Робота з асоціаціями представлена двома напрямками: ланцюговим методом (він апелює асоціативними логічними зв'язками) і методом зорових асоціацій. Сутність *ланцюгового методу* заснована на тому, що будь-яке явище або факт може відтворити в пам'яті інше явище. Інформація, при навчанні в цьому випадку, розкривається поступово (від загального до конкретного, від індивідуального до загального або від індивідуального до іншого індивідуального, існуючого з ним паралельно в інформаційному просторі) [3].

Що ж стосується *зорових асоціацій*, то цей метод, навпаки, позбавлений логічного компонента. Але в цьому випадку особливо важливий зв'язок того чи іншого об'єкта з певним місцем.

Використання *методик ейдотехніки* вдосконалюють:

- Пам'ять – розширення можливостей об'єму пам'яті.
- Уява, фантазія – збагачення словесної і образної уяви, багатогранність сприйняття світу.
- Творче мислення – вміння вирішувати будь-яке завдання легко, оригінально, із задоволенням.
- Структурність – один блок містить декілька тем.
- Лаконічність – максимум закодованої інформації при мінімумі візуальних або графічних знаків.

- Швидкість – здатність швидко знаходити рішення та генерувати ідеї.
- Увага – розвиток об'єму та тривалості уваги, вміння помічати деталі, пригадувати їх без напруження.
- Гнучкість – застосування різноманітних підходів для рішення завдання.
- Відчуття – розвиток не тільки зорової пам'яті, а й слухових, тактильних відчуттів.
- Інтерес – ейдотехніка пробуджує пізнавальну активність, бажання розвиватися, бачити свої успіхи.
- Емоційна сфера – використання уяви та яскравих образів розвиває позитивні емоції та відношення до життя. Радість навчання, так само, як і радість праці, робить учня здоровішим. Коли людина перебуває в стані ейфорії, позитивної напруги, в її організмі виробляється природний стимулятор, який сприяє підвищенню імунітету і працездатності.
- Самооцінка – ефективність ейдотехніки надає можливість кожному побачити свої здібності, таланти і результати, розвиває впевненість у собі. Учень стає більш працездатним, краще вчиться.

В цілому застосування прийомів ейдетики створює освітнє середовище, в якому теорія і практика засвоюються одночасно. Це в свою чергу сприяє розвитку світогляду, логічного мислення, виявляє і реалізує індивідуальні можливості учнів.

Технологія проблемного навчання – це така системна організація процесу навчання, сутність якої полягає у створенні в освітньому процесі проблемних ситуацій, постановці та вирішенні учнями певних виробничих та практичних проблем. Коли встановлюється зв'язок теорії і практики, формується мислення учнів, зростає зацікавлення до прийняття ґрунтовних і поміркованих рішень,

формуються навички взаємодії у процесі спільного обговорення проблеми чи вирішення практичної частини виробничого процесу.

Технологія колективної розумової, професійної діяльності полягає в організації спільної діяльності здобувачів освіти для генерації ідей та творчих вирішень. Вона допомагає розвитку креативності учнів, їх творчого мислення. У цій технології широко використовуються методи винахідництва: мозковий штурм, синектика, морфологічний аналіз, метод аналізу і синтезу фантастичних ідей, стратегія семикратного пошуку, метод евристичних запитань, метод інверсії, «снігова куля», метод «килимok ідей», методи ейдетики та інші.

Застосування в освітньому процесі комплексного підходу через міжпредметні зв'язки, наскрізне навчання з упровадженням інноваційних підходів, методів і форм, в яких предметні області співвідносяться з різними видами професійної діяльності – є актуальним у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

У державному навчальному закладі «Сумське міжрегіональне вище професійне училище» освітній процес орієнтовано на вивчення предметів за інноваційним підходом, при якому стрижневим чинником є упровадження методів ейдетики на уроках біології, розв'язання математичних та фізичних задач професійного спрямування відповідно до професій, за якими здійснюється підготовка робітничих кадрів у закладі (слюсар з ремонту колісних транспортних засобів, кухар, кондитер, маляр, штукатур).

Такий підхід забезпечує підвищення мотивації у здобувачів освіти до оволодіння професійними компетенціями, формування всебічно розвиненої особистості, здатної до вибору індивідуальної освітньої траєкторії, навчання впродовж усього життя, розвитку професійної кар'єри, підприємництва та самозайнятості.

Технологія формування критичного мислення спрямована на формування в учнів мислення вищого порядку, яке спирається на інформацію, усвідомлене сприймання власної інтелектуальної, професійної діяльності та діяльності інших. Така технологія сприяє розвитку не тільки розумових здібностей, а й

професійних, здатності приймати виважені рішення, працювати з інформацією, аналізувати різноманітні явища тощо. Серед інших переваг цієї технології – здатність підвищувати мотивацію освітньої діяльності, активізація сприймання і осмислення навчального матеріалу, розвиток здатності учнів до самостійної аналітичної та оціночної роботи з інформацією різного ступеня складності, формування комунікативних і творчих вмінь.

Технологія проектного навчання – це освітня технологія, спрямована на здобуття учнями знань у тісному зв'язку з реальною життєвою практикою, формування в них специфічних умінь і навичок завдяки системній організації проблемно-орієнтованого навчального пошуку. Змістом освітньої діяльності учнів виступає розробка певного навчального проекту, що являє собою комплексний, інтегративний продукт спільної творчої діяльності з розв'язання певної теоретичної чи практичної проблеми. Ця технологія сприяє формуванню самостійності, відповідальності учнів, здатності працювати у команді, працювати з інформацією, проводити дослідження тощо.

Технологія інтерактивного (кооперативного) навчання ґрунтується на постійній активній взаємодії учнів з виконання спільних завдань, взаємодоповненні і взаємообміні (інформацією, думками, діями). Перевагами цієї технології у ЗП(ПТ)О є формування здатності учнів до спільної діяльності, розвиток їх самостійності, відповідальності, удосконалення професійних навичок тощо.

Технологія ігрового навчання – технологія навчання, що ґрунтується на організації змагання. Вона розвиває в учнів мотивацію до успіху, комунікативні та організаторські здібності, активність та ініціативність, покращує ставлення до навчання, наближає освітній процес до умов професійної діяльності.

Одним з головних трендів інноваційної освіти є *STEM-освіта*. STEM-освіта – це низка чи послідовність курсів або програм навчання, яка готує учнів до успішного працевлаштування, до освіти впродовж життя або для того й іншого, вимагає різних і більш технічно складних навичок, зокрема із застосуванням математичних знань і наукових понять. STEM (S – science, T –

technology, E – engineering, M – mathematics). Акронім STEM вживається для позначення популярного напрямку в освіті, що охоплює природничі науки (Science), технології (Technology), технічну творчість (Engineering) та математику (Mathematics). Це напрям в освіті, при якому в навчальних програмах посилюється природничо-науковий компонент + інноваційні технології. STEM-освіта не лише спрямовує увагу на природничо-науковий компонент навчання та інноваційні технології, але й активно розвиває творчу складову особистості та критичне мислення [8].

Посилення ролі STEM-освіти зумовлюється підвищенням мотивації учнівської молоді до вивчення предметів природничо-математичного циклу й, водночас, високим запитом виробничої сфери на працівників, що володіють компетентностями для постановки і виконання завдань у сферах: інженерії, медицини, екології, ІТ, фармацевтики, нанотехнологіях, авіабудуванні та інших [5].

Математична складова є невід'ємною в будь-якій STEM-модифікації, тому одним з основних завдань сучасної освіти України є надання ґрунтовних знань та вмінь з математики і цей напрямок має бути пріоритетним. Міжнародні вимоги якості освіти, зорієнтовані на застосування знань у життєвих, повсякденних ситуаціях. Тому дуже важливим у курсі математики орієнтація цілей, змісту та засобів навчання в напрямку набуття учнями в процесі математичного моделювання знань, вмінь і навичок, що використовуватимуться ними у різних сферах діяльності. Важливою метою є розвиток математичного мислення і інтуїції, творчих здібностей, необхідних для продовження освіти і для самостійної діяльності у застосуванні математики в майбутній професії [1].

Нові технології навчання дають можливість інтенсифікувати освітній процес, збільшити швидкість сприйняття, поглибити розуміння й засвоєння інформації, підвищити мотивацію учнів до вивчення предмета та отримання професії, розширити можливості для творчості як викладачів, так і здобувачів освіти.

Сучасний заклад освіти повинен враховувати процеси, що несуть у собі інноваційні зміни. Інновації самі по собі не виникають, вони потребують управління, вони є результатом наукових пошуків, передового педагогічного досвіду окремих викладачів і цілих колективів.

Реалізація сучасних освітніх технологій та їх ефективність використання, однозначно, залежить від рівня науково-методичної компетентності педагога закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

Завдяки креативній педагогічній діяльності з активного впровадження інноваційних методик та технологій у освітній процес стає можливим скерувати навчання на конкретну особистість, розвивати пізнавальний інтерес, міжпредметні та комунікативні здібності, оптимізувати управління освітнім процесом, заощадити час викладача, мотивувати учнів до оволодіння професійними компетенціями згідно з вимогами ринку праці.

Список літератури

1. Ботузова Ю.В. Особливості використання stem-технологій в навчанні математики. http://nbuv.gov.ua/UJRN/nz_pmfm_2016_12%281%29_3 (дата звернення 11.09.2019).

2. Інноваційні технології та методи навчання. https://pidruchniki.com/10470406/pedagogika/innovatsiyni_tehnologiyi_metodi_na_vchannya (дата звернення 05.10.2019). Курносенко О.В. STEM-освіта: Проблеми та напрямки впровадження. <http://tsiurupynsk-school2.edukit.kherson.ua/> (дата звернення 09.09.2019).

3. Красножон О. Формування предметних компетентностей з біології шляхом застосування на уроках прийомів ейдетики та мнемотехніки. URL: <http://timso.koippo.kr.ua/hmura10/formuvannya-predmetnyh-kompetentnostej-z-biolohiji-shlyahom-zastosuvannya-na-urokah-pryjomiv-ejdetyky-ta-mnemotehniky> (дата звернення 29.08.2018).

4. Курносенко О.В. STEM-освіта: Проблеми та напрямки впровадження. <http://tsiurupynsk-school2.edukit.kherson.ua/> (дата звернення 09.09.2019).

5. Методичні рекомендації щодо розвитку STEM-освіти у закладах загальної середньої та позашкільної освіти у 2019/2020 навчальному році. *Лист ІМЗО № 22.1/10-2876 від 22.08.19 року.* URL: http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/65463/ (дата звернення 25.08.2019).

6. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти “Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта” на період до 2027 року. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80.

7. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013?lang=en> (дата звернення 14.11.2019).

8. STEM-освіта: стан впровадження та перспективи розвитку: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 9–10 листопада 2017. К.: ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», 2017. с. 160 URL: http://man.gov.ua/upload/news/2017/12_11/Zbirnyk.pdf (дата звернення 15.11.2019).

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЯК ЗАПОРУКА РЕЗУЛЬТАТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Рябовол Ю. В., *методист Державного професійно-технічного навчального закладу «Сумський центр професійно-технічної освіти»*

На сучасному етапі розвитку в Україні відбувається модернізація системи професійної освіти, яка спрямовується на створення необхідних умов для інноваційного розвитку професійного навчання різних категорій населення, зокрема, у професійних навчальних закладах різних типів, форм власності та підпорядкування, на виробництві тощо; забезпечення якісної професійної підготовки кваліфікованих робітників для галузей економіки, малого й середнього підприємництва з урахуванням потреб ринку праці.

Підвищення кваліфікації ми розглядаємо як цілеспрямовану, науково обґрунтовану і спеціально організовану діяльність із нарощування професійних компетенцій, серед яких однією з найважливіших вважаємо розвиток педагогічної майстерності викладачів ЗП(ПТ)О. Це не лише дозволить одержати відповідний кваліфікаційний рівень, але й забезпечить комплексне набуття педагогічними працівниками професійних компетенцій із метою розширення можливостей їхньої фахової діяльності. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників впродовж усього життя є ключовою умовою розвитку їх професіоналізму, оскільки таким чином вони постійно розвивають набуті знання, вміння, навички, власні здібності, підвищують свій професійний рівень, поповнюючи практичний досвід, намагаються встигати за всіма змінами в суспільстві, швидко адаптуються до нових вимог, які постають перед нею, і в кінцевому підсумку отримують високий рівень професійної компетентності, що забезпечується високим рівнем педагогічної майстерності.

Неперервне підвищення кваліфікації та зростання фахової майстерності педагогів ЗП(ПТ)О у сучасних умовах реформування освітньої галузі набуває особливої актуальності. Воно має спрямовуватися не лише на вдосконалення

професійної компетентності педагогічних кадрів, систематичне покращення рівня ефективності їхньої професійної діяльності з метою підвищення результативності та якості навчально-виховного процесу шляхом упровадження нових освітніх технологій, розвитку мотивації до свідомої самостійної діяльності з професійного й особистісного зростання, а й на розвиток педагогічної майстерності як показника найвищого кваліфікаційного рівня викладача ЗП(ПТ)О.

Підготовка компетентних педагогічних кадрів у рамках підвищення кваліфікації може реалізовуватися більш інтенсивно при умові її модернізації. Певні кроки в цьому напрямі вже зроблені - перехід до особистісно зорієнтованого навчання на курсах, де реалізовано діяльнісно-компетентнісний підхід. Проте, існує проблема недостатнього рівня зацікавленості в особистісному і професійному розвитку педагогів у системі підвищення кваліфікації.

Варто підкреслити, що потреба в зміні структури, змісту, видів навчальної діяльності, форм роботи в системі підвищення кваліфікації, яка покликана надавати реальну професійну допомогу, навчати умінню знаходити, засвоювати, творчо використовувати інновації в професійній діяльності, відзначається багатьма вченими. Так, за словами Л. Шевчук «для вільного просування фахівця у професійному освітньому просторі необхідно забезпечити максимальну гнучкість і різноманітність форм навчання» [4]. Важливим стає залучення кожного педагогічного працівника в активний пізнавальний процес, що передбачає застосування ним на практиці теоретичних знань, чіткого усвідомлення того, де, з якою метою і яким чином знання, які він має, можуть бути використані в навчально-виховному процесі.

Ці та інші погляди вчених та педагогів орієнтують заклади післядипломної педагогічної освіти на забезпечення змісту, форм, методів, технологій та засобів підвищення кваліфікації педагогічних працівників у сучасних умовах.

Проте, за стрімких змін у системі освіти організація процесу навчання в системі підвищення кваліфікації – задача складна за багатьма факторами: циклічність навчання, неоднорідний склад слухачів за віковими, фізіологічними та психологічними характеристиками, стаж роботи, загальна культура, рівень професійної підготовки тощо. Однак сьогодні у навчанні використовуються переважно методи традиційної педагогіки, яка не в змозі запропонувати ефективні технології навчання дорослих з адекватним урахуванням специфіки освіти саме цієї категорії слухачів. Процес навчання має носити пролонгований характер; бути індивідуалізованим, тобто зорієнтованим на інтереси та потреби конкретної людини; практико орієнтованим; будуватися за принципом, коли доросла людина розглядається як суб'єкт освітньої діяльності з її правом на вибір змісту освіти, з її очікуваннями отримати в ході навчання способи позитивної самореалізації, покращити соціальне самопочуття, набутти впевненість у досягненні своєї мети – професійній самореалізації.

Звідси виникає потреба визначення та ґрунтовної ідентифікації професійної компетентності педагога, сформованість якої визначає сутність повноцінної педагогічної діяльності.

Важливою умовою забезпечення ефективного розвитку професійної компетентності педагогічного працівника як показника професійного зростання у процесі підвищення кваліфікації є проектування освітнього процесу на основі:

- ✓ організації навчання на основі діяльнісного підходу (тренінги, ділові ігри, диспути, дискусії, діалоги, використання новітніх технологій);
- ✓ орієнтації навчальних модулів програми курсового підвищення кваліфікації на конкретну кваліфікаційну категорію спеціалістів;
- ✓ використання конкретних педагогічних ситуацій як метод відпрацювання ключових компетентностей;
- ✓ формування груп з максимальним урахуванням запитів щодо висвітлення окремої проблематики;

- ✓ використання різних форм проходження курсового підвищення кваліфікації (очна, заочна, індивідуальна, пролонгована);
- ✓ здійснення системи навчальної роботи з кадрами на місцях (консультування, проведення семінарів-практикумів, теоретичних семінарів);
- ✓ організація виїзних практичних занять, практики та практикумів, де слухачі набувають практичного досвіду, реалізуючи власні потреби.

Таким чином, компетентнісний підхід полягає у зміщенні акценту з накопичування знань, умінь і навичок на формування й розвиток у слухачів здатності практично діяти, застосовувати індивідуальні техніки у ситуаціях педагогічної діяльності. У процесі підвищення кваліфікації педагогічних працівників на сучасному етапі особливе місце посідає стратегія розвитку особистості педагога; його професіоналізм, готовність і вміння створити таку атмосферу, яка забезпечувала б розвиток критичного мислення, творчості, виховувала б соціально відповідальних людей.

У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки визначені пріоритетні напрями розвитку освіти загалом і системи підвищення кваліфікації зокрема, серед яких відзначимо такі: оптимізація мережі професійно-технічних навчальних закладів різних типів, професійних спрямувань; удосконалення механізму формування державного замовлення на підготовку робітничих кадрів відповідно до реальних потреб економіки, регіональних ринків праці, запитів суспільства; удосконалення системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників професійно-технічної освіти на базі вищих навчальних закладів і профільних ЗП(ПТ)О [8]. У системі професійно-технічної освіти найбільш поширеними формами підвищення кваліфікації педагогічних працівників є: теоретичне підвищення кваліфікації з професії, предмета, психолого-педагогічної та методичної підготовки шляхом індивідуального чи курсового навчання в закладах післядипломної освіти; підвищення кваліфікації для одержання відповідного кваліфікаційного рівня шляхом стажування в умовах

виробництва, навчання в навчально-практичних центрах; підвищення кваліфікації для опанування новітніми технологіями виробництва (стажування).

Сучасні програми підвищення кваліфікації ставлять за мету навчити педагогічних працівників самостійно думати, вирішувати комплексно проблеми, працювати командою. Вони дають нові знання і формують бажання вчитись. Завданням підвищення кваліфікації є забезпечення ефективного виконання нових завдань; підвищення гнучкості педагогічних колективів до управління і придатності їх до інновацій. Особливого значення набуває перегляд існуючої системи атестації педагогів в Україні, яка здебільшого є формальною процедурою, де основним критерієм виступає стаж роботи, інші критерії є досить умовними. Трапляються лише поодинокі випадки щодо повторної атестації педагогів або зниження категорійності.

Отже, спрямованість освітнього процесу на створення умов для підвищення кваліфікації педагога та забезпечення його конкурентоздатності є стратегічним завданням післядипломної педагогічної освіти. Держава забезпечує умови відносно підвищення престижу, професійного, культурного зростання та соціального статусу педагогічних і науково-педагогічних працівників. Професійна компетентність педагога – складний комплекс, який включає професійні знання, вміння, навички, готовність до діяльності та цілий ряд професійно важливих особистісних якостей.

Список літератури

1. Купрієвич В.О. Удосконалення інформаційно-комунікаційної компетентності у підвищенні кваліфікації керівника професійного навчального закладу / В.О. Купрієвич // модернізація змісту професійної освіти – умова підготовки конкурентоздатного фахівця нової формації: зб. матеріалів конференції /ред. Г.Л. Губарєв (голова) [та ін.]. – Житомир: вид. О. О. Євенок, 2017. – 388 с. – С. 175– 179.

2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf

3. Ніколенко Л. Т. Особистісно орієнтована освіта та шляхи її реалізації в системі підвищення кваліфікації / Л. Т. Ніколенко // Учебные записки. – 2005. – №3. – С. 23-27.

4. Шевчук Л. І. Методологічні основи підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників у системі професійної освіти : посібник для керівників, педагогічних працівників професійної освіти / Л. І. Шевчук. – Хмельницький (видавець А. Цюпак). – 2006. – 178 с.

5. Форми та зміст курсового підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів професійно-технічної освіти. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : hmnmc.km.ua/userfiles/КПК%20.doc.

6. Управління розвитком професійного навчального закладу: праксеологічні засади : навч. посібн. / За наук. ред. Л. М. Сергєєвої, Т. О. Лукіної. / Л. М. Сергєєва, Т. О. Лукіна, Ю. С. Красильник, О. В. Пашенко, Т. І. Стойчик, В. О. Купрієвич. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 124 с.- авторські: с. 33-43.

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Салій С. А., майстер в\н державного навчального закладу «Сумське міжрегіональне вище професійне училище» м. Суми

Докорінна перебудова нашого суспільства на основі принципово нових економічних, соціальних і політичних факторів ставить підвищені вимоги до підготовки робочих кадрів, їх загальноосвітнього рівня і професійної майстерності. Основною структурою планомірної підготовки кваліфікованих робітників з числа молоді є професійні (професійно – технічні) заклади освіти, які стали важливою ланкою безперервної освіти.

Центральне місце в забезпеченні якості професійно (професійно-технічної) підготовки робітничих кадрів через систему ПТО належить майстрові виробничого навчання (професійно-практичної підготовки). Тому дуже важливою є проблема формування професійної компетентності саме цієї категорії педагогічних працівників. Йому повинна належати провідна роль у передачі здобувачам освіти знань, прищепленні їм професійних навичок і умінь, у стимулюванні творчої активності в процесі виробничої діяльності. Величезне значення має його майстерність, організованість, освіченість, ерудованість, культура, чуйне ставлення до підопічних, особливо до тих, у кого не все гаразд у роботі. Чітко спланована і цілеспрямована робота майстра виробничого навчання, його особистий приклад повинні позитивно впливати на професійне становлення майбутніх кваліфікованих робітників.

У Європі компетентнісний підхід було запроваджено ще у 80-х роках ХХ сторіччя. Зарубіжні вчені Г. Халаж, Р. Бадер, Д. Мертенс, Д. Равен та інші обґрунтували поняття «компетентність».

Професійна компетентність вивчалася А. Марковою, Е. Зеєром, Н. Кузьміною та іншими. Різні проблеми професійної компетентності останнім часом розкрито в працях С. Ігнатенко (модель формування фахових компетенцій засобами спеціальних технічних дисциплін), О. Прохоровою

(використання компетентнісного підходу), І. Філімоновою (формування фахової компетентності у процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін).

Компетентність – це здатність працівника кваліфіковано виконувати певні види робіт у рамках конкретної професії, досягаючи високих кількісних та якісних результатів праці. Щодо «професійної компетентності», то вона розуміється як – інтегративна характеристика ділових і особистісних якостей фахівця, що відображає рівень знань, умінь, досвіду, достатніх для досягнення мети з певного виду професійної діяльності, а також моральну позицію фахівця [1, с.722]. Професійну компетентність фахівця нині вивчають С. Сисоєва, О. Гура, Л. Зеленська, І. Козич, А. Шишко та інші.

Поряд з професійними компетенціями, які належать до сфери конкретної професійної діяльності, виділяються ключові універсальні компетенції, що потрібні кожній людині — це здатність людини вирішувати життєво важливі проблеми в конкретних ситуаціях. Як вважають деякі фахівці [4], до ключових компетенцій можна віднести:

- *загальнокультурну* — здатність орієнтуватися в просторі культури;
- *навчально-пізнавальну та інформаційну компетенцію*;
- *соціально-трудова* — орієнтація на ринок праці та здатність ефективно діяти в процесі трудової діяльності;
- *комунікативну* — здатність ефективно будувати відносини з людьми;
- *компетенцію у сфері особистісного визначення*: досвід самопізнання, осмислення свого місця у світі, вибір ціннісних, цільових, смислових установок своїх дій.

В умовах ринкової економіки з її жорстокою конкуренцією, звичайно, потрібні компетентні фахівці, тому в освітніх програмах передбачається компетентнісний підхід при підготовці та підвищенні кваліфікації фахівців різних напрямів професійної компетентності.

Одним із найефективніших шляхів розвитку професійної компетентності майстра виробничого навчання, який зумовлює наступність, послідовність післядипломної освіти педагога, є самоосвіта, запозичення досвіду майстрів педагогічної справи.

Важливою ланкою підвищення рівня професійної компетенції майстрів виробничого навчання також є *взаємовідвідування уроків виробничого навчання*.

Системне відвідування уроків, аналіз професійної компетентності колег, визначення якості проведення уроків, послідовності викладання матеріалу на уроках виробничого навчання, міжпредметних зв'язків, дозування часу на кожному етапі уроку, дозволяє удосконалювати професійну компетенцію кожному майстрові виробничого навчання.

Отже, щоб бути справжнім фахівцем у своїй справі майстру виробничого навчання необхідно постійно вчитися. І кращим стимулом для цього повинні стати самонавчання, взаємообмін професійним досвідом, взаємодосконалення своєї виховної та викладацької діяльності, бо це запорука ефективної професійної діяльності на рівні світових стандартів, конкурентоспроможні на ринку праці.

Список літератури:

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; відповід. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040.
2. Життєва компетентність особистості: наук.-метод. посіб. / за ред. Л. В. Сохань, І. Г. Єрмакової [та ін.]. — К. : Богдана, 2003. — 520 с.
3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: бібліотека освітньої політики / за заг. ред. О. В. Овчарук. — К., 2004. — 111 с.
4. Смолякова М. Ключевые компетенции и отбор содержания образования в школе / М. Смолякова. // Народное образование. — 2006. — № 5. — С. 75–80.

ПРОЕКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ПРОФЕСІЙНО-ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРОФЕСІЇ «КРАВЕЦЬ»

Свиридова З. М., викладач професійно-теоретичної підготовки ДПТНЗ «Лебединське вище професійне училище лісового господарства» (м. Лебедин, Сумська область).

За сучасних соціально-економічних умов діяльність професійно-технічних навчальних закладів обумовлюється забезпеченням регіональних ринків праці робітниками відповідних професій і кваліфікацій. Ситуація, що склалася на ринку праці, потребує наявності у кваліфікованих робітників певних професійно важливих якостей. Це вміння працювати в команді, комунікабельність, самостійність у вирішенні нестандартних виробничих завдань, креативність мислення, уміння генерувати нові ідеї. За цих умов важливе значення надається формуванню у майбутніх кваліфікованих робітників професійної універсальності – здатності швидко змінювати сфери і способи діяльності, а отже, зумовлюється необхідність будувати процес навчання таким чином, щоб учні не лише систематично отримували знання, уміння й навички, а й самі ставали повноцінними співаторами освітнього процесу, відчували потребу в особистому розвитку [1,3].

Тому у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників швейного профілю важливо використовувати інноваційні педагогічні технології, зокрема метод проектів.

Метод проектів не є принципово новим, він сформувався ще в 20 роках ХХ сторіччя. В його основі лежать ідеї наукових досліджень Джона Дьюї, Лая, Тройндака та інших американських вчених. За сучасних умов метод проектів став більш популярним, він дає змогу перевірити і закріпити теоретичні знання на практиці, забезпечує зв'язок теорії з практикою, сприяє набуттю учнями життєвого досвіду, формуванню умінь і навичок, життєвих принципів і цінностей, які в подальшому позитивно впливатимуть на зростання рівня їхнього професіоналізму. [4]. Цей метод створює ефективні умови для самореалізації учнів, допомагає включитися в активну діяльність, яка сприяє формуванню у

них впевненості в успішній реалізації своїх здібностей, умінь генерувати рішення, проектувати способи вирішення виробничих завдань, працювати в групі, колективі, команді, аналітично мислити оперуючи фактами, робити висновки, приймати самостійні рішення, оцінювати та аналізувати свою роботу й роботу своїх товаришів[5].

Технологія проектного навчання (метод проектів, проектне навчання) є розвитком ідей проблемного навчання та ґрунтується на розробці і створенні учнем під контролем викладача нових продуктів, що характеризуються суб'єктивною або об'єктивною новизною та практичним значенням.

Сутність проекту можна визначати як "шість П":

- проблема;
- проектування (планування);
- пошук інформації;
- продукт;
- презентація;
- портфоліо (папка, в якій зібрані всі матеріали проекту).

Навчальний творчий проект - це самостійно розроблений і виготовлений продукт (матеріальний або інтелектуальний) від ідеї до її втілення, що володіє певною новизною і виконаний з консультацією педагога.

Проектна технологія передбачає наявність проблеми, що вимагає інтегрованих знань і дослідницького пошуку її вирішення. Результати запланованої діяльності повинні мати практичну, теоретичну, пізнавальну значимість. Головною складовою методу є самостійність учня. Дуже важливою також є структуризація змістовної частини проекту із зазначенням поетапних результатів та використання дослідницьких підходів. Причому послідовність цих методів можна поставити у такий ряд: визначення проблеми (визначення завдань, які впливають із дослідження) — висунення гіпотези вирішення завдань - обговорення методів дослідження - оформлення кінцевих результатів - аналіз одержаних даних - підбиття підсумків - коригування - висновки [7].

При використанні проектних технологій у процесі організації навчання учнів працюючи у різноманітних групах виконуючи різні ролі (керівник, історик, технолог, конструктор, економіст, механік, кофекціоніст) вчаться на власному досвіді й досвіді своїх товаришів проводити дослідження, прогнозувати і аналізувати кінцевий результат, виготовлювати швейні вироби..

Особливого поширення в практиці нашої роботи набуло творче групове, проектування. Для цього учнів поділено на групи з двох - трьох осіб. Кожна з них розробляє власні етапи виконання проекту, а потім їх захищає під час загальної дискусії. *Роботу над проектом можна поділити на три етапи.*

I етап – пошуково-дослідницький. На даному етапі перед учнями ставиться завдання реалізації отриманих знань і умінь на практиці з виготовлення швейного виробу. Учні обирають об'єкт праці, конкретизують тему проекту і вибирають модель виробу, описують його відповідно до плану і займаються пошуком і обробкою додаткової інформації по об'єкту проекту. Зокрема, – це вивчення історії виникнення і розвитку даного виду одягу, перегляд журналів мод, вибір і аналіз моделей, способів обробки виробів, оздоблення. Далі детальне вивчення особливостей різних технологій обробки матеріалів, пошук ілюстрацій до них, пошук, обробка і роздрукування схем, малюнків. Джерелом інформації можуть бути як класичні (спеціальні навчальні посібники за професією «Кравець», ілюстровані каталоги магазинів, журнали), так і сучасні (медіа-диски, Internet). З метою збереження паперової літератури учні копіюють потрібну інформацію, використовуючи сканер, ксерокс і фотоапарат, принтери. Таким чином, вони економлять час і сили. Доступ до Інтернету надає величезні можливості вибору джерела інформації: базова інформація на серверах мережі, оперативна інформація, що пересилається по електронній пошті, всілякі бази даних провідних бібліотек, наукових і учбових центрів, магазинів, салонів, інформація про компакт-диски, відео- і аудіокасетах, книгах і журналах, поширюваних через Internet–магазини. Перед учнями постає проблема пошуку і відбору необхідної для дослідження інформації, вирішення якої багато в чому залежить від уміння здійснювати інформаційний пошук в мережі Internet.

Окрім пошуку і обробки інформації учні використовують інформаційно-комунікативні технології для створення банку ідей (у графічному редакторі Paint, Photoshop створюються всілякі моделі або обробляються фото, в текстовому редакторі WordPad, Word документи, таблиці, графіки, набір тексту).

II етап – технологічний. Це, в основному, найтриваліший етап за часом, в ході якого учні створюють свій об'єкт проекту (у кожного свій виріб). На даному етапі проектної діяльності складається послідовність пошиття швейного виробу, обираються технологічні умови виготовлення виробу, розробляються технологічні картки по виконанню операцій виготовлення швейного виробу, а також виготовлення виробу швейної майстерні.

III етап – завершальний. На цьому етапі учні проводять маркетингове дослідження, розраховують собівартість виробу, порівнюють з ціною на аналогічні вироби і аналізують отримані результати, створюють PowerPoint презентацію, бюлетень у вигляді статті Microsoft Publisher. Потім проводиться захист проекту. У залежності від теми проекту, від рівня підготовки учнів можуть використовуватися ті або інші способи захисту. Так, якщо це міні-проект, то для захисту учні можуть створити буклет в Microsoft Publisher або WordPad, Word. Для захисту крупних проектів використовуються інші технології, можуть використати презентації, як один з видів захисту свого проекту.

На різних етапах навчання учнів проектно-технологічної діяльності застосовуються різні методи. Так, наприклад, на організаційно-підготовчому етапі, крім вербальних методів (розповіді, пояснення), використовуються методи демонстрації зразків раніше виконаних проектів, інформаційної підтримки, «розумового штурму», фантазування, пошуку, аналогій, ідеального об'єкта, метод фокальних об'єктів тощо.

Основним методом навчання проектно-технологічної діяльності на технологічному етапі є *метод вправ*, за допомогою якого відпрацьовуються дії та прийоми виконання окремих операцій. Використовується також і метод

інформаційної підтримки шляхом демонстрації автоматизованих схем, креслень, технологічних операцій, прогресивних технологій.

Як уже зазначалося, на заключному етапі проектно-технологічної діяльності використовуються методи інформаційної підтримки, демонстрації, проведення конкурсів творчих проектів.

Співпрацю викладача та учнів в умовах здійснення проектно-технологічного підходу допомагає сформувати в учнів необхідні вміння і навички в певному виді діяльності, необхідну активну практику для кожного учня групи. Проектне навчання дозволяє розв'язати навчальне завдання, перетворюючи групові й індивідуальні консультації на дискусійне, дослідницьке спілкування, у якому розв'язуються складні й доступні для учнів проблеми.

Впровадження проектних педагогічних технологій в освітній процес підготовки кваліфікованих робітників з професії «кравець» у навчальному закладі ведеться вже протягом кількох років. Змінюються масштаби та тематична направленість учнівських проектних робіт, розширюються міжпредметні зв'язки, ускладнюються дидактичні цілі, проекти набувають багатогранності, стають більш тривалими та об'ємними. Аналізуючи результати проектної діяльності, вважаємо, що впровадження проектних технологій значно підвищує не тільки загальну мотивацію до навчання, а ще й рівень засвоєння професійних знань та навичок.

Підсумовуючи вище сказане, слід відмітити, що впровадження такої системи навчання є відгуком на потреби часу.

Метод проектів - педагогічна технологія, зорієнтована не на інтеграцію фактичних знань, а на їх застосування і набуття нових (часто шляхом самоосвіти). Активне включення учнів у зміст тих або інших проектів дає можливість засвоїти нові способи людської діяльності в соціокультурному середовищі.

Метод проектів містить у собі сукупність дослідницьких, пошукових, проблемних, творчих за самою своєю сутністю підходів, сприяє творчому і інтелектуальному розвитку учнів, використанню ними певних навчально-

пізнавальних прийомів, які в результаті самостійних дій дозволяють вирішувати ту чи іншу проблему.

Проектний підхід можна застосувати для вивчення будь - якої складної дисципліни. Він дозволяє наблизити навчальний процес до життя, до потреб дітей, навчальний матеріал адаптувати до реальних життєвих ситуацій, а головне - робить професійне навчання цікавим і змістовним, а процес набуття знань простим і доступним.

У процесі проектування учні: набувають навичок пошукової роботи через практичну, самостійну та колективну роботу з додатковою довідниковою літературою; мають можливість розв'язати безліч проблемних ситуацій та набути навички застосування отриманих знань; набувають позитивного досвіду групової роботи, бачать значимість діяльності кожного для результату загальної справи; отримують позитивний емоційний настрій, можливість розвитку комунікативних навичок, особистісних якостей кожного. Учні вчаться проводити спостереження, брати інтерв'ю, систематизувати і узагальнювати отриману інформацію, висувати гіпотези, робити аргументовані висновки.

Результати пошуків під час виконання проектів можна широко використовувати в процесі навчальної та позаурочної діяльності, що приносить ще більше задоволення учням..

Метод проектів дозволяє працювати з учнями з різним рівнем підготовленості. Обдаровані учні, які випереджають у своєму розвитку однолітків, можуть з успіхом розробляти довготривалі проекти. Захист проекту - кульмінація всієї дослідницької роботи. Проводиться він за участю всіх співавторів проектів. Запрошуються гості: учні інших груп, батьки, вчителі.

У ході захисту проектів учні вчаться чітко і переконливо викладати інформацію, захищати свою точку зору, ставити питання, слухати один одного. Отже метод проектів допомагає учням набувати ключових компетентностей, без яких їм не обійтись в житті, незалежно від обраної в майбутньому професії.

Особливі вимоги висуваються до викладача. Основною метою педагога є не передача знань, а організація пошукової діяльності учнів. Викладач сам повинен

володіти методами досліджень, вміти висувати гіпотези, шукати розв'язання проблем, він повинен бути зацікавлений у інтелектуальній діяльності, мати високу культуру мислення, бути терплячим. У ході роботи над проектом викладачі підказують лише загальний напрямок і головні орієнтири маршруту пошуків. Вони стають ініціаторами цікавих починань, винахідливості і творчої фантазії.

Результати, отримані у ході проведення дослідження, засвідчили, що навчально-виховний процес за проектними технологіями зберігає високі освітні стандарти та стає важливим елементом розвитку демократичних практик.

Список літератури:

1. Боянжу А.Г. Психологічні особливості індивідуального і диференціального підхода в навчанні /Збірник наукових праць . – Херсон: Персей, 2005. – с.33-42
2. Буджак Т.М. Метод проектів як засіб формування інтелектуальних здібностей учнів //Хімія. Біологія. – 2000. - №10. – С.10.
3. Коберник О.М. Проектно-технологічна діяльність учнів на уроках трудового навчання: теорія і методика: Монографія / – К.: Науковий світ, 2003. — 172 с.
4. Комісарова Л.О. Інноваційні технології виробничого навчання майбутніх кваліфікованих робітників швейного профілю: метод.рек./ Л.О.Комісарова /; за наук.ред. В.О. Радкевич. – Київ-Миколаїв, 2011. – 152 с.
5. Муравьев Е.М. Творчі проекти за технологією //Школа і виробництво 2002 рік – 21с.
6. Новікова Т.Г. Проектні технології на уроках і в позаурочній діяльності // Народна освіта, 2000 №8-9.- С.22-29
7. Павлова М.В. Проектний підхід у навчанні// Школа і виробництво, 2003. – 11с.
8. Петрукович О.А. Проектуванню треба учити // Школа і виробництво 2003. - с.48

9. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева, А.Е. Петров; под ред. Е.С. Полат. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования /— М.: Академия, 2000. — 272 с
- 10.Селевко Г.К. Энциклопедия образовательных технологий. Т.1. — М.: НИИ школьных технологий, 2006. — 816 с.
- 11.Сиденко А.С. Метод проектів: історія і практика застосування // Завуч №6 2003.- С.96-111

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В СИСТЕМІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Сікірницька Т. М., *методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області (м.Суми.)*

Сучасна система професійної (професійно - технічної) освіти спрямована на вирішення складних завдань підготовки кваліфікованого конкурентоспроможного робітника відповідно до потреб ринку праці, з урахуванням відповідності рівня кваліфікації випускника вимогам виробництва. Це спонукає педагогічну спільноту до пошуку нових підходів до організації освітнього процесу, удосконалення змісту та структури, форм та методів організації навчально-пізнавальної діяльності майбутніх робітничих кадрів, впровадження сучасних педагогічних, інформаційних та виробничих технологій навчання.

В умовах, коли змінюється освітня стратегія, професійна компетентність педагога набуває надзвичайної актуальності. Адже необхідною умовою сьогодення є не лише глибокі знання у професійній сфері та високий рівень освіченості, а й постійне поповнення та поновлення знань, високий рівень професіоналізму.

Розвиток професійної компетентності педагога є неодмінною умовою й обов'язковою складовою його професіоналізму. Саме тому одним із шляхів оновлення і підвищення якості освіти є впровадження компетентнісного підходу в процес підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

У зв'язку з цим ми визнали за необхідне приділити особливу увагу насамперед поняттю, що таке компетентність, чому вона має таку велику цінність. Термін «компетентність» походить від латинського *competentis*, що означає належний, здібний. Проблема визначення професійної компетентності викладача стала об'єктом дискусій та суперечок серед психологів, педагогів,

фізіологів, спеціалістів-практиків тощо. Немає єдиного підходу до визначення поняття «професійна компетентність учителя». Відповідно до словника С. І. Ожегова, поняття «компетентний» визначається як «обізнаний, авторитетний у якій-небудь області» [9]. В. І. Даль під компетентністю розуміє повноправність і використовує її в основному в юридичній сфері. Компетентність — властивість від «компетентний», тому доцільно в педагогічному сенсі користуватися саме терміном «компетентність» [2].

Професійна компетентність педагогічних кадрів розглядалась у роботах Ш. Амонашвілі, І. Ареф'єва, В. Бондаря, С. Висоцької, Н. Кузьміної, В. Лозової, А. Маркової, А. Орлова, В. Пилипівського, О. Шияна, Савельєва тощо. А. К. Маркова вважає професійно компетентною таку працю педагога, у якій на достатньо високому рівні здійснюється педагогічна діяльність, педагогічне спілкування, реалізується особистість вчителя, досягаються високі результати. При цьому компетентність педагога визначається також співвідношенням у його реальній праці власних професійних знань та умінь, з одного боку, і професійні позиції, психологічних якостей — з іншого. Доцільно співвідносити професійну компетентність з результативністю праці викладача і з педагогічною діяльністю, розглядаючи її як процес спілкування. Для цього є всі підстави, оскільки освітній процес здійснюється в процесі спілкування педагога й учня.

Останнім часом проблема професійної компетентності педагогічних працівників перебуває в центрі уваги дослідників. Цей факт є визнанням того, що професійна компетентність відіграє провідну роль у педагогічній діяльності. На рівні професіоналізму значною мірою виявляється індивідуальність педагога. Саме в процесі методичної роботи формується та вдосконалюється професійна компетентність педагогів. Конкурентоспроможність педагогічного працівника визначається обсягом компетенцій у сфері професійної діяльності, залежить від рівня кваліфікації, педагогічного досвіду, майстерності, професійно значущих якостей особистості.

Рівень професійної компетентності — це його знання, вміння, особистий досвід. Бути компетентним означає бути здатним мобілізувати в певній ситуації отримані знання й досвід. Але професійна компетентність педагога потребує постійного розвитку й удосконалення. Поняття професійної компетентності педагога виражає єдність його теоретичної та практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності й характеризує його професіоналізм. Педагогічний професіоналізм, педагогічна компетентність — розглядається в контексті безперервної педагогічної освіти й педагогічної діяльності, вимог до педагога і його підготовки.

Важливою умовою забезпечення ефективного розвитку професійної компетентності педагогічного працівника як показника професійного зростання у процесі підвищення кваліфікації є проектування освітнього процесу на основі:

- організації навчання на основі діяльнісного підходу (тренінги, ділові ігри, диспути, дискусії, діалоги, використання новітніх технологій);
- орієнтації навчальних модулів програми курсового підвищення кваліфікації на конкретну кваліфікаційну категорію спеціалістів;
- використання конкретних педагогічних ситуацій як метод відпрацювання ключових компетентностей;
- формування груп з максимальним урахуванням запитів щодо висвітлення окремої проблематики;
- використання різних форм проходження курсового підвищення кваліфікації (очна, заочна, індивідуальна, пролонгована);
- здійснення системи навчальної роботи з кадрами на місцях (консультування, проведення семінарів-практикумів, теоретичних семінарів);
- організація виїзних практичних занять, практики та практикумів, де слухачі набувають практичного досвіду, реалізуючи власні потреби.

Отже, компетентнісний підхід полягає в зміщенні акценту з накопичування знань, умінь і навичок на формування й розвиток у педагогів здатності практично діяти, застосовувати індивідуальні техніки у ситуаціях педагогічної діяльності. атмосферу, яка забезпечувала б розвиток критичного мислення, творчості, виховувала б соціально відповідальних людей.

Таким чином, професійно-педагогічна компетентність — це здатність педагога перетворювати спеціальність, носієм якої він є, у засоби формування особистості учнів з урахуванням обмежень і розпоряджень, що накладаються на освітній процес згідно з вимогами педагогічної норми, у якій він здійснюється.

Список літератури

1. Зязюн І.А. Технологізація освіти в контексті удосконалення професійного розвитку особистості. – В. зб.: Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992–2002. Частина 2. – Харків: «ОВС», 2002. – С.34.
- 2.Зубко А. М. Організація навчального процесу в системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів : монографія / А. М. Зубко. – Херсон : Айлант, 2006. – 124 с.
3. «Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021р.р.».
- 4.Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи [колектив авторів : Н. М. Бібік, Л. С. Ващенко та ін]. – С.111.
5. Педагогічна майстерність / [І. А. Зязюн, Л. В. Карамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.] ; за ред. І. А. Зязюна. – К. : Вища школа, 1997. – 349 с.
6. Ніколенко Л. Т. Особистісно орієнтована освіта та шляхи її реалізації в системі підвищення кваліфікації / Л. Т. Ніколенко // Учебные записки. – 2005. – №3. – С. 23-27.
7. Ожегов С. И., Шведова Н. Ю. Толковый словарь русского языка: 80 000 слов и фразеологических выражений /Российская академия наук.

Институт русского языка им. В. В. Виноградова. — 4-е изд., дополненное. — М.: Азбуковник, 1999. — 944 с.

8. Шевчук Л. І. Методологічні основи підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників у системі професійної освіти : посібник для керівників, педагогічних працівників професійної освіти / Л. І. Шевчук. — Хмельницький (видавець А. Цюпак). — 2006. — 178 с.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ГІРНИЧИХ ПРОФЕСІЙ

Скорик С. І., викладач професійно-теоретичної підготовки
*Криворізького професійного гірничо-металургійного
ліцею(м.Кривий Ріг Дніпропетровської обл.)*

Освіта сьогодні повинна відповідати вимогам міжнародних стандартів якості, задовольняти запити всіх споживачів освітніх послуг - особистість, суспільство, державу, виробництво. Вона покликана «забезпечити конкурентоздатність фахівця, послідовність і взаємоузгодженість формування професійного мислення як основи професійної культури». [4].

Мета системи П(ПТ)О сьогодення – підготовка до успішної професійної самореалізації молоді на підставі формування професійних та ключових компетенцій. Головне завдання професійної (професійно-технічної) освіти П(ПТ)О в новій парадигмі випереджальної освіти полягає у допомозі здобувачеві освіти пройти шлях самореалізації. На сьогодні спостерігається така потужна тенденція, як суб'єктивізація П(ПТ)О. Однак орієнтація професійної освіти на світ праці, як і раніше, залишається в силі, оскільки найважливіша частина самореалізації людини здійснюється в трудовій діяльності. В умовах ринкової економіки, технологічних змін та переоснащенні сучасного виробництва, орієнтації на європейський ринок збуту, підготовка сучасного робітника має відповідати цілій низці вимог, спрямованих на розвиток професійних умінь та навиків: оновлення знань, самостійність у вирішенні проблем, творче мислення, креативність, мобільність, здатність прийняття рішень у нестандартних виробничих ситуаціях. Це спонукає заклади професійної (професійно-технічної) освіти до пошуку шляхів підвищення якості підготовки, формування фахівців нового типу, які здатні бути конкурентоспроможними на ринку праці. Система професійної освіти, орієнтована лише на засвоєння знань, яка була традиційною і виправданою ще декілька десятиріч тому, уже не відповідає сучасному соціальному замовленню.

Якісна підготовка майбутнього конкурентоспроможного робітника вимагає від педагогічних працівників творчого підходу до вибору форм і методів навчання, максимального використання досягнень сучасної педагогічної науки, передового новаторського й педагогічного досвіду, впровадженню в освітній процес інноваційних, зокрема, інтерактивних технологій навчання.

Україна має потужний гірничодобувний потенціал і займає одне з провідних місць серед європейських країн з видобутку залізних руд. Значна частина залізної руди добувається підземним способом. Гірничодобувні підприємства потребують кваліфікованих робітничих кадрів. Значна роль в їх підготовці відводиться закладам професійної (професійно-технічної) освіти. Основною формою співпраці викладача і здобувача освіти при вивченні «Спецтехнології» гірничих професій такої є урок. За традиційної побудови урок, що включає перевірку домашнього завдання, пояснення нового матеріалу, його повторення та закріплення є дещо стереотипним, шаблонним, і це не може задовольнити вимоги щодо сучасного освітнього процесу. Зважаючи на сучасний підхід до суті освітнього процесу як до процесу управління (керування) пізнавальною діяльністю здобувачів освіти, при викладанні спецтехнології гірників виникла необхідність в проведенні уроків з застосуванням інтерактивних методів навчання.

Інтерактивні технології навчання дозволяють створювати комфортні умови для пізнавальної діяльності, за яких кожен здобувач освіти відчуває свою успішність, продуктивність праці, виключається домінування однієї думки над іншою.

Нині підприємства гірничодобувної галузі відчують нестачу у висококваліфікованих працівниках, здатних бути конкурентоспроможними на ринку праці. Саме тому важливе значення має створення у сфері професійної (професійно-технічної) освіти гнучкої, орієнтованої на працевлаштування, системи підготовки майбутніх професійно та соціально компетентних кваліфікованих робітників.

Саме інтерактивні технології навчання дозволяють створювати комфортні умови для пізнавальної діяльності, за яких кожен здобувач освіти відчуває свою успішність, продуктивність праці, виключення домінування однієї думки над іншою. Використання інтерактивних технологій поступово перетворює навчання у самонавчання.

Як показує власна практика, на уроках спецтехнології гірничих професій добре працюють: метод мозкового штурму, кейс-метод (Casestudy), інтерактивні вправи: «Знайди помилку!», «Вірю – не вірю», «Тематичні терміни», «Лото», «Знайди пару», «Клуб допитливих, критиків, кмітливих».

Нове слово у педагогіці - використання інформаційних (комп'ютерних) технологій, які називають технологіями ХХІ століття. У їх числі „Метод проектів та презентацій". Уміння користуватися методом проектів - показник високої кваліфікації викладача, його прогресивної методики навчання і розвитку учнів.

Серед переваг інтерактивного навчання можна назвати наступні:

- а) висока результативність у засвоєнні знань та формуванні умінь: обсяг виконаної роботи більший, якість знань - краща;
- б) розвиток критичного мислення у здобувачів освіти;
- в) легкість контролю засвоєних знань та умінь;
- г) розширення пізнавальних можливостей здобувачів освіти.

Викладання спецтехнології гірничих професій має свої особливості. Адже для учнів – це зовсім нові поняття. Добре засвоєння матеріалу вимагає від здобувачів освіти просторового мислення, вмінням читати креслення, логічно мислити, аналізувати матеріал, узагальнювати та робити висновки. Наочно побачити гірничу техніку та реальні гірничі операції учні зможуть тільки на старших курсах, досягнувши відповідного віку. Наблизити навчальний процес до виробничих умов, сприяє: матеріально-технічна база професійних (професійно-технічних) освітніх закладів; розробка різноманітних проектів професійного спрямування; виготовлення банерів, що несуть навчальне навантаження з професії; створення бази відеоматеріалів як власних, так і

мережі Інтернет; розробка та виготовлення реальних діючих моделей в межах Державної кваліфікаційної атестації та участі учнів в гуртках технічної творчості; залучення до співпраці випускників, роботодавців; екскурсії на гірничодобувні підприємства міста; стажування працівників на гірничодобувних підприємствах; розвиток соціального партнерства.

Впровадження інтерактивних технологій дозволяє проводити нестандартні уроки та заходи: бінарні та інтегровані уроки професійно-теоретичного та виробничого навчання; олімпіади; розробки учнівських проектів професійного спрямування; телемости з професійними закладами гірничого спрямування з інших країн.

З огляду на вище розглянутий матеріал можна зробити висновки:

1. Звичайно, традиційний підхід до отримання знань не є сам по собі чимось негативним, проте у світлі швидких змін і безперервного оновлення знань традиційні форми навчання мають звужені рамки застосування.

2. Використання інтерактивних технологій допомагає викладачу краще оцінити здібності і знання здобувача освіти, стимулює професійний ріст викладача і подальше освоєння ним нових методів.

3. Інтерактивні технології дають можливість індивідуального підходу до кожного здобувача освіти; передбачають не просто отримання знань, а творче відношення до них; сприяють формуванню і вихованню освіченого, творчого, професійно здібного кваліфікованого робітника; розвитку в здобувачів освіти підприємницьких моделей поведінки, активної життєвої позиції, цілеспрямованості, впевненості в собі, навичок раціонального використання часу, своїх внутрішніх ресурсів. З огляду на те, що в освітній процес впроваджується дуальна підготовка, інтерактивні технології дозволяють наблизити освітній процес до умов виробництва, допомагають моделювати виробничі ситуації, знаходити шляхи вирішення різноманітних проблемних виробничих ситуацій.

4. Враховуючи специфіку підготовки робітничих кадрів гірничого профілю саме інтерактивні технології дозволяють проявляти найбільшу творчість у вивченні матеріалу та отримання якісних освітніх результатів.

5. Впровадження інтерактивних методів у навчальний процес потребує від викладачів (майстрів) ЗП(ПТ)О особливої підготовки та дотримання методичних та педагогічних вимог.

Таким чином, безумовно, інноваційні, в тому числі інтерактивні технології навчання – шлях до підвищення якості професійної освіти, зацікавленості здобувачів освіти у навчанні. Вони дають змогу диференціювати та індивідуалізувати процес навчання. Формують внутрішню мотивацію до активного сприйняття, засвоювання та передачі інформації. Сприяють формуванню комунікативних якостей здобувачів освіти, активізують розумову діяльність. І, звичайно, впровадження інноваційних інтерактивних технологій в освітній процес професійних (професійно-технічних) освітніх закладів гірничого профілю дозволить гірничодобувним підприємствам отримати кваліфікованого конкурентоздатного фахівця гірничої галузі.

Список літератури:

1. Гін А. Прийоми педагогічної техніки. – Луганськ, 2004. – 84 с.
2. Крамаренко С.Г. Інтерактивні техніки навчання як засіб розвитку творчого потенціалу учнів // Відкритий урок. – 2002. - №5/6.
3. Кремень В.Г. Філософія людиноцентризму в стратегії освітнього простору/В.Г.Кремень. – К.: Педагогічна думка, 2009. – 520 с.
4. Освітні технології. / За ред. О.М. Пехоти. – К. – 2002. – 255 с.

ПЕРСПЕКТИВИ ДІЯЛЬНОСТІ КАФЕДРИ МПО та СГД ПО УДОСКОНАЛЕННЮ МОДЕЛЕЙ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Соболева С. В., доцент кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти (м. Біла Церква, Київська обл.)

Нині науково-педагогічні працівники кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін продовжують роботу над виконанням науково-дослідної теми «Розвиток науково-методичної компетентності педагогів професійної школи за інноваційними моделями у системі неперервної освіти»

Відповідно до календарного плану виконання науково-дослідної роботи у 2019 році колективом кафедри МПО та СГД здійснено організаційні заходи щодо проведення формуючого етапу дослідження, проведено анкетування та здійснено статистичну обробку даних у експериментальних групах, виконано коригування змістового та процесуального компонентів освітнього процесу підвищення кваліфікації за інноваційними моделями, здійснено підготовку до експериментальної апробації інноваційних моделей підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЗП(ПТ)О.

Основою для виконання цього етапу стало вивчення професійних запитів на науково-методичну підтримку діяльності слухачів у міжкурсовий період. До експерименту було залучено педагогічних працівників ЗП(ПТ)О Дніпропетровської, Сумської та Полтавської областей на їх базі було створено 5 експериментальних груп:

- педагогічні працівники ДНЗ «Дніпровський центр професійної освіти», м. Дніпро (17 респондентів: майстри виробничого навчання та викладачі професійно-теоретичної підготовки);
- педагогічні працівники ДНЗ «ПТУ 26», м. Кременчук Полтавської обл. (21 респондент: майстри виробничого навчання та викладачі професійно-теоретичної підготовки);

- педагогічні працівники ДПТНЗ «Сумське ВПУ будівництва та дизайну», м. Суми (17 респондентів: майстри виробничого навчання);

- педагогічні працівники «Регіонального центру професійно-технічної освіти», м. Зіньків Полтавської обл. (23 респонденти: майстри виробничого навчання та викладачі професійно-теоретичної підготовки);

- педагогічні працівники ДНЗ «Криворізький центр професійної освіти металургії та машинобудування», м. Кривий Ріг Дніпропетровської обл. (20 респондентів: викладачі професійно-теоретичної підготовки).

За результатами анкетування визначено пропозиції учасників експериментальних груп щодо доповнення тематики змістових модулів та змісту програм підвищення кваліфікації; тематики заходів у міжкурсовий період підвищення кваліфікації; визначено напрями вдосконалення змістового та процесуального компонентів у структурі курсів підвищення кваліфікації.

У результаті експерименту, учасники надали пропозиції щодо доповнення тематики змістових модулів, які розкривають питання інноваційної методичної роботи у ЗП(ПТ)О та організації навчання за інноваційною моделлю. Було запропоновано доповнити зміст програм підвищення кваліфікації такими технологіями навчання, як: *технологія контекстного навчання, технології моделювання професійної діяльності, квест (веб-квест) технологія, технологія повного засвоєння, технології розвитку технічної творчості учнів, ситуативна технологія (кейс-технологія).*

За результатами опитування визначено запити слухачів щодо тематики заходів у міжкурсовий період підвищення кваліфікації: *реалізація компетентнісного підходу при навчанні професії, методика проведення інноваційних занять, обмін сучасним педагогічним досвідом, науково-практичні семінари професійного спрямування.*

У ході анкетування було визначено перелік актуальних заходів у міжкурсовий період, які сприятимуть розвитку науково-методичної компетентності педагогічних працівників: *он-лайн-консультування за актуальними питаннями методики професійного навчання та впровадження*

інноваційних освітніх технологій, проведення науково-практичних конференцій та семінарів професійної спрямованості та обмін досвідом щодо застосування сучасних освітніх практик, організація он-лайн брифінгів викладачами кафедри, проведення навчально-методичних тренінгів, надання можливостей для публікації статей.

Респонденти також акцентували увагу на необхідності впровадження короткотермінових вибіркового курсів за сучасними проблемами професійної підготовки кваліфікованих робітників із отриманням сертифікатів, створенні відкритого освітнього середовища для обміну перспективним досвідом між педагогічними працівниками ЗП(ПТ)О України та зарубіжжя.

Майже 100% слухачів вважають доцільним користування сайтом кафедри МПО та СГД для розвитку науково-методичної компетентності у курсовий та міжкурсний періоди.

За результатами анкетування також визначено напрями вдосконалення змістового та процесуального компонентів у структурі курсів підвищення кваліфікації.

Для коригування змістової складової освітнього процесу розроблено робочі навчальні програми вибіркового спецкурсів для забезпечення яких буде розроблений навчально-методичний супровід, що спрямовано на розвиток науково-методичної компетентності слухачів та готовності до реалізації інноваційних підходів при професійній підготовці здобувачів освіти. Тематика вибіркового спецкурсів наступна:

1. Освітні інновації у позаурочній навчальній діяльності закладів професійної (професійно-технічної) освіти (укладач Шевчук С.С.);
2. Реалізація кейс-технологій у професійній підготовці кваліфікованих робітників (укладач Соболева С.В.);
3. Реалізація квест-технології у професійній підготовці кваліфікованих робітників (укладач Кулішов В.С.);

4. Технології розвитку технічного мислення учнів при професійній підготовці (укладач Сілаєва І.Є.);

5. Сучасні технології діагностики в автомобільній галузі (укладач Семілетко В.І.).

Створено освітній електронний ресурс на сайті <http://methodica.inf.ua/index.htm>, який містить матеріали постійно діючих Міжнародних науково-практичних Інтернет-семінарів за професійною спрямованістю слухачів та науково-методичними проблемами професійної підготовки кваліфікованих робітників. У роботі семінарів брали участь представники Німеччини, Королівства Норвегії, Республіки Казахстан, Республіки Білорусь, Республіки Молдова, педагогічні працівники закладів професійної (професійно-технічної) освіти 24 областей України та м. Києва. Представлені матеріали висвітлюють проблеми підвищення інноваційних можливостей освітнього процесу, визначення пріоритетів розвитку доступності, якості та ефективності підготовки фахівців у системі професійної освіти.

На сайті також створено можливості для обміну вітчизняним і закордонним педагогічним досвідом та визначення напрямів інноваційної діяльності закладів професійної (професійно-технічної) освіти; для обговорення питань організації навчально-виробничого процесу при підготовці кваліфікованих робітничих кадрів діє форум. Крім того, створено посилання на «методичну скарбничку» БІНПО (<http://ipo-ipp.com.ua/index.php/slukhachu/metodichna-skarbnichka>), яка містить матеріали новітніх виробничих технологій та сучасних освітніх практик.

На сайті <http://methodica.inf.ua/index.htm> розміщено у відкритому доступі навчально-методичне забезпечення курсів підвищення кваліфікації та матеріали електронних навчальних комплексів для очно-дистанційної форми підвищення кваліфікації слухачів категорій «Викладачі професійно-теоретичної підготовки» та «Майстри виробничого навчання» закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

За результатами експерименту визначено напрями вдосконалення *процесуального* компоненту підвищення кваліфікації у курсовий та міжкурсовий періоди. На етапі залікової сесії проводяться науково-практичні семінари (регіональні, всеукраїнські), що дозволяє залучити досвідчених педагогічних працівників провідних закладів професійної (професійно-технічної) освіти України до обміну досвідом щодо застосування освітніх інновацій при підготовці конкурентоздатних робітничих кадрів та надає можливості педагогам професійної школи опублікувати особисті розробки в електронних або друкованих виданнях.

У 2019 році проведено:

1. Всеукраїнський науково-практичний інтернет-семінар «Інноваційний урок у професійно-теоретичній підготовці кваліфікованих робітників» на базі ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище сфери послуг», м. Харків, 18 квітня 2019 року;

2. Регіональний науково-практичний семінар «Науково-методична діяльність педагога професійної школи» на базі Професійно-технічного училища № 26, м. Кременчук Полтавської обл., 26 квітня 2019 року;

3. Регіональний науково-практичний семінар «Методичні засади впровадження освітніх інновацій у професійну підготовку кваліфікованих робітників», на базі ДНЗ «Житомирське вище професійне технологічне училище», м. Житомир, 22 травня 2019 року;

4. Регіональний науково-практичний семінар «Науково-методична діяльність педагога професійної школи» на базі Регіонального центру професійно-технічної освіти, м. Зіньків Полтавської області, 18 вересня 2019 року;

5. Всеукраїнська дискусійна панель «Напрями діяльності старших майстрів закладів професійної (професійно-технічної) освіти в умовах євроінтеграції» на базі Навчально-методичного центру

професійно-технічної освіти у Дніпропетровській області, м. Дніпро, 24 жовтня 2019 року;

6. Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція «Інноваційні технології при підготовці фахівців аграрного сектору» на базі БІНПО ДЗВО УМО НАПН України, м. Біла Церква, 30 жовтня 2019 року;

7. Регіональний науково-практичний семінар «Сучасні підходи до організації і проведення уроків з професійно-теоретичної підготовки у ЗП(ПТ)О» на базі ДНЗ «Криворізький центр професійної освіти металургії та машинобудування», м. Кривий Ріг Дніпропетровської області, 21 листопада 2019 року;

8. Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція «Інноваційні моделі розвитку науково-методичної компетентності педагогів професійної школи у системі неперервної професійної освіти» на базі БІНПО ДЗВО УМО НАПН України, м. Біла Церква, 11 грудня 2019 року.

За результатами науково-практичних семінарів підготовлено 2 електронних збірників матеріалів.

Для експериментальної апробації інноваційних моделей підвищення кваліфікації у березні 2019 року на сайті кафедри почав свою роботу віртуальний науково-методичний кабінет, який дозволяє проводити оперативне консультування слухачів у режимі он-лайн, науково-методичні заходи та брифінги викладачів кафедри за запитами слухачів. У червні (20.06.2019 р.) та у вересні (5.09.2019р) було проведено консультативний форум у режимі он-лайн для педагогічних працівників експериментальних груп за актуальними питаннями методики професійного навчання.

Для обговорення слухачами було запропоновано ряд питань:

- методика застосування міжпредметних зв'язків на уроках теоретичного та виробничого навчання;

- методика розробки та використання сучасного комплексно-методичного забезпечення у професійній підготовці;
- інноваційні форми навчально-методичної діяльності педагогічних працівників;
- методика використання тестового контролю у професійній підготовці;
- методика розробки навчальних кейсів;
- підготовка та проведення веб-квест уроків;
- розробка сценаріїв позаурочних навчальних заходів;
- методика проведення уроків з вивчення новітніх виробничих технологій;
- сутність інноваційних уроків;
- визначення цілей уроків на компетентнісний основі.

За матеріалами науково-дослідної роботи науково-педагогічними працівниками кафедри МПО та СГД підготовлено ряд публікацій.

Робота з впровадження результатів науково-дослідної роботи та експериментальній апробації інноваційних моделей підвищення кваліфікації буде продовжена науковцями кафедри МПО та СГД у 2020 році.

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПРОФІЛЮ

Сорока В. В., *аспірант кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва Глухівського
національного педагогічного університету імені
Олександра Довженка*

Однією з головних умов ефективності сучасного процесу навчання є розвиток і підтримка активності учнів протягом усього заняття. Це далеко не просте завдання, розв'язання якого залежить від вибору оптимальних методів і засобів навчання. Освіта орієнтована на майбутнє, яке не може бути наперед визначеним, а отже, першочерговим є розвиток того типу мислення, що дає змогу адекватно оцінювати нові обставини і формувати стратегію виникнення нових проблем [6].

Серед численних методів активізації пізнавальної діяльності учнів на заняттях, в даний час використовуються цифрові технології.

Використання сучасних цифрових технологій є необхідною умовою розвитку більш ефективних підходів до навчання і вдосконалення методики викладання, що дозволяє заощадити час і зробити роботу більш ефективною: здійснювати швидкий пошук інформації, планувати результати, скористатися графічними можливостями комп'ютера, розвивати інтерес учнів до досліджуваного матеріалу, стимулювати пізнавальну і творчу активність, самостійність учнів, формувати комунікативні навички, забезпечувати об'єктивний контроль якості навчального процесу[4].

Особистісно орієнтована педагогіка висуває на перший план нетрадиційні підходи до організації освітнього процесу в сучасній школі. Зміст освіти – це система знань, умінь, навичок, рис творчої діяльності, світоглядних та поведінкових якостей особистості, які зумовлені вимогами суспільства та до яких слід спрямовувати зусилля учнів та викладачів. Якщо в традиційному тлумаченні мети та змісту навчання вони фактично збігаються (основна мета

навчання – засвоєння основ наук, зміст навчання – основи, що подані в символній формі навчальної інформації), то в інноваційному – вони розходяться. Актуальною метою є створення особистісного потенціалу людини, виховання її здібностей для адекватної діяльності в майбутніх предметних і соціальних ситуаціях, а зміст – це все, що забезпечує досягнення цієї мети.

Одним з основних процесів, що характеризує сучасне суспільство, є цифровізація. Володіння сучасними цифровими технологіями можна порівняти з такими вміннями, як читати й писати. Під цифровізацією розуміється використання комп'ютерної техніки та сучасних цифрових технологій в різних сферах виробництва, громадського та особистого життя людей. Основою успішності особистості в сучасних умовах буде конкурентоспроможність на ринку праці.

Цифрові технології міцно входять в наше життя, і вже, мабуть, немає жодної галузі людської діяльності, де вони не знайшли б свого застосування. Використання цифрових технологій в педагогічній діяльності не є винятком. На сьогодні їх використання в освітньому процесі не данина моді, а актуальна проблема сучасної освіти. При цьому освітній процес стає більш продуктивним та злагодженим [5]. Є гостра потреба, щоб кожен майбутній майстер виробничого навчання, з будь-якої дисципліни, міг підготувати і провести заняття виробничого навчання з використанням цифрових технологій.

Впровадження нових цифрових технологій в освітній процес дозволяє активізувати процес навчання, реалізувати ідеї розвивального навчання, підвищити темп заняття, збільшити обсяг самостійної роботи учнів, формувати і розвивати їх професійну та цифрову компетентності [1].

Компетентність – це здатність успішно відповідати на індивідуальні або суспільні вимоги і виконувати певну діяльність.

Як видно з наведеного визначення компетентність повинна відповідати індивідуальним вимогам, тобто бути особистісною якістю; відповідати суспільним вимогам, тобто дозволяти отримувати суспільно значущі

результати; сприяти здійсненню практичної діяльності, тобто дозволяти оперативно розв'язувати виникаючі проблеми й завдання.

Для здійснення нового підходу до викладання із застосуванням цифрових технологій необхідно знати можливості, що надаються цифровою технікою для удосконалення освітнього процесі [2].

Так на етапі підготовки до заняття можна:

- розробити комп'ютерні моделі конспекту заняття, теми чи курси в цілому;
- максимально лаконічно розмістити навчальний матеріал;
- забезпечити основний матеріал додатковою інформацією;
- підібрати навчальний матеріал з урахуванням індивідуальних особливостей групи чи окремих учнів.

На етапі проведення заняття можна:

- раціональніше використовувати та економити час;
- яскраво і цікаво представляти матеріал;
- підвищити наукову, емоційну та естетичну переконливість викладання;
- оптимізувати процес засвоєння нових знань, впливаючи на різні аналізатори учнів;
- зробити навчання більш індивідуальним;
- сконцентрувати увагу на найважливішу проблему заняття;
- в будь-який момент часу повернутися до попереднього матеріалу;
- для підготовки учням самотійно використовувати навчальний матеріал.

На етапі методичного доопрацювання процесу навчання, у майстра виробничого навчання з'являються додаткові можливості:

- коригувати, доповнювати чи модернізувати електронні матеріали;
- систематично накопичувати навчальний матеріал;
- підвищувати мотивацію учнів до навчання.

Також комп'ютерна техніка може бути використана і як засіб контролю засвоєння учнями знань, що значно розширює можливість отримання зворотного зв'язку. Для організації процесу навчання майстром виробничого навчання можуть бути застосовані різні моделі використання цифрових технологій на заняттях.

При підготовці майбутніх майстрів виробничого навчання автотранспортного профілю доцільно використовувати електронні та інформаційні ресурси в якості навчально-методичного супроводу, крім цього активно застосовувати різні освітні ресурси при підготовці до занять з виробничого навчання, а саме:

- електронні підручники з дисциплін;
- відеоматеріали автомобільної тематики з інтернет-ресурсів;
- електронні плакати;
- графічні схеми по ремонту електроустаткування автомобілів;
- програми-практикуми автомеханіка;
- різні схеми збирання-розбирання вузлів і механізмів автомобіля;
- тримірні моделі будови та принципу дії вузлів і агрегатів автомобіля;
- фото і відео матеріали, презентації, зроблені учнями самостійно.

Таким чином, цифрові технології це вже не тільки інструмент, але і нове середовище існування людини. Цифрове освітнє середовище дає принципово нові можливості: розширити процес навчання і відтворити реальні обставини діяльності на виробництві, сприяє формуванню логічного та творчого мислення, що загалом сприяє розвитку учнів та формуванню інформаційної культури [3], проектувати індивідуальний освітній маршрут, щоб задовольнити освітні потреби особистості учня; перетворюють учнів не тільки в активних користувачів електронних ресурсів, але і дають змогу створити нові ресурси та контент для навчання.

Список літератури:

1. Ахметжанова Г. В., Юрьев А.В. Цифровые технологии в образовании. *Baltic Humanitarian Journal*. 2018. Т.7. № 3. С. 334-336.

2. Карабельская И. В. Использование цифровых технологий в образовательном процессе высшей школы. *Вестник УГНТУ. Наука, образование, экономика. Серия экономика*. 2017. № 1. С. 127-131.

3. Ковальчук В. І. Використання цифрових технологій в професійній підготовці майбутніх педагогів професійного навчання. *Актуальні проблеми вищої професійної освіти: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 22 березня 2019 р.). Київ: НАУ, 2019. С. 71–72.

4. Ковальчук В. І. Застосування цифрової педагогіки в підготовці майбутніх фахівців сфери підприємництва. *Молодий вчений*. 2018. №5. С. 523-526.

5. Федорук О. М. Використання інформаційних технологій в освітній сфері ВНЗ: прикладні аспекти. *Інноватика у вихованні*. 2016. Вип. 4. С. 350-356.

6. Ковальчук В. І., Серeda А. Ю. Формування в студентів навичок XXI століття у процесі професійної підготовки. *Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції "Управління закладами освіти на засадах акмеологічного підходу" (16 березня 2018 р.) : в 2 ч. Ч.1*. 2018. С. 224–230.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ ЗП (ПТ)О

Теслюк Н. І., методист ДНЗ «Житомирське вище професійне технологічне училище»

Зміна освіти з традиційної на інноваційну спонукає професійну (професійно-технічну) освіту до вдосконалення науково-методичної роботи. Ключова роль у процесі модернізації П(ПТ) освіти належить компетентним, підготовленим на сучасному рівні педагогам. Педагогічний працівник повинен добре володіти науково-методичними аспектами, легко орієнтуватися в новітніх наукових дослідженнях та бути професійно компетентним.

Сучасний навчальний заклад потребує ерудованого фахівця, професійно компетентного, який вільно і критично мислить, готовий до дослідницької роботи, здатний до самоактивізації в професійній діяльності. У зв'язку з цим, розширюються управлінські функції методиста ЗП(ПТ)О. Методист виступає менеджером, а місія сучасного менеджера в освіті – створення сприятливого середовища для динамічної взаємодії освітніх процесів та розвитку професійних компетентностей усіх учасників освітнього процесу. Методист ЗП(ПТ)О сьогодні впроваджує кадровий менеджмент, стратегічний, менеджмент інновацій, психолого-управлінське консультування, організаційний менеджмент, фінансовий менеджмент для розвитку науково-методичної компетентності педагогів [2].

Вивчення літератури з питань професійної освіти дало змогу, також виокремити кілька підходів до визначення місця методичної і науково-методичної роботи в освітньому процесі ЗП(ПТ)О. Так, педагоги-науковці та дослідники проблеми освіти (Н.Клокар, Н.Протасова, С.Сисоєва та інші розглядають методичну роботу як ланку неперервної освіти; Ю.Бабанський, М.Ващенко, Н.Кологород, Л.Мороз та інші) як структурну одиницю системи підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних кадрів;

В.Олійник, Е.Ричихіна, Г.Ніколаєва відносять її до структурних компонентів управління освітнім закладом.

Науково-методична компетентність – це багатокomпонентна система, яка включає знання, вміння та навички, практичний досвід у галузі методики, готовність та спроможність ефективно розв’язувати стратегічні та проблемні методичні завдання, здатність до творчої самореалізації і постійного самовдосконалення [1].

Тому *метою статті* є розкриття і визначення сучасних підходів для розвитку науково-методичної компетентності педагогів ЗП(ПТ)О, розгляд ефективних форм для здійснення методичної роботи.

Сформувати методичну компетентність може тільки професійний компетентний методист, який володіє інноваційними методиками. Необхідно виділити інформаційну (ІТ) компетентність, тобто готовність використовувати сучасні Інтернет-технології в управлінській діяльності та здатність здійснювати усвідомлену, продуману стратегію впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес для забезпечення інформатизації навчального закладу. Професійне вдосконалення та самоосвіта з використанням комп’ютерних технологій допомагає в ефективній організації методичної роботи та розвитку науково-методичної компетентності педагогів ЗП(ПТ)О [2;5].

Структура методичної компетентності (О.Зубков) включає такі елементи: методичне мислення, методичну культуру, методичну творчість, методичну рефлексію. Таким чином, педагог, що поєднує в собі методичне мислення, методичну культуру, методичну творчість та здійснює методичну рефлексію, здатний створювати нові інноваційні методичні продукти, які необхідні освітньому процесу. Поєднання всіх цих якостей дозволяє стверджувати, що у педагога сформована методична компетентність, він орієнтується у змінах, які відбуваються в цей час в освіті.

Процес формування науково-методичної компетентності потребує використання не традиційних технологій, форм, методів, засобів, а інноваційних, сучасних. Необхідно диференціювати педагогів, використовувати тренінги, методи мозкового штурму, організовувати наукові дослідження, застосовувати дослідницькі технології в освітній діяльності та включати педагогів у проектну діяльність; включати до складу творчих груп, шкіл, лабораторій, секцій, діяльність яких спрямована на впровадження, модернізацію інноваційних технологій, перспективного педагогічного та виробничого досвіду; напрацьовувати певні методики викладання навчальних предметів; апробувати нові навчальні програми, підручники, посібники [1;4].

Для удосконалення процесу зростання науково-методичної компетентності педагогів ми застосовуємо сучасні форми методичної роботи та особливу увагу звертаємо на впровадження інформаційно-комунікаційних технологій.

Науково-методична робота ЗП(ПТ)О потребує широкого використання інноваційних технологій, зокрема цифрових, відео- та Інтернет-технологій. Це дозволяє створювати електронні навчальні посібники, інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення предмета, тестові системи для комп'ютерної перевірки знань, використовувати публічні бібліотеки, інформаційні бази даних тощо.

Сучасний педагог може самостійно розробляти різноманітні навчальні засоби та багато дидактичних матеріалів засобами програм пакету Microsoft Office, графічних редакторів, хмарних сервісів, додатків Google та інших сервісів мережі Інтернет.

Працює ефективно той навчальний заклад, де створено сучасне ІТ-середовище: комп'ютеризоване робоче місце педагога, мультимедійне забезпечення, офісна техніка та підключена мережа Інтернет.

Для вдосконалення професійної компетентності педагогів у сфері інформаційно-комунікаційних технологій доцільно постійно організовувати

комп'ютерне навчання, майстер-класи з використання мультимедійного та інтерактивного обладнання. Для урізноманітнення роботи доцільно практикувати відеозапис виступів, конференцій, звітів, здійснювати моніторинг за допомогою Інтернет-сервісів.

До сучасних форм удосконалення науково-методичної компетентності потрібно віднести і роботу з онлайн-журналами, участь у всеукраїнських інтернет-конференціях, вебінарах.

Для популяризації власного досвіду роботи та роботи навчального закладу в цілому доцільно зареєструвати та вести ютуб-канал.

Розвитку науково-методичної компетентності сприяють зустрічі з науковцями, на яких обговорюються актуальні теми, вивчаються нові напрямки педагогіки та психології.

Результатом сформованої науково-методичної компетентності є створення власних доробок, організація та здійснення наукових досліджень, застосування дослідницьких технологій у навчанні, підготовка здобувачів освіти до участі в конкурсах, олімпіадах, керівництво підготовкою наукових робіт, публікація статей, розробка електронних засобів навчання.

Власний досвід роботи педагога можуть презентувати у вигляді Інтернет-блогу та сайту. Інформаційний блог – сучасна, інноваційна форма узагальнення науково-методичної діяльності педагога. Перевага блогу в тому, що педагог висвітлює свою педагогічну діяльність, організовує процес навчання учнів, ділиться досвідом роботи, і тим самим створює власне електронне портфоліо.

Таким чином, потрібно відзначити, що якісна й ефективна науково-методична робота у ЗП(ПТ)О – важлива складова цілісного педагогічного процесу, який передбачає формування та творче використання умінь і навичок професійної діяльності; цілеспрямовану творчу діяльність педагога, що передбачає колективну чи індивідуальну науково-дослідницьку, методичну роботу з метою пошуку та впровадження нових прогресивних (інноваційних, продуктивних, ефективних тощо) педагогічних методів і технологій, створення оптимального освітнього середовища; форму підвищення кваліфікації та

професійної майстерності кожного педагога, що передбачає цілісну систему дій і заходів щодо вдосконалення [3].

Крім того, науково-методичну роботу можна і слід розглядати як базу створення сприятливого освітнього середовища для розвитку професійно-педагогічної компетентності педагога, формування у нього готовності до самоосвіти, саморозвитку і самовдосконалення.

Список літератури

1. Введенський В.Н. Моделювання професійної компетентності педагога / В.Н. Введенський // Педагогіка. – 2003. – № 10. – С. 54-55.
2. Вітченко А.О. Теоретико-технологічні засади методичної роботи у вищому навчальному закладі / А.О. Вітченко // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. –2011. – Випуск 60. – С. 34.
3. Соколова І.В. Технологія організації методичної роботи у ВНЗ /І.В. Соколова // Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: – К. : ВІПОЛ, 2001. – С. 441-442.
4. Стрельніков В.Ю. Розвиток професійної компетентності вчителів у закладах післядипломної освіти: дис... к.пед.н.: 13.00.01 / В.Ю. Стрельніков. – К., 1990. – 223 с.
5. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : [навч. посібн.] / М.М. Фіцула. –К. : Академвидав, 2006. – С. 328.
6. Химинець В.В. Інноваційна освітня діяльність – Ужгород: Інформаційно видавничий центр ЗППО, 2007.

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЗП(ПТ)О

Блог викладача художньої культури як засіб навчального забезпечення учня

Тимошенко Н. М., методист, ДПТНЗ «Свеський професійний аграрний
ліцей» (смт. Свеса, Сумська обл., Ямпільський р-н)

*Учитель повинен свідомо йти в ногу
з сучасністю, проймається і надихатися
силами, що пробудилися в ній.*

А. Дістервег

Сучасне суспільство потребує людей, які здатні конструктивно та системно мислити, швидко знаходити необхідну інформацію, готові взяти на себе відповідальність і прийняти адекватні рішення, створювати принципово нові ідеї в різних сферах життєдіяльності людини. А це означає, що сьогодні потрібні нові підходи в системі освіти, нове педагогічне мислення, нове ставлення педагога до своєї діяльності, результатом якої має бути формування людини-інноватора.

Одним із перспективних і результативних напрямків реалізації цього завдання є використання комп'ютерних мережних технологій або технологій взаємодії.

Зрозуміло, що без панування в освітній сфері духу творчості, постійного пошуку нових ідей, пошуку шляхів вирішення педагогічних проблем на основі залучення широкого кола педагогів виконати соціальне замовлення суспільства не можливо, тому проблема пошуку шляхів взаємодії у процесі використання викладачами інформаційних технологій нового покоління Web 2.0, коли відбувається взаємообмін, взаємозбагачення та саморозвиток їх особистості, на сьогоднішній день є надзвичайно актуальною проблемою.

Найдоступнішою і найпоширенішою службою Web 2.0 є блог- складова веб-ресурсів, яка знайшла застосування в освітянській сфері.

«Блог» – від англійського bloging (блогінг) – вхід у «світове, павутиння», в якому людина - автор веде і редагує свою колекцію записів. Блоги бувають – щоденникові, тематичні, клубні і проектні, з конкретною інтернет-адресою.

Вони потребують оновлення, інтерактивного спілкування, діалогової складової, розраховані на відповідне коло відвідувачів і користувачів як в учнівських так і в педагогічних колах. *Одним словом блог— це неофіційне, але живе середовище.*

Особиста, хоча й віртуальна, сторінка в Інтернет - мережі має ряд переваг при використанні у навчальному процесі, а саме під час вивчення предметів. На сьогодні блог є один з видів інноваційної діяльності, дистанційного електронного навчання, платформою для спільноти, способом спілкування викладача та учня, колег і підписників.

Прикладом веб-ресурса є Культуроблог, який створено на основі предмету художньої культури ДПТНЗ «Свеський професійний аграрний ліцей» - <https://natusa5.blogspot.com/>

Завдання Культуроблогу, як і предмету «Художня культура», направлений на вирішення основних завдань:

- збагачення емоційно-естетичного досвіду учнів, формування культури почуттів, пробудження особистісно-позитивного ставлення до мистецьких цінностей;
- опанування учнями художньо-практичними вміннями та навичками, формування комплексу художніх компетентностей, що забезпечують здатність керуватися набутими знаннями та вміннями у самостійній діяльності, у процесі самоосвіти;
- розуміння учнями зав'язків мистецтва з природним, соціальним і культурним середовищем життєдіяльності людини, усвідомлення власної причетності до художніх традицій свого народу з одночасним розумінням особливостей інших національностей світу;
- виховання культури міжнаціонального спілкування через вивчення художніх традицій народів різних країн.[3]

Назва блогу-міксу сприяє легкості в знайомстві та в пізнанні «Культуроблогу» серед величезної кількості викладацьких блогів. Ключове значення має титульна сторінка, яка містить своєрідний «основний ряд» розділів блогу: головна сторінка, для учнів, для колег, для батьків, учнівські

проекти, цікаве про мистецтво, віртуальний музей, самоперевірка знань учнів, програмове забезпечення, сьогодні на уроці

Приділено увагу всім компонентам: змісту, структурі, зручності користування (інтерфейс, навігація), оформленню (дизайн, мінімум доречної анімації), актуальності, функціональності (додаткове інформування: оголошення, новини).

Використовуючи основні інструменти та засоби: ілюстрації (фото, відео, таблиці, схеми, діаграми, графіки) сполучуваність тону тексту, сторінок та ілюстрацій, шрифтове оформлення (єдність стилю сторінок), звукове оформлення.

Включені основні змістові аспекти: додаткова інформація і контакти для учнів, колег, можливість публікації для користувачів, можливість дистанційного доступу до частини сервісу.

Викладач-блогер має можливість не тільки пропонувати навчальний матеріал, але й розгорнути дискусію, організувати голосування, керувати обговоренням, додати співавторів – запропонувати вести окремі рубрики, сторінки, або ж прикріпити до викладацького блогу учнівські блоги.

Блог – майданчик для навчання це різноманітний вибір форм навчальної діяльності, який стимулює інтерес учнів і дає поштовх для його розвитку. Насамперед, викладачу не потрібно роздруковувати велику кількість необхідної навчальної інформації. Заощаджуються час, матеріали та й кошти. Не потрібно думати про місце для зберігання. Тут же робляться посилання на інші онлайн-джерела для подальшої аудиторної роботи або самостійного опрацювання.

Перевагами застосування блогів у навчальному процесі, на думку Дж. Холла, є позитивне ставлення учнів до блогів, їхня старанність у створенні сайтів, можливість читати думки та спостереження за іншими учасниками чи підписчиками блогів, висловлювати свої погляди, розв'язувати тренувальні завдання через посилання на Інтернет-ресурси. Наявність зворотного зв'язку робить блог дієвим і життєздатним.

До недоліків вчений відносить: записи, які часто робилися лише заради виконання завдання й отримання оцінки, зменшення з часом активності учнів у написанні коментарів, деякі з блогів віртуально ігнорувались однокласниками, відсутність комп'ютерів і доступу до мережі Інтернет вдома[4].

Але ж завдання викладача – спонукати учня до активної участі у письмовому спілкуванні. З цією метою можна використовувати запитання, загадки, проблемні ситуації тощо, які змусять їх реагувати на подану інформацію та обмінюватися думками. Він також служить для нагадування учням про їхнє домашнє завдання, містить посилання на навчальну програму, підручник, вимоги щодо кінцевого результату, критерії оцінювання знань, вмінь учнів, а також онлайн-журнал успішності учнів для батьків.

Створення культуроблогу дало можливість віртуально самореалізувати викладачу і зацікавити учнів інтерактивними методами при вивченні предмету «Художня культура», швидкому доступу до навчального матеріалу, який учень не отримав через хворобу, або навіть через банальну неуважність на уроці.

Досвід показує, що слід регулярно оновлювати інформацію у своєму блозі, постійно тримати зв'язок з учнями через письмові коментарі й обговорення. Це сприятиме підтриманню інтересу до предмету та розвиватиме комунікативні навички.

Блоги – це корисний допоміжний засіб для викладача, який має змогу швидко створити, оновити, переглянути навчальний матеріал; це джерело, яке заохочує пошукову діяльність учнів завдяки посиланням на інші веб-сторінки, сайти, що пришвидшує і полегшує роботу учнів над проектами.

Дослідивши всі факти за і проти використання блогів при вивченні художньої культури, слід наголосити, що кожна технологія навчання потребує кропіткої та ретельної підготовки і подальшої праці. Якщо викладач зацікавлений у застосуванні цього ресурсу на своїх заняттях, він докладе максимум зусиль, щоб зробити цей метод успішним, ефективним і результативним.

Отже, створення наповнення і ведення блогу викладача художньої культури дає можливість:

1. відповідати на часто повторювальні питання;
2. ділитися ідеями та розробками з колегами;
3. відкрити методику і принципи побудови уроків;
4. саморозвиватися;
5. популяризувати інтелектуальне хобі.

Зростання значущості технологій дистанційної освіти, які використовують засоби новітніх інформаційних технологій, еволюційно знаменує перехід від кейс-технологій до мережових технологій навчання, які принципово не можуть реалізуватися без комп'ютерів, мереж, систем мультимедії та ін.

До переваг цієї технології відносяться: відкритість інформаційного наповнення для всіх учасників, оперативність розміщення інформації і доступу до неї, незалежність від індивідуального графіку відвідування учасниками блогу, інтерактивність – учасники мережного співтовариства (учні, вчителі, колективи навчальних закладів, району, області, України в цілому) можуть отримувати додаткові знання, розробки окремих тем, залишати у щоденнику власні записи, читати повідомлення та публікації мої та колег, коментувати повідомлення, запитувати і відповідати на коментарі, пов'язувати повідомлення та коментарі за допомогою гіперпосилань.

А головне все ж те, що блог є не лише інноваційною ініціативою викладача, а й елементом комбінованого навчання, який сприяє підвищенню мотивації учнів, дозволяє здійснити принцип індивідуалізації навчання, посилює сприйняття та розуміння світової культурної спадщини, сприяє розвитку творчого потенціалу учнівської молоді.

Список літератури:

1. Миропольська Н.Є. Художня культура: підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл.: рівень стандарту / Н.Є. Миропольська, Л.М. Масол, О.В. Гайдамака: за заг. ред Н.Є. Миропольської. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2012. – 176 с.: іл.

2. Сюнтюренко В. Електронні інформаційні ресурси: проблеми створення і використання/ В.Сюнтюренко // Електронні бібліотеки.-1999.№2.
3. [Електронний ресурс]: програма з художньої культури 10-11 кл. рівень стандарту авт.Л.Масол, Н. Миропольська, вид. «Перун», 2005.
4. [Електронний ресурс]: І.С. Болтак.-Режим доступу : <https://text.ru/rd/>
5. [Електронний ресурс]: А.В. Лампіга.-Режим доступу:
<http://dorobok.edu.vn.ua/article/view/1437>.

УРОК ЯК ОСНОВНА ОРГАНІЗАЦІЙНА ФОРМА ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ.

Ткаченко О. А., *майстер в/н Архангельського професійного аграрного
ліцею(сmt. Архангельське, Херсонська обл.)*

Сьогодні змінюється мета та зміст освіти, з'являються нові технології, методи, форми та засоби навчання, але основною формою професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки у ЗП(ПТ)О залишається урок.

Урок виробничого навчання - це логічно завершена цілісна частина навчально-виховного процесу, яка забезпечує розв'язання єдиного дидактичного завдання всією групою учнів протягом певного часу. Концепція сучасного уроку базується на особистісно-орієнтованих цінностях освіти, коли учень є центральною фігурою навчального процесу. При цьому педагог у більшій мірі виступає в ролі організатора самостійної, активної, пізнавальної діяльності учнів, компетентного консультанта і помічника. Його професійні вміння повинні бути спрямовані не лише на контроль знань і умінь, але на проектування, діагностику і корегування дій учнів, щоб вчасно допомогти своїми кваліфікованими діями усунути утруднення в одержанні й застосуванні учнями необхідної інформації.

Сучасний зміст освіти та закономірності процесу навчання визначають ряд неодмінних вимог до сучасного уроку:

- урок повинен бути логічною одиницею теми, розділу, курсу, відрізнятися цілісністю, внутрішнім взаємозв'язком частин, єдиною логікою розгортання діяльності педагога і учнів;
- урок повинен передбачати не тільки виклад нової навчальної інформації, а й завдання для її практичного застосування, причому частина знань повинна бути отримана учнями у процесі самостійного пошуку шляхом рішення пошукових задач;
- наявність науковості змісту, неодмінною умовою проявлення якої є ознайомлення учнів із доступними для них методами науки може і

повинен бути варіативним за своєю структурою; використання навчального матеріалу та завдань для самостійної роботи учнів різного рівня складності;

- на уроці повинен здійснюватися розвиток навчальних компетентностей учнів за допомогою відтворення ними академічних знань, вправ у вміннях і навичках, шляхом виконання завдань на застосування академічних компетентностей у нестандартних ситуаціях;

- на уроці повинно проводитися систематичне, планомірне та системне оцінювання рівнів навчальних досягнень учнів, виявлення рівня їх навченості.

Сучасний урок виробничого навчання – це далеко не одноманітна та єдина структурно-змістова схема. Тому кожний педагог визначає для себе ті форми роботи, які для нього найбільш прийнятні, відповідають тій парадигмі, якій він віддає перевагу в роботі. Саме урок – це місце, де відбуваються самі процеси навчання, виховання і розвитку особистості. За попередні роки багато педагогічних цінностей змінилося. З'явилися не тільки нові цілі, але й нові засоби навчання. Головне, що сьогодні урок розглядається не тільки як діяльність педагога, іншими словами, як форма навчання, а й як діяльність учня. У методичній літературі визначаються чотири блоки вимог до сучасного уроку виробничого навчання: загально педагогічні, дидактичні, психологічні, гігієнічні.

Перший блок. Загально педагогічні вимоги

- пріоритет особистості учня в організації освітнього процесу;
- урахування вікових та індивідуальних особливостей учнів;
- орієнтація на процес навчання;
- створення емоційно-актуального фону навчання;
- педагогічний такт і культура мови;
- пізнавальна самостійність учнів;
- чітке визначення освітніх, виховних і розвиваючих завдань уроку.

Другий блок. Дидактичні вимоги

- раціональне використання кожної хвилини уроку;
- використання активних методів навчання;
- зв'язок із раніше вивченим досвідом, набутим учнем;
- індивідуалізація, диференціація та інтенсифікація навчального процесу;
- створення умов для успішного навчання учнів
 - чітке формулювання освітніх задач в цілому і його складових елементів, їхній зв'язок із розвиваючими та виховними задачами;
 - вибір форм організації, що забезпечує максимальну самостійність у навчанні учнів;
- реалізація на уроці всіх дидактичних принципів;
- організоване закінчення уроку.

Третій блок. Психологічні вимоги

- урахування психологічних особливостей кожного учня;
 - нормальний психологічний стан і гарний настрій майстра виробничого навчання;
- вимогливість і доброзичливість майстра виробничого навчання й учнів;
- педагогічна етика і психологічний такт.

Четвертий блок. Гігієнічні вимоги

- дотримання певного температурного режиму;
- нормативність освітлення навчального приміщення, майстерні;
- провітрювання;
- чергування видів навчальної роботи;
- попередження перевантаження, стомлюваності учнів.

Значима роль в організації навчально-виробничого процесу відводиться майстру виробничого навчання, адже якість підготовки висококваліфікованих фахівців залежить від його професійного рівня. Якщо ще 15-20 років тому посаду майстра займав висококваліфікований наставник-виробничник, як правило, з середньо-спеціальною освітою (без педагогічної), то сьогодні, з урахуванням розвитку технологічних процесів, майстер виробничого навчання

повинен знати галузь господарства, мати глибокі знання педагогіки і психології.

Процес навчання – сам урок виробничого навчання – це співпраця учнів з майстром виробничого навчання.

Роль майстра виробничого навчання на уроці є особливою – на уроках він показує учням виробничі прийоми, які формують в них точні й конкретні способи виконання трудових дій, учні відпрацьовують трудові прийоми, характерні їх поєднання, оволодівають сучасними способами виконання робіт, засвоюючи професійні знання та вміння під час виконання виробничих завдань, у процесі підготовки до іспитів, до дипломної роботи.

Під впливом майстра виробничого навчання в учнів виробляється професійна самостійність, розвиток творчого мислення.

Практика доводить, що сучасний майстер виробничого навчання повинен мати комунікативні навички, здатність до самооцінки, аналітичне мислення, вміння гнучко адаптуватися, брати на себе відповідальність, виявляти ініціативу, вміти приймати адекватні рішення.

Підготовка майстра виробничого навчання до уроку повинна починатися з визначення місця даного уроку в системі уроків по вивченню теми програми, а також вмінь і навичок, об'єму і змісту навчального матеріалу. Готуючись до навчальних занять майстер виробничого навчання уточнює тему і мету уроку і у відповідності з цим визначає тип і його структуру. Заплановані для виконання на заняттях навчально-виробничі роботи розподіляються між учнями групи з врахуванням раніше вивченого. Доцільно доручати їм такі роботи, які включають ще не освоєні прийоми і операції.

Майстер виробничого навчання готує навчально-матеріальну базу, перевіряє придатність кожного робочого місця для вивчення навчального матеріалу і виконання намічених робіт, забезпечує їх матеріалами, інструментом і технічною документацією. Потім готує своє робоче місце і підбирає, а при необхідності виготовлює наочні посібники, які будуть використані на уроці.

Важливими якостями майстра виробничого навчання є вміння бачити перспективу, відчувати нове, опиратись на кращий педагогічний і практичний досвід навчання і виховання, постійно підвищувати свою кваліфікацію, професійну майстерність. Ніякі форми, інструкції і положення не зможуть так дієво вплинути на учнів, як особистий приклад майстра виробничого навчання.

Кожному уроку потрібна відмінна підготовка, сучасні методи, висока якість. А кожному учню потрібні глибокі і міцні знання та вміння – це вимоги сьогодення.

Урок повинен викликати позитивний емоційний настрій і почуття задоволеності роботою. А це можливо в тому випадку, якщо учень в ході уроку засвоює саму складну частину навчального матеріалу і його робота об'єктивно оцінюється педагогом.

Висока організація виробничого навчання передбачає наявність якісно продуманого плану уроку, чітку уяву про його цілі; розуміння учнями, які роботи вони будуть виконувати і для чого їм потрібна ця робота; наявність справного обладнання, необхідних приладів і матеріалів, зразковий порядок на кожному робочому місці, раціональне і повне завантаження всіх учнів відповідними завданнями, постійний контроль майстра за роботою кожного учня, дотримання всіх умов безпечної роботи, зв'язок з предметами виробничого навчання, постійне вдосконалення прийомів і методів виробничого навчання, які забезпечують найбільшу активізацію розумової і пізнавальної діяльності учнів.

Важливою ланкою професійно-практичної підготовки кваліфікованого робітника є організація та проведення ефективного уроку виробничого навчання, що включає раціональне сполучення методів і прийомів навчання, які спрямовані не тільки на формування системи професійних знань, умінь і навичок, але і на розвиток практичного та системного мислення, здібностей до самостійної творчої діяльності. Вибір доцільних методів навчання для професійно-практичної підготовки майбутніх робітників значною мірою залежить від методичної підготовки та педагогічного досвіду майстра

виробничого навчання, володіння ним знаннями про сучасну систему методів і прийомів їх застосування для підвищення ефективності навчально-виробничого процесу з метою взаєморозуміння, спільного вирішення навчальних завдань, проблемних ситуацій, розвитку професійних і особистісних якостей учнів.

В умовах модернізації освіти стає актуальною *модель компетентнісного підходу у навчанні* зі своєю культурою та понятійним апаратом, серед якого такі поняття, як: ключові та базові компетентності; психолого-педагогічна або проблемна ситуація; різнорівневий підхід у навчанні тощо. Проте модель традиційного виробничого навчання залишається основною в організації та проведенні сучасного уроку. Вона істотно змінюється, але в її основі залишаються класична педагогіка та методика зі своїм понятійним апаратом і традиціями.

Список літератури:

1. Заславська С.І. Сучасний урок виробничого навчання : методичні рекомендації / С.І. Заславська. – Біла Церква : БІНПО УМО, 2016. – 41 с.
2. Методика професійного навчання: методичний посібник /І.Є. Сілаєва, С.С. Шевчук, С.О. Заславська. – Донецьк: ІПО ІПП УМО, 2014. – 292 с.
3. Педагог професійної школи: методичний посібник. – К.: Педагогічна думка, 2012.- 200 с.
4. Шевчук С.С. Інноваційний урок у професійній школі : навч.-метод. посіб. / С.С. Шевчук. – Біла Церква : БІНПО УМО НАПНУ, 2015. – 110 с.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТІСНО-ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ В ІНКЛЮЗИВНИХ ГРУПАХ

**Чернова Д. А., викладач історії I категорії, ДНЗ «Одеський центр
професійно-технічної освіти» (місто Одеса)**

Впровадження компетентнісного підходу в освітні заклади України набуло статусу нормативної вимоги і стало одним із напрямів модернізації загальної середньої освіти. За роки незалежності України в галузі освітнього законодавства було прийнято низку законів та урядових постанов, які стали підставою для розроблення та впровадження сучасного змісту освіти. Введення нової системи оцінювання навчальних досягнень учнів вивело компетентнісний підхід на якісно новий щабель розвитку відповідно до європейських освітніх стандартів і зумовило переведення компетентнісної ідеї на рівень обов'язкової нормативної реалізації.

Сучасний період розвитку людства, а зокрема освітньої галузі можна визначити як перехід від індустріального до інформаційного суспільства, появу якого пов'язують з інформаційною революцією, розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, які змінюють суспільне життя кожної людини, а особливо молоді.

Виходячи із нових реалій і потреб суспільства, ми повинні зрозуміти, що особливістю сучасності є те, що людина, щоб реалізуватися в суспільстві, повинна вчитися практично все своє життя, активно діяти і природно сприймати зміни. Узгодженість освітнього процесу, освітніх показників, які визначають його якість відповідно до вимог суспільства – це умова, без якої якісна освіта залишається лише на рівні розмов про неї.

В ДНЗ «Одеський центр професійно-технічної освіти» в інклюзивних групах здобувають освіту учні з порушеннями слуху. Інтегрування учнів із порушеннями слуху в заклади професійної (професійно-технічної) освіти – процес, який набуває усе більшого розповсюдження в освіті.

Для цієї групи учнів особливе значення набуває саме використання ІКТ-технологій.

На уроках необхідно якомога більше унаочнень (структурно-логічних схем, презентацій, малюнків). Сьогодні майже всі викладачі використовують на своїх уроках презентації. На своїх уроках, як засіб візуального мислення я використовую нову техніку презентації – скрайбінг. Скрайбінг перетворює тези презентації у слова і образи. Незважаючи на динамічність скрайбінг-презентації, сприйняття інформації важче ніж презентації PowerPoint.

Сучасні засоби комунікації (смартфони, планшети) суттєво спрощують спілкування з учнями з порушеннями слуху.

Використання ІКТ на уроках розширюють компетентність учня, роблять його навчання більш ефективним. Застосування ІКТ проводиться в чотирьох напрямках:

1. Знаходження інформації.
2. Вироблення ідей, критична оцінка та прийняття рішень.
3. Обмін та спільне користування інформацією.
4. Перегляд, редагування та оцінка роботи у прогресі.

Організація навчального процесу з використанням ІКТ полягає у створенні умов взаємодії між учнем і педагогом, коли кожному з них надається максимальна можливість із урахуванням індивідуальних особливостей зрозуміти, вивчити й застосувати ці технології.

Варто відмітити, що результати досліджень стосовно особливостей навчання дітей з порушеннями слуху, а також результати аналізу факторів, що впливають на оптимізацію навчального процесу в умовах інклюзивного освітнього закладу, дали нам підставу звернути увагу до таких аспектів означеної проблеми:

1. В інклюзивній групі організація та зміст навчально-виховного процесу мають спрямовуватися на задоволення освітніх потреб як чуючих учнів, так і якісне навчання, загальний і мовленнєвий розвиток їхніх

одногрупників з порушеннями слуху. Для оптимізації навчального процесу доцільно зменшити кількість учнів у групі (до 20 учнів).

2. Ще до початку інтегрування учня з порушеннями слуху у навчальний заклад слід провести підготовчу роботу з кожною такою дитиною, її батьками та педагогічним колективом ЗП(ПТ)О.

3. Під час усього періоду навчання учня з порушеннями слуху в інклюзивному закладі необхідна різнопланова психолого-педагогічна та корекційно-розвивальна робота за умови об'єднання зусиль усіх фахівців, педагогічного колективу та батьків.

4. В інклюзивному професійно-технічному закладі з метою підвищення якості навчання учнів з порушеннями слуху доцільно залучати до роботи фахівців-дефектологів, а також сурдопедагогів.

5. Навчання учня з порушеннями слуху в інклюзивному освітньому просторі має відбуватися на основі використання широкого спектра технічних засобів.

6. Важливою умовою успішного інтегрування учня з порушеннями слуху є своєчасне виявлення педагогом ступеня складності навчального матеріалу та визначення методів, прийомів і засобів «донесення» його до учня.

7. Одним із першим в інклюзивному закладі має розглядатися питання, пов'язане з організацією системи кваліфікованого психолого-педагогічного супроводу учнів із порушеннями слуху, що забезпечуватиме вивчення особливостей розвитку кожної дитини з метою визначення найбільш оптимальних умов організації навчального процесу

8. Динамічне спостереження є надзвичайно важливим у цілісному процесі навчання учнів із порушеннями слуху.

9. Класний керівник в інклюзивному закладі має забезпечити злагоджену взаємодію мультидисциплінарної команди фахівців, які опікуються дитиною із порушеннями слуху; залучати батьків учня до співпраці з педагогічним колективом інклюзивного закладу; допомагати

учням з порушеннями слуху в організації їхньої діяльності у навчальному процесі, налагодження міжособистісних стосунків, залучення дітей із порушеннями слуху в усі види навчальної та позаурочної діяльності тощо.

10. Незаперечним є той факт, що інклюзивна освіта передбачає певну активність з боку учнів під час їхнього навчання, що, відповідно, природно зумовлює позитивні зміни в інтелектуальному й особистісному розвитку такого учня.

11. Інтегрування дитини з порушенням слуху в інклюзивний освітній простір передбачає не лише професійну взаємодію педагога, психолога, вчителя-дефектолога (сурдопедагога), а й активне залучення до навчального процесу батьків цього учня, оскільки скоординована допомога учневі із порушеннями слуху з боку всіх учасників цього процесу забезпечує її ефективність.

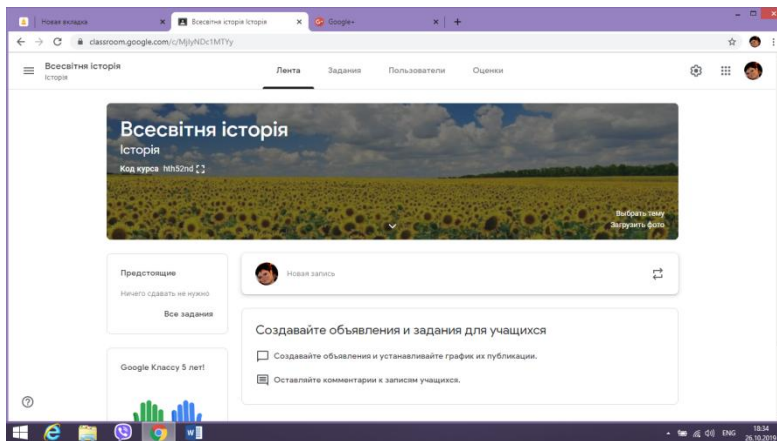
В ході дослідження впливу впровадження дистанційно-модульних технологій навчання на забезпечення доступності освітнього простору для учнів з порушеннями слуху, творчою групою педагогів ДНЗ ОЦПТО було розроблено методичні рекомендації щодо застосування ІКТ, зокрема, методів дистанційно-модульного навчання учнів із порушеннями слуху засобами сервісу Classroom G Suite.

Можливості даного ресурсу, на нашу думку, невичерпні. Це і спільна робота учнів над проектами, і колективне виконання малюнків, графіків чи таблиць, що сприяє можливості розкриттю потенціалу кожного учня, розвитку творчості та ініціативності учнів; індивідуальне опрацювання представленої інформації, багаторазове онлайн-тестування з пройденої теми, консультування з викладачем при виконанні домашнього завдання та інші види взаємодії учнів між собою, учнів з викладачем та індивідуально: учень-викладач.

Варто наголосити, що використання Classroom не зводиться до заміни паперових носіїв інформації електронними. Сервіс дозволяє поєднувати

процеси вивчення, закріплення та засвоєння навчального матеріалу, які під час традиційного навчання відокремлені один від одного.

Підтримка навчальної теми в Classroom дозволяє учням, які пропустили навчальні заняття, не «випадати» з теми, а брати участь в обговореннях та виконувати завдання вдома.



Мал. 1. Віртуальний класи з Всесвітньої історії.

Педагогічні працівники регулярно проходять навчання за дистанційними курсами «Сервіси Google у професійній діяльності вчителя», «GoogleClassroom – онлайн клас для ефективного навчання», та отримавши відповідні сертифікати, проводять таке ж навчання для педагогічного колективу нашого навчального закладу.

Використання сервісів Classroom на уроках історії надає змогу охопити активною діяльністю всі групи учнів, дозволяє вирішити питання дистанційного навчання, а також реалізувати роботу з контролю та самоконтролю знань учнів, впроваджувати проблемні методи навчання, організовувати дослідну роботу учнів.

Підсумовуючи інформацію про сутність компетентнісно-діяльнісного підходу до навчання, зазначимо, що він реалізується на практиці шляхом впровадження сукупності загальних принципів визначення цілей, відбору змісту освіти, організації освітнього процесу й оцінки освітніх результатів, пов'язаних з наступними положеннями:

- освіта потрібна для життя, для успішної соціалізації в суспільстві і особистісного розвитку людини;

- сутність освіти полягає у розвитку в учнів здатності самостійно розв'язувати проблеми в різних сферах і видах діяльності на основі використання соціального досвіду, елементом якого є й власний досвід учнів;

- зміст освіти представляє собою дидактично адаптований соціальний досвід розв'язання пізнавальних, світоглядних, моральних та інших проблем;

- організація навчального процесу полягає у створенні умов для формування у суб'єктів навчання досвіду самостійного вирішення пізнавальних, комунікативних, організаційних, моральних та інших проблем, пов'язаних зі змістом освіти;

- оцінювання результатів навчальних досягнень потрібне перш за все учням для забезпечення можливості самим планувати власні освітні результати й удосконалювати їх у процесі самонавчання;

- власна мотивація і відповідальність учнів за отримані результати навчання мають виступати стимуляторами під час вибору різноманітних форм самостійної діяльності учнів;

- система управління компетентнісним навчанням передбачає делегування частини повноважень учням і батькам, а також залучення їх до управління навчальним процесом та оцінювання його результатів;

- оцінка освітніх результатів здійснюється шляхом аналізу рівнів освіченості, досягнутих школярами на певному етапі навчання.

Роль кожного педагога в реалізації компетентнісного підходу полягає у тому, щоб: а) сформувати в учнів уміння вчитися; б) забезпечити перехід від знанієвої системи навчання до діяльнісної; в) сформувати ключові компетентності; г) навчити учнівську молодь брати на себе відповідальність у прийнятті рішень.

Нині комп'ютеризація навчального процесу розглядається як один з найбільш перспективних напрямів підвищення якості освіти. Використання

комп'ютерних програм, електронних засобів навчального призначення є одним з основних шляхів реалізації компетентнісно-діяльнісного підходу на уроках історії, а також інших предметів суспільно-гуманітарного циклу.

Список літератури

1. Барладін О., Ісаєв Д., Даценко Л. Історичний атлас у комп'ютерному класі / О.Барладін, Д.Ісаєв, Л.Даценко // Історія в школах України, 2005. – № 5. – С. 5-7.
2. Бирка М.Ф. Інноваційні засоби навчання / М.Ф.Бирка // Освіта Буковини. – № 19 (91). – 20 травня 2011 р. – (вкладка: наукова діяльність). – С. 1-13.
3. Гриценчук О.О. Електронний посібник і його роль у процесі інформатизації освіти // Інформаційні технології і засоби навчання: Зб. наук. праць / За ред. В.Ю.Бикова, Ю.О.Жука / Інститут засобів навчання АПН України. – К.: Атіка, 2005. – с. 255-261.
4. Ладиченко Т. Електронний педагогічний програмний засіб з історії – новий крок в оволодінні навчальним матеріалом // Історія в школах України. – 2005. – №4.- с.35-36.
5. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. – К: А.С.К., 2007.
6. Пометун О.І. Компетентнісний підхід у сучасній історичній освіті// Історія в школах України. – № 6. – 2007.
7. Пометун О. І. Компетентнісно орієнтована методика навчання історії в основній школі : методичний посібник / О. І. Пометун, Н. М. Гупан, В. С. Власов. – К. : ТОВ «КОНВІ ПРИНТ», 2018. – 208 с.
8. Сергеев И.С., Блинов В.И. Как реализовать компетентностный подход на уроке и во внеурочной деятельности: Практическое пособие.-М.: АРКТИ, 2007.-132 с

РОЛЬ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ ЦЕНТРІВ У БЕЗПЕРЕРВНІЙ ОСВІТІ ПЕДАГОГА

Чхайло О. М., *методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області (м. Суми)*

Василенко О. В., *методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області (м. Суми)*

У сучасному інформаційному суспільстві відбувається усвідомлення того, що розвиток економічних і соціальних відносин у державі залежить від рівня освіти громадян, які спроможні самостійно ставити та реалізовувати цілі. Саме освіті належить пріоритет у формуванні людського ресурсу, що нині стає вирішальним фактором як економічного розвитку країни, так і досягнення життєвого успіху людини. Отже, зважаючи на те, що знання особистості сьогодні перетворюються на основний ресурс її самореалізації, актуальним постає завдання аналізу проблеми навчання впродовж життя, що значною мірою детермінує досягнення життєвого успіху людини. Вивченню сутності проблеми досягнення життєвого успіху людини присвячені праці учених та педагогів, а саме: Іван Зязюн, Іван Підласий, Неля Ничкало, Олена Маркозова та інші. Не дивлячись на різні підходи до визначення цього складного соціального явища, шляхів досягнення та критеріїв вимірювання, усі вчені погоджуються з тим, що успіх людини завжди пов'язаний з її внутрішньоособистісними характеристиками, основною з яких є освітній потенціал.

Зважаючи на швидкі темпи розвитку суспільства та процеси глобалізації і інформатизації, новою реальністю сучасності стало те, що знання людини застарівають дуже швидко. Усе актуальнішою є вимога постійного та оперативного перенавчання людини, розширення набутих знань, умінь та навичок, без яких уже неможливо не тільки зробити кар'єру, а й просто утриматися на робочому місці. Тому в умовах інформаційного соціуму досягнення життєвого успіху людини неможливе без постійного освоєння нових знань, без удосконалення навичок і компетенції, що будуть сприяти

формуванню творчої особистості, яка вміє не тільки самостійно та критично переосмислювати існуючі фрейми повсякденних практик, а й формувати нові, на випередження суспільного розвитку. Це дозволить людині ефективно адаптуватися до складних умов життєдіяльності, самостійно ставити та досягати цілі, виховувати в собі необхідні якості та отримувати знання, що будуть затребуваними у майбутньому.

Основними шляхами реалізації програми безперервної освіти є: забезпечення наступності змісту та координації навчальної діяльності на різних етапах освіти, що є продовженням попередніх; формування потреби й здатності особистості до самонавчання; оптимізація системи перепідготовки працівників і підвищення їх кваліфікації; створення інтегрованих навчальних планів та програм; запровадження і розвиток дистанційної освіти; формування системи навчальних закладів для забезпечення освіти дорослих відповідно до потреб особистості та вимог ринку праці.

Методичні основи підготовки фахівців у системі неперервної освіти в умовах сучасного інформаційного середовища продовжують досліджуватися. На думку науковців оволодіння сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями, розуміння їх можливостей та способів застосування, слабких і сильних сторін, уміння організувати не тільки навчальну діяльність учнів, але й свій власний саморозвиток та підвищення кваліфікації – забезпечує здатність педагогів навчатися протягом життя як основи неперервного навчання в контексті професійного та соціального життя.

Навчально-методичні центри професійно-технічної освіти відіграють важливу роль у формування педагогічної спільноти регіонів.

З метою підвищення методичного рівня методистів у закладах професійної освіти Сумської області та удосконалення професійної компетентності педагогічних працівників, підвищення ефективності освітнього процесу функціонує творча лабораторія «Методист», пріоритетним завданням якої є оволодіння теорією, практикою управління методичною роботою в

умовах модернізації освіти, розвитку та вдосконалення професійної кваліфікації методиста, зростання власного професійно-педагогічного потенціалу.

Особлива увага звертається на інформаційно-методичну діяльність, яка передбачає підвищення кваліфікації педагогічних працівників, інформатизацію процесів управління наукової та інноваційної діяльності, бібліотечних ресурсів, розвиток технічної та програмової бази, впровадження ІКТ та дистанційних технологій у формах роботи з педагогами.

Створення інформаційно-освітнього простору дозволяє спростити й прискорити процеси, що необхідні під час проведення освітнього процесу та процесу перепідготовки педагогічних кадрів. Єдність інформаційного простору системи освіти області, підвищення якості надання освітніх послуг, ефективності управління регіональною системою методичної освіти, оптимізація використання інформаційно-методичних ресурсів – складові створення єдиного інформаційно-освітнього простору.

Навчально-методичним центром професійно-технічної освіти у Сумській області впроваджено освітній проект «Школа розвитку ІТ-компетентності», що передбачає навчання педагогічних працівників закладів професійної освіти використанню інформаційно-цифрових технологій, метою якого є формування знань, умінь та навичок щодо роботи в комп'ютерних програмах, Інтернет-сервісах.

Розвиток ІКТ забезпечив упровадження в методичну роботу області нових форм: проведення он-лайн семінарів, вебінарів, конференцій, круглих столів, майстер-класів, нарад із використанням засобів телекомунікацій. Проведення засідань у режимі «on-lain» дає можливість участі необмеженій кількості слухачів. Під час їх проведення використовуються презентації, анімації, графіка, фото, звук, відео та інші можливості, що надає платформа ZOOM. Проводяться засідання в реальному часі, але їх запис завжди можна переглянути, за допомогою посилання на відповідну платформу.

Надавати методичну допомогу та координувати роботу педагогів методисту допомагають консультації, що проводяться консультації із застосуванням засобів інформаційних та телекомунікаційних технологій: Skype, відео- й телеконференції, вебінари. Кожен учасник може поставити запитання або висловити свою думку, уникаючи бар'єрів, пов'язаних із комунікабельністю, недосвідченістю та швидкістю реакції. Активно впроваджується інтерактивне анкетування, за допомогою якого можна швидко створювати опитувальник, редагувати його й розмістити, наприклад, у віртуальному класі, результати виводяться практично миттєво на екран монітора в графічному вигляді, а всі присутні бачать результат колективної думки.

Однією із дієвих форм професійного зростання педагога є створення блогосфери: розміщення блогів на сайтах закладів освіти. Дане веб-середовище сприяє формуванню й розвитку в педагога однієї із значущих комунікативних навичок – навички самопрезентації. Використання педагогом можливостей ІКТ дозволяє суттєво розширити потенційний простір освітнього середовища.

З метою створення умов для професійного зростання молодих спеціалістів, прискорення процесу адаптації в умовах освітнього процесу, вдосконалення новітніх методик та технологій навчання, підвищення професійної компетентності функціонує Школа молодого викладача, майстра виробничого навчання. Завданням якої є надання молодому фахівцю кваліфікованої та своєчасної допомоги в організації освітнього процесу, формування індивідуального стилю творчої діяльності педагогів, розвиток методичної компетентності, удосконалення фахової майстерності педагогів, надання допомоги молодим спеціалістам в оволодінні педагогічною майстерністю шляхом вивчення досвіду роботи досвідчених педагогів освітніх закладів освіти.

Професійне зростання особистості може бути успішним лише за умови постійного засвоєння інноваційних ідей, що можливо тільки в результаті самостійного навчання протягом усього життя.

Таким чином, в умовах сучасного інформаційного суспільства досягнення життєвого успіху людини неможливе без постійного поповнення освітнього ресурсу. Безперервне отримання нових знань та навичок буде сприяти формуванню творчої особистості, яка вміє ефективно адаптуватися до нових умов життєдіяльності, здатна критично мислити, самостійно ставити і ефективно досягати життєві цілі.

Список літератури:

1. Биков В. Ю. Освітні системи із забезпечення рівного доступу до якісної освіти впродовж життя[Електронний ресурс] / В.Ю. Биков, І.М. Ромашко //Інформаційні технології і засоби навчання, 2008. – № 48. – Режим доступу: <http://www.ime/edu-ua.net>.
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.
3. Маркозова О. О. Механізм мотивації досягнення життєвого успіху людини / О. О. Маркозова // Вісн. Нац. ун-ту «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія / редкол. А. П. Гетьман та ін. – Х. : Право, 2014. – №2 (21). – С. 214–221.

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ПРОВІДНА УМОВА ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

Малихін О. В., *доктор педагогічних наук, професор Інституту педагогіки НАПН України*

Ярмольчук Т. М., *здобувач Інституту педагогіки НАПН України*

Суспільство початку ХХІ століття характеризується як суспільство знань. Нова освітня парадигма, що підкреслює навчання як процес, більше не пов'язана з систематично організованим навчанням, а розглядається як діяльність, за допомогою якої люди розвивають свою компетентність. Тому одним із пріоритетних напрямків розвитку освіти є підвищення доступності якісних освітніх послуг для розвитку освіти і науки та підготовки висококваліфікованих кадрів у відповідності із сучасними потребами ринку праці, оскільки одним з найважливіших питань життя суспільства є кардинальна зміна змісту освіти та підняття його на сучасний новий рівень. Модернізація суспільства, розвиток і перспективи життя, результати реформ, формування соціально-економічної політики – все це тісно пов'язано з проблемою підготовки висококваліфікованих фахівців.

Для того, щоб підвищити якість освіти, закладам вищої освіти потрібно досвідчені і висококваліфіковані викладачі, які вміють використовувати сучасні педагогічні технології та інноваційні методи навчання. Інноваційна активність викладачів стає особливо важливою складовою в сучасному суспільстві.

У наш час інноваційна діяльність викладачів знаходиться в центрі уваги багатьох дослідників. У науковій літературі – це як правило, пов'язано зі створенням освітніх інновацій, їх пошуком, впровадженням і поширенням, ґрунтовним аналізом контексту інноваційної діяльності її перспектив та проблем, що виникають у процесі її реалізації.

Передові педагогічні технології та інновації не приходять в систему освіти самі по собі. Це процес, який залежить від активності педагога та його творчого підходу. Інноваційна діяльність починається з пошуку нових ідей. Педагогічна інновація вимагає від викладача нового підходу, оскільки вона спрямована на вирішення важливої і складної проблеми в освітньому процесі.

Інноваційна діяльність – це творчий підхід педагога до оволодіння існуючими формами та інструментами самовдосконалення. Інновації – це актуальні, важливі і нові підходи, які формуються в одній системі. Вони народжуються на основі ініціатив та інновацій, які є перспективними для розвитку змісту освіти та позитивно впливають на систему освіти в цілому. Інновація – це кінцевий результат, завдяки якому технологія, її форми і методи в конкретній галузі виробництва, новий підхід до розв'язання задач або використання нового технологічного процесу приводить до більшого успіху.

Метою підготовки майбутніх педагогів до інноваційної діяльності є підвищення прихильності педагога до новизни, творчого мислення, навичок та вміння самостійної роботи, а також вдосконалення навичок педагогічної та позааудиторної діяльності з використанням нових педагогічних технологій та інтерактивних методів.

Суть інноваційної діяльності полягає у формуванні нових технологій, результатом яких є перетворення винаходу в проект, а проект в технологію.

Важливим елементом інноваційної діяльності викладача є його цілі. Вони відображають прагнення педагогів, очікувані результати і розумові проекти їх особистостей. Цілі досягаються в певному контексті навчального закладу, мотивів, інтересів та компетентності викладачів, а отже, ці змінні сильно впливають на спосіб досягнення цілей.

Різні дослідники розрізняють різні цілі інноваційної діяльності викладачів, наприклад, тестування нових ідей на практиці, поліпшення існуючої ситуації, стимулювання активного навчання. Деякі з цілей можуть бути результатом внутрішньої потреби викладачів для поліпшення існуючої ситуації, інші цілі мають здатність бути стимульовані вимогами навчального

закладу або навколишнім середовищем. Таким чином, цілі можуть бути внутрішніми або зовнішніми.

Цілі діяльності викладача взаємопов'язані з основними мотивами. Можливість внутрішнього самовираження, придбання нового розуміння досвіду, задоволення від позитивних результатів, а також прагнення змінити себе або спробувати щось нове, мають змогу бути перераховані серед внутрішніх мотивів. Зовнішні мотиви включають підвищення заробітної плати, підвищення кваліфікації, суспільне визнання. Цілі і мотиви відображають внутрішній стан викладачів, так як вони направлені на процес навчання студентів та результати їх навчання, а також виражають внутрішнє прагнення до вдосконалення.

Процес підготовки майбутніх педагогів до інноваційної діяльності, має здатність розвиватися тільки на основі суб'єктивних принципів, встановлених наукою і встановленими правилами практики. Це пов'язано з інноваційними освітніми технологіями, пошуком рішень педагогічних проблем, ходом інноваційних процесів в освіті, характером, змістом і класифікацією результатів, а також аналізом результатів наукових досліджень. Вчені ділять це на три етапи:

Першим кроком є вивчення чинників, які сприяють або перешкоджають успіху новин. Другий етап – вивчення процесу впровадження інновацій з урахуванням механізму переходу з однієї сфери в іншу. На третьому етапі дослідник має зосередитися на аналізі різних інноваційних ситуацій, розробці методів оцінки ризиків та розробці рекомендацій в області інновацій.

У процесі підготовки майбутніх викладачів за допомогою інноваційних методів багато в чому буде залежати від безперервного вдосконалення системи освіти. Образ майбутнього педагога має відображати основи науки, техніки і технології виробництва, а також бути самостійним мислителем з широким кругозором, здатним глибоко, об'єктивно і самостійно мислити й оцінювати характер суспільних подій. Підготовка майбутніх педагогів – це тривалий і складний процес. Успішне завершення цього процесу потребує змістовної і

методичної організації загальнопедагогічної діяльності, високої ефективності, використання інноваційних освітніх технологій та використання обширної інформації.

Ми живемо в суспільстві, в якому технологічні зміни є звичайною справою. Студенти чутливі до світу технологій. Тому педагогам слід використовувати це нове джерело внутрішньої мотивації, використовуючи інноваційні технології та об'єднуючи їх для розробки заходів, що спонукають студентів брати активну участь у процесі навчання. Це збільшить можливість просування певних видів навчальної діяльності, надасть змогу розробляти стратегії мислення і створювати важливі типи навчання, які надають змогу суб'єктам навчання взаємодіяти один з одним, а також стимулювати рівень їх особистої активності.

Освітній досвід в різних країнах є об'єктом інтересу не тільки для фахівців у галузі освіти, але і для тих, хто не має відношення до науки про освіту. Освітня інформація може бути оформлена як наукове знання тільки після того, як вона буде оброблена освітнім досвідом. Важливо відзначити, що освіта пов'язана з різними культурними контекстами, тому існують різні освітні ідеї. Однакова ідея має різні вирази в різних культурах. З цієї причини, перш ніж впроваджувати інновації, необхідно оцінити їх, порівняти їх в соціокультурному контексті країн, що беруть участь в їх передачі та прийомі.

Наукове видання

**«ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ
ПРОФЕСІЙНОЇ ШКОЛИ
У СИСТЕМІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»**

Матеріали

Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
(11 грудня 2019 р., м. Біла Церква Київська обл.)

Наукова редакція, упорядкування

Світлана Василівна Соболева

Світлана Степанівна Шевчук

Інна Валеріївна Арестова